

ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU
NAD FINANČNÍM TRHEM

2014

ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU NAD
FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2014

ISBN 978-80-87225-60-8

ÚVOD	5
EXECUTIVE SUMMARY	6
A. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2014	7
1. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2014	8
1.1 Stav regulace v oblasti finančního trhu	8
1.2 Změny zákonů a nařízení vlády	8
1.3 Vydané vyhlášky ČNB	9
1.4 Vydaná opatření obecné povahy	10
1.5 Vydaná úřední sdělení	11
1.6 Připravované změny v regulaci finančního trhu	12
2. VÝVOJ REGULACE EU V ROCE 2014	15
2.1 Směrnice	15
2.2 Nařízení	17
2.3 Prováděcí předpisy ke směrnicím a nařízením	18
2.4 Obecné pokyny	19
3. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2014	20
3.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost	20
3.2 Notifikace (v režimu jednotné licence)	27
3.3 Registrační činnost zastoupení bank a finančních institucí	28
3.4 Dohled na dálku	29
3.5 Kontroly na místě	35
3.6 Sankční činnost	40
3.7 Monitorování subjektů finančního trhu v likvidaci	41
3.8 Centrální registr úvěrů	42
4. DOHLED NAD DODRŽOVÁNÍM PRAVIDEL OCHRANY SPOTŘEBITELE	43
4.1 Přehled podání spotřebitelů	43
4.2 Kontroly na místě	45
4.3 Právní a metodická činnost	45
5. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	47
5.1 Vznik bankovní unie a vývoj evropského finančního systému dohledu	47
5.2 Spolupráce v rámci evropských orgánů dohledu nad finančním trhem	47
5.3 Spolupráce v rámci struktur Evropské rady pro systémová rizika	51
5.4 Spolupráce v rámci struktur Evropské centrální banky	52
5.5 Spolupráce ve vztahu k Radě EU a jejím strukturám	52
5.6 Spolupráce v rámci ostatních mezinárodních institucí a asociací	53
5.7 Spolupráce s národními orgány dohledu	54

B. VÝVOJ FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2014	55
1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2014	57
2. VÝVOJ V SEKTORECH ÚVĚROVÝCH INSTITUCÍ	59
2.1 Struktura bankovního sektoru	59
2.2 Růst a koncentrace bankovního trhu ČR	61
2.3 Pracovníci, distribuční kanály a platební karty	62
2.4 Činnost bankovního sektoru	64
2.5 Kvalita aktiv	74
2.6 Kapitálové vybavení bank	76
2.7 Hospodářské výsledky a ziskovost bankovního sektoru	78
2.8 Vývoj sektoru družstevních záložen	80
3. VÝVOJ NA KAPITÁLOVÉM TRHU	85
3.1 Obchodníci s cennými papíry	85
3.2 Fondové investování	88
3.3 Penzijní společnosti a fondy	90
3.4 Regulované trhy	92
4. VÝVOJ NA POJISTNÉM TRHU	94
4.1 Subjekty pojistného trhu a jejich vlastnická struktura	94
4.2 Vývoj předepsaného pojistného	96
4.3 Vývoj nákladů na pojistná plnění	98
4.4 Aktiva pojišťoven	99
4.5 Pasiva pojišťoven	101
4.6 Výsledky hospodaření	102
SEZNAM ZKRATEK	104
C. PŘÍLOHY	108

Zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem vypracovává Česká národní banka od roku 2006¹, kdy jí novelou zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, vznikla nová zákonná povinnost předkládat tuto Zprávu za každý uplynulý kalendářní rok a nejpozději do 30. června roku následujícího Zprávu doručit Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě k informaci.

Předkládaná Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2014 se skládá ze tří částí.

Část A informuje o přímém výkonu dohledu nad finančním trhem, změnách v právních předpisech regulujících finanční trh, o zavádění nových přístupů ke zvýšení stability a transparentnosti finančního trhu, o subjektech na finančním trhu ČR, licenčních a sankčních řízeních a o mezinárodní spolupráci ČNB v oblasti dohledu.

Část B popisuje vývoj jednotlivých sektorů finančního trhu, nad nimiž vykonává dohled ČNB, tj. úvěrových institucí, pojišťoven, penzijních fondů a kapitálového trhu v daném roce.

Část C počínaje Zprávou za rok 2014 obsahuje informace o podáních veřejnosti v oblasti dohledu nad finančním trhem a ochrany spotřebitele.

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem slouží rovněž k informování veřejnosti o širokém spektru aktivit ČNB v oblasti výkonu dohledu nad tuzemským finančním trhem a o stavu a vývoji tuzemského finančního trhu v roce 2014.

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem za rok 2014 bude, stejně jako jednotlivé Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem za roky 2006–2013, společně s dalšími informacemi týkajícími se finančního trhu uveřejněna v českém a anglickém jazyce na webových stránkách ČNB.

Zpráva byla projednána a schválena bankovní radou České národní banky dne 4. června 2015.

¹ Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem za léta 2006 až 2013 jsou zveřejněné na webových stránkách ČNB [www.cnb.cz/cs/Dohled a regulace/ Souhrnné informace o finančním sektoru / Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem](http://www.cnb.cz/cs/Dohled_a_regulace/Souhrnné_informace_o_finančním_sektoru/Zprávy_o_výkonu_dohledu_nad_finančním_trhem).

Česká národní banka je integrovaný orgán dohledu nad finančním trhem v České republice. Vykonává dohled nad bankami, družstevními záložnami, penzijními společnostmi, penzijními fondy, investičními společnostmi, investičními a podílovými fondy, obchodníky s cennými papíry, pojišťovnami, pojišťovacími a investičními zprostředkovateli a dále doplňkový dohled nad finančními konglomeráty. Mezi ostatní regulované subjekty, nad nimiž vykonává ČNB dohled, patří platební instituce, instituce elektronických peněz, poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu a vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu.

Výkon dohledu nad finančním trhem významně přispívá ke stabilitě finančního systému. Ve svém souhrnu představuje činnosti, které se týkají zejména povolovacích a schvalovacích řízení, plnění informačních povinností, výkonu dohledu na místě i na dálku a mezinárodní spolupráce.

Regulatorní rámec pro výkon dohledu nad finančním trhem byl v roce 2014 stejně jako v předchozích letech výrazně ovlivněn evropskou legislativou. K nejvýznamnějším částem této legislativy patřila směrnice CRD IV a přímo účinné nařízení CRR. To se promítlo do změn řady tuzemských právních předpisů, zejména do zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o ČNB a zákona o stavebním spoření.

Dohled nad finančním trhem je založen na „vpřed hledícím“ systému vyhodnocování rizikového profilu a míry významnosti dohlížených institucí. Dohled na dálku spočívá v průběžném sledování činnosti a hospodaření jednotlivých subjektů finančního trhu a ve vyhodnocování vývoje trhu jako celku. Kontroly na místě se řídí plánem kontrol zpracovaným na základě výstupů z interního analytického systému rizikového hodnocení dohlížených institucí, informací z průběžného dohledu na dálku a předchozích kontrol na místě. Plán kontrol reaguje také na požadavky zahraničních orgánů dohledu. Propojenost finančních trhů vyžaduje prohlubování spolupráce se zahraničními regulátory.

Významnou součástí dohledu nad finančním trhem je oblast ochrany spotřebitele. I v roce 2014 přispěla ČNB k obraně oprávněných zájmů řady klientů finančních institucí a k rozvoji finanční gramotnosti.

Finanční trh ČR se v roce 2014 vyvíjel poměrně dobře. Bankovní sektor je zdravý, dobře kapitálově vybavený, ziskový, disponuje dostatečnými zdroji a neměl žádné problémy s likviditou. Jeho struktura se dlouhodobě významněji nemění.

Sektor družstevních záložen sice v roce 2014 dosáhl zisku, ale kvalita jeho úvěrového portfolia se zhoršila. Počet družstevních záložen se v roce 2014 opět snížil.

Sektor obchodníků s cennými papíry se vyvíjel v roce 2014 pozitivně. Aktiva fondů kolektivního investování vzrostla a sektor vykázal zisk.

Sektor penzijních společností dosáhl kladného hospodářského výsledku a aktiva fondů penzijních společností se zvýšila.

V sektoru pojišťoven spolu s ekonomickým oživením došlo v průběhu roku 2014 k růstu hrubého předepsaného pojistného a zvýšila se celková bilanční suma. Pojišťovny působící na českém pojistném trhu vykázaly v roce 2014 čistý zisk.

Součástí dohledové činnosti je vyhodnocení informací z podání veřejnosti v oblasti dohledu nad finančním trhem a ochrany spotřebitele. Podání veřejnosti představují podstatný zdroj informací o plnění zákonných povinností dohlížených subjektů vůči klientům. V předkládané Zprávě za rok 2014 jsou tato vyhodnocení informací zařazena nově.

ČÁST A

DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2014

1. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2014

1.1 STAV REGULACE V OBLASTI FINANČNÍHO TRHU

Česká národní banka (ČNB) se v průběhu roku 2014 podílela na implementaci rychle se měnících pravidel Evropské unie (EU) v oblasti finančního trhu a na úpravách regulatorního rámce v České republice (ČR). Činnost ČNB v oblasti přípravy nových zákonů zahrnovala spolupráci především s Ministerstvem financí ČR (MF), ale i dalšími orgány státní správy. ČNB zpracovala a vydala řadu vyhlášek a výkladových a metodických stanovisek k aplikaci regulatorních požadavků účastníky finančního trhu.

1.2 ZMĚNY ZÁKONŮ A NAŘÍZENÍ VLÁDY

ČNB se podílí na přípravě zákonů a nařízení vlády v oblasti finančního trhu, kde primární odpovědnost nese MF, především na základě Dohody o spolupráci při přípravě návrhů vnitrostátních právních předpisů týkajících se finančního trhu, která byla uzavřena mezi ČNB a MF v květnu 2006². ČNB je současně oficiálním připomínkovým místem k návrhům těchto zákonů v rámci legislativního procesu.

V roce 2014 byly za aktivního zapojení ČNB připraveny následující zákony a nařízení vlády, upravující podnikání finančních institucí a dalších osob podléhajících regulaci a dohledu.

Novela nařízení vlády o investování investičních fondů a o technikách k jejich obhospodařování

Novela nařízení obsahuje především úpravu některých příliš přísně pojatých pravidel a investičních limitů u fondů kvalifikovaných investorů (např. změna základny pro výpočet limitů, zrušení limitu na investici do jednoho fondu kvalifikovaných investorů, zvýšení limitu na jedno aktivum, snížení požadavku na výši fondového kapitálu pro fondy kvalifikovaných investorů s větším počtem kvalifikovaných investorů). ČNB se aktivně účastnila jednání s MF a účastníky trhu k nastavení parametrů pro investování investičních fondů. Novela nařízení byla vyhlášena ve Sbírce zákonů 21. ledna 2014.

Novela zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o ČNB a zákona o stavebním spoření

Novela zákonů obsahuje transpozici směrnice CRD IV (Capital Requirements Directive)³ a adaptaci nařízení CRR (Capital Requirements Regulation)⁴, jejichž cílem je posílení regulatorního rámce a vytvoření podmínek pro zajištění stability, bezpečnosti a dostatečné odolnosti bankovního sektoru a celého finančního systému. Mezi nejdůležitější změny patří zavedení kapitálových rezerv za účelem posílení kapitálové vybavenosti, stanovení požadavků na členy řídicího a kontrolního orgánu, zavedení rámce krizového řízení a povinnosti institucí mít ozdravné plány a rozšíření seznamu opatření k nápravě a sankcí, které má orgán dohledu k dispozici. ČNB s MF aktivně spolupracovala při přípravě uvedených zákonů, zejména s cílem zajistit soulad navrhovaných předpisů s právem EU. Novela zákonů byla vyhlášena ve Sbírce zákonů 22. července 2014.

Novela zákona o dluhopisech

Novela zákona o dluhopisech vyjasňuje režim specifických cenných papírů (perpetuit), zejména pro účely kapitálu bank, přesouvá část náležitostí dluhopisů do emisních podmínek a část náležitostí emisních podmínek zcela ruší, aby se zjednodušil postup pro emitenty dluhopisů. ČNB podporovala tento návrh, vyjasnění režimu perpetuit, ve spolupráci s některými účastníky trhu, iniciovala v zájmu předcházení nejasnostem při vydávání nových typů nástrojů podle CRD IV. Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů 22. července 2014.

Novela zákona o investičních společnostech a investičních fondech

Předmětem novely je především odstranění nedostatků zákona, které byly zjištěny při jeho aplikaci. Jedná se např.

² Viz http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/postaveni_cnb/download/dohoda_CNB_MF.pdf

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES.

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

o odstranění zbytečných povinností depozitáře k zakladatelským akciím fondů s proměnným základním kapitálem, doplnění prokazování původu základního kapitálu v případě jeho zvýšení, možnost ČNB odmítnout povolení k individuálnímu obhospodařování majetku při nesplnění předpokladů, možnost ČNB vymazat fondy ze seznamů pokud nesplňují požadavky zákona, znovuzavedení možnosti vykonávat funkci vedoucí osoby u jiných společností v rámci koncernu. Řada změn vycházela z podnětů ČNB, na dalších ČNB s MF úzce spolupracovala. Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů 29. prosince 2014.

Novela zákona o spořitelních a úvěrních družstvech

Novela zákona je zaměřena na posílení stability sektoru družstevních záložen a principu vzájemnosti. ČNB připravila návrhy pravidel pro omezení rizik spojených s podnikáním družstevních záložen a prosadila jejich zapracování do zákona. Zákon obsahuje horní limit bilanční sumy družstevní záložny ve výši pěti miliard Kč, navýšení rizikového fondu družstevních záložen z 20 % na 30 % objemu nesplacených vkladů a poskytnutých záruk, stanovení maximální výše pro nové vklady spojené s úrokem nebo obdobnou výhodou na desetinásobek souhrnu splaceného základního a dalšího členského vkladu a zvýšení příspěvků družstevních záložen do Fondu pojištění vkladů na dvojnásobek ve srovnání se stavem platným v roce 2014. Současně se pro družstevní záložny dočasně zjednodušuje konverze na banku, spočívající v možnosti postupného navyšování kapitálu na požadovaných 500 mil. Kč. Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů 29. prosince 2014.

Novela zákona o pojišťovnictví

Návrh novely zákona o pojišťovnictví transponuje směrnice Solventnost II a Omnibus II a zavádí nový, rizikově orientovaný režim regulace a dohledu v pojišťovnictví. Meziresortní připomínkové řízení probíhalo v průběhu července a srpna 2014. ČNB v jeho průběhu uplatnila 15 zásadních připomínek, z nichž většina byla zapracována. Nepodařilo se však prosadit požadavek na obezřetnostní rozložení provizí vyplácených za distribuci produktů pojišťovny a každoroční ověřování zprávy o solventnosti externím auditorem. V lednu 2015 byl upravený návrh novely zákona předložen k projednání vládě ČR.

Novela zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích

Novela zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích (nově zákon o distribuci v pojišťovnictví) upravuje kategorie zprostředkovatelů, způsob jejich registrace, zpřísňuje požadavky na jejich odbornou způsobilost a pravidla jednání se zákazníky. Stejně povinnosti by měla plnit i pojišťovna při přímé distribuci. Cílem novely je posílit ochranu spotřebitele pojistných produktů, zlepšit podmínky pro výkon dohledu a zvýšit transparentnost zprostředkování na pojistném trhu. ČNB v rámci meziresortního připomínkového řízení předložila řadu připomínek, kterým bylo vyhověno. Od připomínky upravit jen nezbytné změny (malá novela), a ve zbytku počkat na dokončení evropských předpisů o distribuci pojištění, ČNB po dohodě s MF ustoupila. V lednu 2015 byl upravený návrh novely zákona předložen k projednání vládě ČR.

1.3 VYDANÉ VYHLÁŠKY ČNB

ČNB je na základě zmocnění, která jsou vymezena v jednotlivých zákonech, oprávněna vydávat prováděcí právní předpisy ve formě vyhlášek.

V roce 2014 dokončila ČNB legislativní práce na vyhláškách souvisejících zejména s novými zákony v oblasti finančního trhu. Jednalo se o níže uvedené vyhlášky, které ČNB v roce 2014 následně vydala zpravidla ke dni účinnosti daného zákona:

- Vyhláška č. 23/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry (zrušena vyhláškou č. 163/2014 Sb. při dokončení transpozice CRD IV).
- Vyhláška č. 31/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 141/2011 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí, institucí elektronických peněz, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu.
- Vyhláška č. 129/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních

1. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2014

zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

- Vyhláška č. 145/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 117/2012 Sb., o podrobnější úpravě činnosti penzijní společnosti, důchodového fondu a účastnického fondu.
- Vyhláška č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry (transpozice CRD IV).
- Vyhláška č. 164/2014 Sb., o evidenci krytí hypotečních zástavních listů a informačních povinnostech emitenta hypotečních zástavních listů.
- Vyhláška č. 171/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob.
- Vyhláška č. 344/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 247/2013 Sb., o žádostech podle zákona o investičních společnostech a investičních fondech.
- Vyhlášky týkající se výkaznictví, které upravují obsah, formu, lhůty a způsob sestavování a předkládání výkazů České národní bance:
 - (i) Vyhláška č. 215/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 314/2013 Sb., o předkládání výkazů České národní bance osobami, které náleží do sektoru finančních institucí.
 - (ii) Vyhláška č. 216/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 346/2013 Sb., o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance.
 - (iii) Vyhláška č. 273/2014 Sb., o sestavování a předkládání informací pro informační databázi České národní banky – Centrální registr úvěrů bankami a pobočkami zahraničních bank.
 - (iv) Vyhláška č. 310/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 426/2013 Sb., o předkládání výkazů spořitelními a úvěrními družstvy České národní bance.

1.4 VYDANÁ OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY

ČNB je oprávněna podle § 20d odst. 1 zákona o bankách, § 9a odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a § 199 odst. 5 zákona o podnikání na kapitálovém trhu vydávat opatření obecné povahy k vymezeným oblastem v nařízení CRR (tzv. plošné diskrece).

V roce 2014 vydala ČNB celkem 18 opatření obecné povahy, která se týkala např. likvidity, obezřetnostní konsolidace, oceňování, odpočtů od kapitálu, kvalifikovaných účastí mimo finanční sektor, prahu významnosti, předkládání konsolidovaných finančních informací, expozic zajištěných nemovitými věcmi, prahu významnosti u selhání, výpočtu čisté pozice, nerealizované ztráty a zisku, položek kapitálu a vynětí z limitů velkých expozic.

1.5 VYDANÁ ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ

ČNB vydává úřední sdělení, kterými informuje o skutečnostech důležitých pro účastníky finančního trhu při aplikaci právních předpisů. V roce 2014 se jednalo o tato úřední sdělení:

- Úřední sdělení České národní banky ze dne 17. ledna 2014 o podmínkách přípustnosti pobídek při distribuci některých produktů na finančním trhu.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 29. ledna 2014 k některým ustanovením vyhlášek o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank, spořitelními a úvěrními družstvy a obchodníky s cennými papíry České národní bance.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 19. února 2014 o zrušení některých úředních sdělení České národní banky souvisejících s pravidly obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 28. března 2014, kterým se zveřejňují otázky určené pro odborné zkoušky pro střední a vyšší kvalifikační stupeň odborné způsobilosti pojišťovacích zprostředkovatelů.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 4. dubna 2014 o zrušení úředního sdělení ČNB č. 38/2007, Věstník ČNB ze dne 20. července 2007 k povinnosti učinit veřejnou nabídku akcií při zvyšování základního kapitálu a úředního sdělení ČNB č. 2/2002, Věstník ČNB ze dne 31. ledna 2002 k problematice uzavírání ovládacích smluv bankami.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 4. dubna 2014 k výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – uveřejňování informací (zrušeno úředním sdělením z 18. září 2014 po dokončení transpozice CRD IV).
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 5. května 2014 k výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – odměňování (zrušeno úředním sdělením z 18. září 2014 po dokončení transpozice CRD IV).
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 18. září 2014 k výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – odměňování.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 18. září 2014 k výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – uveřejňování informací.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 6. listopadu 2014 k ověřování dostatečného krytí úvěrových ztrát.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 21. listopadu 2014, kterým se zrušuje úřední sdělení České národní banky č. 16/2013, Věstník ČNB ze dne 20. prosince 2013 k výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – Uplatňování plošných diskrecí orgánem dohledu.

Na webových stránkách ČNB byla dále uveřejněna tato sdělení o vydání obecných pokynů Evropských orgánů dohledu, s vyjádřením, zda se ČNB bude těmito pokyny řídit:

- Sdělení ČNB ze dne 24. ledna 2014 o vydání čtyř obecných pokynů EIOPA (posouzení vlastních rizik společnosti, postup orgánů dohledu při posuzování interních modelů, předkládání informací orgánům dohledu, řídicí a kontrolní systém) k přípravě na nový regulační režim v oblasti pojištnictví, označovaný jako Solventnost II.

1. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2014

- Sdělení ČNB ze dne 3. března 2014 o vydání obecných pokynů EBA k retailovým vkladům spojeným s odlišným odtokem pro účely podávání zpráv týkajících se likvidity.
- Sdělení ČNB ze dne 20. března 2014 o vydání doporučení EBA k používání Legal Entity Identifier.
- Sdělení ČNB ze dne 26. května 2014 o vydání obecných pokynů EBA k použitelné pomyslné diskontní sazbě pohyblivé složky odměny.
- Sdělení ČNB ze dne 20. srpna 2014 o vydání obecných pokynů EBA k převodu významného úvěrového rizika v rámci sekuritizace.
- Sdělení ČNB ze dne 20. srpna 2014 o vydání obecných pokynů EBA k uveřejňování zatížených a nezatížených aktiv.
- Sdělení ČNB ze dne 7. listopadu 2014 o vydání obecných pokynů EBA ke kapitálovým opatřením v oblasti poskytování úvěrů v cizích měnách nezajištěným dlužníkům v rámci procesu přezkumu a vyhodnocování orgány dohledu (SREP).
- Sdělení ČNB ze dne 13. listopadu 2014 o vydání obecných pokynů EBA k harmonizovaným definicím a vzorům pro plány financování úvěrových institucí podle doporučení A4 ESRB/2012/2.

ČNB rovněž poskytovala účastníkům trhu a veřejnosti informace v podobě stanovisek a odpovědí na dotazy v oblasti regulace finančního trhu. V roce 2014 bylo uveřejněno na webových stránkách ČNB celkem 12 výkladových stanovisek a zodpovězeno téměř 500 dotazů k regulaci finančního trhu, které ČNB obdržela písemně nebo prostřednictvím elektronické podatelny.

Úplný přehled platných vyhlášek, opatření obecné povahy, úředních sdělení ČNB a stanovisek ČNB, týkajících se finančního trhu, je pravidelně aktualizovaný na webových stránkách ČNB > Dohled a regulace > Legislativní základna.

1.6 PŘIPRAVOVANÉ ZMĚNY V REGULACI FINANČNÍHO TRHU⁵

1.6.1 Návrhy zákonů a nařízení vlády

V roce 2014 probíhala za aktivní spolupráce ČNB s MF příprava řady dalších úprav regulace finančního trhu, převážně za účelem transpozice předpisů EU, jejichž předložení vládě ČR a Parlamentu ČR se předpokládá v roce 2015.

Zákon o ozdravných postupech a řešení krizí a související novely (transpozice BRRD)

Návrh zákona, který MF předložilo do meziresortního připomínkového řízení v listopadu 2014, je transpozicí směrnice o ozdravení a řešení krize úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry. Návrh zákona upravuje náležitosti a postup přípravy ozdravných plánů a plánů na řešení krize, opatření včasného zásahu, nástroje pro řešení krize včetně vládních stabilizačních nástrojů a zřízení Garančního systému finančního trhu, v jehož rámci bude existovat Fond pro řešení krize a Fond pojištění vkladů. ČNB na přípravě zákona úzce spolupracovala, včetně účasti ve společném týmu s MF, který text zákona sepsal. Přesto bylo potřebné uplatnit větší množství připomínek, i v návaznosti na vývoj předpisů Evropské unie a vyjádření EK a EBA, v mezidobí. Vypořádání těchto připomínek probíhalo ještě na počátku roku 2015.

⁵ O vydaných a připravovaných změnách v regulaci, souvisejících s návrhy EK (v oblasti kapitálových požadavků, Solventnosti II, trhů finančních nástrojů, krizového řízení apod.), podrobně viz Kap. 2 Vývoj regulace EU v roce 2014.

Novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu a souvisejících zákonů

Novela zákona, kterou MF předložilo v říjnu 2014 do meziresortního připomínkového řízení, představuje implementaci nového nařízení o centrálních depozitářích, směrnice o transparenzi kótovaných emitentů a novely směrnice o standardních fondech. ČNB k návrhu uplatnila zásadní připomínky, mezi hlavní patřily zrušení navrhovaného užití angličtiny při rozhodování ČNB ve správním řízení, zrušení navrhovaného ustanovení o stanoviscích MF k výkladu předpisů a zrušení institutu, nebo podstatné omezení investičních zprostředkovatelů. Všechny zásadní připomínky ČNB byly vypořádány (v případě investičních zprostředkovatelů byla diskuze odložena na další novelu zákona transponující směrnici MiFID II, viz další bod). Novela zákona byla předložena k projednání vládě ČR v lednu 2015.

Transpozice směrnice o trzích finančních nástrojů a dalších směrnic na kapitálovém trhu (konzultace)

ČNB připravila stanovisko ke konzultačnímu materiálu MF k využití tzv. diskrecí, obsažených ve směrnici o trzích finančních nástrojů (MiFID II)⁶ a v dalších aktuálních směrnicích na kapitálovém trhu (např. směrnice o transparenzi). V rámci diskrece je např. upravena existence investičních zprostředkovatelů. ČNB v návaznosti na dohledová zjištění navrhla jejich zrušení nebo podstatné omezení jejich činnosti. Příprava novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu k transpozici směrnice MiFID II a adaptaci nařízení MiFIR bude probíhat v roce 2015.

Transpozice směrnice o úvěrech na bydlení (konzultace)

ČNB připravila stanovisko ke konzultačnímu materiálu MF k využití tzv. diskrecí, obsažených ve směrnici o úvěrech na bydlení⁷, při chystané transpozici této směrnice do právního řádu ČR. Ve stanovisku ČNB podpořila rozšíření působnosti zákona i na jiné nemovitosti než jen na bydlení, zákaz plateb předem zprostředkovatelům úvěrů, možnost spotřebitele odstoupit od smlouvy o úvěru ve lhůtě 14 dnů a změnit za stanovených podmínek měnu, v níž je podle smlouvy poskytnut nebo vyjádřen úvěr. Naopak odmítla rozšíření regulace na podnikatelské úvěry a vyjádřila nesouhlas s úvahami o jednotném dohledu nad zprostředkovateli a poskytovateli hypotečních úvěrů.

Zákon o úvěrech pro spotřebitele (konzultace)

ČNB připravila stanovisko ke konzultačnímu materiálu MF k právní úpravě distribuce úvěrů pro spotřebitele. Ve stanovisku podpořila systém distribuce úvěrů pro spotřebitele, způsob povolování zprostředkovatelů a poskytovatelů úvěrů a požadavky na jejich odbornou způsobilost a důvěryhodnost. Zásadní nesouhlas byl vyjádřen s tím, aby působnost zákona byla rozšiřována na podnikatelské úvěry a ČNB se stala orgánem dohledu nad poskytováním a distribucí úvěrů pro spotřebitele, z důvodu, že nebankovní úvěry nejsou podstatné z hlediska systémové stability a mandátu centrální banky. ČNB také dlouhodobě nepodporuje rozšíření působnosti obezřetnostní regulace na nebankovní poskytovatele úvěrů. Proto by neměla licencovat a dohlížet ani distribuci jejich úvěrů. Nejedná se o subjekty, které přijímají vklady nebo spravují finanční prostředky třetích osob, a jejichž úpadek má závažné důsledky pro zákazníky, investory či finanční stabilitu. Příprava nového zákona o spotřebitelském úvěru, který má obsahovat platný zákon o spotřebitelském úvěru a transpozici směrnice o úvěrech na bydlení, bude zahájena v roce 2015.

1.6.2 Návrhy vyhlášek

V roce 2015 budou zahájeny legislativní práce na následujících vyhláškách, zejména v návaznosti na změny zákonů:

- Vyhláška, kterou se provádí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví.
- Vyhláška o žádostech podle zákona o pojišťovnictví.
- Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích.
- Vyhláška o žádostech, oznámeních a informacích podle zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích, souvisejících s provozováním činnosti podle tohoto zákona.

6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů a změně směrnice 2002/92/ES a 2011/61/EU.

7 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010.

1. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2014

- Novela vyhlášky č. 347/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o finančních konglomerátech.
- Novela vyhlášky č. 231/2009 Sb., o náležitostech a způsobu vedení deníku obchodníka s cennými papíry a náležitostech a způsobu vedení evidence investičního zprostředkovatele.
- Novela vyhlášky č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob.
- Novela vyhlášky č. 215/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci některých produktů na finančním trhu.
- Novela vyhlášky č. 244/2013 Sb., o bližší úpravě některých pravidel zákona o investičních společnostech a investičních fondech.
- Novely vyhlášek upravujících informační povinnosti subjektů finančního trhu (obchodníků s cennými papíry, organizátorů regulovaných trhů, provozovatelů vypořádacích systémů) vůči České národní bance.
- Novely vyhlášek, týkající se výkaznictví pro jednotlivé sektory finančního trhu, reagující na novely zákonů a přímo použitelné, a jiné evropské předpisy.

2. VÝVOJ REGULACE EU V ROCE 2014

V roce 2014 pokračovaly na úrovni Evropské komise (Komise), Rady a Evropského parlamentu (EP) intenzivní práce na nových předpisech regulace finančního trhu. ČNB věnovala návrhům Komise mimořádnou pozornost a průběžně k nim zpracovávala stanoviska. Zástupci ČNB v rámci struktur EU ve výborech a pracovních skupinách aktivně prosazovali pozice ČNB k uvedeným klíčovým tématům. V rámci Evropských orgánů dohledu se ČNB zapojila do přípravy prováděcích předpisů ke směrnicím a nařízením.

2.1 SMĚRNICE

Směrnice o úvěrech na bydlení (MCD)

Dne 28. února 2014 byla směrnice č. 2014/17/EU o úvěrech na bydlení vyhlášena v Úředním věstníku EU. Směrnice zavádí v oblasti hypotečních úvěrů obdobná pravidla, která již platí u spotřebitelských úvěrů. Z připomínek ČNB k ustanovením směrnice, které zůstaly beze změny, jde zejména o závaznou mediaci vůči národním orgánům dohledu, přestože jejich spolupráce už byla dostatečně nastavena v nařízení EU o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele z roku 2004, a aktivity EBA ve věcech, které nejsou v působnosti mnoha členů EBA (např. hypoteční makléři).

Novela směrnice Solventnost II (Omnibus II)

Směrnice č. 2014/51/EU Omnibus II, kterou se zejména mění směrnice Solventnost II, byla dne 22. května 2014 vyhlášena v Úředním věstníku EU. Jejím hlavním cílem bylo zohlednit ve směrnici Solventnost II vznik evropského orgánu dohledu nad pojišťovnictvím (EIOPA), upravit zmocnění pro vydání navazujících předpisů nižší úrovně do podoby respektující Smlouvu o fungování EU a pozměnit některé požadavky směrnice Solventnost II, s ohledem na pojistné produkty s dlouhodobými zárukami, tak, aby byly zmírněny nepříznivé finanční dopady volatility na finančních trzích na pojišťovny poskytující tyto produkty.

Směrnice o ozdravení a restrukturalizaci úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry (BRRD)

Dne 12. června 2014 byla v Úředním věstníku EU vyhlášena směrnice č. 2014/59/EU, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků. Směrnice upravuje zejména náležitosti a postup přípravy ozdravných plánů a plánů řešení krize (na individuální i skupinové úrovni), opatření včasného zásahu, poskytování vnitroskupinové finanční podpory, nástroje pro řešení krize včetně vládních stabilizačních nástrojů, přeshraniční koordinaci při přípravě plánů i při ukládání konkrétních opatření, zřízení kolegií pro řešení krize, zřízení národních fondů pro řešení krize a jejich cílovou výši, a správní sankce související s těmito instituty.

Směrnice o pojištění vkladů (DGSD)

V Úředním věstníku EU byla dne 12. června 2014 vyhlášena směrnice č. 2014/49/EU o systémech pojištění vkladů. Směrnice upravuje zejména povinnost členských států zřídit systémy pojištění vkladů financované z předem placených příspěvků, povinnost zavést příspěvky zohledňující rizikovost jednotlivých úvěrových institucí, cílovou výši prostředků v těchto systémech pojištění a lhůty pro výplatu náhrad. Výsledný text směrnice obsahuje řadu návrhů, k nimž ČNB dlouhodobě uplatňovala připomínky prostřednictvím instrukcí MF na jednání pracovní skupiny Rady. Jde zejména o povinné zavedení příspěvků na základě rizikového profilu úvěrových institucí, povinné použití DGS na opatření v rámci řešení krizí úvěrových institucí (resolution) a výjimky z maximálního limitu náhrad za pojištěné vklady (zejména pro sociální účely).

Směrnice a nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFID II, MiFIR)

Směrnice č. 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů a nařízení č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů byly vyhlášeny v Úředním věstníku EU dne 12. června 2014. ČNB obecně návrh MiFID II/MiFIR nepodporovala z důvodu rozšiřování rozsahu regulace či posilování pravomocí ESMA, nicméně ve finálním textu bylo dosaženo akceptovatelných kompromisů (např. v oblasti seznamu investičních nástrojů, kdy se z regulace MiFID podařilo vyjmout deriváty regulované podle nařízení č. 1227/2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií).

Novela směrnice o standardních fondech kolektivního investování (UCITS V)

Dne 28. srpna 2014 byla v Úředním věstníku EU vyhlášena směrnice č. 2014/91/EU, kterou se mění některá ustanovení směrnice č. 2009/65/ES⁸ upravující standardní fondy kolektivního investování. Směrnice upravuje tři aspekty fungování standardních fondů, a to povinnosti depozitáře standardního fondu, pravidla pro odměňování správců standardních fondů a správní trestání regulovaných subjektů. Směrnice současně obsahuje řadu zmocnění pro Komisi k vydání prováděcích nařízení. ČNB s novelou směrnice v obecné rovině souhlasila, nicméně v rámci projednávání uplatnila připomínky, které se týkaly podrobných pravidel v oblasti odměňování, ukládání sankcí fyzickým osobám a velkého počtu prováděcích opatření, která mají být vydána formou delegovaných aktů. Uvedené připomínky se do textu novely směrnice nepodařilo prosadit.

Směrnice o srovnatelnosti poplatků za platební účty, změně poskytovatele platebního účtu a přístupu k základnímu platebnímu účtu

V Úředním věstníku EU byla dne 28. srpna 2014 vyhlášena směrnice č. 2014/92/EU o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebnímu účtu se základními prvky. Směrnice nově zavádí právo spotřebitelů legálně pobývajících v EU otevřít si platební účet u úvěrové instituce, dále standardizované sdělení informací o poplatcích a bezplatný přístup k internetovým stránkám porovnávajícím poplatky a nový proces změny účtu k jinému poskytovateli platebních služeb v rámci jednoho členského státu. ČR z důvodu nadbytečnosti odmítala návrh jako celek, nicméně vzhledem k postoji ostatních členských států a průběhu vyjednávání usilovala alespoň o kompromisní řešení, které by eliminovalo největší nedostatky návrhu. K návrhu směrnice ČR rovněž uplatnila deklaraci, ve které zdůraznila, že nesouhlasí s povinností zajistit existenci srovnávacích internetových stránek, a to případně i prostřednictvím veřejného orgánu. Tyto stránky fungují efektivně již nyní, bez potřeby regulatorního zásahu.

Směrnice o zprostředkování v pojišťovnictví (IMD 2)

V průběhu roku 2014 pokračovalo projednávání návrhu revize směrnice o zprostředkování pojištění. Návrh vyhovuje potřebám ČR, neboť obsahuje, mj. posílení pravidel odbornosti, stejné požadavky pro přímý i zprostředkovaný prodej pojištění nebo sladění pravidel se směrnicí MiFID II, včetně sdělování informace o výši provize. Připomínkovánými tématy byly pouze výklad pojmu investiční produkty na bázi pojištění v rámci textu směrnice (doporučení vykládat tento pojem jednotně v souladu s nařízením o sdělení klíčových informací, tzv. PRIIPs) a problematika poradenství, kdy bylo doporučeno harmonizovat režim poradenství mezi IMD a MiFID.

Směrnice o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (AMLD)

Nová směrnice rozšiřuje působnost dosavadních předpisů na vnitrostátní politicky exponované osoby, snižuje limit plateb v hotovosti, kdy není nutná AML kontrola, z 15 000 eur na 10 000 eur. Dále zavádí povinnost provádět hodnocení rizik jak na úrovni institucí, tak zejména na národní úrovni. Nově se přidávají úkoly a pravomoci evropských orgánů dohledu při vyhodnocování rizik a dále v oblasti řady prováděcích předpisů.

ČNB průběžně zpracovávala připomínky k instrukcím MF na jednání pracovní skupiny Rady, COREPER a ECOFIN. V červnu 2014 byl schválen obecný přístup Rady, z témat sledovaných ČNB došlo v obecném přístupu oproti návrhu Komise k určitému zlepšení v případě mikroplateb elektronickými penězi (možnost určité výjimky z kontroly klienta pro tyto typy plateb) a podařilo se dosáhnout přijatelného kompromisu v případě archivace informací (možnost uchovávání dat po dobu deseti let pro účely AML, včetně prevence).

8 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES o koordinaci právních a správních předpisů, týkajících se subjektů kolektivního investování, do převoditelných cenných papírů (UCITS IV).

2.2 NAŘÍZENÍ

Nařízení o zneužívání trhu

Dne 12. června 2014 bylo v Úředním věstníku EU vyhlášeno nařízení č. 596/2014 o zneužívání trhu, které nahradilo směrnici č. 2003/6/ES o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem a tři prováděcí směrnice Komise.

Nařízení o sdělení klíčových informací (PRIIPs)

V Úředním věstníku EU bylo dne 12. června 2014 vyhlášeno nařízení ke klíčovým informacím poskytovaným retailovému investorovi v případě tzv. balíčkových investičních produktů (packaged retail and insurance based investment products). V rámci jednání pracovní skupiny Rady se podařilo z působnosti nařízení vyloučit neharmonizované penzijní systémy a delegované akty nahradit akty implementačními s většími pravomocemi členských států.

Nařízení o jednotném restructuralizačním mechanismu (SRMR)

Nařízení č. 806/2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí, bylo vyhlášeno dne 30. července 2014 v Úředním věstníku EU. Nařízení stanoví jednotná pravidla a postupy pro řešení problémů úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry.

Připomínky ČNB k tomuto druhému pilíři bankovní unie se týkaly zejména otázky právního základu pro vznik SRM, procesu řízení a rozhodování v rámci tohoto mechanismu a také otázky postavení mezi zúčastněnými a nezúčastněnými členskými státy unie. ČNB se po celou dobu projednávání zasazovala o omezení rizik plynoucích z nařízení pro stabilitu českého finančního systému a o dodržení principu subsidiarity ve vztahu k pravomocem národních orgánů.

Nařízení o zlepšení vypořádání cenných papírů v EU a o centrálních depozitářích cenných papírů (CSDR)

Dne 28. srpna 2014 bylo v Úředním věstníku EU vyhlášeno nařízení č. 909/2014/EU o zlepšení vypořádání cenných papírů v Evropské unii a o centrálních depozitářích cenných papírů. V rámci projednávání návrhu nařízení se ČNB vyjadřovala k instrukcím na jednání pracovní skupiny Rady a prosazovala své stanovisko k tomuto návrhu nařízení. Zásadní připomínky se týkaly zejména požadavku na vyjmutí nebo zásadní rozšíření výjimek pro centrální banky provozující vypořádací systém z působnosti nařízení, posilování pravomocí Komise a ESMA, uznávání depozitářů ze třetích zemí, sankcí pro fyzické osoby, potřeby jasného stanovení výše kapitálu centrálního depozitáře a zachování činnosti stávajících vypořádacích systémů. V klíčové otázce působnosti návrhu nařízení na centrální banky došlo k vyhovujícímu rozšíření výjimek pro centrální banky.

Nařízení o evropských fondech dlouhodobých investic (ELTIF)

Cílem nařízení je rozšířit možnosti financování dlouhodobých investičních projektů v EU zavedením speciálního investičního instrumentu, který by umožnil shromažďování peněžních prostředků od investorů za účelem jejich investování do projektů infrastruktury, nekotovaných společností a nemovitých aktiv. ČNB posuzovala instrukce MF na jednání pracovní skupiny Rady k návrhu nařízení. Připomínky se v souladu s Rámcovou pozicí ČR týkaly zejména úpravy povolovacího řízení, zapojení retailových investorů, diverzifikace a limitů pro skladbu portfolia, úpravy investičního horizontu a předpokládaných regulačních technických norem k tomuto nařízení. V prosinci 2014 bylo ukončeno projednávání v rámci dialogů a návrh byl schválen na COREPER II. Vzhledem k tomu, že bylo vyhověno řadě zásadních požadavků ze strany ČR, zejména v otázce nabízení ELTIF retailovým investorům a ochrany těchto investorů, je stávající znění návrhu nařízení přijatelné.

Nařízení o fondech peněžního trhu

Záměrem nařízení je vytvořit společná pravidla pro tyto fondy, která by měla zajistit vysokou úroveň ochrany investorů a zabránit nebo omezit rizika šíření nákazy v důsledku možného runu investorů na fondy peněžního trhu. ČNB posuzovala instrukce MF na jednání pracovní skupiny Rady k návrhu nařízení. Připomínky se v souladu s Rámcovou pozicí ČR týkaly zejména plošného uplatňování všech podrobných požadavků nařízení bez zohlednění principu proporcionality, interního ratingového procesu, analýzy chování investorů fondu, informačních povinností vůči ESMA a účinnosti nařízení pouze na fondy používající označení fond peněžního trhu. Projednávání návrhu nařízení bude pokračovat v roce 2015.

Nařízení o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách (benchmarks)

Nařízení je zaměřeno na zavedení regulace všech indexů používaných jako benchmarky ve finančních nástrojích a finančních smlouvách a upravuje podrobně proces určování benchmarků, zejména kvalitu vstupních údajů a používané metodiky, omezení střetu zájmů, kontrolu administrátorů a poskytovatelů údajů pro stanovení benchmarků. ČNB posuzovala instrukce MF na jednání pracovní skupiny Rady k návrhu nařízení. Připomínky se v souladu s Rámcovou pozicí ČR týkaly zejména uplatnění principu proporcionality a exteritoriální působnosti nařízení. V rámci projednání se podařilo prosadit určité pozitivní změny. Byly vypuštěny některé zatěžující povinnosti (např. povinnost administrátora publikovat vstupní údaje benchmarku), došlo k omezení dopadů v možnosti používání benchmarků ze třetích zemí (doplněny možnosti uznání benchmarků bez nutnosti rozhodnutí EK o ekvivalenci regulace) a byl částečně redukován počet delegovaných aktů Komise. Projednávání návrhu nařízení bude pokračovat v roce 2015.

Nařízení o oznamování a transparentnosti transakcí uzavíraných za účelem financování obchodů s cennými papíry

Dne 29. ledna 2014 uveřejnila EK návrh nařízení o oznamování a transparentnosti transakcí uzavíraných za účelem financování obchodů s cennými papíry. Návrh nařízení stanovuje povinnost reportování transakcí (půjčky či výpůjčky cenných papírů nebo komodit, repo operace) do registrů obchodních údajů, povinnost obhospodařovatelů investičních fondů informovat investory o těchto transakcích a podmínky pro opětovné použití investičních nástrojů přijatých jako zajištění transakce. ČNB k návrhu nařízení uplatnila řadu připomínek, které byly zapracovány do Rámcové pozice ČR. V průběhu projednávání návrhu nařízení se podařilo prosadit některé připomínky ČNB, např. postupné zavádění požadavků stanovených nařízením a navázání jejich účinnosti na přijetí všech příslušných prováděcích předpisů, snížení limitu sankce za porušení povinnosti reportingu, výjimka z povinnosti reportingu pro finanční protistrany v případě uzavření transakce se členem ESCB, vypuštění nefinanční protistrany, která splňuje parametry „malého podniku“, z působnosti nařízení. Obecný přístup k nařízení byl schválen na jednání COREPER II dne 20. listopadu 2014. Projednávání návrhu nařízení v rámci dialogu mezi Radou, EK a Parlamentem bude pokračovat v roce 2015.

2.3 PROVÁDĚCÍ PŘEDPISY KE SMĚRNICÍM A NAŘÍZENÍM

Směrnice a nařízení vyžadují v řadě případů po Evropských orgánech dohledu (EBA, ESMA, EIOPA) přípravu regulačních a implementačních technických norem, které má následně EK vydat formou přímo účinného nařízení. Obdobně obsahují směrnice a nařízení zmocnění pro EK k vydání prováděcích nařízení, pro která Evropské orgány dohledu zpracovávají pro EK technické rady. ČNB se v rámci Evropských orgánů dohledu aktivně zapojila mimo jiné do přípravy následujících prováděcích předpisů:

Prováděcí předpisy ke směrnici CRD IV a nařízení CRR

- Nařízení EK (regulační technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2014 (celkem 19), kterými se doplňuje úprava např. v oblasti kapitálu, kapitálových požadavků, kapitálových rezerv, velkých expozičních poměrů, převodu úvěrového rizika, odměňování a výměny informací mezi orgány dohledu.
- Nařízení EK (implementační technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2014 (celkem 9), která se týkají např. výkonu práva na usazování a volného pohybu služeb, výměny informací mezi orgány dohledu, uveřejňování informací orgány dohledu, výkaznictví, uveřejňování informací a podrobností při výpočtu kapitálových požadavků.
- Návrhy další sady regulačních a implementačních technických norem, na jejichž základě by EK měla vydat nařízení k doplnění nebo provedení CRD/CRR, např. k výkaznictví, ke kapitálu, kapitálovým požadavkům, obezřetnému oceňování, derivátům a k pokročilým přístupům pro výpočet kapitálových požadavků.

Prováděcí předpisy ke směrnici o zřízení rámce pro ozdravení a restrukturalizaci úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry (BRRD)

- Technická rada EK k vymezení zásadních činností a hlavních linií podnikání, vymezení podmínek, za kterých lze vyjmout některé závazky z působnosti bail-in a podmínek, za kterých je možné poskytnout instituci odklad z povinnosti zaplatit mimořádný ex-post příspěvek do fondu pro řešení krizí.
- Nařízení EK k výpočtu příspěvků do fondů pro řešení krize.
- Návrh regulačních technických norem upravujících zejména obsah a hodnocení ozdravných plánů, podmínky poskytování vnitroskupinové finanční podpory, stanovení minimálního objemu vlastního kapitálu a způsobilých závazků (MREL), obsah a posuzování obsahu plánů řešení krize, posuzování způsobilosti institucí a skupin k řešení krize, oceňování pro účely řešení krize (metody, oceňování, posuzování nezávislosti oceňovatelů) a obsah reorganizačních plánů.
- Prováděcí předpisy ke směrnici Solventnost II
- Nařízení EK v přenesené pravomoci upravující zejména požadavky na výpočet technických rezerv, solventnostního kapitálového požadavku, řídicího a kontrolního systému, uveřejňování informací a poskytování informací pojišťovnami orgánu dohledu.
- Návrhy implementačních technických norem (cca 20) např. k oblasti schvalování žádostí pojišťoven o použití interního modelu, výkazů pro poskytování informací orgánu dohledu a výpočtu kvantitativních požadavků.

Prováděcí předpisy ke směrnici o trzích finančních nástrojů (MiFID II)

- Technická rada EK obsahující zejména návrh úpravy v oblasti ochrany zákazníka (např. investiční poradenství, vyřizování stížností, posuzování vhodnosti), transparentnosti, algoritmického a vysokofrekvenčního obchodování, trhu pro malé a střední podniky, pozastavení a stažení nástrojů z obchodování a komoditních derivátů.
- Návrhy regulačních technických norem (celkem 36), které obsahují zejména podrobné požadavky na povolení investičního podniku, organizační požadavky při automatizovaném obchodování, před-obchodní a po-obchodní transparentci, komoditní deriváty a hlášení obchodů.
- Návrhy implementačních technických norem (celkem čtyři) upravující formuláře pro podávání žádostí, provádění notifikací a výměny informací mezi orgány dohledu.

Prováděcí předpisy k nařízení CSDR

- Návrhy regulačních technických norem s požadavky na disciplínu při vypořádání, uchovávání informací a vymezení relevantních centrálních bank pro dohled nad centrálními depozitáři.
- Návrh technické rady EK ke způsobu stanovení pokut za selhání vypořádání (settlement fails) a stanovení, kdy má činnost centrálního depozitáře v hostitelském státě podstatný význam pro fungování trhu s cennými papíry.

2.4 OBECNÉ POKYNY

Nařízení o zřízení Evropských orgánů dohledu (č. 1093/2010, 1094/2010 a 1095/2010) svěřila těmto orgánům (EBA, ESMA, EIOPA) pravomoc vydávat obecné pokyny, které by měly zajistit jednotné uplatňování práva EU. V některých případech je vydání obecných pokynů uloženo přímo ve směrnících nebo nařízeních. Obecné pokyny jsou sice označovány jako „právně nezávazné“, ale národní orgány dohledu a regulované finanční instituce jsou povinny vynaložit veškeré úsilí, aby se těmito pokyny řídily. ČNB se v rámci struktur evropských orgánů dohledu účastnila přípravy řady návrhů obecných pokynů, které se týkaly zejména směrnice CRD IV a směrnice Solventnost II. V roce 2014 vydaly evropské orgány dohledu celkem 36 obecných pokynů.

3. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2014

3.1 LICENČNÍ, SCHVALOVACÍ A POVOLOVACÍ ČINNOST

Sektor úvěrových institucí

ČNB v roce 2014 dohlížela nezměněný počet 23 tuzemských bank. Ke změnám počtu dohlížených subjektů došlo u poboček zahraničních bank a družstevních záložen.

Tab. A.I – Vývoj počtu subjektů v sektoru úvěrových institucí

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Banky ⁱ⁾	23	0	0	23
Pobočky zahraničních bank (v režimu jednotné licence)	21	1	0	22
Družstevní záložny	12	0	1	11
Úvěrové instituce celkem	56	1	1	56

i) Z toho pět stavebních spořitelien.

V roce 2014 nebyla udělena žádná nová bankovní licence. Nově byla zřízena pobočka Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited, Prague Branch. Pobočka britské úvěrové instituce Vanquis Bank Limited byla pasportizována, ale do konce roku 2014 nebyla zapsaná do obchodního rejstříku. Rovněž pobočka francouzské banky BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE byla závěrem roku 2014 pasportizovaná, avšak k 31. 12. 2014 nebyla zapsaná do obchodního rejstříku (pobočka převezme podnik úvěrové společnosti Cetelem a.s.).

Na základě rozhodnutí bankovní rady ČNB ze dne 19. 6. 2014, kterým byl zamítnut rozklad podaný WPB Capital, spořitelní družstvo, bylo potvrzeno prvostupňové rozhodnutí ČNB ze dne 4. 4. 2014 o odnětí povolení k činnosti. WPB Capital, spořitelní družstvo ukončilo svou činnost k 24. 6. 2014, tj. k datu nabytí právní moci rozhodnutí.

Tab. A.II – Počty správních řízení v sektoru úvěrových institucí

Přecházejících z roku 2013	Zahájených v roce 2014	Ukončených v roce 2014	Přecházejících do roku 2015
13	57	59	11

Ze 70 správních řízení vedených ČNB v sektoru úvěrových institucí v roce 2014 se šestnáct týkala bank a ostatní družstevních záložen. Většina řízení se týkala schvalování členů orgánů a řídicích osob družstevních záložen. Ostatní řízení souvisela se žádostmi o snížení základního členského vkladu, převodu dalších členských práv, nabytí kvalifikované účasti na bance/družstevní záložně a se souhlasu s fúzí či s prodejem části úvěrové instituce. U banky LBBW Bank CZ a.s., došlo ke změně vlastnické struktury a následně ke změně jména na Expobank CZ a.s.

Sektor pojišťoven

Dohledu ČNB ke konci roku 2014 podléhalo 32 tuzemských pojišťoven (bez České kanceláře pojistitelů) a jedna zajišťovna. V omezeném rozsahu ČNB dohlížela rovněž 20 poboček zahraničních pojišťoven. Tuzemská pojišťovna DIRECT Pojišťovna, a.s., ukončila v roce 2014 činnost na českém trhu. D.A.S. pojišťovna, a. s., neodešla z pojišťovacího trhu definitivně, ale přeměnila se na pobočku rakouské D.A.S. Rechtsschutz AG a působí v ČR v režimu jednotné licence. V režimu jednotné licence zahájila v ČR v roce 2014 stejně svou činnost NOVIS Poistovňa a.s., odštěpný závod. Bulharská pojišťovna Euroins Insurance Plc. oznámila prostřednictvím příslušného domovského regulátora záměr zřídit v ČR pobočku, nebyla však k 31. 12. 2014 zapsaná do obchodního rejstříku.

Tab. A.III – Vývoj počtu subjektů v sektoru pojišťovnictví

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Pojišťovny (vč. poboček a zajišťoven)	52	2	1	53
z toho:				
tuzemské pojišťovny (bez ČKP)	33	0	1	32
pobočky pojišťoven z EU/EHP	18	2	0	20
pobočky pojišťoven z třetích zemí	0	0	0	0
zajišťovny	1	0	0	1

Tab. A.IV – Počty správních řízení v sektoru pojišťovnictví

Přecházejících z roku 2013	Zahájených v roce 2014	Ukončených v roce 2014	Přecházejících do roku 2015
9	78	78	9

ČNB vedla v roce 2014 v rámci sektoru pojišťoven 87 správních řízení a vydala 78 správních rozhodnutí.

Rok 2014 byl v pojišťovacím sektoru částečně poznamenán dynamikou konkurenčního prostředí. Důsledkem bylo ukončení činnosti DIRECT pojišťovny a.s., na tuzemském trhu, dosud neukončené řízení týkající se prodeje další pojišťovny nebo podání žádosti o založení zcela nové pojišťovny (řízení nebylo do konce roku 2014 ukončeno). Na transformaci pojišťoven D.A.S. a.s., a MetLife a.s., na pobočky jejich zahraničních centrál má nepochybně vliv nadcházející účinnost směrnice Solvency II (od roku 2016), která bude znamenat zásadní změny v kapitalizaci a ve vnitřním řídicím a kontrolním systému pojišťoven.

V průběhu roku 2014 bylo vedeno jedno správní řízení ve věci zápisu do seznamu odpovědných pojistných matematiků v ČNB. Ke konci roku 2014 bylo v tomto seznamu zapsáno 70 osob.

Sektor penzijních společností a fondů

ČNB na konci roku 2014 evidovala devět penzijních společností, 20 důchodových fondů, 34 účastnických fondů a osm transformovaných fondů. V průběhu roku 2014 ukončila činnost Raiffeisen penzijní společnost, a. s., které ČNB v srpnu 2014 na její žádost odňala povolení k činnosti. Důchodové a účastnické fondy, obhospodařované Raiffeisen penzijní společností, byly předem převedeny do obhospodařování Penzijní společnosti České pojišťovny, a. s., a v červnu 2014 proběhlo jejich sloučení s důchodovými a účastnickými fondy stejného typu obhospodařovanými touto penzijní společností. V posledním čtvrtletí roku 2014 byly vytvořeny dva nové účastnické fondy na základě povolení udělených společností ING penzijní společnost, a. s., a AXA penzijní společnost, a. s.

Tab. A.V – Vývoj počtu subjektů v sektoru penzijních společností a fondů (aktivně působících nebo s nově uděleným povolením)

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Penzijní společnosti	10	0	1	9
Transformované fondy	8	0	0	8
Důchodové fondy	24	0	4	20
Účastnické fondy	36	2	4	34
Akreditované osoby ⁱ⁾	16	2	0	18

i) Osoby akreditované pro pořádání zkoušek odborné způsobilosti distributorů doplňkového penzijního a důchodového spoření.

Tab. A.VI – Počty správních řízení v sektoru penzijních společností a fondů

	Přecházejících z roku 2013	Zahájených v roce 2014	Ukončených v roce 2014	Přecházejících do roku 2015
Penzijní společnosti a fondy	5	47	50	2
Akreditované osoby	0	2	2	0

V sektoru penzijních společností a fondů bylo v roce 2014 vedeno 52 správních řízení (v 50 případech bylo rozhodnuto).

V průběhu roku 2014 bylo společností Penzijní společnost České pojišťovny, a.s., Allianz penzijní společnost, a.s., Conseq penzijní společnost, a.s., AXA penzijní společnost, a.s., a Penzijní společnost KB, a.s., uděleno povolení ke sloučení účastnických fondů (zanikajícími fondy budou zpravidla účastnické fondy, jejichž majetek do dvou let ode dne udělení povolení k jejich vytvoření nedosáhl zákonem požadované výše 50 mil. Kč). Penzijní společnosti České pojišťovny, a. s., bylo rovněž uděleno povolení ke sloučení důchodových fondů stejného typu. V listopadu 2014 udělila ČNB povolení k fúzi Conseq důchodové penzijní společnosti, a. s.,⁹ (jako nástupnické společnosti) s Conseq penzijní společností, a. s., (jako zanikající společností). Ve 20 případech byl udělen souhlas ČNB ke změně statutu účastnického nebo transformovaného fondu, v deseti případech byl udělen předchozí souhlas k výkonu funkce vedoucí osoby penzijní společnosti, a ve dvou případech bylo uděleno povolení k vytvoření nových účastnických fondů. ČNB udělila také souhlas se změnou depozitáře pěti účastnických fondů obhospodařovaných Conseq penzijní společností, a.s., (vydáno jedno rozhodnutí ve společném řízení).

9 Původní firma AEGON penzijní společnost, a.s.

Sektor investičních společností a investičních fondů

ČNB ke konci roku 2014 evidovala 26 investičních společností, 88 investičních fondů s právní osobností (z toho 13 samosprávných investičních fondů) a 191 podílových fondů. V roce 2014 obdržely povolení k činnosti dvě nové investiční společnosti (Art of Finance investiční společnost, a.s., a DELTA investiční společnost, a.s.) a pět samosprávných investičních fondů (Wine Investment Partners, investiční fond s proměnným základním kapitálem a.s., Imperial nemovitostní, uzavřený investiční fond, a.s., CENTRAL GROUP investiční fond, a.s., AGRO 2000 – uzavřený investiční fond, a.s., a Inceptio Investment Fund, investiční fond, a.s.). Ve třech případech bylo rozšířeno povolení k činnosti investiční společnosti.

Tab. A.VII – Vývoj počtu subjektů v sektoru investičních společností a investičních fondů (aktivně působících nebo s nově uděleným povolením)

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Investiční společnosti	24	2	0	26
Investiční fondy s právní osobností	88	17	17	88
z toho: samosprávné fondy	13	5	1	17
Podílové fondy	176	34	19	191
z toho: standardní fondy	41	9	0	50
Depozitáře	6 ⁱ⁾	0	1 ⁱⁱ⁾	5

i) Z toho pět subjektů bylo zapsáno v seznamu depozitářů vedeného podle zákona o investičních společnostech a investičních fondech.

ii) Od 1. 1. 2014 ukončila výkon depozitářských činností Citibank Europe plc, organizační složka.

Tab. A.VIII – Počty správních řízení v sektoru investičních společností a investičních fondů

Přecházejících z roku 2013	Zahájených v roce 2014	Ukončených v roce 2014	Přecházejících do roku 2015
8	134	103	39

V sektoru investičních společností a investičních fondů bylo v roce 2014 vedeno 142 správních řízení (103 případů bylo rozhodnuto).

ČNB zaznamenala v průběhu roku 2014 velký počet správních řízení, který souvisel se skončením přechodného období dne 22. 7. 2014 pro přizpůsobení investičních společností a investičních fondů požadavkům zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech¹⁰. Jednalo se zejména o žádosti o povolení k činnosti samosprávných investičních fondů, podané investičními fondy podle § 9 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech (tzv. nesamosprávné investiční fondy), v souvislosti s jejich záměrem přejít do samosprávného režimu (celkem bylo vedeno 26 řízení) a dále o nový typ žádostí o udělení předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby – zmocněnce investiční společnosti v individuálním statutárním orgánu obhospodařovaného investičního fondu (celkem bylo vedeno 16 řízení). Dále bylo vedeno šest řízení o povolení k činnosti investiční společnosti, čtyři řízení o rozšíření povolení k činnosti investiční společnosti (z toho ve dvou případech se jednalo o dodatečné povolení k výkonu investičních služeb), čtyři řízení o povolení k činnosti samosprávného investičního fondu (na žádost zakladatelů obchodní společnosti přede dnem jejího zápisu do obchodního rejstříku) a dvě řízení o změně rozsahu povolení k činnosti samosprávného investičního fondu (z toho bylo jedno zastaveno z důvodu zpětvzetí žádosti)¹¹.

¹⁰ Zákon o investičních společnostech a investičních fondech vstoupil v účinnost 19. 8. 2013.

¹¹ Do konce roku 2014 nebyla ukončena čtyři řízení o povolení k činnosti investiční společnosti a 23 řízení o povolení k činnosti samosprávného investičního fondu.

Dále ČNB vedla deset řízení ve věci zápisu standardního fondu do seznamu podílových fondů¹², sedm řízení o udělení souhlasu se změnou statutu standardního fondu¹³, čtyři řízení o udělení povolení ke sloučení nebo splynutí podílových fondů a tři řízení ve věci srovnatelnosti zahraničního investičního fondu se speciálním fondem (ve všech případech bylo žádostem vyhověno a řízení byla ukončena vydáním kladného rozhodnutí). Pět řízení bylo vedeno v souvislosti se souhlasem k nabytí kvalifikované účasti na investiční společnosti nebo samosprávném investičním fondu (ve třech případech bylo ukončeno udělením souhlasu, jedno řízení bylo zastaveno a v jednom případě nebylo rozhodnuto). ČNB vedla celkem 52 řízení o souhlas k výkonu funkce vedoucí osoby investiční společnosti nebo samosprávného investičního fondu (včetně zmocněnce) nebo osoby vykonávající funkci podle § 21 odst. 5 zákona o investičních společnostech a investičních fondech (33 souhlasů, 14 řízení zastaveno a pět řízení nebylo do konce roku 2014 ukončeno).

Sektor poskytovatelů investičních služeb

ČNB na konci roku 2014 evidovala 33 subjektů s povolením k činnosti obchodníka s cennými papíry. V průběhu roku 2014 nebylo uděleno povolení k činnosti žádnému dalšímu obchodníkovi s cennými papíry. K zániku licence obchodníka s cennými papíry došlo ve dvou případech. V důsledku změny předmětu podnikání na základě vlastního rozhodnutí zanikla licence společnosti Amidea, a.s., Společnost Patria Finance a.s., zanikla v důsledku fúze s obchodníkem s cennými papíry Patria Direct a.s., (nástupnická společnost Patria Direct a.s., byla následně přejmenována na Patria Finance a.s.).

Tab. A.IX – Vývoj počtu obchodníků s cennými papíry

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Obchodníci s cennými papíry	35	0	2	33
z toho: bankovní	13	0	0	13
nebankovní	22	0	2	20
Pobočky obchodníků s cennými papíry	29	1	5	25
z toho: bankovní	15	0	0	15
nebankovní	14	1	5	10

Největší podíl správních řízení ukončených v roce 2014 představovalo 148 řízení o zrušení registrace investičního zprostředkovatele (vydáno 130 rozhodnutí, 18 řízení zastaveno).

Ze zbývajících 33 řízení se pět řízení vztahovalo k povolení nebo změně povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry (tři povolení udělena, dvě řízení zastavena), jedno řízení se týkalo předchozího souhlasu k rozdělení obchodníka s cennými papíry rozštěpením sloučením (souhlas udělen), dvě řízení se vztahovala ke schválení dražebního řádu a změny dražebního řádu, 18 řízení se týkalo udělení předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby obchodníka s cennými papíry (16 souhlasů, dvě řízení zastavena) a sedm řízení bylo vedeno v souvislosti se souhlasem k nabytí kvalifikované účasti na obchodníkovi s cennými papíry (v pěti případech byl souhlas udělen, dvě řízení byla zastavena).

Tab. A.X – Počty správních řízení v sektoru poskytovatelů investičních služeb

Přecházejících z roku 2013	Zahájených v roce 2014	Ukončených v roce 2014	Přecházejících do roku 2015
5	185	181	9

¹² Dvě řízení byla ukončena vydáním kladného rozhodnutí v lednu 2015.

¹³ Dvě řízení byla ukončena vydáním kladného rozhodnutí v lednu 2015.

Sektor poskytovatelů platebních služeb a vydavatelů elektronických peněz

ČNB na počátku roku 2014 evidovala 15 platebních institucí. V roce 2014 bylo uděleno povolení k činnosti platební instituce jednomu novému subjektu (CYRRUS FX, a. s.). V roce 2014 byla na území ČR zřízena jedna pobočka zahraniční platební instituce (Dek-Co (UK) Limited).

Tab. A.XI – Vývoj počtu platebních institucí a institucí elektronických peněz

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Platební instituce	15	1	0	16
Pobočky platebních institucí	7	1	0	8
Instituce elektronických peněz	2	0	0	2
Pobočky institucí elektronických peněz	1	0	0	1

Celkem byla v roce 2014 ukončena dvě správní řízení v oblasti platebního styku. Obě řízení se týkala povolení k činnosti platební instituce (v prvním případě CYRRUS FX, a. s., bylo povolení uděleno, ve druhém případě zastaveno pro zpětvzetí žádosti).

Tab. A.XII – Počty správních řízení v sektoru platebních institucí a institucí elektronických peněz

	Přecházejících z roku 2013	Zahájených v roce 2014	Ukončených v roce 2014	Přecházejících do roku 2015
Platební instituce	2	4	2	4
Instituce elektronických peněz	0	0	0	0

Sektor zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí

V roce 2014 nebylo vedeno žádné řízení o povolení k činnosti zpracovatele tuzemských bankovek a mincí. Oproti roku 2013 nedošlo v sektoru zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí k žádným změnám.

Tab. A.XIII – Vývoj počtu zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Zpracovatelé tuzemských bankovek a mincí	4	0	0	4

Emise cenných papírů a regulované trhy

Na počátku roku 2014 bylo evidováno 66 společností, které podléhaly dohledu ČNB z důvodu přijetí jejich cenných papírů k obchodování na evropském regulovaném trhu (emitenti kótovaných cenných papírů). V průběhu roku 2014 se počet emitentů kótovaných cenných papírů snížil na 64. K obchodování na regulovaném trhu byly nově přijaty cenné papíry čtyř emitentů, ve třech případech se jednalo o dluhopisy (VIG Fund, uzavřený investiční fond, a.s., J&T Securities Management Limited a J&T BANKA, a.s.), v jednom případě o akcie (Pivovary Lobkowicz Group, a.s.). Cenné papíry šesti emitentů byly vyřazeny z obchodování, ve třech případech se jednalo o vyřazení dluhopisů z důvodu jejich splacení (SALEZA, a.s., Statutární město Ostrava a Kongresové centrum Praha, a.s.)¹⁴, ve třech případech se jednalo o vyřazení akcií z rozhodnutí organizátora regulovaného trhu (Spolek pro chemickou a hutní výrobu, a.s. (změna formy akcií), OCEL HOLDING SE a VET Assets, a.s. (vstup do likvidace)).

Počet licencovaných organizátorů regulovaného trhu (RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů, a.s. (RM-S), Burza cenných papírů Praha, a.s. (BCPP) a Power Exchange Central Europe, a.s. (PXE)), stejně jako počet provozovatelů mnohostranného obchodního systému (BCPP – START, a RM-S – Volný trh) a počet provozovatelů vypořádacích systémů s neodvolatelností vypořádání (RM-S – Systém vypořádání transakcí (SVYT), ČNB – Systém krátkodobých dluhopisů (SKD) a Centrální depozitář cenných papírů, a.s. (CDCP)) zůstal meziročně nezměněn. Činnost centrálního depozitáře vykonával CDCP.

Tab. A.XIV – Vývoj počtu emitentů cenných papírů, regulovaných trhů a vypořádacích systémů

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Emitenti kótovaných CP	66	4	6	64
z toho: sídlo v zahraničí	19	1	0	20
kotace pouze v zahraničí	4	0	3	1
Organizátoři regulovaného trhu	3	0	0	3
Provozovatelé mnohostranného obchodního systému	2	0	0	2
Provozovatelé vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání	3	0	0	3
Centrální depozitář	1	0	0	1

V oblasti emisí cenných papírů, evidence cenných papírů a regulovaných trhů vedla ČNB v roce 2014 celkem 46 správních řízení. Většinu z 39 vydaných rozhodnutí (35) tvořila rozhodnutí o schválení dokumentů v souvislosti s novými emisemi cenných papírů.

Ostatní rozhodnutí vydala ČNB v roce 2014 v oblasti nabídek převzetí a tržní infrastruktury. Jednalo se o jeden souhlas s uveřejněním povinné nabídky převzetí a dvě schválení změn pravidel vypořádacího systému CDCP. Jedno správní řízení ve věci žádosti o udělení předchozího souhlasu k nucenému přechodu účastnických cenných papírů bylo zastaveno. Vyhověno bylo jedné žádosti o schválení změny Provozního řádu CDCP (bez vydání rozhodnutí). Formou účasti v kolegiu při ESMA byla udělena licence centrální protistrany European Commodity Clearing AG (dle nařízení EMIR¹⁵), působící nově na PXE. V souvislosti s vedenými správními řízeními byly řešeny dva případy poskytování informací veřejnosti, resp. účastenství v řízení (oba zamítnuty).

¹⁴ Ve všech případech se jednalo o emitenty dluhopisů přijatých k obchodování na lucemburské burze. Souhrnný přehled licenčních rozhodnutí vydávaných ČNB při výkonu dohledu v oblasti kapitálového trhu viz část C, Příloha č. 9-15.

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. července 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů.

Tab. A.XV – Počty správních řízení v oblasti emisí cenných papírů a regulovaných trhů

Přecházejících z roku 2013	Zahájených v roce 2014	Ukončených v roce 2014	Přecházejících do roku 2015
4	42	40	6

V oblasti emisí cenných papírů bylo v roce 2014 v rámci dohledu přezkoumáno mimo správní řízení 38 souborů konečných podmínek nabídky cenných papírů. Standardně proběhla kontrola pravidelně uveřejňovaných zpráv (kontrola výročních, pololetních a mezitímních zpráv všech emitentů a detailní kontrola aplikace účetních standardů IFRS v účetních závěrkách u sedmi vybraných emitentů). Současně probíhal průběžný dohled nad plněním povinností emitentů kótovaných cenných papírů a souvisejících osob (oznamování podílů na hlasovacích právech a transakcí osob s řídicí pravomocí). Byly komunikovány nedostatky a zajištěna náprava.

V oblasti regulovaných trhů byly v rámci dohledu na dálku provedeny přezkumy pravidel BCPP (přijetí dluhových cenných papírů na trh START a přijetí cenných papírů subjektů kolektivního investování na regulovaný trh) a PXE (standardizace zahraničních futures na elektřinu). Ve vztahu k organizátorům regulovaných trhů a CDCP bylo provedeno několik šetření na základě podnětů a řešeny některé dílčí otázky ohledně vedení centrální evidence cenných papírů a agendy týkající se mezinárodní identifikace subjektů (Legal Entity Identifier).

3.2 NOTIFIKACE (V REŽIMU JEDNOTNÉ LICENCE)

3.2.1 Odchozí notifikace z ČR

Ke dni 31. 12. 2014 měly čtyři tuzemské banky pobočku na Slovensku. Rovněž tři tuzemské pojišťovny měly své pobočky na Slovensku a dvě měly pobočku v Polsku. Jedna tuzemská družstevní záložna působila prostřednictvím pobočky na území Slovenska. Šest obchodníků s cennými papíry má celkem jedenáct poboček v pěti hostitelských členských státech EU. Dvě platební instituce měly pobočku celkem ve třech členských státech EU.

V průběhu roku 2014 oznámila KUPEG úvěrová pojišťovna, a.s. založení pobočky v Polsku.

Obchodníci s cennými papíry WOOD & Company Financial services, a.s. a AKCENTA CZ a.s. oznámili záměr působit na území hostitelského členského státu EU prostřednictvím pobočky, příp. vázaných zástupců.

Platební instituce AKCENTA CZ a.s. a Global Payments Europe, s.r.o. oznámily záměr působit na území hostitelského členského státu EU prostřednictvím pobočky, resp. obchodních zástupců. Společnosti Global Payments Europe, s.r.o., AKCENTA CZ a.s. a PayU Czech Republic, s.r.o. oznámily záměr působit na území hostitelského členského státu EU na základě volného poskytování služeb.

Záměr poskytovat služby bez založení pobočky na území hostitelských členských států EU oznámilo pět tuzemských pojišťoven, jedna pojišťovna oznámila záměr ukončit poskytování služeb v některých členských státech EU, tři banky oznámily záměr poskytovat přeshraniční služby (z toho dvě banky od 1. 1. 2015) a jedna investiční společnost se rozhodla ustoupit od záměru vyvíjet obchodní činnost v Maltské republice.

Notifikace (nebo její změna či ukončení) do zahraničí v rámci evropského hospodářského prostoru byla vyřízena u 2 898 pojišťovacích zprostředkovatelů s bydlištěm nebo sídlem na území ČR.

3.2.2 Příchozí notifikace do ČR¹⁶

Tab. A.XVI – Počty notifikací o přeshraničním poskytování služeb

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Úvěrové instituce ⁱ⁾	340	23	4	359
Instituce elektronických peněz	26	10	0	36
Pojišťovny ⁱ⁾	734	63	14	783
Fondy UCITS	1 154	82	74	1 162
Fondy AIF (s výjimkou EuVECA a EuSEF) ⁱⁱ⁾	11	77	10	78
Fondy EuVECA ⁱⁱⁱ⁾	2	5	0	7
Investiční společnosti	47	2	1	48
Poskytovatelé investičních služeb	1 666	137	127	1 676
Platební instituce	194	45	1	238
Instituce zaměstnaneckého penzijního připojištění	1	0	0	1
Pojišťovací zprostředkovatelé	5 576	319	200	5 695

i) V sektoru pojišťoven a v bankovním sektoru se notifikují pojišťovny a banky i jejich pobočky působící v ostatních státech EU/EHP.

ii) EuVECA (European Venture Capital Fund), zkratka pro evropský fond rizikového kapitálu.

iii) Alternativní investiční fond, zkratka pro speciální fondy a fondy kvalifikovaných investorů. EuSEF (European Social Entrepreneurship Fund), zkratka pro evropský fond sociálního podnikání.

ČNB obdržela 165 notifikací od zahraničních regulátorů emisních prospektů.

3.3 REGISTRAČNÍ ČINNOST ZASTOUPENÍ BANK A FINANČNÍCH INSTITUCÍ

Tab. A.XVII – Počty registrovaných a zapisovaných subjektů

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Registrovaná zastoupení zahraničních bank ⁱ⁾	17	0	2	15
Investiční zprostředkovatelé	7 669	41	156	7 554
Vázaní zástupci	25 821	7 065	6 830	26 056
Poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu	74	26	2	98
Vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu	6	1	1	6
Osoby oprávněné distribuovat penzijní produkty:				
investiční zprostředkovatelé	123	11	22	112
nebankovní obchodníci s cennými papíry	1	0	0	1
bankovní obchodníci s cennými papíry	6	0	1	5
vázaní zástupci	11 043	829	3 231	8 641
vázaní zástupci penzijních společností	15	1	5	11

i) Registrace zastoupení zahraniční banky podle § 39 zákona 6/1993 Sb., o ČNB neopravňuje podnikat v sektoru bankovníctví v ČR, ale pouze zprostředkovávat a propagovat služby svých centrál na tomto území.

16 Počty poboček podrobně viz Kap. 3.1.

V roce 2014 došlo poprvé ve větším rozsahu¹⁷ k obnově činnosti distributorů doplňkového penzijního a důchodového spoření. Subjekty, které získaly povolení do roku 2013, byly povinny uhradit obnovovací poplatek. Ten uhradilo celkem 101 investičních zprostředkovatelů, šest obchodníků s cennými papíry, 7 904 vázaných zástupců investičních zprostředkovatelů a obchodníků s cennými papíry a deset vázaných zástupců penzijních společností. Oprávnění k činnosti byla obnovena na další rok. ČNB pro neuhrazení poplatku zrušila oprávnění 15 investičním zprostředkovatelům, jednomu obchodníkovi s cennými papíry, 1 553 vázaným zástupcům, jejichž zastoupeným byl investiční zprostředkovatel nebo obchodník s cennými papíry, a čtyřem vázaným zástupcům penzijních společností.

Registr pojišťovacích zprostředkovatelů

ČNB zajišťuje odborné zkoušky pojišťovacího agenta a pojišťovacího makléře, jejichž účelem je ověřit odbornou způsobilost k výkonu této činnosti na středním a vyšším kvalifikačním stupni. Zkoušek se v roce 2014 zúčastnilo 588 uchazečů (524 uspělo).

Do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí (SLPU) bylo v roce 2014 podáno celkem 8 146 žádostí o zápis. Zaregistrováno bylo celkem 8 040 pojišťovacích zprostředkovatelů a SLPU (údaj nezahrnuje zahraniční zprostředkovatele zapsané do registru v důsledku notifikace provozování pojišťovacího zprostředkování z jiného členského státu EU/EHP).

3.4 DOHLED NA DÁLKU

Dohled na dálku vykonávaný ČNB spočívá v průběžném sledování činnosti a hospodaření jednotlivých subjektů finančního trhu a ve vyhodnocování vývoje trhu jako celku, včetně jeho dílčích segmentů. Mezi základní činnosti dohledu na dálku patří kontrola dodržování příslušných právních předpisů, kontrola dodržování pravidel obezřetného podnikání, pravidelné vyhodnocování finanční situace jednotlivých regulovaných subjektů a pravidel odborné péče.

Základním zdrojem informací jsou jednotlivými subjekty pravidelně zasílané výkazy a hlášení na individuálním i konsolidovaném základě. V případě potřeby intenzivnějšího monitoringu hospodářské situace je finančním institucím ukládána mimořádná vykazovací povinnost. Kromě pravidelných výkazů jsou k průběžnému hodnocení vývoje subjektů a trhu využívány informace i z jiných zdrojů, např. z účetních závěrek, výročních a auditorských zpráv, protokolů z kontrol na místě, veřejných prezentací či tiskových zpráv jednotlivých subjektů.

Pro výkon dohledu nad dodržováním povinností poskytovatelů služeb na finančním trhu v oblasti odborné péče jsou podstatným zdrojem informací o přístupu dohlížených subjektů ke klientům podání veřejnosti¹⁸. Poznatky jsou využívány nejen k napravení zjištěných nedostatků v činnosti příslušného dohlíženého subjektu, ale i k identifikaci možných systémových nedostatků. Na základě poznatků z prošetřování bývají prováděna plošná šetření, zaměřená na šíři výskytu určitého druhu protiprávního jednání v příslušném segmentu finančního trhu. Získané informace jsou dále využívány pro určení dohlížených subjektů k zařazení do plánu kontrol na místě, jakož i oblastí, kterým by měla být při kontrole na místě věnována zvýšená pozornost. V případě indikování systémových nedostatků, vyskytujících se u významné části dohlížených subjektů, je iniciováno vypracování a uveřejnění výkladu ČNB k povinnosti uložené právními předpisy, případně i zpřesnění nebo zpřísnění konkrétních ustanovení právních předpisů.

17 V roce 2013 bylo obnoveno oprávnění celkem šesti investičních zprostředkovatelů a čtyř obchodníků s cennými papíry, žádné oprávnění k činnosti nebylo pro neuhrazení obnovovacího poplatku zrušeno. V daném období se obnova činnosti netýkala žádného vázaného zástupce.

18 Podrobně o vyhodnocení informací z podání veřejnosti doručených ČNB v části C, Přílohy, Kap. 5 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti.

3.4.1 Dohled nad úvěrovými a platebními institucemi

Dohled nad úvěrovými institucemi zahrnuje dohled nad bankami, stavebními spořitelny a spořitelny a úvěrními družstvy (družstevními záložnami). Hodnocení poboček zahraničních bank ze zemí EU je prováděno ve zjednodušeném režimu¹⁹. Základním analytickým nástrojem využívaným v rámci dohledu na dálku je provádění pravidelných komplexních analýz finanční situace jednotlivých subjektů i celého sektoru. Čtvrtletně je zpracovávána analýza vývoje sektoru úvěrových institucí. V měsíční frekvenci je u úvěrových institucí sledováno dodržování limitů obezřetného podnikání a jsou vyhodnocovány tzv. signální informace, které pomáhají včas identifikovat případné negativní tendence ve vývoji jejich finančních ukazatelů.

Pro interní účely dohledu ČNB je pravidelně zpracováván rating úvěrových institucí, který rozděluje banky a družstevní záložny na základě hodnocení jejich rizikového profilu do pěti skupin. Výhodiskem stanovení rizikového profilu je kvantitativní i kvalitativní posouzení velikosti expozice úvěrových institucí vůči jednotlivým typům rizik a hodnocení úrovně systému řízení rizik a kvality kontrolního prostředí uvnitř instituce. Toto hodnocení slouží rovněž jako jeden z podkladů pro stanovení minimální výše kapitálu, kterou by úvěrová instituce měla dle názoru dohledu ČNB udržovat k pokrytí všech podstupovaných rizik.

V roce 2014 obdržel dohled nad úvěrovými institucemi zprávy auditorů o ověření řídicího a kontrolního systému k 31. prosinci 2013 od dvou bank a třech družstevních zálož. Tyto zprávy slouží jako doplňkový zdroj informací o úrovni řídicího a kontrolního prostředí uvnitř institucí zejména v obdobích, kdy ČNB nemůže z kapacitních důvodů uskutečnit vlastní kontrolu na místě. Požadavek na ověření systémů k 31. prosinci 2014 byl zadán osmi bankám, všem pěti stavebním spořitelny a pěti družstevním záložnám.

Výkon dohledu nad bankami probíhal v roce 2014 ve standardním režimu. Vzhledem k přetrvávajícím nejistotám v evropské ekonomice byla pozornost věnována zejména vývoji jejich úvěrových portfolií (zejména kategorizaci pohledávek, dostatečnosti tvorby opravných položek, hodnotě zajištění apod.), dostatečnosti kapitálu ke krytí případných ztrát, likviditě a celkovému hospodaření bank a jejich konsolidačním celků. V roce 2014 byla pozornost věnována rovněž implementaci revidovaných pravidel obezřetného podnikání, souvisejících s direktivou CRD IV a nařízením CRR. Již ve druhé polovině roku 2013 byly banky vyzvány k přípravě svých ozdravných plánů v souladu s požadavkem direktivy BRRD. Banky v průběhu roku 2014 průběžně předkládaly dohledu ČNB k posouzení postupně doplňované a upravované verze těchto plánů a uskutečnila se celá řada konzultačních jednání, na kterých byl další postup při přípravě plánů s bankami diskutován.

ČNB ve spolupráci s vybranými bankami pokračovala v roce 2014 ve společném projektu zátěžového testování bank. Oproti předchozím rokům došlo ke snížení frekvence provádění společných zátěžových testů, a to z pololetního testování na testování roční, vždy na datech ke konci daného roku. Současně však došlo k rozšíření testovaných rizik tak, že kromě úvěrového rizika je testováno také úrokové riziko bank. Testování na datech k 31. prosinci 2013 se zúčastnilo celkem devět největších tuzemských bank, které mají schválený speciální přístup IRB²⁰ pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému riziku, či u kterých probíhá proces předvalidace IRB ze strany ČNB. Tyto banky reprezentují necelých 90 % aktiv bankovního sektoru ČR. Agregované výsledky obou kol zátěžových testů potvrdily dobrou odolnost tuzemských bank, jejich kapitálová přiměřenost se i v nepříznivém scénáři udržela s dostatečnou rezervou nad regulačním minimem. Vedle těchto tzv. bottom-up testů provádí ČNB pololetní zátěžové testování všech subjektů bankovního sektoru (tzv. top-down testy), jejichž výsledky jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách ČNB.

19 Za dohled nad pobočkami zahraničních bank ze zemí EU je od listopadu 2014 primárně zodpovědný orgán dohledu ze země původu banky, resp. ECB. ČNB u poboček zahraničních bank ze zemí EU sleduje ve zjednodušeném režimu pouze dodržování povinností v oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, dodržování pravidel jednání a odborné péče a vývoj likvidity.

20 Přístup založený na interním ratingu (Internal Ratings Based Approach).

Sektor družstevních záložen je i přes jeho relativně malý tržní podíl podroben intenzivnímu dohledu ČNB, a je mu věnována významná část dohledových kapacit v rámci kontrol na místě i při průběžném dohledu na dálku. V roce 2014 se výkon dohledu na dálku soustředil zejména na hodnocení aktuálního stavu a vývoje jednotlivých družstevních záložen a řešení jejich problémů, především s ohledem na konkrétní podstupovaná rizika jednotlivých subjektů. Vzhledem k četným identifikovaným nedostatkům se dohled zaměřuje zejména na oblast kategorizace úvěrového portfolia, dostatečnost tvorby opravných položek, financování ekonomicky spjatých skupin, dodržování regulatorních limitů a původ kapitálu družstevních záložen.

Česká národní banka odejmula WPB Capital dne 24. června 2014 povolení působit jako družstevní záložna. Důvodem bylo umělé navyšování kapitálu WPB Capital z peněžních prostředků družstevní záložny poskytnutých formou úvěrů, nabývání nedovolených typů cenných papírů a obcházení limitu angažovanosti. Podle zjištění ČNB se vše dělo přes síť účelově založených obchodních společností, kterou WPB Capital využívala.

Mimo výše zmiňované aktivity vydává dohled na dálku rozhodnutí související s posouzením odborné způsobilosti a důvěryhodnosti osob navrhovaných na funkce vedoucích zaměstnanců bank, schválením externích auditorů bank a družstevních záložen, schválením seznamu akcionářů pro účely konání valné hromady banky či se schválením předčasného splacení podřízeného dluhu.

Po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku²¹ k 1. lednu 2014 se ČNB ve své dohledové činnosti zaměřila na prověřování postupů úvěrových a platebních institucí a jejich souladu s právní úpravou v něm obsaženou. ČNB rovněž věnovala značnou pozornost postupům stavebních spořitelen při změnách a výpovědích smluv o stavebním spoření. Velký důraz byl ČNB i nadále kladen na řádnou realizaci platebního styku, zejména na dodržování lhůt pro provádění platebních transakcí.

3.4.2 Dohled v oblasti kapitálového trhu

Dohled ČNB v oblasti kapitálového trhu je vykonáván nad obchodníky s cennými papíry, investičními zprostředkovateli, trhy s investičními nástroji, investičními společnostmi a investičními fondy, penzijními společnostmi a dalšími subjekty působícími na kapitálovém trhu.

V rámci výkonu dohledu na dálku bylo v sektoru obchodníků s CP průběžně vyhodnocováno plnění informační povinnosti spolu s plněním povinnosti uveřejňování informací. V roce 2014 proběhla kontrola plnění limitů angažovanosti v návaznosti na zrušení možnosti vylučovat peněžní prostředky zákazníků z angažovanosti a dále kontrola výpočtu kapitálové přiměřenosti a výše příspěvků do garančního fondu.

V oblasti penzijních společností a jimi obhospodařovaných fondů bylo v roce 2014 vyhodnocováno zejména plnění zákonných limitů²², tj. zejména požadavku na hodnotu majetku. V důsledku neplnění zákonných požadavků byly ve druhé polovině roku 2014 řešeny fúze fondů. Dohled byl dále zaměřen na hospodaření penzijních společností a obhospodařovaných fondů, plnění pravidel v oblasti odborné péče a dodržování dalších regulatorních limitů.

V oblasti poskytování služeb na kapitálovém trhu bylo jako hlavní problém vyhodnoceno zapojení investičních zprostředkovatelů do poskytování investičních služeb ve vztahu k akciím a derivátům spojené s pobíráním nepřípustných pobídek od obchodníků s CP. Nezákonné praktiky investičních zprostředkovatelů vyvolávají zkreslené vnímání kapitálového trhu ze strany investorů. ČNB proto navrhla MF přijetí legislativních opatření omezujících možnosti nezákonného jednání investičních zprostředkovatelů a regulatorní arbitráže. Návrh zahrnoval několik variant řešení, z nichž některé mohou být aplikovány i současně. V úvahu připadá zejména omezení rozsahu činnosti investičních zprostředkovatelů na poskytování investičních služeb k cenným papírům fondů kolektivního investování, případně omezení okruhu osob, kterým mohou investiční zprostředkovatelé předávat pokyny, na osoby usazené v ČR, jimž ZPKT ukládá povinnost vykonávat kontrolu činnosti investičních zprostředkovatelů, s nimiž spolupracují při poskytování investičních služeb. Problematika

21 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

22 Podle ustanovení § 36 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

bude řešena v rámci velké novelizace ZPKT, prováděné za účelem implementace směrnic MiFID 2 a MAD a nařízení MAR, která má nabýt účinnosti v roce 2017. Jednou z možností diskutovaných s MF v rámci přípravy novelizace ZPKT bude i možnost úplného zrušení institutu investičního zprostředkovatele, který byl zaveden na základě možnosti členských států uplatnit národní výjimku ze směrnice MiFID. Existující investiční zprostředkovatelé by se transformovali na obchodníky s cennými papíry se stejným rozsahem oprávnění, avšak s vyššími požadavky kladenými na kapitálové²³, materiální a personální vybavení. Novým významným problémem kapitálového trhu, indikovaným v roce 2014 je značné rozšíření poskytování investičních služeb k finančním rozdílovým smlouvám (CFD) a k tzv. binárním opcím, a to zejména zahraničními obchodníky s cennými papíry, kteří často využívají k propagaci svých služeb a k vyhledávání nových zákazníků české investiční zprostředkovatele. Dochází tak k situaci, kdy je v ČR masově nabízena možnost spekulace s investičními nástroji, které jsou pro převážnou většinu neprofesionálních zákazníků zcela nevhodné. Pochybnosti vyvolává i skutečnost, že obchody s těmito deriváty jsou zpravidla prováděny výhradně proti vlastnímu účtu obchodníka s cennými papíry, což ve spojení se skutečností, že zákazníci nemají možnost si správnost realizačních cen ověřit z nezávislého zdroje, nahrává možnosti podvodného jednání. Tento problém ČNB prozatím řešila uveřejněním upozornění na rizika investování do CFD na svých webových stránkách. V případě podezření na nepoctivé jednání zahraničních obchodníků s cennými papíry ČNB upozorňuje orgány dohledu jejich domovských členských států.

Pozornost dohledu odborné péče v oblasti důchodového spoření a doplňkového penzijního spoření se soustřeďovala na problematiku týkající se zániku penzijního připojištění v souvislosti se žádostí účastníků o výplatu dávky. V oblasti důchodového spoření poté na procesy související se samotným uzavřením smlouvy, ale i následnými úkony při a po registraci smlouvy u správce centrálního registru smluv.

V oblasti investičních společností a investičních fondů se výkon dohledu na dálku zaměřil na prověření, zda všechny subjekty spadající pod režim zákona o investičních společnostech a investičních fondech přizpůsobily své poměry platné legislativě do konce přechodného období, tj. do 22. 7. 2014. Přizpůsobení poměrů zahrnovalo zejména aktualizaci vnitřní předpisové základny obhospodařovatelů, aktualizaci statutů a sdělení klíčových informací investičních fondů, revizi smluvní dokumentace, včetně smlouvy o výkonu činnosti depozitáře, vymezení činností obhospodařování a administrace aj. Dále byla pozornost soustředěna na přípravu nově zavedeného reportingu podle směrnice AIFMD a stanovení vykazovacích povinností jednotlivých subjektů z hlediska periodicity zasílání dat i jejich rozsahu podle kritérií stanovených evropskými předpisy.

3.4.3 Dohled nad pojišťovny a pojišťovacími zprostředkovateli

Základem obezřetnostního dohledu nad pojišťovny je pravidelné vyhodnocování finanční situace pojišťoven, včetně dodržování pravidel obezřetného podnikání a ukládání opatření k nápravě. Ekonomické a pojistně-technické ukazatele jsou vyhodnocovány na základě pravidelně předkládaných výkazů. Pojišťovny patřící do pojišťovacích skupin podléhají rovněž doplňkovému dohledu nad pojišťovny ve skupině.

K indikaci změn finanční situace pojišťoven je využíván systém včasného varování, který na základě finančních ukazatelů vyhodnocuje čtvrtletně aktuální trend vývoje pojišťoven a umožňuje identifikovat potenciální slabiny jejich hospodaření. Zjištěné skutečnosti jsou dále detailněji analyzovány a v případě nalezení nedostatků jsou přijímána dohledová opatření. V pololetní frekvenci je pro interní potřeby dohledu prováděno hodnocení pojišťoven podle rizikovitosti, s ohledem na jejich finanční situaci, povahu, rozsah a komplexnost rizikových expozic a adekvátnost řídicích a kontrolních procesů. U systémově významných nebo rizikových subjektů jsou prováděny další analytické a dohledové aktivity.

23 Podle ustanovení § 8a odst. 4, ZPKT.

Nedílnou součástí výkonu dohledu byly i v roce 2014 informační návštěvy v pojišťovnách. V jejich rámci byla s pojišťovkami diskutována kromě aktuální finanční a obchodní situace rovněž jejich strategie a dále především jejich připravenost na požadavky vyplývající z nadcházejícího regulatorního režimu Solventnost II, zejména kvantitativní stanovení solventnostního kapitálového požadavku. Rovněž byla diskutována potřeba zdokonalení řídicího a kontrolního systému, zavedení vlastního posuzování rizik a solventnosti a příprava nové struktury reportingu. Současně ČNB zpracovala časový harmonogram implementace jednotlivých požadavků vyplývajících z obecných pokynů pro přípravu na regulatorní režim Solventnost II (tzv. Solvency II Preparatory Guidelines), vydaných EIOPA na konci října 2013 pro období 2014 až 2015. ČNB od počátku roku 2014 pravidelně vyhodnocuje informace zasílané čtvrtletně jednotlivými pojišťovkami formou zprávy o postupu implementace požadavků Solventnosti II v oblasti řídicího a kontrolního systému, vlastního posuzování rizik a solventnosti. Pojišťovkám je poskytována zpětná vazba na základě tohoto vyhodnocení, a to jak na sektorové úrovni, tak na úrovni individuálních pojišťoven. V souvislosti s implementací požadavků na reporting předložily pojišťovny ve 3. a 4. čtvrtletí 2014, v rámci pilotního testování vyplnění výkazů požadovaných v režimu Solventnost II, vyplněné výkazy na datech ke konci roku 2013. S pojišťovkami probíhá vzájemná a pravidelná komunikace v rámci přípravy na režim Solventnost II. V roce 2014 pokračoval proces předběžného posuzování interních modelů na skupinové i na lokální úrovni u pojišťoven, které mají záměr stanovovat solventnostní kapitálový požadavek v nadcházejícím režimu Solventnosti II s využitím skupinového interního modelu.

V průběhu roku 2014 probíhala intenzivní spolupráce se zahraničními dohledovými orgány, zejména formou aktivní účasti na koordinačních schůzkách týkajících se dohledu pojišťoven ve skupině a účasti na posuzování interních modelů na skupinové úrovni.

Dohled nad pojišťovkami pokračoval v roce 2014 v intenzivním vyhodnocování dostatečnosti pojistného v pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a dostatečnosti technických rezerv některých pojišťoven v uvedeném odvětví. U subjektů, u kterých bylo identifikováno riziko nedostatečnosti pojistného, byla navržena kontrola na místě²⁴ k ověření postačitelnosti pojistného a technických rezerv. V některých případech byl zaveden mimořádný reporting, v jehož rámci pojišťovny zasílají čtvrtletně výsledky testu postačitelnosti pojistného a informují o vývoji pojistného kme-
ne v pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z provozu vozidla. Významným tématem diskuze byla také opatření realizovaná pojišťovkami v souvislosti s novým občanským zákoníkem. V souvislosti se změnami výše náhrady škody se ČNB v oblasti obezřetnosti soustředí především na postačitelnost pojistného a výše technických rezerv v odpovědnostních pojištěních.

V dubnu 2014 se uskutečnilo páté kolo zátěžových testů vybraných pojišťoven, které slouží k vyhodnocení stability pojistného sektoru jako celku i k využití individuálních výsledků v dohledové činnosti. V zátěžovém testu byl v ročním horizontu hodnocen vliv významných změn rizikových parametrů na hodnotu aktiv a pasiv pojišťovny a odtud na disponibilní míru solventnosti a požadovanou míru solventnosti v souladu s principy regulace Solventnost I. Zátěžový scénář pro pojišťovny byl odvozen od scénářů nepříznivého makroekonomického vývoje, ze kterých ČNB vycházela při testování odolnosti bankovního sektoru. V tomto testu byla rovněž zahrnuta citlivostní analýza aktiv a pasiv životního pojištění na další pokles úrokových sazeb a kvalitativní vyhodnocení důsledků případného déletrvajících prostředí nízkých úrokových sazeb. Test opět potvrdil, že sektor pojišťoven jako celek je dostatečně kapitálově vybavený, aby odolal i významným změnám vybraných rizikových faktorů.

I do budoucna je záměrem dohledu pravidelně provádět zátěžové testování vybraných pojišťoven. Vzhledem k nabytí účinnosti regulace Solventnost II k 1. 1. 2016 je plánována již v roce 2015 realizace zátěžového testu plně v souladu s principy Solventnosti II.

²⁴ V roce 2014 byla realizována jedna kontrola na místě k ověření postačitelnosti pojistného v pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla, zaměření kontrol na místě na toto odvětví bude pokračovat i v roce 2015.

ČNB v roce 2014 věnovala nadále pozornost problematice vymáhání příspěvku nepojištěných osob do garančního fondu České kanceláře pojistitelů (ČKP). Ministerstvo dopravy ČR (MD) již koncem roku 2013 identifikovalo technickou chybu na straně Centrálního registru vozidel (CRV), v jejímž důsledku nebyla do ČKP předávána aktualizovaná data, což mohlo způsobit zvýšený počet případů nesprávně obeslaných osob výzvou k úhradě příspěvku. V návaznosti na tato zjištění probíhala v průběhu roku 2014 pravidelná jednání mezi zástupci ČKP a MD za účelem přípravy nového systému výměny dat mezi CRV a ČKP. V prosinci 2014 byla Poslaneckou sněmovnou ČR schválena novela zákona o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla, kterou se ruší ustanovení § 24c tohoto zákona, které ČKP opravňovalo k zaslání výzev k úhradě příspěvku.

V roce 2014 přetrvávaly některé nedostatky v činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů, zejména v oblasti distribuce investičního životního pojištění (IŽP). Za problematické považuje ČNB nedostatky při poskytování předmluvních informací zájemcům o pojištění a sjednávání nevhodných produktů, včetně prezentování IŽP jako spoření. Podle stávající právní úpravy v zákoně o pojišťovacích zprostředkovatelích může ČNB při zjištění závažných případů nezákonného jednání ukládat pojišťovacím zprostředkovatelům povinnost uvést svou činnost ve stanovené lhůtě do souladu se zákonem, a v zákonem stanovených případech ukládat pokuty. Jejich výše však nesmí ohrozit další existenci dohlížených subjektů. Omezené pravomoci ČNB i počet pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR, kterých bylo ke konci roku 2014 registrováno přibližně 150 000, má negativní dopad na možnosti a účinnost výkonu dohledu nad činností těchto subjektů. Problém nezákonného jednání pojišťovacích zprostředkovatelů je dále prohlubován jejich přetrvávající nedostatečnou kontrolou ze strany pojišťoven. ČNB již zahájila správní řízení s několika pojišťovnami, kterým je vytýkáno nedostatečné řízení a kontrola distribučních sítí. ČNB dlouhodobě navrhuje MF legislativní změny s cílem posílit nástroje k prosazení etických principů v oblasti pojišťovacího trhu. Tyto principy se ČNB snaží prosazovat také méně formální cestou, působením na pojišťovny prostřednictvím České asociace pojišťoven, uveřejňováním dohledových standardů, nebo upozorňováním jednotlivých pojišťoven na zjištěné systémové nedostatky v jejich činnosti a vyžadováním informací o přijatých opatřeních k nápravě. Ze stejného důvodu bylo v průběhu roku 2014 zveřejněno na webových stránkách ČNB několik dohledových benchmarků seznamujících pojišťovny a pojišťovací zprostředkovatele s nejzávažnějšími dohledovými poznatky a očekávanou nápravou. Zveřejněno bylo i několik upozornění pro veřejnost, poukazujících na nejzávažnější rizika, kterým může být veřejnost na finančním trhu vystavena.

3.4.4 Doplnkový dohled nad finančními konglomeráty

ČNB vykonává doplnkový dohled nad finančními konglomeráty podle zákona č. 377/2005 Sb. a vyhlášky č. 347/2006 Sb. Na úrovni finančních konglomerátů je doplnkový dohled zaměřen na kapitálovou přiměřenost, transakce uvnitř skupiny, koncentraci rizik, vnitřní řídicí a kontrolní systémy i systémy řízení rizik. Subjekty působící v rámci finančních konglomerátů podléhají dohledu nad finančním trhem různých orgánů dohledu. Z tohoto důvodu je pro účely doplnkového dohledu ustanoven tzv. koordinátor podle kritérií vymezených v zákoně. Jeho úlohou na úrovni finančního konglomerátu je zejména koordinovat shromažďování a poskytování významných informací, sledovat stanovené ukazatele a koordinovat postup orgánů dohledu při výkonu doplnkového dohledu. Funkci koordinátora plnila ČNB v roce 2014 v jednom případě. V ostatních případech byla úloha koordinátora svěřena zahraničním orgánům dohledu, s nimiž ČNB průběžně spolupracuje.

3.4.5 Dohled nad ostatními regulovanými subjekty

V roce 2014 vykonávala ČNB dohled nad platebními institucemi, institucemi elektronických peněz, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu a vydavateli elektronických peněz malého rozsahu v souladu s transpozicí směrnice o platebních službách a směrnice o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz.

Dohled je u těchto subjektů zaměřen především na monitorování dodržování obezřetnostních pravidel, plnění pravidel ochrany peněžních prostředků zákazníků a také na dodržování soukromoprávní úpravy stanovené zákonem o platebním styku.

Základním informačním zdrojem pro výkon obezřetnostního dohledu je plnění informační povinnosti dohlíženými subjekty. Plnění informační povinnosti v sektoru nebankovních poskytovatelů platebních služeb je specifické tím, že dohlížené subjekty reportují nejen celkové údaje za veškerou svou činnost, ale také data za činnost související pouze s platebními službami²⁵. Subjekty, u nichž byly v reportovaných datech zjištěny nedostatky, byly vyzvány k nápravě a přijetí opatření za účelem zamezení jejich opakování²⁶.

3.5 KONTROLY NA MÍSTĚ

Česká národní banka vykonává dohled nad finančním trhem, který je založen na „vpřed hledícím“ systému vyhodnocování rizikového profilu a míry systémové významnosti dohlížených institucí. Zohledňován je i aktuální vývoj finančního sektoru. Činnost dohledu na místě se řídí každoročně schvalovaným plánem kontrol na místě, který se opírá zejména o výstupy z interního analytického systému rizikového hodnocení dohlížených institucí²⁷, dále o informace získávané v rámci průběžného dohledu na dálku a na místě, a v neposlední řadě o požadavky zahraničních regulátorů. Kromě samotných kontrolních šetření je náplní práce dohledu i schvalování pokročilých metod pro výpočet kapitálových požadavků. Vzhledem k propojenosti finančních trhů je soustavně prohlubována spolupráce se zahraničními regulátory.

3.5.1 Kontroly na místě v úvěrových institucích

V průběhu roku 2014 byla v sektoru úvěrových institucí provedena kontrolní šetření jak komplexního, tak dílčího charakteru.

V bankách bylo v roce 2014 zahájeno nebo uskutečněno celkem 12 kontrolních šetření. Ve třech případech se jednalo o kontroly komplexního charakteru, ostatní provedená kontrolní šetření byla dílčí.

V družstevních záložnách se uskutečnila v roce 2014 jedna komplexní a tři dílčí kontrolní šetření.

Tab. A.XVIII – Četnost kontrolních šetření v úvěrových institucích z hlediska jejich zaměření v roce 2014

	ICAAP	Úvěrové riziko	Tržní rizika	Riziko likvidity	Zpracování obchodů na finančních trzích	Kapitálové požadavky obchodního portfolia	Operační riziko	Rizika IS/IT	AML/CFT	Odměňování
Banky	3	3	2	2	2	2	2	2	7	4
Družstevní záložny	1	1	1	1	1	0	0	3	1	1

Kontroly řízení úvěrových rizik

V oblasti řízení úvěrového rizika byly provedeny tři kontroly v bankách (z toho jedna kontrola s přesahem do roku 2015) a dvě kontroly v družstevních záložnách (DZ). Všechny kontroly v bankách byly řádné kontroly podle plánu kontrolních činností. Ve dvou případech se jednalo o kontroly v systémově významných institucích, kde se kontrolní tým zaměřil zejména na vyhodnocování naplňování nápravných opatření z předchozích kontrol a na soulad pokročilých metod řízení úvěrového rizika s regulačními normami. K identifikovaným nedostatkům v kontrolovaných osobách patří (metodická)

25 Jedná se o implementační požadavek vyplývající ze směrnice č. 2007/64/ES, o platebních službách.

26 Hlavními nedostatky byly chybně vypočtené hodnoty objemu platebních transakcí a nesprávné propočty v důsledku chybně zvolených měnových kurzů. Většina nedostatků se vyskytovala u nových subjektů a průběžně jsou odstraňovány. Vzhledem k velkému počtu subjektů není četnost významná.

27 Systém je založený na kvantitativních a kvalitativních hodnotících kritériích a současně i na systémové významnosti dohlížené instituce.

pochybení v procesu přiřazování interních ratingů a dále méně závažné nedostatky, např. v oceňování a v evidenci přijatého zajištění, v oblasti procesu posuzování rozvahové hodnoty pohledávek, ve výpočtu opravných položek, v rekonstruovatelnosti postupů schvalovacích míst apod. V některých případech bylo identifikováno nerespektování pravidel ČNB týkající se kategorizace pohledávek. Ani v jedné bance nešlo o závažná systémová pochybení.

Dále bylo zjištěno, že kontrované osoby v některých případech nedodržují ustanovení vyhlášky ČNB č. 163/2014 Sb. o tom, že základním faktorem pro hodnocení pohledávek by měla být schopnost klienta splácet poskytnuté financování ze svých primárních zdrojů, a ne ze zdrojů pocházejících ze zajištění (jako je například podpora mateřských, resp. jiných společností z ESSO klienta). V některých případech financování nákupu aktiv také nepostačovala pro splácení úvěrů tvorba cash flow z tohoto aktiva a úvěr musel být dotován z jiných zdrojů. Kontrované osoby v těchto případech nehodnotily úvěry jako pohledávky v selhání. Ve všech případech identifikovaných nedostatků byly kontrované osoby vyzvány k nápravě a k pravidelnému reportingu přijatých nápravných opatření.

Kontrolou v jedné DZ bylo zjištěno závažné porušování regulatorních norem týkajících se schvalovacího procesu, rekonstruovatelnosti postupů, přijímání a oceňování zajištění, monitoringu klientů, posuzování rozvahové hodnoty pohledávek a následné kategorizace pohledávek a tvorby opravných položek. Rovněž byla zpochybněna dostatečnost kapitálu DZ pro krytí rizik z činnosti. Na základě těchto zjištění bylo s DZ zahájeno správní řízení.

Kontroly ICAAP, řízení tržních rizik, rizika likvidity, zpracování obchodů na finančních trzích a kapitálových požadavků k tržním rizikům

V roce 2014 byly v rámci kontrol na místě provedeny čtyři kontroly (tři v bankách, jedna v DZ) zaměřené na posouzení systému vnitřně stanoveného kapitálu (ICAAP), zaváděného úvěrovými institucemi v rámci Pilíře 2 konceptu Basel II. Zjištěné nedostatky se týkaly ověření použitých předpokladů (zejména předpokladu trvání podniku) a dále nedostatků ve způsobu stanovení vnitřních kapitálových požadavků k jednotlivým rizikům, především rizika koncentrace. Nedostatky byly identifikovány i v konceptu stresového testování, který je nedílnou součástí ICAAP. Zjištěné nedostatky neohrožily schopnost kontrovaných bank krýt vnitřně stanovené kapitálové požadavky dostupným kapitálem.

Oblast řízení tržních rizik a rizika likvidity byla v rámci kontrol na místě prověřena ve dvou bankách a jedné DZ. Zjištěné nedostatky neohrožily schopnost kontrovaných bank řídit tato rizika.

V oblasti tržních rizik byly zjištěny méně významné nedostatky, týkající se definice rizikového apetitu, nesouladu postupů banky s vlastními vnitřními předpisy, nedostatečné nebo absentující kontroly tržní konformity cen (v jedné bance a jedné DZ), nedostatečného monitoringu angažovanosti vůči zemím (v jedné bance) a rizika koncentrace zemí a sektorů (v jedné bance a jedné DZ). Dále byly obecně identifikovány nedostatky v měření úrokového rizika (především v případě DZ) a v reportingu vůči ČNB v souvislosti s výkazem o úrokovém riziku.

V oblasti rizika likvidity se nedostatky nejčastěji týkaly rovněž nedostatečné definice rizikového apetitu, dále limitů, které nereflektovaly rizikový profil instituce, stresových scénářů, které nedostatečně zohledňovaly relevantní rizikové faktory, a pohotovostních plánů, které nebyly provázány se stresovým testováním, nebyly variantní nebo nedefinovaly indikátory mimořádných událostí. Ve dvou případech byla rovněž zjištěna nekonzistence jednotlivých prvků systému řízení rizika likvidity. ČNB vyzvala kontrované instituce k nápravě zjištěných nedostatků. Jejich odstraňování je průběžně sledováno.

Oblast rizik spojených s obchodováním na finančních trzích byla prověřena u dvou bank a družstevní záložny. U všech byly zjištěny nedostatky různé míry závažnosti. Jako závažná zjištění byla vyhodnocena rizika vyplývající z nedostatečného oddělení obchodní a vypořádací funkce a absence autorizačních (validačních) úkonů druhým pracovníkem (princip „čtyř očí“).

Oblast výpočtu kapitálových požadavků k tržním rizikům a rizikům vyplývajícím z obchodování na finančních trzích byla předmětem kontroly u dvou bank. Nedostatky byly zjištěny zejména při oceňování některých typů derivátů a při výpočtu kapitálových požadavků k obecnému úrokovému riziku, k riziku protistrany a k riziku úvěrové úpravy ocenění (CVA). ČNB vyzvala kontrované instituce k nápravě zjištěných nedostatků. Jejich odstraňování je průběžně sledováno.

Kontroly řízení operačního rizika, včetně rizik informačních systémů a technologií

V roce 2014 vykonala ČNB kontroly systému řízení operačních rizik ve dvou bankách. Systém řízení rizik informačních systémů a technologií byl prověřován ve dvou bankách a třech družstevních záložnách.

V oblasti operačního rizika se dohled ČNB zaměřoval na komplexní prověření všech klíčových procesů souvisejících s řízením operačního rizika a plnění regulatorních požadavků při stanovení kapitálu k operačnímu riziku. Kontroly v oblasti informačních systémů a technologií se kromě nezbytného prověření systému řízení bezpečnosti informací zaměřily na problematiku outsourcingu a zajištění důvěrnosti, dostupnosti a integrity dat při využívání cloudových služeb²⁸. Vzhledem k aktuálním bezpečnostním hrozbám věnovala ČNB zvýšenou pozornost bezpečnosti elektronického bankovníctví a postupům používaným finančními institucemi při řešení bezpečnostních incidentů.

Kontroly v úvěrových institucích ukázaly rozdíly v kvalitě systému řízení operačních rizik mezi jednotlivými institucemi. Zjištěné nedostatky se týkaly zejména procesů spojených se sběrem a zajištěním kvality dat o událostech operačního rizika a s rozpoznáváním, vyhodnocováním a sledováním operačního rizika. V oblasti řízení rizik IS/IT byly nejzávažnější nedostatky zjištěny v oblasti analýzy rizik a klasifikace aktiv informačních systémů, bezpečnosti přístupu k informačním systémům, ve stanovení a naplňování bezpečnostních zásad a rekonstruovatelnosti postupů a procesů souvisejících s provozem IS/IT. ČNB vyzvala kontrolované subjekty k nápravě zjištěných nedostatků. Jejich odstraňování je průběžně sledováno.

Prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML/CFT)

Kontroly, které v oblasti AML/CFT provádí ČNB, jsou zaměřeny především na ověření účinnosti a efektivnosti opatření, která mají kontrolovaný subjekt chránit před jeho zneužitím k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a současně mají vytvářet podmínky pro odhalování takového jednání.

V roce 2014 se uskutečnilo osm kontrolních šetření, a to v sedmi bankách a jedné družstevní záložně. Nedostatky, které byly identifikovány, se týkaly zejména zjišťování rizikových faktorů klientů, uplatňování postupů vůči rizikovým klientům, provádění kontroly klienta a monitorování transakcí a naplňování požadavků sankční legislativy. ČNB vyzvala kontrolované instituce k odstranění zjištěných nedostatků, které průběžně vyhodnocuje.

Spolupráce ČNB s Finančním analytickým útvarem MF pokračovala i v roce 2014. ČNB se také účastnila aktivit souvisejících s hodnocením ČR, které provádí Výbor expertů v rámci výboru MONEYVAL při Radě Evropy.

Zásady a postupy odměňování

V úvěrových institucích byly v roce 2014 provedeny čtyři kontroly a jedno šetření na místě zaměřené na uplatňování zásad a postupů odměňování motivujících k obezřetnému řízení rizik, likvidity a kapitálu. Zjištěny byly některé systémové i dílčí nedostatky. Systémy odměňování institucí reagovaly nedostatečně na nepříznivý vývoj rizikovosti pohledávek. V některých případech nebylo prováděno nezávislé ověření uplatnění zásad odměňování, a instituce na nedostatky zjištěné interním a externím auditem náležitě nereagovaly. I v roce 2014 se vyskytly nedostatky v přiznání části pohyblivé složky odměny v nepeněžních nástrojích mateřské společnosti. Problémy přetrvávaly také v identifikaci pracovníků s významným vlivem na rizikový profil institucí a uplatnění specifických nástrojů odměňování. Uvolňování části pohyblivé složky odměny nebylo rozloženo do období, jehož délka zohledňuje cyklus podnikání institucí a s ním spojená rizika. U většiny identifikovaných pracovníků s mimořádně vysokými pohyblivými složkami odměny nebyl oddálen vznik nároku alespoň na 60 % tohoto objemu do následujících let, ale oddalováno bylo maximálně 40 % nároku. U většiny institucí nebyla kritéria pro přiznání pohyblivé složky odměn dostatečně provázána s obezřetnostním řízením rizik, kapitálu a likvidity.

28 Cloud computing (CC) je využívání výpočetních zdrojů (hardware a software), které jsou dodávány jako služba pomocí počítačové sítě (typicky Internetu).

Implementace Basel II z pohledu speciálních metod pro stanovení kapitálových požadavků

Podle konceptu výpočtu kapitálové přiměřenosti ve znění směrnic EU 2006/48/EC a 2006/49/EC (Basel II) transponovaných do vyhlášky č. 123/2007 Sb. je bankám umožněno použít pro výpočet kapitálového požadavku pokročilé přístupy založené na matematických modelech. Expertní týmy ČNB (IRB, AMA a VaR) pokračovaly v průběhu roku 2014 v jednáních se všemi regulovanými institucemi, které projeví zájem o používání speciálních přístupů pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému, operačnímu a tržnímu riziku v rámci pravidel Basel II. Součástí práce byla průběžná komunikace se zahraničními orgány dohledu.

V roce 2014 se v rámci plánovaných kontrol na místě zaměřil kontrolní tým zejména na průběžné ověření postupů bank s již schváleným přístupem IRB. Tým dále průběžně řeší žádosti bank o souhlas se změnou v IRB modelech prostřednictvím společné žádosti mateřské banky. Jednání ČNB a bank byla zaměřena na zhodnocení souladu postupů banky s požadavky vyhlášky ČNB č. 163/2014 Sb. a nařízení (EU) č. 575/2013, které nahradily vyhlášku ČNB č. 123/2007 Sb. Většinou žádostí bylo vyhověno (i s podmínkami), v některých případech byla banka požádána o doplnění. Spolupráce s bankami na expertní úrovni zahrnuje pravidelné schůzky, na nichž zástupci ČNB diskutují s příslušnými pracovníky bank připravované změny v IRB modelech.

ČNB v roce 2014 posoudila žádost a následně udělila souhlas s významnou změnou AMA přístupu u jedné úvěrové instituce a spolupracovala na vydání příslušného rozhodnutí s domovským regulátorem. V daném roce ČNB pokračovala v ověřování dodržování podmínek, za kterých bylo některým institucím povoleno používání AMA přístupu, a zaměřila se přitom na další zdokonalování a rozvoj systému řízení operačního rizika, v jehož rámci je tento přístup používán.

V roce 2014 proběhla validace materiální změny interního VaR modelu jedné banky. Bance byl udělen souhlas s rozšířením VaR modelu o nový rizikový faktor. ČNB uskutečnila v daném roce ve dvou bankách validace opčních oceňovacích modelů. Bankám byl udělen souhlas s použitím modelů pro účely výpočtu delta ekvivalentů úrokových, akciových, měnových a komoditních pozic.

3.5.2 Kontroly na místě v institucích kapitálového trhu

U poskytovatelů investičních služeb bylo v roce 2014 ukončeno celkem 28 kontrol na místě a jedna kontrola na místě byla zahájena. Z toho bylo pět kontrol u obchodníků s CP, dvě kontroly u poboček zahraničních obchodníků s CP a 22 kontrol u investičních zprostředkovatelů. Všechny kontroly byly komplexní, jejich předmětem bylo prověření dodržování pravidel stanovených právními předpisy v souvislosti s povinností poskytovat investiční služby s odbornou péčí, resp. dodržování pravidel jednání a odborné péče při poskytování investičních služeb.

Nejčastěji se opakujícími nedostatky byla zjištěna v oblasti informování zákazníků, vyžadování informací od zákazníků, plnění archivační povinnosti, rekonstruovatelnosti kontrolních procesů, řídicího a kontrolního systému, deníku obchodníka (resp. evidence investičního zprostředkovatele). Dále byly zjištěny formální nedostatky především ve vnitřních předpisech kontrolovaných osob.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupily výše zmíněné kontrolované subjekty k přijetí nápravných opatření, jejichž implementace je průběžně sledována. V závažnějších případech bylo zahájeno správní řízení.

V roce 2014 se uskutečnily kontroly na místě u dvou investičních společností se zaměřením zejména na pravidla jednání a odbornou péči při obhospodařování investičních fondů a majetku zákazníka, postupy při vydávání a odkupování podílových listů, spolupráci s depozitářem, kontrolu delegovaných činností a propagaci produktů a služeb.

Nedostatky byly zjištěny zejména v oblastech kontrolních mechanismů ve vztahu k některým delegovaným činnostem, kontrolních mechanismů ve vztahu k dodržování limitů, při nastavení spolupráce s depozitářem, rovněž v oblasti odborné péče pokud jde o dokumentaci provádění obchodů za nejlepších podmínek, poskytování zavádějících informací při propagaci produktů a dále v oblasti poplatkové politiky a nastavení modelačních kalkulátorů.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupily investiční společnosti k přijetí nápravných opatření, jejichž implementace je průběžně sledována. V závažnějších případech byl předán podnět k zahájení správního řízení.

V oblasti AML/CFT se v roce 2014 uskutečnila kontrola na místě u dvou obchodníků s cennými papíry a tří investičních fondů. Hlavní zjištěné nedostatky se týkaly provádění identifikace a kontroly klienta. Na základě podnětu ČNB, který vyplynul z výsledků těchto kontrol, zahájil Finanční analytický útvar MF v roce 2014 správní řízení o udělení pokuty v případě jednoho obchodníka s cennými papíry.

3.5.3 Kontroly na místě v pojišťovnách a u pojišťovacích zprostředkovatelů

V oblasti obezřetnostního dohledu byla v pojišťovnách v roce 2014 uskutečněna jedna dílčí kontrola na místě.

Nedostatky s nižší až střední mírou závažnosti byly zjištěny v oblasti technických rezerv, konkrétně v předpisové základně, kvalitě dat a při výpočtu IBNR rezervy v pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

V oblasti pojištění odpovědnosti z provozu vozidla byla zjištěna nepostačitelost pojistného na zabezpečení trvalé splnitelnosti závazků vzniklých provozováním pojištění odpovědnosti ve smyslu zákona o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, což bylo způsobeno zejména vysoce ztrátovým segmentem flotilového pojištění.

V návaznosti na výsledek kontroly zaměřené na plnění obezřetnostních požadavků byla kontrolovaná pojišťovna vyzvána k předložení věcně náplně a časového harmonogramu nápravných opatření.

V roce 2014 byly ukončeny kontroly na místě ve dvou pojišťovnách, které byly zaměřeny na oblast kontroly a řízení kvality distribučních sítí, sjednávání smluv s klienty, správy smluv, vyřizování stížností, likvidaci pojistných událostí a propagaci, a v jednom případě rovněž na oblast ochrany spotřebitele. Zjištění se týkala zejména nedostatečných kontrolních mechanismů při uzavírání smluv s distributory a při sledování kvality jejich činnosti, používání zavádějící terminologie ve školicích pomůckách pro distributory a ve webové prezentaci, obsahu pojistných podmínek a přehledu poplatků. V oblasti likvidací pojistných událostí se jednalo zejména o průtahy v zahájení nebo provedení šetření likvidace pojistných událostí, nedostatečnou rekonstruovatelnost průběhu likvidace pojistné události, nedostatečnou kontrolu činnosti asistenční služby při likvidaci pojistné události a nedostatečné zdůvodnění způsobu stanovení výše pojistného plnění.

V návaznosti na provedené kontroly byla v pojišťovnách přijata nápravná opatření, jejichž implementace je průběžně sledována.

ČNB vykonává rovněž kontroly na místě v oblasti zprostředkování v pojišťovníctví. V roce 2014 bylo ukončeno 79 kontrol pojišťovacích zprostředkovatelů. Mezi nejčastější kontrolní zjištění patřily zejména nedostatky týkající se povinnosti jednat s odbornou péčí, rozsahu a formy poskytování informací klientům či zájemcům o pojištění a nedostatky související s oznamováním změn údajů zapisovaných do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupili pojišťovací zprostředkovatelé k přijetí nápravných opatření, jejichž implementace je průběžně sledována. V závažnějších případech bylo zahájeno správní řízení.

Jestliže výše uvedené subjekty vykonávají činnosti související s provozováním životního pojištění, ČNB u nich provádí rovněž kontroly na místě v oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Kontrolní zjištění se týkala zejména nevypracování hodnotící zprávy, neoznámení kontaktní osoby FAÚ MF či nedostatků v souvislosti se školením zaměstnanců.

Kontroly zaměřené na oblast AML/CFT proběhly v roce 2014 u dvou životních pojišťoven. Zjištění se týkala zejména zjišťování rizikových faktorů, provádění kontroly klienta, monitoringu klientských transakcí a dodržování požadavku na rekonstruovatelnost rozhodovacích a kontrolních postupů.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupily výše zmíněné kontrolované subjekty k přijetí nápravných opatření. V závažnějších případech bylo zahájeno správní řízení.

3.5.4 Kontroly na místě v ostatních regulovaných subjektech

V roce 2014 byly ukončeny tři kontroly na místě u platebních institucí a jedna kontrola na místě u instituce elektronických peněz. Dále byla zahájena jedna kontrola platební instituce, která bude ukončena v prvním čtvrtletí roku 2015. Zjištěné nedostatky se týkaly především informování zákazníků, řízení rizik a plnění informační povinnosti.

V roce 2014 byly dále ukončeny čtyři kontroly u poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu. Mezi nejčastější kontrolní zjištění patřily nedostatky ve smluvní dokumentaci v souvislosti s plněním informační povinnosti vůči uživatelům.

ČNB provádí kontroly na místě rovněž u držitelů povolení k činnosti směnárníka. V průběhu roku 2014 bylo ukončeno 103 kontrol na místě, přičemž bylo zkontrolováno 238 směnárenských provozoven. Mezi nejčastější kontrolní zjištění patřily nedostatky v oblasti informování klientů o směnných kurzech a ceně za službu či nedostatky v plnění vykazovací povinnosti.

U výše uvedených subjektů byly provedeny rovněž kontroly na místě v oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Kontrolní zjištění se týkala zejména nedostatků v systému vnitřních zásad, nevypracování hodnotící zprávy a dále nedostatků v souvislosti s prováděním identifikace a kontroly klienta.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupily výše zmíněné kontrolované subjekty k přijetí nápravných opatření, jejichž implementace je průběžně sledována. V závažnějších případech bylo zahájeno správní řízení.

3.6 SANKČNÍ ČINNOST²⁹

Sankční činnost spočívala v roce 2014 především v prošetřování podnětů k zahájení správních řízení, v rozhodování o zahájení správního řízení či o odložení věci a ve vedení správních řízení v prvním stupni, ve kterých byly uloženy pokuty, opatření k nápravě či odňata povolení k činnosti, a rušeny registrace. Kromě vedení správních řízení s dohlíženými subjekty jsou v sektorech finančního trhu, kde právní úprava umožňuje postihovat i neoprávněné podnikání, vedena správní řízení se subjekty, které poskytují na finančním trhu služby bez příslušného povolení.

Tab. A.XIX – Počty vedených sankčních správních řízení

Přecházejících z roku 2013	Zahájených v roce 2014	Ukončených (pravomocně) v roce 2014	Přecházejících do roku 2015
60	68	77	51

V oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi byla v roce 2014 vedle již probíhajících sankčních správních řízení zahájena tři další. Právní moci nabyly čtyři rozhodnutí. Třemi rozhodnutími bylo uloženo opatření k nápravě. Jedním rozhodnutím bylo odejmuto povolení k činnosti družstevní záložny WPB Capital, spořitelní družstvo, jehož důvodem bylo poskytování úvěrů za účelem splacení dalších členských vkladů a porušování pravidel angažovanosti.

V roce 2014 bylo v oblasti kapitálového trhu vedle již běžících řízení zahájeno dalších 19 sankčních správních řízení. Právní moci nabylo 26 rozhodnutí. ČNB pravomocně uložila pokuty ve výši 10 590 000 Kč.

²⁹ Výroky pravomocných rozhodnutí z oblasti kapitálového trhu jsou zveřejněny na webových stránkách ČNB > Dohled a regulace > Výkon dohledu > Pravomocná rozhodnutí. Sankční opatření uložená pojišťovacími zprostředkovatelům se zapisují do Registru pojišťovacích zprostředkovatelů.

Vedle již probíhajících řízení bylo v oblasti dohledu nad pojišťovnictvím v roce 2014 zahájeno dalších 28 sankčních správních řízení. Právní moci nabylo 34 rozhodnutí (osm v oblasti pojišťoven a 26 v oblasti pojišťovacích zprostředkovatelů). Ve čtyřech případech týkajících se pojišťoven bylo správní řízení zastaveno, neboť pojišťovna zjedнала dobrovolnou nápravu. Ve třech případech bylo uloženo opatření k nápravě z moci úřední a v jednom případě byla uložena pokuta. V oblasti pojišťovacích zprostředkovatelů byla v jedenácti případech uložena pokuta, v jednom případě byla uložena pokuta a současně opatření k nápravě, v šesti případech bylo uloženo opatření k nápravě a pozastavení činnosti do doby splnění uloženého opatření. Ve dvou případech bylo uloženo pouze opatření k nápravě a v pěti případech došlo ke zrušení registrace pojišťovacího zprostředkovatele. Správní řízení bylo zastaveno v jednom případě. Pravomocně byly uloženy pokuty ve výši 2 875 000 Kč. Vedle těchto řízení bylo vydáno v oblasti pojišťovacích zprostředkovatelů 40 příkazů na místě a byly uloženy pokuty v celkové výši 157 000 Kč.

Pro porušení směnárenského zákona bylo v roce 2014 zahájeno devět správních řízení. ČNB pravomocně rozhodla v šesti případech, z toho byla ve třech případech uložena pokuta, ve dvou případech bylo současně s uloženou pokutou odňato povolení k činnosti směnárníka. V jednom případě byla uložena pokuta a opatření k nápravě. Celková výše pokut činila 625 000 Kč. Současně bylo v roce 2014 vydáno celkem 43 příkazů na místě a byly uloženy pokuty v celkové výši 200 000 Kč.

V oblasti ochrany spotřebitele bylo v roce 2014 vedle již uskutečňovaných řízení zahájeno jedno správní řízení a dvě správní řízení byla pravomocně ukončena. V jednom případě bylo správní řízení zastaveno a v jednom případě byla uložena pokuta a opatření k nápravě. Pokuta byla uložena ve výši 200 000 Kč.

V roce 2014 bylo zahájeno pět správních řízení v oblasti platebního styku, ve třech případech bylo pravomocně rozhodnuto. Pokuta byla uložena ve dvou případech, v jednom případě poté pokuta a opatření k nápravě. Celková výše uložených pokut činila 610 000 Kč.

V roce 2014 byla dále zahájena dvě správní řízení podle zákona o ČNB. Jedno rozhodnutí nabylo v daném roce právní moci a byla jí uložena pokuta ve výši 4 000 Kč.

Současně bylo v roce 2014 zahájeno jedno správní řízení podle zákona o oběhu bankovek a mincí. Právní moci nabylo jedno rozhodnutí, kterým bylo uloženo opatření k nápravě a pokuta ve výši 300 000 Kč.

3.7 MONITOROVÁNÍ SUBJEKTŮ FINANČNÍHO TRHU V LIKVIDACI

ČNB monitoruje průběh likvidací subjektů finančního trhu prostřednictvím jejich zákonné informační povinnosti a na základě vyžádaných informací. V roce 2014 vedla ČNB ústní jednání s likvidátory, byly poskytovány konzultace a stanoviska k průběhu likvidací, dále byly poskytovány vyžádané informace a dokumentace k žádostem soudů a orgánů činných v trestním řízení.

Tab. A.XX – Počet subjektů finančního trhu v likvidaci

	Stav k 31. 12. 2013	Přírůstek v roce 2014	Úbytek v roce 2014	Stav k 31. 12. 2014
Banky	3	0	0	3
Družstevní záložny	11	1	4	8
Pojišťovny a zajišťovny	0	1	0	1
Investiční společnosti	5	0	0	5
Investiční fondy	13	1	2	12
Podílové fondy	5	4	3	6
Penzijní společnosti	0	1	0	1
Obchodníci s CP	0	0	0	0
Celkem	37	8	9	36

Počet subjektů finančního trhu v likvidaci, které ČNB monitoruje, klesl meziročně o jeden. Dohledu nad finančním trhem ČNB přestalo v důsledku ukončení likvidace a následného výmazu společností z obchodního rejstříku podléhat šest společností v likvidaci a tři podílové fondy. V roce 2014 vstoupily do likvidace WPB Capital, spořitelni družstvo, DIRECT Pojišťovna, a.s. a čtyři podílové fondy (CONVERSANO otevřený podílový fond AVANT investiční společnost, a.s., Investiční společnost České spořitelny, a.s. BONDINVEST – otevřený podílový fond, BRODIS hodnotový, otevřený podílový fond kvalifikovaných investorů, QI investiční společnost, a.s. a J&T OPPORTUNITY EUR smíšený otevřený podílový fond, J&T INVESTIČNÍ SPOLEČNOST, a.s. – poslední jmenovaný svou likvidací v tomto roce i ukončil). Byla obnovena likvidace společnosti MBI uzavřený investiční fond, a.s. v likvidaci, která již byla vymazána z obchodního rejstříku, ale byl nalezen nový majetek. Do likvidace vstoupila společnost Raiffeisen penzijní společnost a.s.

3.8 CENTRÁLNÍ REGISTR ÚVĚRŮ

Centrální registr úvěrů (CRÚ) je informační systém provozovaný Českou národní bankou od roku 2002, který bankám a pobočkám zahraničních bank působícím na území ČR (banky) umožňuje vzájemně sdílet informace o úvěrovém zatížení a platební morálce podnikatelských subjektů. Úroveň využívání dat z CRÚ v bankách ukazuje, že tyto informace jsou v jednotlivých bankách součástí úvěrového procesu a přispívají k hodnocení potenciálních i stávajících klientů bank.

Data z CRÚ hrají stále větší význam v rámci evropské spolupráce a svoji roli budou hrát i při shromažďování podrobných údajů o úvěrech Evropským systémem centrálních bank v rámci projektu AnaCredit. V přípravné fázi v roce 2014 proběhly na základě Rozhodnutí ECB dva přenosy anonymizovaných klientských dat za předchozích pět pololetí, další přenos dat se předpokládá v březnu 2015. Současně pokračují práce na přípravě dlouhodobého řešení prostřednictvím připravovaného Nařízení ECB ke sběru detailních dat od roku 2018. CRÚ dále pokračuje v mezinárodní výměně dat se zeměmi zapojenými do společného projektu v rámci MoU.

Tab. A.XXI – Základní provozní charakteristiky Centrálního registru úvěrů

	31. 12. 2011	31. 12. 2012	31. 12. 2013	31. 12. 2014
Počet evidovaných dlužníků	576 583	609 503	611 885	621 716
z toho: fyzických osob podnikatelů	330 372	345 243	339 730	338 394
právnických osob	246 211	264 260	272 155	283 322
Celkový objem zůstatků úvěrů (mld. Kč)	1 290	1 328	1 508	1 559
Počet uživatelů aplikace CRÚ	2 569	2 767	2 836	2 151
Ad hoc dotazy na úvěrové zatížení (tis. ks/rok)	215	184	234	285
Počet dotazů na úvěrové zatížení klienta v měsíčních sestavách (tis. ks/rok)	3 198	3 843	3 759	4 300
Počet pořízených výpisů pro klienty (ks/rok)	514	490	520	499

Ukazatele charakterizující obsah a využívání Centrálního registru úvěrů stabilně rostou s výjimkou počtu uživatelů, který se v roce 2014 snížil v důsledku rušení části uživatelských účtů v některých bankách v souvislosti s migrací na interní aplikaci využívající webové služby CRÚ.

4. DOHLED NAD DODRŽOVÁNÍM PRAVIDEL OCHRANY SPOTŘEBITELE

4.1 PŘEHLED PODÁNÍ SPOTŘEBITELŮ

V roce 2014 bylo do ČNB doručeno 1 230 podání týkajících se spotřebitelské problematiky. Více jak dvě třetiny podání se týkala oblasti pojišťovnictví a bankovníctví. Stejně jako v předchozích letech byl do těchto oblastí doručen přibližně stejný počet podání. Poměrně vysoký počet doručených podání setrval v oblasti nebankovních devizových míst následovaný nebankovními poskytovateli spotřebitelských úvěrů a podáními na obchodníky s cennými papíry.

Podání a šetření v pojišťovnictví

Do oblasti pojišťovnictví směřovalo 427 podání, která tvořila přibližně 35 % všech doručených podání. V této skupině převládaly stížnosti na předmluvní informace a poplatky. Spotřebitelé rozporovali ve svých podáních vymáhání poplatků ze strany dohlížených subjektů, případně opoždění navrácení přeplatku pojistného. Nemalou skupinu tvořily stížnosti na poskytnutí nepravdivých informací a nedostatečného informování ze strany pracovníků pojišťovny, průtahy ohledně vypořádání pojistné události a nedostatečné informování před uzavřením pojistné smlouvy. V souladu s plněním informačních povinností přistoupily pojišťovny k tomu, že budou řádně informovat spotřebitele o změnách prováděných v oceňovacích tabulkách, aby spotřebitel měl vždy informace, jaké změny byly v rámci tabulek provedeny, a to v dostatečném předstihu a mohl na ně reagovat.

ČNB provedla kontrolu souladu postupu pojišťoven s požadavky nového občanského zákoníku v souvislosti s možností odstoupení od smlouvy v prvním měsíci od jejího uzavření a podání výpovědi v prvních dvou měsících od uzavření pojistné smlouvy. V souvislosti s těmito úkony neměly být ze strany pojišťoven vymáhány žádné poplatky spojené s náklady pojištění, kromě toho, co již z pojištění pojišťovna plnila. Kde nebylo možné podání zodpovědět s využitím dostupných informací, žádala ČNB pojišťovnu o stanovisko, na jehož základě vyhodnotila míru možného porušení pravidel ochrany spotřebitele.

Ve vztahu k pojišťovacím zprostředkovatelům šetřila ČNB podání týkající se nečinnosti pojišťovacího zprostředkovatele při řešení reklamací, tj. jeho nereagování vůči spotřebitelům a otázku možného poškození spotřebitelů jednáním zástupců zprostředkovatele při uzavírání pojistných a investičních produktů. V některých případech, kdy z hlediska promlčení lhůt nebylo možno dovodit působnost zákona a zakročit proti sjednateli, bylo i tak konstatováno, že návrhy neodpovídaly požadavkům spotřebitelů. Z hlediska současné právní úpravy požadavků odborné péče v oblasti ochrany spotřebitele by byly takto sjednané produkty s těmito pravidly v rozporu. Vzhledem k tomu, že proběhly promlčecí lhůty umožňující zahájení správního řízení pro porušení zákona o ochraně spotřebitele, byli spotřebitelé se svými nároky odkázáni na řízení u finančního arbitra či u soudu. V souvislosti s těmito podáními byly prověřeny současné postupy a zejména formuláře na zachycení požadavků a potřeb klienta a formuláře investičních dotazníků, kde nebyla shledána zásadní pochybení. V případě problematiky dodržování lhůt pro vyřizování reklamací podle § 19 zákona o ochraně spotřebitele (ZOS) musela ČNB konstatovat, že toto ustanovení nepodléhá jejímu dohledu, ale dohledu České obchodní inspekce.

Další problematikou možného klamání (potencionálních) klientů bylo oslovování prostřednictvím callcenter, jejichž služby využívají vybraní podřízení pojišťovací zprostředkovatelé. Tato callcentra, resp. třetí osoby oslovují klienty v souvislosti s již sjednaným pojištěním s nabídkou jeho úpravy a s nabídkou informací o nových tarifních zvýhodněních. ČNB se v této oblasti věnovala především ověření zjištění svědčících o možném nežádoucím přesmluvňování (k újmě spotřebitelů), které by mohlo být důsledkem klamání, zejména telefonicky oslovených spotřebitelů.

Podání a šetření v oblasti bankovních produktů

V oblasti úvěrových institucí bylo přijato 448 podání spotřebitelů, která se týkala všech bankovních produktů.

Nejvíce podání směřovalo do oblasti platebního styku a poplatků. Spotřebitelé si stěžovali nejčastěji na lhůty provedení platebních transakcí, na poplatky spojené s platbami do zahraničí a na vyřízení reklamace plateb platební kartou. Dále si spotřebitelé stěžovali též na lhůty pro vyřízení reklamace plateb kartou, kdy díky šetření ze strany karetních společností jsou reklamační lhůty delší než obvyklých 30 dnů.

Stálým problémem jsou i nadále bonusové akce bank, jejichž podmínkám často spotřebitelé neporozuměli a poté se domáhali bonusů, aniž by si uvědomili všechny podmínky, které pro jejich získání musí splnit. V případě upozornění na možnou diskriminaci odstranila banka z webových stránek diskriminační podmínku, díky níž nabízela studijní účet pouze studentům české národnosti.

Podání a šetření v oblasti spotřebitelských úvěrů

Další šetřenou skupinou byla podání týkající se spotřebitelských úvěrů, kam patří i podání doručená v souvislosti s problematikou kreditních karet. Úvěr čerpaný jejich prostřednictvím je spotřebitelským úvěrem ve smyslu zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru (ZSÚ). Častým předmětem podání bylo poskytování úvěrů nebo navyšování úvěrového rámce osobám s nízkými příjmy, invalidům či důchodcům, kdy splátky těchto úvěrů byly nad jejich finanční možnosti. ČNB již v minulosti projednávala na půdě České bankovní asociace s bankami plnění povinnosti stanovené ZSÚ posuzovat s dostatečnou odbornou péčí úvěruschopnost spotřebitele tak, aby poskytnutím úvěru nebyl spotřebitel uvržen do finančních problémů a dluhové pasti.

V oblasti spotřebitelských úvěrů byla na straně bank provedena kontrola a případně zjednána náprava v procesu poskytování těchto úvěrů. Došlo k úpravě scoringového modelu, který nyní více zohledňuje individuální přístup k žadateli, byla upravena nabídka navyšování limitů dle stávajících možností klienta a interní pokyny v podobě zpracování povinnosti pro osobní bankéře poskytovat přesné informace nezbytné pro účely správného vyčíslení refinancované částky úvěru. Dále bylo odstraněno zjištěné pochybení při účtování poplatku za předčasné splacení úvěru, kdy došlo k neoprávněnému naúčtování nákladů spojených s předčasnou splátkou, a to v rozporu se smluvními ujednáními.

ČNB k výše uvedené problematice vydala 18. března 2014 Dohledový benchmark č. 1/2014 k výkladu povinnosti věřitele posoudit s odbornou péčí schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr. Účelem tohoto materiálu je seznámení dohlížených subjektů s výkladem předmětného ustanovení v souvislosti s jeho aplikací Českou národní bankou při výkonu dohledu nad dodržováním zákonných povinností v oblasti ochrany spotřebitele. Konkrétní zjištěné nedostatky posuzování úvěruschopnosti spotřebitelů a zjišťování jejich možnosti splácení byly se zástupci konkrétních bankovních institucí projednávány na dvoustranných jednáních.

V průběhu roku 2014 byla řešena problematika nového způsobu nastavení informování spotřebitelů o změnách sazebníků a obchodních podmínek se stavebními spořitelny. ČNB na základě stížností spotřebitelů identifikovala v postupu stavebních spořitelen neslučitelnost s novou úpravou změny adhezních smluv v občanském zákoníku a rovněž možnou nekalou obchodní praktiku. Po sérii jednání se zástupci stavebních spořitelen a písemné komunikaci se podařilo se stavebními spořitelny projednat přijetí opatření a změn interních postupů, které zajistily, že jejich klienti do budoucna v případě změn sazebníků či obchodních podmínek obdrží informace o těchto změnách adresně písemně či elektronicky v dostatečném časovém předstihu, aby se mohli rozhodnout o tom, zda budou za změněných podmínek dále v obchodním vztahu se stavební spořitelnou setrvávat. Rozhodnou-li se obchodní vztah ukončit, stane se tak za původně sjednaných podmínek i s ohledem na nastavené výpovědní lhůty (obvykle tři měsíce).

Dalším předmětem podání spotřebitelů byly výpovědi smluv ze strany stavebních spořitelen. Tyto smlouvy byly po vázací době bez poskytnutí úvěru (v provazbě na smlouvy), byla u nich přespořena cílová částka a nebylo pravidelně spořeno.

Podání a šetření v oblasti kapitálového trhu

Z hlediska ochrany spotřebitele bylo v roce 2014 šetřeno 46 podání z oblasti kapitálového trhu. Většina podání se týkala reklamování ztráty z investic, kdy spotřebitelé tvrdili, že nebyli předem dostatečně upozorněni na rizika spojená s investováním, nebyly jim nabídnuty zajišťovací nástroje typu stop loss a stop limit a požadovali především zajištění návratnosti investice. Po prostudování smlouvy (obvykle komisionářské bez služby investičního poradenství), obchodních podmínek a investičního dotazníku vyplněného spotřebitelem nebylo možné jejich tvrzení označit za důvodné a potvrdit nekalou obchodní praktiku.

Spotřebitelé zaslali rovněž dotazy na činnost zahraničních obchodníků poskytujících investiční služby v ČR přeshraničně. Zde můžeme jen konstatovat, že spotřebitelé stále na základě příslibu zajímavého zhodnocení svých prostředků investují u jim neznámých subjektů bez jakéhokoli ověření pouze přes internet a dotazují se až poté, kdy investici provedli. Pouze ve výjimečných případech si kontakt a obchodníka ověřují předem.

Podání a šetření nebankovních devizových míst

Na nebankovní devizová místa bylo v průběhu roku 2014 doručeno 185 podání. V této oblasti je zaznamenáván setrvalý meziroční nárůst doručených podání. ČNB v rámci šetření obdržných podání požaduje od směnárny doložení kopie předsmělných informací s podpisem spotřebitele, které dokládají jeho souhlas s podmínkami směny, kopii dokladu o provedení směny podle zákona o ochraně spotřebitele a provádí i kontrolu poskytování informací o kurzech a poplatcích na kurzovních lístcích směnárenských provozoven. Pokud směnárna požadované doklady doloží a prověrkou na místě je zjištěno, že kurz i případný poplatek je jasně uveden na kurzovním lístku, není možné přisvědčit tvrzení spotřebitele.

Základním problémem doručených podání stále zůstává výše kurzu. Především směnárny v centru Prahy nabízejí při směně EUR na CZK kurz mezi 15 až 20 CZK za 1 EUR. Takovou výši kurzu cizinci nepředpokládají a následně po ukončení transakce požadují storno obchodu, což je poté, co podepsali předsmělní informace a odpočet ze strany směnárníka, téměř vždy zamítnuté.

Podání a šetření v ostatních oblastech

Na činnost nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů bylo přijato 51 podání. ČNB podléhají nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů jen tehdy, pokud je tento úvěr poskytnut prostřednictvím kreditní karty. Na ČNB se v této oblasti nejvíce obraceli spotřebitelé se žádostí o sdělení správnosti výpočtu RPSN u úvěrů poskytovaných na nákup ojetých vozů v autobazarech. ČNB vysvětlila, že tento typ úvěrů u nebankovních poskytovatelů nedohlíží. Pokud RPSN není vypočtena v souladu se zákonem, jedná se o správní delikt s možnou pokutou až 20 000 000 Kč. Ze strany spotřebitele by bylo možno se od počátku současně domáhat úročení daného úvěru diskontní sazbou ČNB.

V případech, kdy tyto smlouvy obsahovaly „automatickou žádost“ o poskytnutí úvěrového rámce a vydání kreditní karty, byla tato oblast v rámci dohledové působnosti prověřena z hlediska dodržování povinností při poskytování předsmělných informací.

V roce 2014 bylo přijato 73 podání, která se týkala obecné problematiky ochrany spotřebitele. V této skupině byla uváděna podání, kdy spotřebitelé, spotřebitelské organizace i právní kanceláře (ve věci spotřebitelského úvěru) zaslali ČNB dotazy či žádosti o odborné stanovisko. ČNB taková podání vyřizuje písemným vysvětlením s odkazem a doporučením jak problematiku z podání řešit, případně na jaký poradní či dozorový institut se obrátit.

4.2 KONTROLY NA MÍSTĚ

V roce 2014 se uskutečnilo nebo bylo zahájeno sedm kontrol na místě. Pojišťovacích zprostředkovatelů se týkalo pět kontrol, jedna pojišťovny a jedna provozovatele směnárenské činnosti. V oblasti pojišťovnictví patřily mezi nejčastější kontrolní zjištění nedostatky v oblasti informování klientů o povaze životního pojištění spojeného s investováním do fondů či některých dalších typů pojištění a nedostatky spojené s poplatkovou politikou.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupily výše zmíněné kontrolované subjekty k přijetí nápravných opatření. V závažnějších případech bylo zahájeno správní řízení.

4.3 PRÁVNÍ A METODICKÁ ČINNOST

ČNB se i nadále věnovala problematice spotřebitelských úvěrů. V této oblasti vydala dohledový benchmark k výkladu povinnosti věřitele posoudit s odbornou péčí schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr. Účelem je seznámení dohlížených subjektů s výkladem předmětného ustanovení v souvislosti s jeho aplikací ČNB při výkonu dohledu nad dodržováním zákonných povinností v oblasti ochrany spotřebitele.

V souvislosti se zákonem o spotřebitelském úvěru a nabytím účinnosti nového občanského zákoníku se ČNB opět věnovala základním výkladovým aplikacím těchto předpisů. Problematika spotřebitelských smluv a způsobu jejich uzavírání a úprava spotřebitelského úvěru vyvolaly opět několik dotazů jak dohlížených subjektů, tak i subjektů jiných, například

některých poskytovatelů právních služeb. ČNB zaujímala v aplikačních stanoviscích výkladové přístupy, které podle jejího názoru nejlépe vystihují smysl a účel nové právní úpravy, a současně se snažila vyloučit možné účelové interpretace a tím i ohrožení výkonu dohledu v této oblasti.

V oblasti evropské legislativy se ČNB zapojila do prací souvisejících s transpozicí směrnice EP a Rady o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a směrnice EP a Rady o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky.

ČNB se též účastnila jednání pracovní skupiny pro implementaci směrnice EP a Rady o alternativním řešení spotřebitelských sporů. Implementace by měla přinést novou variantu řešení těchto sporů, která bude rychlejší a finančně méně náročná, než nabízejí stávající instituty.

Další informace k šetření podání jsou dostupné v části C, Přílohy, Kap. 5.2.

5. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

5.1 VZNIK BANKOVNÍ UNIE A VÝVOJ EVROPSKÉHO FINANČNÍHO SYSTÉMU DOHLEDU

V roce 2014 byly přijaty tři legislativní návrhy (BRRD, SRMR, DGSD) kompletující legislativní vznik bankovní unie. Přípravy na skutečné spuštění prvního článku bankovní unie, tj. jednotného systému dohledu (SSM), pokračovaly v průběhu celého roku 2014. ECB převzala odpovědnost za přímý dohled nad významnými bankami dne 4. listopadu 2014. Tomuto kroku předcházelo komplexní hodnocení 130 bank, které provedla ECB ve spolupráci s národními orgány dohledu a dále zátěžové testování bank prováděné EBA.

V prvním pololetí 2014 bylo dosaženo dohody mezi členskými státy EU, Evropským parlamentem a Komisí ve věci vytvoření SRM, tzv. druhého článku bankovní unie. V květnu 2014 podepsalo 26 členských států EU mezivládní dohodu týkající se pravidel pro vytváření a čerpání společného restrukturalizačního fondu (SRF). Ke konci daného roku se ministři financí EU dohodli na podobě implementačního nařízení, obsahujícího mj. pravidla pro výpočet příspěvků bank do společného restrukturalizačního fondu.

ČNB se po celou dobu projednávání nařízení k SRM v rámci triologu zasazovala o to, aby nebyla omezována role a pravomoci Rady a plenárního zasedání společného restrukturalizačního výboru v rozhodovacím procesu o restrukturalizaci bank. ČNB rovněž odmítala zahrnout problematiku společného jistícího mechanismu do mezivládní dohody či podporovala princip dobrovolnosti vzájemného půjčování mezi jednotlivými národními podfondy v rámci společného restrukturalizačního fondu. V otázce překlenovacího financování společného restrukturalizačního fondu ČNB podpořila především koncept individuální odpovědnosti členských států v SRM za vytvoření funkčních jistících mechanismů pro případ nedostatku finančních prostředků v národních podfondech SRF.

Vysoký objem legislativních návrhů Evropské komise v roce 2014 měl, stejně jako v předešlém roce, velký dopad na rozsah činnosti evropských orgánů dohledu nad finančním trhem EBA, ESMA a EIOPA (ESAs) a Evropské rady pro systémová rizika (ESRB). Evropská komise v průběhu roku 2014 zveřejnila první přezkum fungování ESAs a ESRB a došla k závěru, že ESAs se rychle etablovaly v dobře fungující autority, které přispěly k obnovení důvěry investorů ve finanční systém. Komise zároveň uvedla, že mandát ESAs je dostatečně široký a navrhla pouze několik krátkodobých a dlouhodobých doporučení, která by se mohla implementovat v následujících letech pod vedením nově jmenované Evropské komise.

V závěru roku 2014 zahájila Komise diskuzi o tzv. unii kapitálových trhů za účelem hlubší integrace tohoto sektoru v jednotném trhu s cílem podpořit hospodářský růst a především přístup malých a středních podniků na kapitálové trhy.

Své návrhy prosazovala ČNB průběžně prostřednictvím aktivní účasti svých zástupců na jednání ESRB a ESAs, úzkou spoluprací s MF v politických výborech EU a spoluprací s orgány dohledu členských států EU. ČR se podařilo dosáhnout při prosazování svých hledisek řady dílčích pozitivních výsledků.

5.2 SPOLUPRÁCE V RÁMCI EVROPSKÝCH ORGÁNŮ DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM

Evropský orgán pro bankovníctví (EBA)

ČNB se v roce 2014 aktivně podílela na činnosti EBA, kde byla zastoupena na úrovních rady orgánů dohledu, stálých výborů i odborných pracovních skupin.

ČNB se v rámci pracovních skupin podílela především na zpracování předpisů třetí úrovně v souvislosti s novým regulačním rámcem CRD IV/CRR. V roce 2014 byly finalizovány mj. obecné pokyny a doporučení EBA v oblasti uveřejňování ukazatelů globální systémové významnosti institucí, zveřejňování údajů o zatížených a nezatížených aktivech úvěrových institucí, plánů financování úvěrových institucí, převodu významného úvěrového rizika při sekuritizaci, sběru údajů o osobách s příjmy nad 1 mil. EUR, kritérií identifikace jiných systémově významných institucí, procesu přezkumu a vyhodnocování orgány dohledu (SREP) a stanovující podmínky zveřejňování informací finančními institucemi. V oblasti

předcházení a řešení krizí byly v souvislosti s nově přijatou směrnicí BRRD vydány mj. obecné pokyny stanovující rozsah scénářů pro tvorbu ozdravných plánů institucí, upřesňující opatření k odstranění či omezení překážek způsobilosti k řešení krize a okolnostem, za kterých tato opatření smějí být použita a stanovující typy testů, přezkumů a cvičení, které mohou vést k poskytnutí podpory z veřejných zdrojů.

Další stěžejní aktivitou EBA byla v roce 2014 příprava velkého počtu návrhů prováděcích a regulatorních technických standardů (ITS/RTS) především v oblasti odměňování, řízení likvidity úvěrových institucí, dohledového výkaznictví, obsahu a posuzování ozdravných plánů institucí orgány dohledu, identifikace systémově významných institucí, pojištění odpovědnosti zprostředkovatelů spotřebitelských úvěrů, interních modelů finančních institucí výpočtu kapitálových požadavků a fungování kolegií orgánů dohledu. ČNB se podílela na tvorbě všech závazných technických standardů a byla zapojena také do přípravy stovek publikovaných odpovědí na dotazy veřejnosti a industrie k aplikaci CRD IV/CRR a BRRD.

EBA dokončila v roce 2014 druhé kolo celoevropských zátěžových testů. Banky působící v ČR se testů účastnily pouze nepřímo, a to pouze prostřednictvím svých mateřských společností na konsolidované úrovni. ČNB se podílela na přípravě metodiky testů, např. formou požadavku na zajištění dostatečné výměny informací o průběhu testů v rámci kolegií orgánů dohledu. ČNB se rovněž podílela na přípravě druhého modulu jednotného manuálu dohledu k analýze obchodních modelů, který bude sloužit jako soubor nezávazných pravidel s cílem sjednotit dohledové praktiky národních orgánů dohledu.

Společně s národními orgány dohledu uskutečnila EBA v roce 2014 srovnávací hodnocení (peer review) míry implementace klíčových doporučení EBA k riziku koncentrace orgány dohledu. Protože se ČNB umístila mezi orgány dohledu s nejlepším hodnocením dohledových praktik v této oblasti, uskutečnila se v ČNB návštěva zástupců EBA s cílem detailně se s těmito praktikami seznámit.

Zástupci ČNB se rovněž podíleli na přípravě zpráv EBA pro Komisi s hodnocením regulace CRD IV/CRR v oblasti makroobezřetnostních nástrojů, se stanoviskem k definici úvěrové instituce v kontextu tzv. stínového bankovníctví, s analýzou konzistentnosti rizikových vah v rezidenčních portfoliích bank v EU, se stanoviskem k virtuálním měnám a na přípravě pravidelně publikovaných zpráv EBA monitorujících dopady regulace Basel III na banky v EU a analyzujících rizika v bankovním sektoru EU.

Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA)

ČNB byla zapojena do činnosti ESMA na úrovni rady orgánů dohledu, stálých výborů a odborných pracovních skupin. Zástupci ČNB se aktivně podíleli na přípravě výstupů ESMA.

V roce 2014 se uskutečnila v ČNB první inspekce zástupců ESMA a příslušných orgánů dohledu v rámci peer review postupů příslušných orgánů dohledu při vymáhání pravidel MiFID pro poskytování jasných, pravdivých, nezavádějících a neklamavých informací zákazníkům v rámci marketingové komunikace. ESMA ve svém hodnocení uvedla, že ČNB postupuje ve všech oblastech šetření zcela v souladu s pravidly MiFID. Stejně hodnocení obdržela ČNB v případě peer review postupů příslušných orgánů dohledu při vymáhání pravidel MiFID pro provádění pokynů klientů za nejlepších podmínek pro klienty.

V oblasti účetnictví, auditu a finančního výkaznictví se ČNB účastnila především přípravy pokynů ESMA k vynucování finančních informací uveřejňovaných emitenty kótovaných cenných papírů, návrhu technických standardů k revidované směrnici o transparentnosti ke zřízení a provozování webového portálu ESMA sloužícího jako přístupový bod k regulovaným informacím, stanovisek ESMA pro IASB a EFRAG k návrhům IFRS a rovněž na přípravě stanoviska ESMA k veřejné konzultaci EK k dopadům používání IFRS v EU.

V oblasti tvorby a sjednocování pravidel na ochranu proti zneužívání trhu ČNB připomínkovala zejména materiály implementující nové nařízení o zneužití trhu (MAR). Jednalo se např. o návrh technické rady pro EK k indikátorům tržní manipulace, hlášení manažerských transakcí či hlášení porušování pravidel (tzv. whistleblowing) a dále o návrh technických standardů mj. k programům zpětného odkupu a stabilizace, testování zájmu trhu, uznaným tržním praktikám či hlášení podezřelých transakcí.

V oblasti prospektu se ČNB účastnila přípravy návrhu technických standardů k vybraným aspektům prospektu dle zmocnění ve směrnici Omnibus II, jejichž cílem je mj. upravit postupy při schvalování prospektu či upřesnit rozsah informací zahrnutých v prospektu odkazem. V oblasti transparentnosti a nabídek převzetí byly připravovány technické standardy k oznamování hlasovacích práv spojených s finančními nástroji dle zmocnění v revidované směrnici o transparentnosti.

ČNB se v rámci úkolů vyplývajících z nařízení o ratingových agenturách (nařízení CRA 3) účastnila přípravy materiálů k implementaci tohoto nařízení. Jednalo se např. o technickou radu pro EK k vývoji hodnocení úvěruschopnosti států v EU a rovněž o návrh obecných pokynů ESMA k informační povinnosti ratingových agentur vůči ESMA. ČNB se rovněž podílela na přípravě technických standardů k nařízení CRA 3, a to ke zveřejňovaným informacím u strukturovaných finančních produktů, k Evropské ratingové platformě (povinnost ratingové agentury hlásit ESMA údaje o ratingu) a k poplatkům účtovaným klientům za ratingové služby.

V oblasti tvorby a sjednocování pravidel obchodování na sekundárním trhu cenných papírů se ČNB podílela na přípravě materiálů k implementaci MiFID II a MiFIR. Jednalo se mj. o návrh technických standardů k transparentci cenných papírů, povinnosti uzavírat obchody s deriváty na OTF, požadavkům na uveřejňování dat o obchodování a přístupu na obchodní místa, a rovněž o návrh technické rady pro EK mj. k definici systematického internalizátora, přístupu k jeho kotacím či definici algoritmického a vysokofrekvenčního obchodování.

Dále se ČNB účastnila přípravy materiálů v oblasti tržní infrastruktury. K nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (EMIR) byly připraveny návrhy technických standardů k povinnosti clearingů některých swapů úvěrového selhání a úrokových derivátů. K CSDR byly připraveny návrhy technických standardů k požadavkům na opatření k řešení selhání při vypořádání či uchování informací a návrh technické rady pro EK ke způsobu stanovení pokut za nevypořádané obchody. K implementaci MiFID II a MiFIR byly připraveny návrhy technických standardů k nepřímému clearingů³⁰ a technická rada pro EK k tzv. kompresi portfolií³¹.

V oblasti poskytování investičních služeb se ČNB účastnila přípravy materiálů k implementaci MiFID II a MiFIR. Jednalo se o návrh technických standardů např. k náležitostem žádosti o povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry či požadavkům na vedoucí osoby obchodníka s cennými papíry a rovněž na akcionáře a členy s kvalifikovanou účastí. Dále se jednalo o technické rady pro EK k požadavkům na ochranu spotřebitele (mj. vyloučení některých osob z působnosti MiFID II, střet zájmů, odměňování, informační povinnosti vůči klientům, best execution, pobídka či informování zákazníků ohledně hodnoty investičních nástrojů v úschově).

ČNB se v oblasti fondového investování podílela na přípravě řady prováděcích materiálů k aplikaci směrnice o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD), nařízení o evropských fondech sociálního podnikání (nařízení EuSEF) a nařízení o evropských fondech rizikového kapitálu (nařízení EuVECA) a směrnice, kterou se mění směrnice o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů, pokud jde o činnost depozitářů, zásady odměňování a sankce (UCITS V). Ke směrnici AIFMD byly připraveny mj. konzultační materiál k fungování evropského pasu správců v režimu AIFMD a fungování národních režimů pro private placement, otázky a odpovědi k aplikaci AIFMD či dohody o spolupráci a výměně informací (MoU) v režimu AIFMD mezi příslušnými orgány dohledu a vybranými orgány dohledu třetích zemí. K nařízení EuSEF a EuVECA byly připraveny mj. návrhy technické rady pro EK s vymezením zboží a služeb se sociálním aspektem a úpravou požadavků na řízení střetu zájmů u správců EuSEF a EuVECA, či technické standardy k notifikacím v režimu nařízení EuSEF a EuVECA. Ke směrnici UCITS V byly připraveny návrhy technických rad pro EK k opatřením k ochraně před insolvenční UCITS fondu při delegaci custody funkce depozitáře a rovněž k požadavkům na nezávislost jednání správcovské společnosti a depozitáře.

³⁰ Soubor smluvních vztahů mezi ústřední protistranou, členem clearingového systému, klientem člena clearingového systému a nepřímým klientem, který klientovi člena clearingového systému umožňuje poskytovat nepřímému klientovi clearingové služby.

³¹ Částečné nebo úplné ukončení některých nebo všech derivátů mezi protistranami a jejich nahrazení jiným derivátem, jehož kombinovaná pomyslná hodnota je nižší než kombinovaná pomyslná hodnota ukončených derivátů.

V oblasti finančních inovací se ČNB podílela na přípravě stanoviska adresovaného příslušným orgánům dohledu a rovněž radě adresované institucím EU (EP, Radě a EK) k investičnímu crowdfundingu, v nichž vysvětluje formou otázek a odpovědí právní režim vztahující se na tuto oblast. Dále se ČNB podílela na přípravě prohlášení ESMA o možných rizicích spojených s investičním hybridním nástrojem Contingent Convertible Capital Instruments (CoCos)³².

Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA)

Na činnosti EIOPA se ČNB v roce 2014 aktivně podílela jak na úrovni rady orgánů dohledu, tak ve stálých výborech a odborných pracovních skupinách. ČNB vypracovala stanoviska a analýzy pro jednotlivá zasedání i pro rozhodování v rámci písemných procedur. Stěžejním úkolem EIOPA zůstala i nadále implementace nového regulatorního režimu Solventnost II, jehož účinnost byla vydáním směrnice Quick fix 2 posunuta na 1. leden 2016.

ČNB se v rámci pracovních skupin podílela především na zpracování předpisů třetí úrovně Solventnosti II. V roce 2014 byla odsouhlasena první sada souborů obecných pokynů, které pokrývají problematiku kapitálu, stanovení solventnostního kapitálového požadavku, výpočtu technických rezerv, použití interních modelů, procesu kontroly orgánem dohledu, posuzování ekvivalence a výpočtu skupinové solventnosti. EIOPA dále schválila technické standardy a obecné pokyny zaměřené kromě jiného na schvalování interních modelů, parametrů specifických pro pojišťovnu, prostředků zvláštního určení a doplňkového kapitálu. Další předpisy třetí úrovně, které se týkají například řídicího a kontrolního systému a vlastního posouzení rizik a solventnosti, byly zaslány do veřejné konzultace.

Na základě žádosti překladatelského oddělení Komise zástupci ČNB zajistili revizi českého překladu částí nařízení druhé úrovně k režimu Solventnost II, tzv. delegovaných aktů. Komise je v říjnu 2014 odsouhlasila a poté odeslala Radě EU a Evropskému parlamentu k projednání v rámci dialogu. ČNB se také společně s překladatelským centrem EU aktivně podílela na českém překladu pojmů ze slovníčku EIOPA, který by měl usnadnit překlady obecných pokynů.

ČNB dále přispěla ke zpracování pravidelně publikovaných pololetních zpráv EIOPA o finanční stabilitě, hospodářské situaci a vývoji v sektorech pojišťoven, zajišťoven a zaměstnaneckého penzijního pojištění v zemích EU. V roce 2014 EIOPA rovněž realizovala zátěžové testy pojišťoven a zajišťoven, v rámci nichž se tři pojišťovny působící na tuzemském trhu na individuální bázi zúčastnily zvláštního testu zaměřeného na nízké úrokové sazby. Ostatní tuzemské pojišťovny v testech figurovaly pouze jako součást skupin.

V roce 2014 se ČNB aktivně zapojila do realizace peer review, jejichž prostřednictvím si národní orgány dohledu a EIOPA vyměňují zkušenosti z regulace a dohledu různých oblastí pojišťovnictví a zaměstnaneckých penzijních fondů. V souvislosti s uskutečněným peer review, které se týkalo předběžné aplikace interních modelů, publikovala EIOPA zprávu, v níž je ČNB řazena mezi národní orgány dohledu, které realizují předběžnou aplikaci interních modelů nejvhodnějším a nejpraktičtější způsobem odpovídajícím národním specifikům. Z dalších témat peer review lze uvést problematiku kolegií orgánů dohledu a svobodu poskytování služeb.

Značný význam si nadále udržuje oblast ochrany spotřebitele. ČNB se podílela na přípravě zprávy obsahující vhodné postupy národních orgánů dohledu, které jsou zaměřeny na internetová rozhraní pro srovnávání pojistných produktů. Dále byl zpracován dokument týkající se uplatňování pravomoci k provádění produktových intervencí orgány dohledu členských států. ČNB rovněž participovala na vypracování třetí zprávy o vývoji spotřebitelských trendů v oblasti pojišťovnictví a sektoru zaměstnaneckých penzijních fondů.

V polovině roku 2014 se v prostorách ČNB uskutečnilo bilaterální jednání se zástupci EIOPA věnované především implementaci režimu Solventnost II. Přístup ČNB k této problematice byl ze strany EIOPA hodnocen jako nadprůměrný s tím, že by některé dohledové postupy ČNB mohly sloužit jako vzor pro jiné národní orgány dohledu.

³² Jde o formu podřízeného dluhu (dluhopisy). V případě, že kmenový kapitál Tier 1 (CET1) emitenta CoCos, tj. banky, klesne pod určitou hodnotu, např. kapitálový poměr CET1 pod 5,125 %, konvertují se tyto dluhopisy na Tier 1 kapitál.

Společný výbor evropských orgánů pro dohled nad finančním trhem

ČNB byla v roce 2014 zapojena do činnosti pracovních skupin Společného výboru evropských orgánů dohledu. Výbor slouží jako fórum pro spolupráci EBA, ESMA a EIOPA.

V regulatorní oblasti byly vydány obecné pokyny EBA a ESMA k vyřizování stížností pro odvětví cenných papírů a bankovníctví a obecné pokyny EBA, ESMA a EIOPA ke sblížení postupů dohledu s ohledem na konzistentnost koordinovaných dohod o dohledu nad finančními konglomeráty. Výbor také připravil a odeslal Komisi návrh regulatorních technických standardů k riziku koncentrace a vnitroskupinovým transakcím u finančních konglomerátů. V oblasti ochrany spotřebitele bylo vydáno upozornění (reminder) k povinnostem finančních institucí při umísťování investičních nástrojů klientům v rámci skupiny (tzv. self placement).

5.3 SPOLUPRÁCE V RÁMCI STRUKTUR EVROPSKÉ RADY PRO SYSTÉMOVÁ RIZIKA (ESRB)

Zástupci ČNB se podílejí na činnosti Evropské rady pro systémová rizika jak na úrovni Generální rady, tak na úrovni Poradního technického výboru (Advisory Technical Committee, ATC) a jeho stálých substruktur – Analysis Working Group (AWG) a Instruments Working Group (IWG).

V souladu s mandátem a úkoly ESRB byly klíčovým předmětem její činnosti i v roce 2014 hodnocení a analýza hlavních zdrojů systémových rizik a finanční zranitelnosti v EU a budování rámce pro implementaci nástrojů makrobezpečnostní politiky v EU. ESRB pokračovala v činnostech týkajících se ústředních protistran a obchodů zajišťujících financování – dvou oblastí, kterým už dříve přiznala rostoucí význam pro stabilitu finančního systému. V oblasti pojišťovnictví se ESRB zaměřovala na systémová rizika tohoto sektoru, vlivy prostředí nízkých výnosů i na aktuální dopady směrnice Solventnost II.

ESRB pokračovala v přípravě makrobezpečnostních nástrojů upravených ve směrnici o kapitálových požadavcích a v nařízení o kapitálových požadavcích a ve zpřesnění zásad jejich použití. V březnu 2014 zveřejnila v publikacích „Flagship Report on Macro-prudential Policy in the Banking Sector“ a „Handbook on Operationalising Macro-prudential Policy in the Banking Sector“ své zásady pro používání nových makrobezpečnostních nástrojů. Dále zavedla procesní rámec pro vydávání stanovisek a doporučení k používání určitých makrobezpečnostních nástrojů, tedy pro úkoly, kterými je ESRB nově pověřena podle CRD/CRR. Několik členských států oznámilo záměr tyto nástroje používat. Také ČNB v průběhu roku 2014 notifikovala ESRB a další příslušné instituce o zahájení používání nástroje bezpečnostní rezervy, o nastavení sazby proticyklické kapitálové rezervy a sazby kapitálové rezervy pro krytí systémového rizika. Tyto notifikace jsou spolu s oznámeními dalších členských států zveřejněny ve speciální sekci webové stránky ESRB sloužící k výměně informací o použití makrobezpečnostních nástrojů v EU³³.

V červnu 2014 vydala ESRB doporučení o pokynech ke stanovení sazeb proticyklických kapitálových rezerv (ESRB/2014/1), kterým se mj. ČNB řídila při nastavení sazby pro tento typ kapitálové rezervy.

ESRB v červenci 2014 zveřejnila výsledky hodnocení, jak jsou prováděna doporučení o makrobezpečnostním mandátu vnitrostátních orgánů. Implementace doporučení v ČR byla hodnocena jako vyhovující.

V červnu a v prosinci 2014 plnila ČNB vykazovací povinnost vyplývající z doporučení, která ESRB vydala v letech 2012 a 2013. Jedná se o doporučení ESRB/2012/2 o financování úvěrových institucí a doporučení ESRB/2013/1 o průběžných cílech a nástrojích makrobezpečnostní politiky.

I v roce 2014 pokračovaly diskuze o přezkumu legislativy ESRB³⁴. Členům Generální rady ESRB byla předložena zpráva Evropské komise Evropskému parlamentu a Radě o misi a organizaci ESRB, která byla zveřejněna 8. 8. 2014. Ke změně příslušných předpisů však do konce roku 2014 nedošlo.

³³ <http://www.esrb.europa.eu/mppa/html/index.en.htm>

³⁴ Nařízení EU č. 1092/2010 o makrobezpečnostním dohledu nad finančním trhem na úrovni EU a o zřízení ESRB a nařízení EU č. 1096/2012 o pověření ECB zvláštními úkoly, které se týkají činnosti ESRB.

5.4 SPOLUPRÁCE V RÁMCI STRUKTUR EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY (ECB)

Výbor pro finanční stabilitu (FSC)

Výbor, jehož cílem je především napomáhat orgánům ECB v plnění jejich úkolů v oblasti dohledu nad finančními institucemi a v udržování stability finančního sektoru EU, jednal v roce 2014 opět pouze v omezené sestavě zemí eurozóny bez účasti zástupců ČNB. Česká národní banka se podílela pouze na sběru dat a na průzkumu analytických přístupů k makrobezpečnostní politice napříč zeměmi EU.

Pod hlavičkou STC/FSC se ČNB podílí na projektu AnaCredit (Analytical Credit Datasets), jehož cílem je sběr a sdílení granulárních dat o úvěrech a úvěrovém riziku. V roce 2014 byly prostřednictvím procedury porovnávající přínosy a náklady upřesněny požadavky jednotlivých skupin uživatelů. Projekt se nachází v závěru úvodní přípravné fáze, ve které se dokončuje příslušné Nařízení ECB, a formulují se metodické pokyny. V rámci přípravných prací jsou navíc sbírána a analyzována dostupná úvěrová data získaná převážně z národních centrálních registrů úvěrů.

Výbor pro platební a vypořádací systémy (PSSC)

Činnost výboru (extended composition), v němž má ČNB zástupce, spočívala v roce 2014 opět zejména v projednávání problematiky SEPA (Single Euro Payment Area), obecných otázek platebního styku, otázek dozoru nad platebními a vypořádacími systémy a rozvoje systému TARGET.

Výbor sleduje postup implementace SEPA, legislativa je dokončená, účinnost nastane pro země mimo eurozónu v roce 2016.

Výbor připravuje podněty pro jednání ERPB (European Retail Payment Board). První jednání ERPB (nahradila předchozí SEPA Council) se uskutečnilo v prosinci 2014. Tématem byla např. snaha podpořit vznik rychlých mezibankovních plateb (instant payments) a další inovativní platby. Dále se jednalo o revize statistických indikátorů pro sledování vývoje SEPA. Byl připravován druhý report ECB o virtuálních měnách. Dále byl sledován rozvoj systému TARGET2 ve vazbě na T2S (Target2Securities), vše probíhá podle plánu. V PSSC byly projednávány posuny v pravomocích směrem k nově vzniklé EBA, např. závěry a doporučení SecurePay fóra přebírá EBA a přetváří je do podoby závazných Guidelines.

Výbor má stále pracovní skupiny Payment Systems Policy, Oversight a TARGET2. V prvních dvou pracovních skupinách má ČNB své zástupce.

5.5 SPOLUPRÁCE VE VZTAHU K RADĚ EU A JEJÍM STRUKTURÁM

Rada ECOFIN, Hospodářský a finanční výbor (EFC), Výbor pro finanční služby (FSC)

ČNB se zapojila do přípravy rozhodování Rady ECOFIN již v rámci jednání nižších pracovních orgánů. Jednalo se o návrhy změn a doplnění instrukcí pro jednání pracovních skupin a pro jednání COREPER II. Pro samotná jednání ECOFIN navrhovala ČNB doplnění nebo úpravu mandátů MF. K přípravě jednání EFC a FSC připravovala ČNB stanoviska, resp. podmínky k instrukcím MF.

Při formování výsledné podoby nařízení o SRM (druhého článku bankovní unie) bylo v rámci dialogu mezi EP, Komisí a Radou požadováno neomezovat roli a pravomoci Rady a plenárního zasedání společného restrukturalizačního výboru v rozhodovacím procesu o restrukturalizaci bank. Zástupcem ČNB na Mezivládní konferenci projednávající mezivládní dohodu týkající se vytváření a čerpání SRF (IGA) bylo odmítnuto zahrnout problematiku společného jistího mechanismu do mezivládní dohody a eliminovat tak negativní dopady čerpání fondu na úvěrové instituce ve státech neúčastnících se bankovní unie. Současně byla požadována dobrovolnost vzájemného půjčování mezi jednotlivými národními podfondy v rámci fondu a zajištění rovného postavení mezi všemi státy EU. V otázce překlenovacího financování společného restrukturalizačního fondu podpořila ČNB koncept individuální odpovědnosti členských států EU v SRM za vytvoření funkčních jistících mechanismů pro případ nedostatku finančních prostředků v národních podfondech. Při projednávání delegovaných aktů Komise ve věci stanovení výpočtu odvodů bank do národních restrukturalizačních fondů ČNB prosazovala, aby nastavený systém nezakládal znevýhodnění institucí, které mají sídlo mimo bankovní unii.

K návrhu nařízení o strukturálních opatřeních zvyšujících odolnost úvěrových institucí EU vyjádřila ČNB koncepční výhradu vzhledem k jeho potenciální nízké účinnosti či jeho nejasnému vymezení. Namísto zavádění plošných opatření v bankovním sektoru EU byla požadována diskrece pro jednotlivé členské státy a bylo navrženo řešit cíle návrhu v rámci stávajících regulatorních pravidel a nástrojů dohledu.

V reakci na iniciativu Komise podpořit financování malých a středních společností ČNB doporučila přijímat vhodná opatření především na národní úrovni a zamezit rozměňování obezřetnostní regulace EU.

Při jednáních směřujících k zavedení daně z finančních transakcí v rámci posílené spolupráce jedenácti členských států EU byla především zdůrazněna nepřijatelnost případných extrateritoriálních dopadů zaváděné daně na neúčastníci se státy, včetně nepřímých dopadů této daně.

Ve věci přezkumu a návrhů změn Evropského systému finančního dohledu (ESFS) bylo zejména odmítnuto další posilování role managementu ESAs, případné rozšiřování jejich přímých dohledových pravomocí či změna financování ESAs. V oblasti výměny dat bylo odmítnuto zakládat přímé výkazní povinnosti individuálních subjektů směrem k ESAs.

Výbor MONEYVAL

Na plenárním zasedání výboru Rady Evropy MONEYVAL konaném v září 2014 byla mj. projednávána průběžná zpráva České republiky o pokroku v oblasti AML/CFT. Za ČNB byla prezentována zejména novelizace vyhlášky č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, která nabyla účinnosti dne 26. července 2014. V souvislosti s dosaženými výsledky výbor konstatoval, že plenární zasedání v dubnu 2015 má na programu jednání o vyřazení ČR z režimu povinného předkládání průběžných zpráv.

5.6 SPOLUPRÁCE V RÁMCI OSTATNÍCH MEZINÁRODNÍCH INSTITUCÍ A ASOCIACÍ

Výbor pro finanční trhy (CFM) – OECD

V dubnu a říjnu 2014 se zástupce ČNB zúčastnil jednání Výboru pro finanční trhy OECD (CFM). Výbor se zaměřil zejména na financování podnikání malých a středních podniků, které významně přispívají k ekonomickému růstu a tvorbě pracovních míst ve vyspělých zemích. Finanční krize vyvolala zpřísnění bankovní regulace i úvěrové politiky bank, tím ztížila malým a středním podnikům přístup k financování. OECD doporučuje, aby se členské státy zaměřily na posílení nebankovního financování malých a středních podniků prostřednictvím sekuritizace, zajištěných dluhopisů a akciových trhů a rovněž na zajištění kvalitních a standardizovaných informací o malých a středních podnicích pro investory. Výbor se stal důležitým fórem pro diskusi o aktuálních trendech vývoje na světových finančních trzích. Bylo konstатовáno, že politika kvantitativního uvolňování podpořila oživení ekonomiky USA, uvolněná měnová politika ECB přispěla ke stabilizaci finančních trhů eurozóny, ale nemohla vyřešit strukturální problémy ekonomik některých členských zemí.

Výbor jednal i o přetrvávajících implicitních státních garancích bankám a doporučil, aby členské státy OECD přijaly regulatorní a institucionální opatření na odstranění těchto netržních garancí.

Basilejský výbor pro bankovní dohled (BCBS) – BCG

ČNB byla v rámci BCBS zastoupena ve skupině BCG (Basel Consultative Group), která udržuje kontakty s členskými i nečlenskými zeměmi BCBS. Basilejská skupina BCG byla průběžně seznamována a diskutovala aktuální problémy bankovní regulace řešené Basilejským výborem. V roce 2014 se jednalo zejména o zjednodušování regulatorních přístupů a opětovné získání důvěryhodnosti modelů, dokončení některých oblastí Basel III (např. standardy likvidity), problematiku kolegií orgánů dohledu, záležitosti slabých bank, znehodnocení úvěrů (návaznost na IFRS 9) a řídicí a kontrolní systém. Z roku 2013 pokračovalo téma implementace Basel III v malých a rozvíjejících se ekonomikách, do něhož se významnou měrou aktivně zapojila ČNB. Výsledkem činnosti příslušného expertního týmu, byl v listopadu 2014 uveřejněný pracovní dokument (working paper) o dopadech a implementačních výzvách Basel III v malých a rozvíjejících se ekonomikách, včetně doporučení (jako je např. fázované zavádění regulatorního rámce).

Mezinárodní organizace dohledů nad penzijními fondy (IOPS)

V rámci spolupráce s IOPS se ČNB v roce 2014 prostřednictvím vzdáleného hlasování vyjádřila k materiálům předloženým pro řádné výroční zasedání IOPS v Namibii. Kromě schválení materiálů souvisejících s činností a se jmenováním zástupců IOPS byl vysloven nesouhlas s navrhovaným snížení kvora pro platnost hlasování řídicích členů a členů technického výboru IOPS z dosavadní většiny na třetinu členů z důvodu zachování legitimacy rozhodování. ČNB poskytovala rovněž vysvětlení ke klasifikaci pilířů penzijního systému v ČR.

Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry (IOSCO)

ČNB se v roce 2014 aktivně zapojila do práce IOSCO na šetření zaměřeném na faktické využití mnohostranné dohody o spolupráci dohledů nad kapitálovým trhem v praxi, dále na šetření zaměřeném na priority, výzvy a rizika vývoje na finančních trzích. Průběžně byly vyřizovány žádosti členů IOSCO o informace. ČNB byla aktivně zapojena do činnosti IOSCO na úrovni European Regional Committee, Growth and Emerging Markets Committee a výroční konference IOSCO.

5.7 SPOLUPRÁCE S NÁRODNÍMI ORGÁNY DOHLEDU

V roce 2014 byla ČNB zapojena do spolupráce v rámci deseti kolegií evropských bankovních skupin a jedné skupiny s centrálou v USA³⁵, což představuje stejný rozsah spolupráce jako v roce 2013. ČNB iniciovala v roce 2014 v roli konsolidujícího orgánu dohledu vznik jednoho kolegia orgánů dohledu³⁶. V průběhu roku 2014 se činnost kolegií soustředila zejména na provedení společného hodnocení rizikového profilu jednotlivých členů příslušných bankovních skupin s cílem dosáhnout společného rozhodnutí o minimální výši jejich kapitálového a likviditního vybavení.

V listopadu 2014 zahájil činnost SSM, v rámci kterého převzala ECB úlohu konsolidujícího orgánu dohledu nad rozhodující částí bankovního sektoru v EU, včetně většiny bankovních skupin, jejichž součástí jsou rovněž některé tuzemské banky. Kolegia orgánů dohledu vykonávají činnost i po vzniku SSM, a to za předsednictví ECB. Zástupci orgánů dohledu ze zemí participujících v SSM (což není případ ČR) se na činnosti kolegia podílejí v roli pozorovatelů. ČNB má nadále statut plnoprávného člena se zachováním veškerých dosavadních kompetencí a zodpovědností.

ČNB byla rovněž aktivně zapojena do jednání kolegií orgánů dohledu nad mezinárodními pojišťovacími skupinami. Činnost kolegií se v roce 2014 zaměřovala především na předběžné posuzování a schvalování interních modelů pro výpočet kapitálového požadavku v rámci režimu Solventnost II. Dále se diskutovalo o procesu přípravy jednotlivých subjektů na tento nový regulační režim. V rámci kolegií se také posuzovala finanční situace a vyhodnocoval rizikový profil jednotlivých pojišťovacích skupin a subjektů, které jsou jejich součástí.

V rámci kapitálového trhu pokračovala spolupráce mezi ČNB a ostatními orgány dohledu na základě mnohostranných memorand o spolupráci IOSCO a ESMA.

Neformální jednání zástupců 11 orgánů dohledu ze střední a východní Evropy (tzv. CEE Forum) se v roce 2014 uskutečnilo v ČNB. Diskuze byla tentokrát zaměřena na bankovní témata (mj. na problematiku MREL³⁷, finanční podporu v rámci bankovní skupiny a na likviditu). Účastníci dále diskutovali o dalších možnostech prohloubení spolupráce před jednáním rady orgánů dohledu EBA. V souvislosti s MREL bylo dohodnuto vytvoření neformální sítě expertů, v rámci které by si experti měli vyměňovat stanoviska na budoucí dokumenty vytvářené v EBA.

35 GE Capital.

36 J&T Finance Group.

37 Minimum requirement for own funds and eligible liabilities.

ČÁST B
VÝVOJ FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2014

1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2014³⁸

Česká ekonomika se v roce 2014 vrátila k růstu. Po téměř dvouletém období poklesu se meziroční růst ekonomické aktivity obnovil již ve čtvrtém čtvrtletí 2013. Za celý rok 2014 byl vykázán reálný růst HDP o 2,0 %. Příznivě se tak projevovalo uvolnění měnových podmínek prostřednictvím oslabení měnového kurzu ze strany ČNB, odeznění restriktivního působení fiskální politiky a mírné zlepšení hospodářské situace v eurozóně. Na ekonomickém růstu se podílely všechny složky domácí poptávky. Růst spotřeby domácností zrychlil, zatímco dynamika spotřeby vlády zůstala nezměněna. K příznivému ekonomickému vývoji přispěla po dlouhé době též hrubá tvorba fixního kapitálu. Její růst byl přitom tažen meziročním zvyšováním investic ve zpracovatelském průmyslu a v sektoru vlády. Naopak záporný příspěvek k meziročnímu růstu HDP měl čistý vývoz.

Inflace se oproti předchozímu roku snížila, přičemž její průměrná míra za rok 2014 činila 0,4 %. Celková i měnověpolitická meziroční inflace se přitom v průběhu roku 2014 nacházely hluboko pod dolní hranicí tolerančního pásma cíle ČNB.

Bankovní rada ČNB na všech svých měnověpolitických jednáních v roce 2014 rozhodla i nadále používat devizový kurz jako další nástroj uvolňování měnových podmínek a potvrdila závazek ČNB intervenovat v případě potřeby na devizovém trhu na oslabení kurzu koruny tak, aby udržovala kurz koruny vůči euru poblíž hladiny 27 CZK/EUR. Průměrný kurz CZK/EUR tak oslabil z hodnoty 26,0 v roce 2013 na 27,5 v roce 2014. Průměrný kurz CZK/USD meziročně rovněž oslabil na průměrnou hodnotu 20,7 (oproti 19,6 v roce 2013).

Běžný účet platební bilance v poměru k hrubému domácímu produktu v roce 2014 dosáhl přebytku ve výši 0,6 % HDP, v absolutní hodnotě činil jeho přebytek 26,1 mld. Kč. Finanční účet platební bilance (vč. změny rezervních aktiv) skončil v roce 2014 čistými půjčkami, tj. odlivem zdrojů do zahraničí ve výši 48,0 mld. Kč, což je o 20,3 mld. Kč méně než v předcházejícím roce.

Průměrná obecná míra nezaměstnanosti klesla v roce 2014 na 6,2 %. Po stagnaci z předchozího roku se obnovil růst průměrné hrubé nominální mzdy v národním hospodářství, který dosáhl 2,4 %. Při nižší míře inflace ve srovnání s nárůstem nominální mzdy se průměrná reálná mzda za celý rok 2014 již opět zvýšila, a to o 2,0 %. Vykázaná souhrnná produktivita práce se v roce 2014 rovněž zvýšila, a to o 1,6 %. Sezonně očištěná míra hrubých úspor domácností se v roce 2014 pohybovala lehce nad 10 %.

38 Údaje obsažené v této kapitole vycházejí z dat ČSÚ dostupných do 24. dubna 2015.

Deficit vládního sektoru se v roce 2014 zvýšil na 2 % HDP, tyto výsledky však byly v uvedeném roce významně ovlivněny několika mimořádnými, resp. jednorázovými faktory. Celkově bylo působení fiskální politiky na ekonomickou aktivitu mírně expanzivní v souvislosti s výrazným nárůstem vládních investic a rychlejším mzdovým růstem ve vládním sektoru. Podíl vládního dluhu na HDP se ale v roce 2014 snížil na 42,6 % v souvislosti se zapojením likviditních rezerv vlády jako zdroje financování a obnovením růstu HDP.

Česká národní banka v průběhu roku 2014 ponechala základní úrokové sazby na nezměněné úrovni, tzv. technické nule. Dvoutýdenní repo sazba tak v daném roce zůstala (od rozhodnutí bankovní rady dne 2. 11. 2012) na hodnotě 0,05 %, diskontní sazba na 0,05 % a lombardní sazba na 0,25 %.

2. VÝVOJ V SEKTORECH ÚVĚROVÝCH INSTITUCÍ

Pro zpracování Zprávy o výkonu dohledu byly použity údaje z výkazů, které banky předkládají v rámci vykazovací povinnosti pro účely dohledu ČNB. Informace o vývoji bankovního sektoru ČR zahrnují údaje za všechny tuzemské banky (včetně údajů za pobočky těchto bank v zahraničí) a pobočky zahraničních bank působících v ČR. V údajích není zahrnuta ČNB. V některých kapitolách, kde je uvedena zejména sektorová struktura úvěrů a vkladů bankovního sektoru, jsou použita data z výkazů v rámci vykazování měnové statistiky, což je výslovně uvedeno. Ve výkaznictví bank pro účely dohledu proběhla zásadní změna, spočívající v tom, že ČNB přešla na nový celoevropský rámec výkaznictví pro účely bankovního dohledu. Tento rámec je stanoven přímo použitelným nařízením Evropské komise.

2.1 STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU

Bankovní sektor České republiky tvořilo ke konci roku 2014 celkem 45 bank a poboček zahraničních bank (banky). V průběhu roku 2014 neudělila ČNB žádnou novou bankovní licenci a žádná banka neukončila činnost. Nově vstoupila na tuzemský trh na základě jednotné evropské bankovní licence pobočka zahraniční banky Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited (SMBCE), Prague Branch. SMBCE je dceřiná banka japonské SMBC a sídlí v Londýně.

Struktura bankovního sektoru se dlouhodobě příliš nemění a ke konci roku 2014 zahrnovala čtyři velké banky, osm středních a šest malých bank, dále pět stavebních spořitelen a 22 poboček zahraničních bank³⁹. Rozhodující část tuzemského bankovního sektoru tvoří i nadále skupina čtyř velkých bank⁴⁰, jejíž podíl na aktivech celého bankovního sektoru dosáhl více než 57,1 %.

Dominantní pozici v českém bankovním sektoru zaujímá zahraniční kapitál, a to hlavně kapitál ze zemí Evropské unie. Na sklonku roku 2014 banky ovládané českým státem nebo českým soukromým kapitálem kontrolovaly jen 8,2 % z celkových aktiv bankovního sektoru. Zahraniční vlastníci měli pod přímou nebo nepřímou kontrolou celkem 91,8 % aktiv bankovního sektoru ČR⁴¹. Podíl zahraničních vlastníků z členských států EU činil 88,9 %, z toho 79,1 % byla aktiva dceřiných

Tab. II.1

POČET BANK

(banky k danému datu)

	2012	2013	2014
BANKY CELKEM	43	44	45
v tom:			
banky	18	18	18
pobočky zahraničních bank	20	21	22
stavební spořitelny	5	5	5

Tab. II.2

PODÍL SKUPIN BANK NA CELKOVÉ BILANČNÍ SUMĚ

(banky k danému datu, v %)

	2012	2013	2014
BANKY CELKEM	100,0	100,0	100,0
v tom:			
velké banky	57,1	58,7	57,1
střední banky	20,6	19,9	21,1
malé banky	2,5	3,1	3,4
pobočky zahraničních bank	9,4	9,2	9,8
stavební spořitelny	10,4	9,2	8,6

39 Od roku 2012 došlo ke zvýšení objemu bilanční sumy potřebné pro zařazení do skupiny velkých a středních bank a některé banky byly v důsledku zvýšení jejich bilanční sumy přeřazeny z malých bank do středních bank. Rozdělení bank podle bilanční sumy je od roku 2012 následující: velké banky s bilanční sumou nad 250 mld. Kč, střední banky s bilanční sumou 50 až 250 mld. Kč a malé banky s bilanční sumou nižší než 50 mld. Kč. Další skupiny tvoří skupina poboček zahraničních bank a skupina stavebních spořitelen. Podrobně viz Metodický list „Základní ukazatele – banky“ v databázi České národní banky – ARAD http://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/icd_bs_cs.pdf

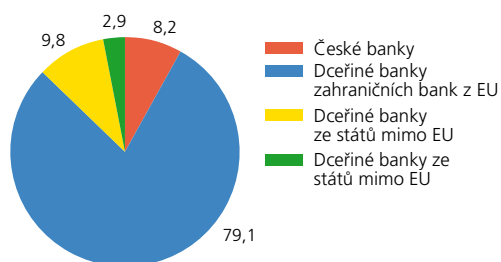
40 Ke konci roku 2014 tvořily skupinu čtyř velkých bank Česká spořitelna, ČSOB, Komerční banka a UniCredit Bank, podrobně viz část C, Přílohy.

41 Jedná se o podíl aktiv bankovního sektoru, která jsou kontrolována zahraničními subjekty (tj. zahraniční vlastníci drží přímo či nepřímo alespoň 50 % vlastnických práv v bance), na celkové bilanční sumě bankovního sektoru.

GRAF II.1

VLASTNICKÁ STRUKTURA PODLE PODÍLU NA CELKOVÝCH AKTIVĚCH BANKOVNÍHO SEKTORU V ČR

(v %, banky k 31. 12. 2014)

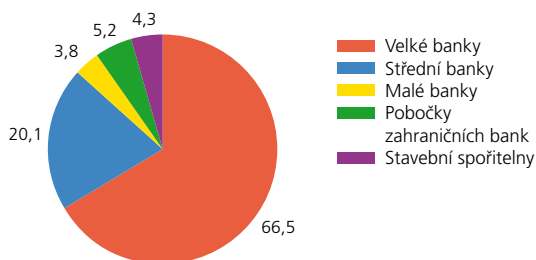
bank, mezi nimiž se nacházely i všechny čtyři velké banky a 9,8 % byla aktiva poboček zahraničních bank. Podíl zahraničního kapitálu ze zemí, které nejsou členy EU, dosáhl jen 2,9 %.

Český bankovní trh je součástí jednotného trhu finančních služeb Evropské unie. Úvěrové instituce s jednotnou evropskou licencí mohou působit na českém trhu, a to i bez založení pobočky v České republice. K 31. 12. 2014 tímto způsobem u nás nabízelo své produkty a služby 357 bank z členských zemí EU. Tyto banky nejsou povinny vykazovat ČNB informace o svém působení na tuzemském bankovním trhu.

GRAF II.2

PODÍLY SKUPIN BANK NA CELKOVÉM POČTU ZAMĚSTNANCŮ BANKOVNÍHO SEKTORU V ČR

(v %, banky k 31. 12. 2014)

2.2 RŮST A KONCENTRACE BANKOVNÍHO TRHU ČR

Trh bankovních produktů a služeb v České republice (bankovní trh) dlouhodobě roste a jeho růst je silně pozitivně korelován s růstem hrubého domácího produktu České republiky. Po roce 2008 rostl bankovní trh ČR rychleji než HDP a hloubka bankovního zprostředkování vyjádřená poměrem aktiv bankovního sektoru k HDP vzrostla z 99,8 % v roce 2008 na 125,8 % v roce 2013. V roce 2014 se mírně snížila na 124,5 %. Ve srovnání s vyspělými členskými státy EU je hloubka bankovního zprostředkování v České republice nízká.

Míra koncentrace bankovního trhu dlouhodobě klesá. V letech 2002 až 2014 klesl podíl tří největších bank na celkových aktivech bankovního sektoru o 10 procentních bodů na 48 %, podíl pěti největších bank o 5,5 procentního bodu na 61,3 % a podíl deseti největších bank o 4,6 procentního bodu na 76,3 %.

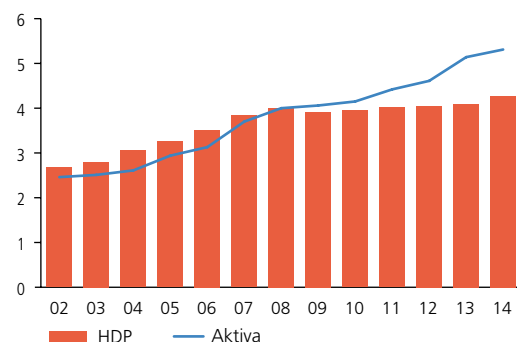
Největší banky ztrácely podíl na trhu vkladů a jiných závazků vůči klientům. Podíl závazků vůči klientům tří největších bank na celkových závazcích bankovního sektoru vůči klientům se ve sledovaném období snížil o 15,6 procentního bodu na 50,0 %, podíl pěti největších bank o 9,9 procentního bodu na 63,6 % a podíl deseti největších bank o 7,5 procentního bodu na 79,4 %.

Také míra koncentrace na trhu úvěrů klientům se dlouhodobě snižuje. V letech 2002 až 2014 poklesl podíl klientských pohledávek tří největších bank na celkových klientských pohledávkách bankovního sektoru o 8,2 procentního bodu na 45,4 %, pěti největších bank pak o 4,1 procentního bodu na 62,1 %. Podíl deseti největších bank se naopak mírně zvýšil o 0,4 procentního bodu na 81,9 %.

GRAF II.3

VÝVOJ HDP A AKTIV BANKOVNÍHO SEKTORU

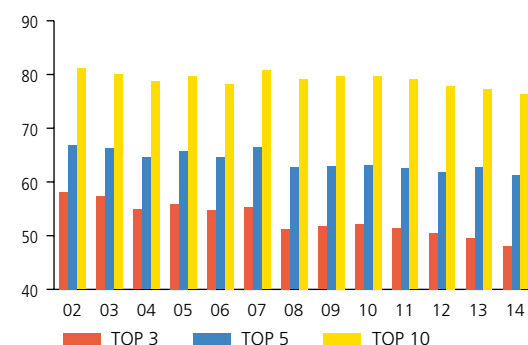
(v bil. Kč)

GRAF II.4

PODÍL AKTIV TŘÍ, PĚTI A DESETI NEJVĚTŠÍCH BANK NA CELKOVÝCH AKTIVECH BANKOVNÍHO SEKTORU

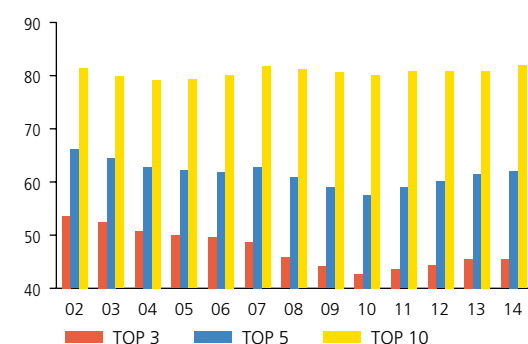
(v %)

GRAF II.5

PODÍL KLIENSKÝCH POHLEDÁVEK TŘÍ, PĚTI A DESETI NEJVĚTŠÍCH BANK NA CELKOVÝCH KLIENSKÝCH POHLEDÁVKÁCH BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %)

Tab. II.3

PRACOVNÍCI A OBCHODNÍ MÍSTA V ČR

(banky k danému datu)

	2012	2013	2014
POČET PRACOVNÍKŮ	40 087	38 984	39 149
Počet obchodních míst	2 098	2 135	2 124
Počet pracovníků			
na 1 obchodní místo	19,1	18,3	18,4
Počet obyvatel			
na 1 banku (v tis.)	244,0	238,9	233,9
na 1 obchod. místo (v tis.)	5,0	4,9	5,0
na 1 pracovníka	262,2	269,6	268,8

Tab. II.4

DISTRIBUČNÍ KANÁLY

(počet)

	2012	2013	2014
Domácí bankovníctví	45	45	45
Internetové bankovníctví	33	33	35
Telefonní bankovníctví	19	19	19
Mobilní bankovníctví	17	17	16
Bankomaty vykazující banky	4 106	4 399	4 442
Bankomaty vykaz. banky v samoobslužných zónách	942	952	969
Bankomaty vykaz. banky mimo samoobslužné zóny	3 164	3 447	3 473
Samoobslužné zóny	323	310	313

Tab. II.5

PLATEBNÍ KARTY VYDANÉ BANKAMI JEJICH KLIENTŮM

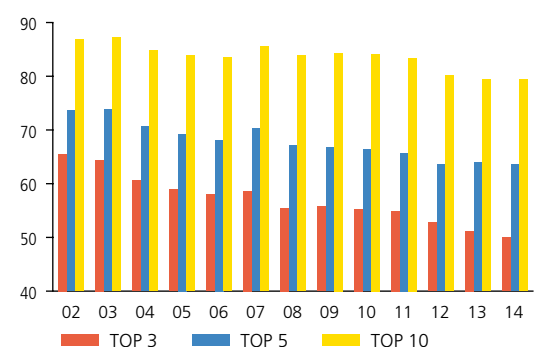
(v tis. ks)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
Debetní karty	8 115	8 723	9 342	7,1
Kreditní karty	1 363	1 330	1 293	-2,7
Karty celkem	9 478	10 053	10 635	5,8

GRAF II.6

PODÍL ZÁVAZKŮ VŮČI KLIENTŮM TŘÍ, PĚTI A DESETI NEJVĚTŠÍCH BANK NA CELKOVÝCH ZÁVAZCÍCH BANKOVNÍHO SEKTORU VŮČI KLIENTŮM

(v %)

2.3 PRACOVNÍCI, DISTRIBUČNÍ KANÁLY A PLATEBNÍ KARTY

Na sklonku roku 2014 zaměstnávaly banky v České republice 39 149 osob, tj. o 0,4 % osob více než v závěru předchozího roku⁴². Velké banky se na uvedeném počtu zaměstnanců podílely 66,5 %, střední banky 20,1 %, pobočky zahraničních bank 5,2 %, stavební spořitelny 4,3 % a na malé banky připadalo 3,8 % zaměstnanců. V zahraničí, hlavně na Slovensku, pracovalo pro tuzemské banky 1 203 zaměstnanců.

Banky poskytují své produkty a služby prostřednictvím distribučních kanálů. K nim patří jednak prodej bankovních produktů na tradičních pobočkách, resp. obchodních místech, jednak elektronické bankovníctví, které umožňuje vzdálenou obsluhu bankovního účtu. Vzdálená obsluha probíhá prostřednictvím bankomatů, anebo domácího, internetového, telefonického a mobilního bankovníctví.

Na konci roku 2014 měly banky v České republice celkem 2 124 obchodních míst, tj. o 11 obchodních míst méně než v předchozím roce. Jedno obchodní místo připadalo na cca pět tisíc obyvatel České republiky. V zahraničí měly banky celkem 92 obchodních z toho 91 míst na Slovensku a jedno v Ruské federaci. Na Slovensku patřilo 88 míst Unicredit Bank Czech and Slovakia. Fio banka, J&T Banka a Komerční banka měly po jednom obchodním místě. Česká exportní banka měla obchodní zastoupení v Ruské federaci.

Bankomaty představují jeden ze základních distribučních kanálů elektronického bankovníctví. Počet bankomatů tuzemských bank umístěných v České republice a na Slovensku se v roce 2014 meziročně mírně zvýšil o 43 na 4 442 přístrojů. Celkový počet vydaných platebních karet vzrostl o 5,8 % na 10,6 milionu. Zatímco počet debetních karet vzrostl o 7,1 % na 9,3 milionu, počet kreditních karet poklesl o 2,7 % na 1,3 milionu. Je zřejmé, že klienti tuzemských bank dávají přednost debetním kartám a podíl těchto karet na celkovém počtu karet vydaných bankami pro jejich klienty se zvýšil z 85,6 % v roce 2012 na 87,8 % v roce 2014. Celkový počet transakcí uskutečněných platebními kartami v České republice i v zahraničí vzrostl v roce 2014 o 18,5 % na 185,9 milionu transakcí. Transakce provedené v zahraničí rostly téměř dvojnásobně rychleji, tj. o 35 %, než transakce provedené v České republice. Posledně jmenované transakce totiž vzrostly o 17,5 %. Zřetelný je také trend růstu využívání platebních karet k přímým bezhotovostním platbám u obchodníků na úkor výběrů hotovosti z bankomatů. V České republice počet těchto plateb vzrostl o 25,3 % na 126,7 milionu a v zahraničí o 33,7 % na 10,8 milionu. Počet výběrů z bankomatů v České republice i v zahraničí přitom vzrostl jen o 1 %, resp. o 1,3 %.

⁴² Je uveden počet všech zaměstnanců bankovního sektoru (evidenční stav zaměstnanců), bez ohledu na velikost jejich pracovních úvazků.

Dalším distribučním kanálem je domácí bankovníctví. Vyznačuje se tím, že komunikaci mezi klientem a bankou zajišťuje speciální program a nikoliv webový prohlížeč. V roce 2014 nabízelo domácí bankovníctví 27 bank, které provozovaly celkem 45 těchto speciálních programů. Domácí bankovníctví využívají především firmy, protože provozování zmíněného speciálního programu je dosti nákladné. Vynaložení těchto nákladů však může být pro firmu efektivní a to např. tehdy, když je domácí bankovníctví propojeno s účetnictvím firmy.

Na rozdíl od domácího bankovníctví, internetové bankovníctví spočívá ve vzdálené obsluze bankovního účtu prostřednictvím k tomu určených webových stránek. Postupně si získalo důvěru klientů a zejména u domácností nahradilo domácí bankovníctví. V roce 2014 nabízelo internetové bankovníctví 35 bank, tj. o dvě více než v předchozím roce.

Telefonické bankovníctví je další způsob vzdálené obsluhy běžného účtu v bance a je určen klientům, kteří dávají přednost tomuto distribučnímu kanálu před internetovým bankovníctvím. Telefonní bankovníctví nabízí srovnatelné služby jako internetové bankovníctví, k obsluze účtu však klientovi stačí pouze telefonní přístroj. V roce 2014 telefonní bankovníctví nabízelo celkem 19 bank, tj. stejný počet jako v předchozích dvou letech.

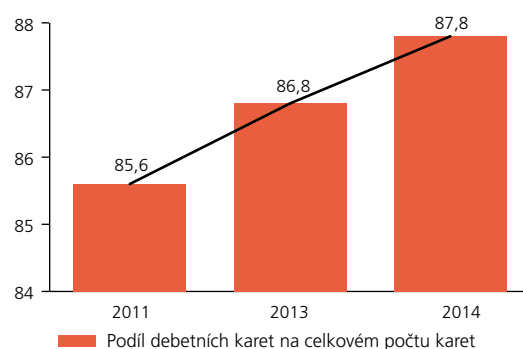
Mobilní bankovníctví spočívá ve vzdálené obsluze účtu prostřednictvím zvláštní k tomu určené aplikace v mobilním telefonu. V roce 2014 ho nabízelo 16 bank, to znamená o jednu méně než v předchozích dvou letech.

Vybudování a udržování distribučních kanálů je nákladné a proto je důležité, aby distribuční kanály byly využívány v takové míře, která zajistí adekvátní úspory z rozsahu. Jedním ze základních ukazatelů využití distribučních kanálů je počet bankovních účtů. V roce 2014 se celkový počet běžných a vkladových účtů vedených bankami pro rezidenty i nerezidenty meziročně zvýšil o 7,9 % na 21,1 milionu. Přitom počet běžných účtů vzrostl o 6,6 % na 14,1 milionu a počet vkladových účtů o 10,5 % na 7 milionů. Domácnosti, tj. obyvatelstvo a živnosti, se na celkovém počtu bankovních účtů podílely 95 %. Tento podíl se ve srovnání s předchozími dvěma roky téměř nezměnil.

GRAF II.7

PODÍL DEBETNÍCH KARET NA POČTU PLATEBNÍCH KARET KLIENTŮ BANK

(v %)

TAB. II.6

TRANSAKCE PLATEBNÍMI KARTAMI

(počet v mil.)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
POČET TRANSAKČÍ				
CELKEM	138,4	156,8	185,9	18,5
z toho: v ČR	131,9	147,9	173,8	17,5
výběry z bankomatů	45,5	45,2	45,7	1,0
výběry na přepážkách	1,7	1,5	1,4	-9,6
platby u obchodníků	84,7	101,1	126,7	25,3
z toho: mimo ČR	6,6	8,9	12,1	35,0
výběry z bankomatů	0,6	0,8	1,3	47,4
výběry na přepážkách	0,0	0,0	0,0	19,4
platby u obchodníků	6,0	8,1	10,8	33,7

TAB. II.7

POČET ÚČTŮ VEDENÝCH BANKAMI PRO REZIDENTY I NEREZIDENTY

(v tis.)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
Obyvatelstvo	10 352	11 718	12 439	6,2
Živnosti	577	597	591	-1,0
Ostatní ekonomické sektory	809	866	1 027	18,6
Běžné účty celkem	11 737	13 180	14 057	6,6
Obyvatelstvo	6 148	6 265	6 964	11,1
Živnosti	6	7	6	-10,3
Ostatní ekonomické sektory	108	102	74	-27,2
Vkladové účty celkem	6 262	6 374	7 044	10,5
BĚŽNÉ A VKLADOVÉ ÚČTY CELKEM	17 999	19 555	21 101	7,9

2.4 ČINNOST BANKOVNÍHO SEKTORU

2.4.1 Aktiva bankovního sektoru

Tab. II.8

AKTIVA BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mlrd. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
AKTIVA CELKEM NETTO	4 613,6	5 142,4	5 310,8	3,3
Pokladní hotovost	38,7	43,1	49,4	14,7
Hotovost u centrálních bank	384,0	662,5	465,4	-29,7
Vklady na viděnou úvěr. institucí	62,0	61,5	44,4	-27,8
Finanční aktiva k obchodování	263,1	201,7	191,7	-5,0
Finanční aktiva v reál. hodnotě do zisku/ztráty	26,0	21,7	15,0	-30,8
Realizovatelná finanční aktiva	531,6	497,8	486,6	-2,3
Úvěry a jiné pohledávky	2 698,8	3 050,3	3 380,6	10,8
Finanční investice držené do splatnosti	405,2	403,2	445,8	10,6
Zajišťovací deriváty	47,4	32,5	53,1	63,2
Kladné změny reálné hodnoty portfolia zajišťovaných nástrojů	1,0	1,3	2,1	60,6
Účasti v dceřiných, společných a přidružených podnicích	76,6	84,2	98,6	17,0
Hmotný majetek	29,6	29,4	27,9	-5,1
Nehmotný majetek	15,8	15,2	15,3	0,9
Ostatní aktiva	33,8	37,9	34,8	-8,3

Bilanční aktiva⁴³ bankovního sektoru se na konci roku 2014 meziročně zvýšila o 168 mlrd. Kč, resp. o 3,3 % a dosáhla objemu 5 310,8 mlrd. Kč.

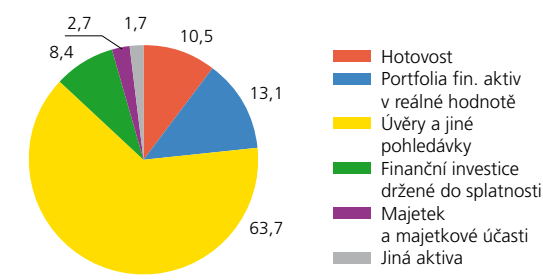
Struktura bilančních aktiv ukazuje, že obchodní model tuzemských bank je založen na tradičním bankovním zprostředkování, to znamená na shromažďování vkladů a poskytování úvěrů. Úvěry a jiné pohledávky k 31. 12. 2014 tvořily 63,7 % celkových aktiv bankovního sektoru. Hotovost, tj. pokladní hotovost a vklady u ČNB a úvěrových institucí se splatností do 24 hodin se podílela na aktivech 10,5 %, finanční investice držené do splatnosti 8,4 % a hmotný a nehmotný majetek spolu s majetkovými účastmi 2,7 %. Naproti tomu portfolia finančních aktiv v reálné hodnotě, která jsou vystavena krátkodobým výkyvům cen na finančních trzích, se na celkových aktivech podílela jen 13,1 %. Zbývajících 1,7 % představovala jiná aktiva. V těchto aktivech jsou zahrnuty i zajišťovací deriváty, jejichž reálná cena se na celkových aktivech bankovního sektoru podílela cca 1 %.

Struktura aktiv se v roce 2014 oproti předchozímu roku příliš nezměnila. Výrazný meziroční pokles hotovosti u centrálních bank totiž neodráží změnu v alokaci aktiv bank, nýbrž podstatnou změnu ve výkaznictví. Totéž do značné míry platí i o růstu úvěrů a jiných pohledávek. Zmíněná změna ve výkaznictví spočívá v tom, že ČNB přešla na nový celoevropský

GRAF II.8

STRUKTURA AKTIV BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, k 31. 12. 2014)

43 Aktiva bankovního sektoru tvoří hotovost, pohledávky, cenné papíry, hmotný a nehmotný majetek a ostatní aktiva.

rámec výkaznictví pro účely dohledu⁴⁴. Nově zavedený ukazatel „hotovost u centrálních bank“ odráží jen část pohledávek bank za ČNB, tj. pouze vklady u ČNB splatné do 24 hodin. Banky ale měly vůči ČNB i pohledávky s delší splatností. Celkové pohledávky bank za ČNB podle auditované závěrky ČNB k 31. 12. 2014 dosahovaly 690,4 mld. Kč. V novém systému výkaznictví se pohledávky za ČNB se splatností delší než jeden den přesunuly hlavně do portfolia úvěrů a jiných pohledávek (banky vykázaly u této položky 10,8% meziroční nárůst).

Na růstu aktiv bankovního sektoru se nejvíce podílela skupina středních bank, která navýšila svá aktiva o 100 mld. Kč, resp. 9,8 % na více než 1,1 bilionu Kč. Nejvyšším tempem rostla aktiva malých bank, která se zvětšila o 25 mld. Kč, tj. o 15,9 % a jejich objem se přiblížil hranici 200 mld. Kč. Objem aktiv velkých bank se zvětšil jen o 13 mld. Kč, tj. o 0,4 %, a pohyboval se těsně nad hranicí tři bilionů Kč. Pobočky zahraničních bank zvýšily svá aktiva o 46 mld. Kč, tj. o 9,7 %, a objem jejich aktiv překročil hranici půl bilionu Kč. Aktiva stavebních spořitelen poklesla o 16 mld. Kč, tj. o 3,4 % na 456 mld. Kč.

2.4.2 Struktura a růst úvěrů klientům (z pohledu sektorového členění)⁴⁵

K 31. 12. 2014 bankovních úvěry klientům meziročně vzrostly o 4,8 % na 2 635,1 mld. Kč.

Úvěry poskytnuté domácnostem (obyvatelstvo, živnosti a SVJ⁴⁶) a nefinančním podnikům tvoří základ celkové úvěrové emise. Úvěry domácnostem jako celku vzrostly v průběhu roku 2014 o 47,4 mld. Kč a dosáhly celkové hodnoty 1 228,1 mld. Kč. Podíl úvěrů domácnostem na úvěrovém portfoliu bankovního sektoru činil podobně jako v předchozím roce 46,6 %, přičemž z těchto 46,6 % na úvěry obyvatelstvu připadalo 43,3 %, na úvěry živnostem 1,3 % a na tzv. ostatní domácnosti (společenství vlastníků jednotek, SVJ) připadalo 2,0 %. Podíl úvěrů do podnikové sféry na celkových úvěrech se meziročně dlouhodobě mírně snižuje a na konci roku činil 33,2 %. Nerezidenti se na úvěrech podíleli 12,2 %, finanční instituce 5,7 %, vládní instituce 2,2 % a živnosti 1,3 %.

Úvěry poskytnuté rezidentům vzrostly o 3,9 % na 2 313,2 mld. Kč. Pokračoval trend růstu úvěrů nerezidentům. Tyto úvěry vzrostly o 12,1 % na 322,0 mld. Kč. Navzdory tomuto velkému nárůstu platí, že banky se orientují hlavně na úvěrování tuzemské ekonomiky.

⁴⁴ Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 680/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu podle Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013.

⁴⁵ Pro účely zpracování této kapitoly byly použity údaje z výkazů, které banky předkládají v rámci vykazování měnové statistiky. Tyto výkazy na rozdíl od výkazů pro účely bankovního dohledu používají odlišnou metodiku, proto nejsou některé výsledné hodnoty (např. celkový objem poskytnutých úvěrů) zcela srovnatelné s údaji v jiných částech textu.

⁴⁶ Sektor Domácnosti je počínaje rokem 2010 členěn na Živnosti, Obyvatelstvo a nově Ostatní domácnosti SVJ (společenství vlastníků jednotek).

Tab. II.9

AKTIVA SKUPIN BANK

(v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
BANKY CELKEM	4 614	5 142	5 311	3,3
Velké banky	2 648	3 018	3 031	0,4
Střední banky	955	1 021	1 121	9,8
Malé banky	115	158	183	15,9
Pobočky zahr. bank	416	474	520	9,7
Stavební spořitelny	480	472	456	-3,4

Tab. II.10

KLIENTSKÉ ÚVĚRY PODLE SEKTOROVÉHO HLEDISKA

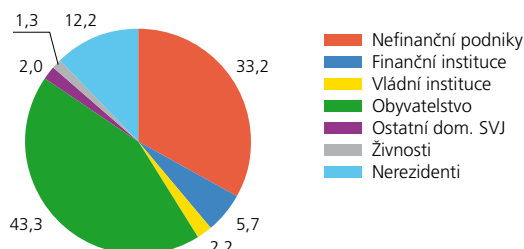
(v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
CELKEM	2 360,0	2 514,3	2 635,1	4,8
A. REZIDENTI	2 147,8	2 227,2	2 313,2	3,9
Nefinanční podniky	835,4	867,1	874,9	0,9
Finanční instituce	116,4	119,7	149,0	24,4
Vládní instituce	61,5	57,5	59,1	2,7
Domácnosti	1 132,2	1 180,7	1 228,1	4,0
Živnosti	36,1	36,5	35,1	-4,0
Obyvatelstvo	1 045,0	1 092,4	1 141,3	4,5
Spotřební úvěry obyvatelstvu	194,7	195,4	194,0	-0,7
Debetní zůstatky na BÚ	12,8	12,1	11,4	-5,6
Pohledávky z karet	25,8	24,6	22,8	-6,9
Spotřebitelské úvěry	156,1	158,7	159,7	0,6
Úvěry na bydlení obyvatelstvu	810,0	852,3	900,0	5,6
Hypoteční úvěry na bydlení	700,5	746,6	796,9	6,7
Standardní úvěry ze stav. spoření	36,0	31,6	28,0	-11,4
Překlenovací úvěry ze stav. spoření	49,7	49,4	50,0	2,0
Spotřebitelské úvěry na nemovitosti	23,8	24,6	25,0	0,0
Ostatní úvěry obyvatelstvu	40,3	44,7	47,3	4,4
Ostatní dom. (SVJ)	51,1	51,9	51,8	-0,1
Neziskové instituce	2,3	2,1	2,0	-2,8
B. NEREZIDENTI	212,3	287,1	322,0	12,1

GRAF II.9

ÚVĚRY PODLE EKONOMICKÝCH SEKTORŮ

(v %, k 31. 12. 2014)

Úvěry nefinančním podnikům vzrostly jen o 0,9 % na 874,9 mld. Kč. Naproti tomu velmi výrazně, tj. o 24,4 % na 149,0 mld. Kč vzrostly úvěry finančním institucím.

Solidní růst, tj. o 4,5 % na 1 141,3 mld. Kč zaznamenaly také úvěry obyvatelstvu. Do těchto úvěrů patří úvěry na bydlení a úvěry na spotřebu. Růst úvěrů obyvatelstvu byl způsoben růstem úvěrů na bydlení. Tyto úvěry vzrostly o 5,6 % na 900,0 mld. Kč. Hypoteční úvěry, které představují hlavní formu úvěrů na bydlení, vzrostly o 6,7 % na 796,9 mld. Kč. Naopak objem klasických úvěrů ze stavebního spoření výrazně poklesl, a to o 12,5 % na 28,0 mld. Kč. Nárůst objemu překlenovacích úvěrů ze stavebního spoření o 2 % na 50,0 mld. Kč vykompenzoval pokles objemu klasických úvěrů ze stavebního spoření jen z malé části. Objem spotřebitelských úvěrů poskytnutých na bydlení stagnoval na úrovni 25,0 mld. Kč.

Úvěry na spotřebu dlouhodobě stagnují a v roce 2014 meziročně klesly o 0,5 % na 194,0 mld. Kč. Na tomto poklesu se podílel pokles debetních zůstatků na účtech o 8,3 % a pohledávek z karet o 8 %. Kromě debetních zůstatků na účtech a kartách se do úvěrů na spotřebu zahrnují i spotřebitelské úvěry používané hlavně na pořízení automobilů a jiných předmětů dlouhodobé spotřeby. Tyto úvěry představují větší část z úvěrů na spotřebu a vzrostly o 0,6 %.

TAB. II.11

CENNÉ PAPIRY A ÚČASTI

(v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
CENNÉ PAPIRY A ÚČASTI CELKEM	1 197,0	1 209,0	1 306,5	8,1
Dluhové cenné papíry celkem	1 110,0	1 115,3	1 207,0	8,2
Dluhové CP vydané úvěrovými institucemi	235,0	269,1	305,7	13,6
Dluhové CP vydané vládními institucemi	842,6	810,0	862,2	6,4
Dluhové CP vydané ostatními klienty	32,4	36,2	39,1	8,1
Kapitálové nástroje	9,4	9,4	8,4	-10,7
Akcie	5,5	3,0	4,0	35,3
Podílové listy	3,8	6,2	4,1	-34,4
Ostatní kapitálové nástroje	3,5	5,5	3,7	-33,3
Účasti v přidružených a ovládaných osobách a ve společných podnicích	77,6	84,4	91,1	8,0
Účasti s podstatným vlivem	3,2	8,4	8,6	2,0
Účasti s podst. vlivem v úv. institucích	0,0	5,5	6,3	13,5
Jiné účasti s podstatným vlivem	3,2	2,9	2,3	-19,9
Účasti s rozhodujícím vlivem	74,4	75,9	82,5	8,6
Účasti s rozh. vlivem v úv. institucích	33,2	33,3	36,6	10,0
Jiné účasti s rozhodujícím vlivem	41,2	42,7	45,9	7,5

Úvěry vládním institucím vzrostly o 2,7 % na 59,1 mld. Kč. Naopak úvěry živnostníkům klesly o 4 % na 35,1 mld. Kč a úvěry neziskovým institucím o 2,8 % na 2,0 mld. Kč, v tomto posledně uvedeném případě však procentuální pokles představuje jen velmi malý objem, tj. 58 milionů Kč.

2.4.3 Struktura a růst portfolií cenných papírů a majetkových účastí

Na konci roku 2014 banky držely cenné papíry a majetkové účasti (celkové investice nebo investice) v celkové hodnotě 1 306,5 mld. Kč, tj. o 8,1 % více než v prosinci 2013⁴⁷. Banky investovaly na svůj účet hlavně do dluhopisů. Šlo zejména o dluhopisy emitované vládními institucemi. Tyto dluhopisy představovaly dvě třetiny hodnoty investic bank do cenných papírů a majetkových účastí. Další 23,4 % hodnoty těchto investic připadalo na dluhopisy emitované úvěrovými institucemi a jen 3,0 % připadalo na dluhopisy emitované soukromými nebankovními subjekty. Souhrnný podíl dluhových nástrojů na investicích bank dosáhl 92,4 %. Účasti v přidružených a ovládaných osobách a ve společných podnicích se na investicích bank podílely 7 %. Banky se na vlastní účet jen velmi málo angažují na akciových trzích a v kolektivním investování: kapitálové nástroje v obchodních

47 Ukazatel cenné papíry a účasti celkem zahrnuje veškeré cenné papíry a účasti v držení banky na vlastní účet tj. domácí i zahraniční cenné papíry, cenné papíry obchodovatelné i neobchodovatelné (včetně směnek) a účasti, které nemají podobu cenných papírů (např. účasti ve společnostech s ručením omezeným). V souladu s účetními standardy jsou zahrnuty cenné papíry poskytnuté v repo operacích. Cenné papíry přijaté v repo operacích naopak do hodnoty ukazatele zahrnuty nejsou.

portfoliích banky (akcie k obchodování, v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty a realizovatelné akcie) se na celkových investicích bank do cenných papírů podílely jen 0,6 %.

Celková hodnota dluhových cenných papírů se meziročně zvýšila o 8,2 %. Přitom nejvíce (o 13,6 %) vzrostly investice do dluhu emitovaného úvěrovými institucemi. Investice do dluhu emitovaného nebankovními subjekty zaznamenaly 8,1% růst. Nejpomaleji, a to o 6,4 %, rostly investice do dluhu vládních institucí.

Banky v roce 2014 snížily celkové investice do kapitálových nástrojů o 10,7 %, a přitom zároveň svá portfolia kapitálových nástrojů restrukturalizovaly. Podíl akcií se zvýšil a podíl podílových listů i ostatních kapitálových nástrojů se snížil. Investice do akcií vzrostly o 35,3 % a investice do podílových listů poklesly o 34,4 %. Investice do ostatních kapitálových nástrojů poklesly o jednu třetinu.

Tuzemské banky v roce 2014 zvýšily hodnotu svých účastí v přidružených a ovládaných osobách o 8,0 % na 91,1 mld. Kč. Výrazně převažují účasti s rozhodujícím vlivem, jež se na celkové hodnotě účastí podílely 90,6 %.

V roce 2014, podobně jako v předchozích letech, držely majetkové účasti hlavně velké banky. Celková hodnota jejich účastí činila 70,5 mld. Kč a jejich podíl na celkových majetkových účastech bankovního sektoru dosáhl 77,4 %. Přitom v případě účastí s rozhodujícím vlivem v úvěrových institucích dosáhl podíl velkých bank 97,3 %.

2.4.4 Struktura a růst pasiv bankovního sektoru

Tab. II.12

PASIVA BANKOVNÍHO SEKTORU

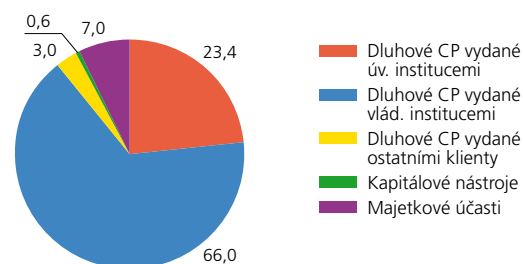
(v mld. Kč)

	Objem			Změna 2014/2013 (v %)
	2012	2013	2014	
ZÁVAZKY A VLASTNÍ KAPITÁL CELKEM	4 613,6	5 142,4	5 310,5	3,3
Závazky celkem	4 186,6	4 679,7	4 798,1	2,5
Finanční závazky k obchodování	248,7	294,5	153,8	-47,8
Finanční závazky v reálné hodnotě do ZZ	20,9	16,8	9,7	-42,5
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	3 822,9	4 281,6	4 533,3	5,9
Vklady v naběhlé hodnotě	3 460,2	3 863,9	4 061,1	5,1
Emitované dluhové CP a jiné závazky	362,7	417,7	472,2	13,1
Zajišťovací deriváty	26,0	27,5	33,3	81,9
Rezervy	10,2	11,3	11,7	3,6
Daňové závazky	9,3	7,8	8,8	14,0
Ostatní závazky	48,6	40,3	47,5	17,9
Vlastní kapitál celkem	427,0	462,7	512,4	10,7
Základní kapitál	87,8	94,3	96,3	2,1
Emisní ážio	41,1	50,8	54,0	6,2
Nerozdělený zisk z předchozích období	160,5	179,5	204,4	13,9
Rezervní fondy	42,9	55,6	55,3	-0,5
Zisk nebo ztráta za běžné účetní období	64,5	61,0	63,2	3,5
Jiný vlastní kapitál	30,3	21,5	39,2	82,3

GRAF II.10

CENNÉ PAPIRY, VČETNĚ MAJETKOVÝCH ÚČASTÍ

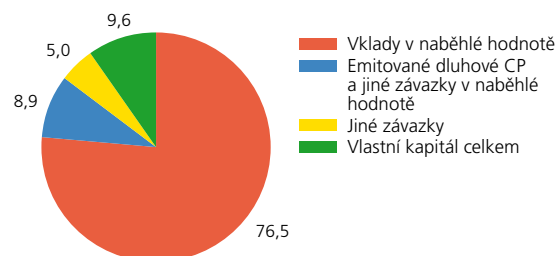
(v %, k 31. 12. 2014)

GRAF II.11

STRUKTURA PASIV BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, k 31. 12. 2014)

Pasiva bankovního sektoru zahrnují závazky bank k jiným subjektům (centrální banka, klienti, nebankovní finanční instituce a úvěrové instituce) a vlastní kapitál bank. Celková pasiva bankovního sektoru v roce 2014 meziročně vzrostla na 5 310,5 mld. Kč, přičemž závazky vzrostly o 2,5 % na 4 798,1 mld. Kč a vlastní kapitál bank o 10,7 % na 512,4 mld. Kč.

Stejně jako struktura aktiv i struktura pasiv ukazuje, že obchodní modely bank jsou založeny na tradičním bankovním zprostředkování, tj. shromažďování vkladů a poskytování úvěrů. Vklady v naběhlé hodnotě se na pasivech bankovního sektoru podílely 76,5 %, emitované dluhové cenné papíry a další závazky v naběhlé hodnotě 8,9 % a vlastní kapitál bank 9,6 %. Jiné závazky, tj. závazky k obchodování, závazky v reálné hodnotě do zisku a ztráty a zajišťovací deriváty se na pasivech bankovního sektoru podílely jen 5,0 %.

Bankovní sektor ČR dlouhodobě disponuje dostatečnými zdroji⁴⁸. Kromě již zmíněného velkého objemu závazků ČNB vůči bankám to ukazuje i minimální využívání facility ČNB na dodávání likvidity bankám a také vysoký poměr klientských vkladů k úvěrům klientům.

Pohledávky ČNB za tuzemskými bankami byly v jednotlivých dekadách v roce 2014 většinou nulové. Pouze v pěti dekadách poskytla ČNB bankám velmi malý objem likvidity, tj. 10 mil. Kč v každé z nich. Ve své účetní závěrce vykazala ČNB k 31. 12. 2014 nulové pohledávky za tuzemskými bankami. Nulové byly tyto pohledávky i na konci roku 2013.

Tuzemské banky disponují dostatkem vkladů k financování úvěrů. Poměr vkladů klientů k úvěrům klientům (v sektorovém členění) se v průběhu posledních tří let významněji nezměnil. V roce 2012 činil 132,5 % při úvěrech 2 360,0 mld. Kč, v následujícím roce mírně vzrostl na 132,8 % při růstu úvěrů o 154,3 mld. Kč na 2 514,3 mld. Kč a v roce 2014 se snížil na 130,4 % při růstu objemu úvěrů o 120,8 mld. Kč na 2 635,1 mld. Kč.

TAB. II.13

KUM. NETTO POZICE DO 3 MĚS.
VČ. PODROZVAHY K AKTIVŮM CELKEM

(v %)

	2012	2013	2014
BANKY CELKEM	-41,6	-41,4	-46,9
Velké banky	-48,9	-46,9	-56,0
Střední banky	-18,1	-20,9	-23,8
Malé banky	-61,2	-61,1	-60,5
Pobočky zahr. bank	-35,1	-38,9	-40,0
Stavební spořitelny	-48,6	-46,6	-45,8

⁴⁸ Pro účely zpracování části kapitoly pojednávající o členění klientských vkladů podle sektorového hlediska byly použity údaje z výkazů, které banky předkládají v rámci vykazování měnové statistiky. Tyto výkazy na rozdíl od výkazů pro účely bankovního dohledu používají odlišnou metodiku, proto nejsou některé výsledné hodnoty zcela srovnatelné s údaji v jiných částech textu.

Banky mají nejen dostatek zdrojů stabilního financování, nýbrž i dobrou krátkodobou likvidní pozici, která posiluje jejich odolnost vůči náhlému odlivu klientských vkladů nebo jiných zdrojů. Kumulativní netto pozice do tří měsíců se započtením podrozvahy za celý bankovní sektor v roce 2014 dosáhla -46,9 % a zápornou hodnotu, která ukazuje na velké krytí krátkodobých aktiv krátkodobými pasivy měla ve všech skupinách bank, největší absolutní hodnotu, tj. 60,5 % měla u malých bank a naopak nejmenší, tj. 23,8 % u středních bank.

Na konci roku 2014 celkové vklady klientů činily 3 435,3 mld. Kč. Vklady domácností se na celkových klientských vkladech podílely 56,0 %, vklady nefinančních podniků 24,4 % a vklady vládních institucí 9,9 %. Podíl vkladů klientů z dalších sektorů už byl jen jednociferný, finanční instituce se na celkových klientských vkladech podílely 4,3 %, nerezidenti 4,6 % a neziskové organizace pouze 0,9 %.

V roce 2014 vklady klientů meziročně vzrostly o 6,8 % na 3 435,3 mld. Kč. Přispěly k tomu hlavně vklady domácností, které po nárůstu o 6,1 % dosáhly objemu 1 923,2 mld. Kč. Svým dílem přispěly i vklady nefinančních podniků, které vzrostly o 8,0 % na 838,4 mld. Kč. Významně, tj. o 18,7 % na 156,9 mld. Kč vzrostly i vklady nerezidentů a totéž platí i o vkladech neziskových institucí, které vzrostly o 17,3 % na 30,8 mld. Kč. Naopak velký odliv vkladů zaznamenaly banky u vládních institucí, když tyto vklady meziročně poklesly o 20,7 %, resp. o 88,8 mld. Kč na 339,3 mld. Kč. Výrazně poklesly také vklady od finančních institucí, a to o 10,9 % na 146,7 mld. Kč.

Druhý nejvýznamnější cizí zdroj bank představují vklady od úvěrových institucí. Tyto vklady po mírném meziročním poklesu o 1,5 % dosáhly na konci roku 2014 objemu 589,0 mld. Kč.

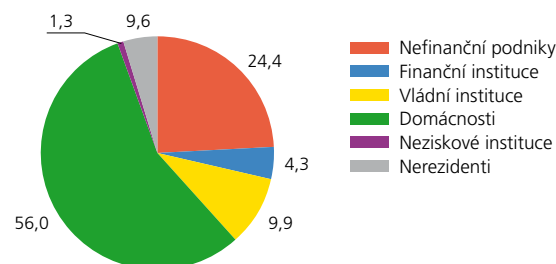
Další zdroje získaly banky mimo jiné tím, že emitovaly dluhové cenné papíry. Hodnota těchto cenných papírů dosáhla na konci roku 2014 výše 437,7 mld. Kč.

Kapitál představuje vlastní zdroj podnikání bank. Banky disponovaly k 31. 12. 2014 celkovým kapitálem, jenž byl o 10,7 % větší než v předchozím roce a dosáhl 512,4 mld. Kč. Největší podíl na kapitálu měl nerozdělený zisk z předchozích období, jenž činil 204,4 mld. Kč. Základní kapitál bank spolu s emisním ážiem dosáhl 150,3 mld. Kč a rezervní fondy bank představovaly dalších 55,3 mld. Kč kapitálu. Do kapitálu bank náleží i čistý zisk, který banky dosáhly v roce 2014 a který činil 63,2 mld. Kč a jiný vlastní kapitál ve výši 39,2 mld. Kč.

GRAF II.12

VKLADY PODLE EKONOMICKÝCH SEKTORŮ

(v %, k 31. 12. 2014)

TAB. II.14

VÝVOJ VKLADŮ V SEKTOROVÉM ČLENĚNÍ

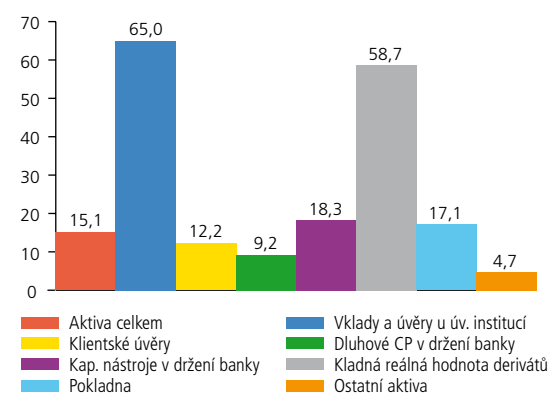
(v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
CELKEM	3 127,6	3 340,1	3 435,3	6,8
A.Rezidenti	3 021,5	3 207,9	3 278,4	2,2
Nefinanční podniky	716,0	776,7	838,4	8,0
Finanční instituce	138,2	164,6	146,7	-10,9
Vládní instituce	373,5	428,1	339,3	-20,7
Domácnosti	1 770,3	1 812,2	1 923,2	6,1
Živnosti	89,1	92,2	102,3	11,0
Obyvatelstvo	1 650,6	1 687,1	1 783,7	5,7
Ostatní dom. (SVJ)	30,6	33,0	37,2	12,7
Neziskové instituce	23,4	26,3	30,8	17,3
B.Nerezidenti	106,1	132,1	156,9	18,7

GRAF II.13

PODÍL NEREZIDENTŮ NA AKTIVĚCH BANKOVNÍHO SEKTORU V ROCE 2014

(v %)

2.4.5 Aktiva a pasiva vůči nerezidentům

Celková hodnota nerezidentských aktiv ke konci roku 2014 vzrostla o 6,1 % na 814,5 mld. Kč a jejich podíl na celkových aktivech bankovního sektoru se zvýšil o 0,3 procentního bodu na 15,1 %. Největší podíl na nerezidentských aktivech měly klientské úvěry, které vzrostly o 12,1 % na 322 mld. Kč. Další velkou položku v nerezidentských aktivech představují vklady a úvěry u zahraničních úvěrových institucí, které naopak poklesly o 9,4 % na 267,2 mld. Kč. Banky zvýšily objem zahraničních dluhových cenných papírů ve svých portfolích o 14,5 % na 107,1 mld. Kč. Zahraniční subjekty jsou významnými partnery v obchodech s deriváty. Banky v těchto obchodech s nerezidenty byly poměrně aktivní, o čemž svědčí růst kladné hodnoty derivátů o 51,1 % na 81,1 mld. Kč. Zahraniční kapitálové nástroje měly v aktivech bank malé zastoupení a v roce 2014 se jejich objem snížil o 8,2 % na 20,7 mld. Kč.

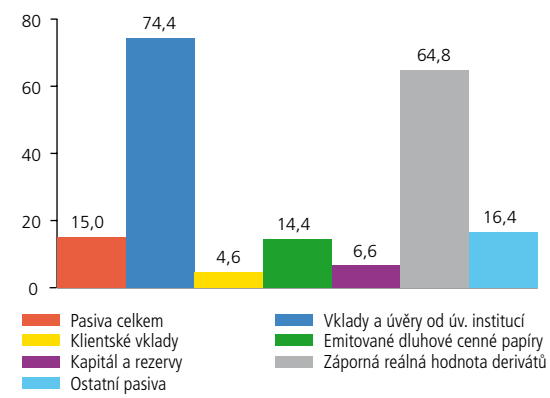
V roce 2014 nerezidentská pasiva vzrostla o 17,6 % na 806,6 mld. Kč a jejich podíl na celkových pasivech bankovního sektoru se zvýšil o 1,8 procentního bodu na 15,0 %. Nadpoloviční podíl na těchto pasivech mají vklady přijaté od zahraničních úvěrových institucí, které vzrostly o 17,5 % na 438,4 mld. Kč. Velký růst, tj. o 18,7 % na 156,9 mld. Kč zaznamenaly i klientské vklady od nerezidentů. O 30,7 % na 63,1 mld. Kč se zvětšil také objem cenných papírů emitovaných tuzemskými bankami v držení zahraničních investorů. Záporná hodnota derivátů, jejichž protistranou jsou nerezidenti, vzrostla o 11,4 % na 80 mld. Kč. Údaje o derivátech ukazují, že bilance derivátových obchodů tuzemských bank s nerezidenty se překlopila ze ztráty v roce 2013 do mírného zisku v roce 2014.

Analýza aktiv a pasiv bank vůči nerezidentům vede k závěru, že v posledních třech letech došlo v rámci stále velmi omezeného podílu nerezidentů na aktivech a pasivech bankovního sektoru k určitým strukturálním změnám. V roce 2014 se závazky bankovního sektoru vůči zahraničí téměř vyrovnaly jeho pohledávkám vůči zahraničí, rozdíl mezi aktivy a pasivy bankovního sektoru se zmenšil ze 193 mld. Kč v roce 2012 na 8 mld. Kč v roce 2014. A zatímco v roce 2012 byly pohledávky bankovního sektoru za zahraničními bankami o 53,2 mld. Kč vyšší než závazky vůči zahraničním bankám, v roce 2014 se tento poměr obrátil na 171,3 mld. Kč ve prospěch závazků.

GRAF II.14

PODÍL NEREZIDENTŮ NA PASIVĚCH BANKOVNÍHO SEKTORU V ROCE 2014

(v %)

Tab. II.15

AKTIVA A PASIVA BANKOVNÍHO SEKTORU – NEREZIDENTI

(v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
AKTIVA CELKEM	726,9	767,8	814,5	6,1
Pokladna	6,3	6,9	7,3	5,9
Vklady a úvěry u centrálních bank	0,0	0,1	0,1	-30,2
Vklady a úvěry u jiných úvěrových institucí	288,5	295,0	267,2	-9,4
Úvěry a ostatní pohledávky za klienty celkem	212,3	287,1	322,0	12,1
Dluhové cenné papíry v držení banky	108,7	93,5	107,1	14,5
Kapitálové nástroje v držení banky	16,8	22,5	20,7	-8,2
Kladná reálná hodnota derivátů	86,6	53,5	81,1	51,6
Ostatní aktiva	7,7	9,2	9,2	-0,6
PASIVA CELKEM	533,8	686,1	806,6	17,6
Vklady a úvěry přijaté od centrálních bank	0,0	0,0	0,0	41,7
Vklady a úvěry od jiných úvěrových institucí	235,3	373,2	438,4	17,5
Vklady a úvěry přijaté od klientů	106,1	132,1	156,9	18,7
Emitované dluhové cenné papíry	36,3	48,3	63,1	30,7
Kapitál a rezervy	38,4	42,9	42,4	-1,2
Záporná reálná hodnota derivátů	90,4	71,8	80,0	11,4
Ostatní pasiva	27,2	17,8	25,8	44,9

2.4.6 Role cizích měn na aktivitách bankovního sektoru

V aktivitách bankovního sektoru hrají hlavní roli korunová aktiva a pasiva. Cizoměnová aktiva i pasiva se na celkových aktivech, resp. pasivech bankovního sektoru podílela méně než jednou pětinou. Cizoměnová aktiva bankovního sektoru v roce 2014 vzrostla o 0,6 % na 942,0 mld. Kč. To znamená, že rostla pomaleji než celková aktiva bankovního sektoru. Pomalý růst cizoměnových aktiv byl způsoben hlavně poklesem poskytnutých mezibankovních vkladů a úvěrů o 12,4 % na 224,6 mld. Kč. Přispěl k němu i mírný pokles objemu

Tab. II.16

AKTIVA A PASIVA BANKOVNÍHO SEKTORU – CIZÍ MĚNA

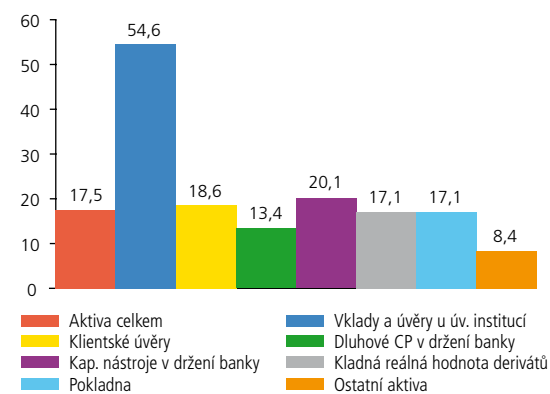
(v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
AKTIVA CELKEM	742,7	936,0	942,0	0,6
Pokladna	6,3	6,9	7,3	5,9
Vklady a úvěry u jiných úvěrových institucí	179,4	256,4	224,6	-12,4
Úvěry a ostatní pohledávky za klienty celkem	345,7	457,6	491,2	7,3
Dluhové cenné papíry v držení banky	154,1	160,4	156,0	-2,8
Kapitálové nástroje v držení banky	16,4	22,5	22,8	1,0
Kladná reálná hodnota derivátů	24,5	17,7	23,6	33,4
Ostatní aktiva	16,3	14,4	16,5	14,8
PASIVA CELKEM	549,4	770,9	869,7	12,8
Vklady a úvěry od jiných úvěrových institucí	146,9	261,1	279,1	6,9
Vklady a úvěry přijaté od klientů	278,5	371,8	421,2	13,3
Emitované dluhové cenné papíry	62,3	83,8	93,4	11,4
Kapitál a rezervy	11,8	17,9	28,7	60,7
Záporná reálná hodnota derivátů	25,7	19,4	22,5	16,0
Ostatní pasiva	24,3	16,9	24,8	46,8

GRAF II.15

PODÍL CIZÍCH MĚN NA AKTIVECH BANKOVNÍHO SEKTORU V ROCE 2014

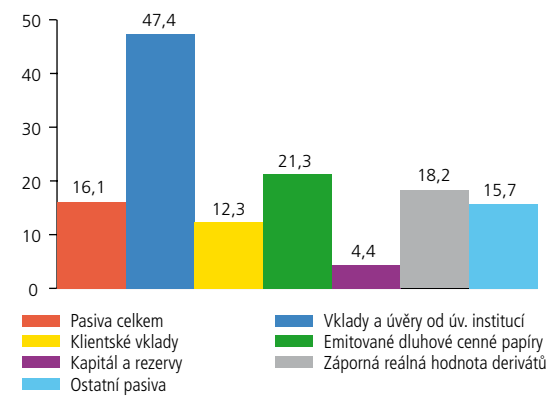
(v %)

GRAF II.16

PODÍL CIZOMĚNOVÝCH PASIV NA PASIVECH BANKOVNÍHO SEKTORU V ROCE 2014

(v %)

dluhových cenných papírů o 2,8 % na 156,0 mld. Kč. Největší podíl na cizoměnových aktivech však měly klientické úvěry, které vzrostly o 7,3 % na 491,2 mld. Kč. K významnému nárůstu hodnoty, tj. o 33,4 % na 23,6 mld. Kč došlo i u derivátů.

Cizoměnová pasiva v roce 2014 meziročně vzrostla o 12,8 % na 869,7 mld. Kč. Pokračoval tak trend poklesu rozdílu mezi hodnotou cizoměnových aktiv a pasiv. Zatímco v roce 2012 aktiva převyšovala o 193,3 mld. Kč pasiva, v roce 2014 se tento rozdíl zmenšil na 72,3 mld. Kč.

Přijaté mezibankovní úvěry a vklady vzrostly o 6,9 % na 279,1 mld. Kč. Ještě větší byl nárůst klientických vkladů. Tyto vklady vzrostly o 13,3 % na 421,2 mld. Kč. Za zmínku stojí ještě růst objemu emitovaných cenných papírů o 11,4 % na 93,4 mld. Kč a záporné hodnoty derivátů o 16 % na 22,5 mld. Kč.

Na konci roku 2014 se cizoměnová aktiva podílela na celkových aktivech bankovního sektoru 17,5 %. Nejvíce se cizí měny podílely na mezibankovních úvěrech (54,6 %). Poměrně vysoký byl také podíl cizích měn na klientických úvěrech, kde činil 18,6 %. Značný, 20% podíl na kapitálových nástrojích nemá takový význam jako dvě předtím zmíněné položky, protože objem kapitálových nástrojů držných bankami je malý. Podíl dluhových cenných papírů denominovaných v cizích měnách byl poměrně nízký a dosáhl 13,4 %. Významné byly ještě deriváty s kladnou reálnou hodnotou a podílem 17,1 % a také pokladní hotovost se stejným podílem.

Cizoměnová pasiva se na konci roku 2014 podílela na celkových pasivech bankovního sektoru 16,1 %. Na straně pasiv měly cizí měny největší podíl na mezibankovních úvěrech a vkladech (47,4 %). Banky také emitovaly poměrně značné množství cenných papírů v cizích měnách. Tyto cenné papíry měly v portfoliích cenných papírů bank podíl ve výši 21,3 %. Relativně vysoký podíl ve výši 18,2 % měla také záporná hodnota cizoměnových derivátů.

2.4.7 Podrozvaha bankovního sektoru

V novém celoevropském systému výkaznictví se v rámci podrozvahy sledují pouze poskytnuté a přijaté přísliby a finanční záruky v členění dle sektorů ekonomiky. Časové řady jsou pro tuzemský bankovní sektor však navázány pouze pro celkovou hodnotu, třídění podle sektorů se do 30. 6. 2014 nesledovalo⁴⁹.

⁴⁹ Podrozvahové položky jsou vykazovány ve jmenovité hodnotě, která je definována jako hodnota, která nejlépe vystihuje maximální expozici vykazující osoby úvěrovému riziku, přičemž se nebere v úvahu přijatý kolaterál ani jiné úvěrové posílení. V případě přijatých úvěrových a ostatních příslibů je jmenovitou hodnotou nevyčerpaná částka, kterou může vykazující osoba přijmout, v případě přijaté finanční záruky je jmenovitou hodnotou maximální hodnota záruky, kterou vykazující osoba obdrží, jestliže nastane plnění ze záruky. Zahrnují se podrozvahové závazky, které jsou odložené nebo podmíněné a nevyskytují se v rozvaze, dokud nebo pokud se nestanou skutečnými závazky, které vykazující osoba přijala od svých klientů. Patří sem především odvolatelné a neodvolatelné přijaté úvěrové a jiné přísliby a přijaté záruky.

Úvěrové přísliby jsou smluvní závazky poskytnout financování. Tyto smluvní závazky jsou buď závazné, resp. neodvolatelné anebo odvolatelné. Na konci roku 2014 banky poskytly úvěrové přísliby v celkovém objemu 660,0 mld. Kč. To představovalo meziroční nárůst o 42,8 %. I v tomto případě se však na tomto nárůstu podílí změna výkaznictví. Údaj za rok 2014 je totiž vyšší oproti předchozím létům i díky tomu, že v novém systému výkaznictví se do celkových úvěrových příslibů kromě neodvolatelných úvěrových příslibů zahrnují i úvěrové přísliby odvolatelné. Kromě úvěrových příslibů banky poskytly i jiné finanční přísliby jako např. příslib poskytnout finanční záruku v objemu 190,3 mld. Kč.

Zbývající položku nově koncipované podrozvahy tvoří finanční záruky. Finanční záruky poskytnuté bankami meziročně klesly o 30,4 % na 179,0 mld. Kč.

Úvěrové přísliby poptávaly hlavně nefinanční podniky, a to zejména tehdy, když se zúčastňovaly výběrových řízení na realizaci určitého projektu a potřebovaly doložit, že jejich nabídka má finanční krytí. K 31. 12. 2014 se úvěrové přísliby podnikům na úvěrových příslibech, které banky poskytly, podílely 62,8 %. O úvěrové přísliby se ve velké míře ucházely i domácnosti, a to hlavně v souvislosti se zamýšlenou koupí nemovitosti na bydlení. Podíl těchto úvěrových příslibů dosáhl 18,4 %. Kromě těchto dvou sektorů se na bankami poskytnutých úvěrových příslibech významněji podílely ještě nebankovní finanční instituce (8,0 %) a také vládní instituce, jejichž podíl činil 5,7 %. Podíl ostatních sektorů, tj. úvěrových institucí a centrálních bank byl malý.

Nefinanční podniky se rozhodující měrou, to znamená 87,2 %, podílely i na finančních zárukách, které banky poskytly. Dalšími příjemci finančních záruk byly úvěrové instituce s 5% podílem a nebankovní finanční instituce s 4,5% podílem. Domácnosti se na bankovních finančních zárukách podílely jen 2,3 %.

Banky mají dostatek likvidity, a proto přijaly jen málo úvěrových příslibů, tj. 7,8 mld. Kč. To představovalo meziroční pokles o 1,7 %. Daleko větší roli hrály finanční záruky, které banky přijaly v celkovém objemu 451,7 mld. Kč. I zde došlo k meziročnímu poklesu a to o 2,8 %. Ostatní přísliby přijaté bankami měly jen omezený význam a dosáhly 1,3 mld. Kč.

Tab. II.17

PODROZVAHA BANKOVNÍHO SEKTORU

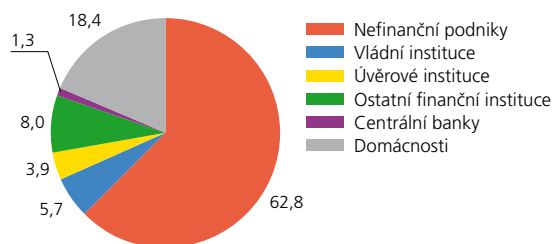
(v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
PODROZVAHOVÁ AKTIVA				
Poskytnuté úvěrové přísliby	456,3	462,2	660,0	42,8
Poskytnuté finanční záruky	229,7	257,4	179,0	-30,4
Ostatní přísliby	n.a.	n.a.	190,3	n.a.
PODROZVAHOVÁ PASIVA				
Přijaté úvěrové přísliby	17,0	8,0	7,8	-1,7
Přijaté finanční záruky	409,3	464,7	451,7	-2,8
Ostatní přísliby	n.a.	n.a.	1,3	n.a.

GRAF II.17

SEKTOROVÁ STRUKTURA POSKYTNUTÝCH ÚVĚROVÝCH PŘÍSLIBŮ

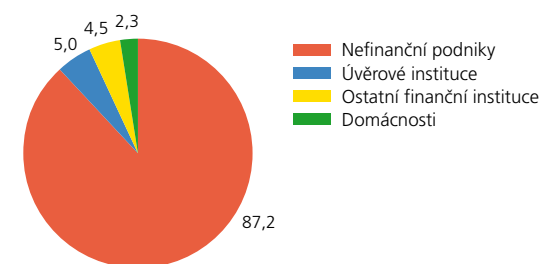
(v %, k 31. 12. 2014)

GRAF II.18

SEKTOROVÁ STRUKTURA POSKYTNUTÝCH FINANČNÍCH ZÁRUK

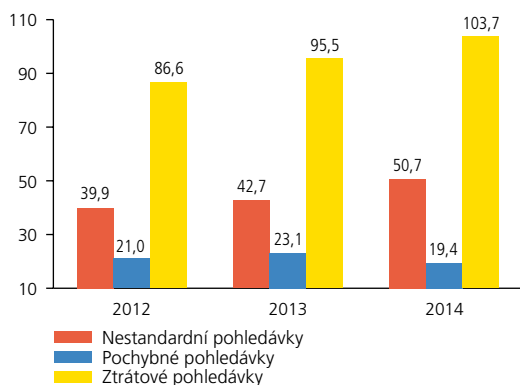
(v %, k 31. 12. 2014)

GRAF II.19

OHROŽENÉ KLIENTSKÉ ÚVĚRY

(v mld. Kč)

2.5 KVALITA AKTIV

2.5.1 Pohledávky bez selhání a ohrožené pohledávky

Česká národní banka při výkonu dohledu nad finančním trhem věnuje dlouhodobě velkou pozornost pravidelnému přezkumu kvality aktiv bankovního sektoru. Přezkumu podléhají hlavně pohledávky bank. Při tomto přezkumu ČNB aplikuje přísná regulatorní kritéria hodnocení kvality úvěrů⁵⁰. Na základě těchto kritérií a posouzení kvality pohledávek jsou pohledávky zařazeny do kategorií pohledávek se selháním, resp. ohrožených pohledávek anebo pohledávek bez selhání.

Kvalita úvěrového portfolia tuzemského bankovního sektoru je dobrá, ale v roce 2014 se mírně zhoršila. Zatímco se meziročně zvýšil objem pohledávek se selháním v investičním portfoliu, objem pohledávek bez selhání prakticky stagnoval. Pohledávky bez selhání klesly o 0,1 % na 2 941,1 mld. Kč. Pohledávky se selháním, resp. ohrožené pohledávky naopak vzrostly o 7,9 % na 174,1 mld. Kč a jejich podíl na celkových pohledávkách dosáhl 5,6 %.

Většinu ohrožených pohledávek tvořily pohledávky za klienty, které vzrostly o 7,8 % na 173,8 mld. Kč. Přitom nestandardní pohledávky za klienty vzrostly o 18,7 % na 50,7 mld. Kč a ztrátové pohledávky o 8,6 % na 103,8 mld. Kč. Pochybné pohledávky klesly o 15,9 % na 19,4 mld. Kč. Ohrožené pohledávky za úvěrovými institucemi výrazně poklesly a na konci roku 2014 jejich objem činil jen 360 mil. Kč.

Ke krytí ztrát z úvěrového portfolia vytvářejí banky opravné položky. I když se kvalita úvěrového portfolia mírně zhoršila, objem vytvořených opravných položek v roce 2014 zaznamenal mírný pokles o 0,5 % na 92,4 mld. Kč. Z toho 92,3 mld. Kč činily opravné položky k pohledávkám za klienty a pouze 100 mil. Kč činily opravné položky k pohledávkám za bankami.

Kvalita úvěrů měřená podílem ohrožených pohledávek na pohledávkách za klienty se v jednotlivých skupinách bank v roce 2014 vyvíjela diferencovaně. Zlepšila se ve skupině velkých bank, kde podíl ohrožených úvěrů meziročně klesl o 0,3 procentního bodu na 4,7 % a také u malých bank, kde došlo k poklesu o 1,6 procentního bodu na 4,8 %. U středních bank došlo ke zhoršení o 1,4 procentního bodu na 11,0 % a u poboček zahraničních bank o 0,2 procentního bodu na 4,7 %. Stavební spořitelny mají dlouhodobě nejvyšší úvěrové portfolio, avšak jejich odstup od ostatních bank se snížil, když podíl ohrožených pohledávek u nich stoupl o 0,5 procentního bodu na 3,3 %.

TAB. II.18

KATEGORIZACE POKYBY

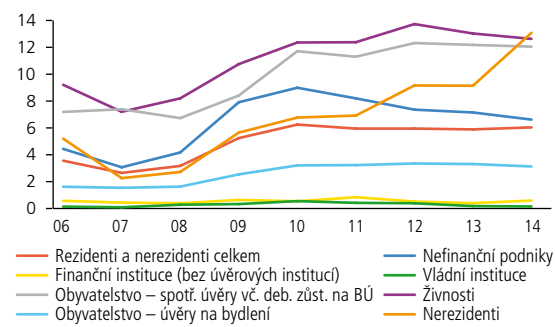
(v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
1. Pohledávky bez selhání	2 695,2	2 944,7	2 941,1	-0,1
1.1. Standardní pohledávky	2 595,4	2 823,5	2 838,8	0,5
1.2. Sledované pohledávky	99,8	121,2	102,3	-15,6
2. Pohledávky se selháním	148,7	161,7	174,1	7,7
2.1. Nestandardní pohledávky	40,1	42,9	50,7	18,0
2.2. Pochybné pohledávky	21,3	23,1	19,6	-15,1
2.3. Ztrátové pohledávky	87,3	95,6	103,8	8,6
Pohledávky investičního portfolia se selháním za klienty	147,6	161,3	173,8	7,8
1. Nestandardní pohledávky	39,9	42,7	50,7	18,7
2. Pochybné pohledávky	21,0	23,1	19,4	-15,9
3. Ztrátové pohledávky	86,6	95,5	103,7	8,6
Opravné položky a ztráta z ocenění RH celkem	81,7	92,9	92,4	-0,5
4. Podíl pohledávek se selháním za klienty na pohledávkách investičního portfolia celkem	5,2	5,2	5,6	7,4

GRAF II.20

VÝVOJ KVALITY ÚVĚRŮ V SEKTORECH EKONOMIKY

(podíl ohrožených úvěrů na úvěrech v %)

50 Viz vyhláška ČNB č. 163/2014 o činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry.

2.5.2 Sektorová skladba ohrožených úvěrů

Kvalita úvěrů poskytnutých do jednotlivých sektorů ekonomiky je dlouhodobě rozdílná. Úvěry poskytnuté vládním institucím a nebankovním finančním institucím mají vzhledem k průměrné kvalitě úvěrového portfolia bankovního sektoru, kterou vyjadřuje podíl celkového objemu ohrožených úvěrů na celkovém objemu úvěrů rezidentům i nerezidentům, dlouhodobě nadprůměrnou kvalitu a podíl ohrožených úvěrů v těchto úvěrech se dlouhodobě pohyboval mezi 0,1 až 0,9 %.

Nadprůměrnou kvalitu mají i úvěry poskytnuté obyvatelstvu na bydlení. Nicméně kvalita úvěrů na bydlení se od roku 2009 zhoršovala a v roce 2012 dosáhl podíl ohrožených úvěrů, v těchto úvěrech svého dosavadního maxima, tj. 3,4 %. To představovalo více než dvojnásobnou hodnotu oproti roku 2006, kdy tento podíl činil 1,6 %. V letech 2013–2014 se trend obrátil a kvalita úvěrů na bydlení se mírně zlepšovala. Na konci roku 2014 činil podíl ohrožených úvěrů v těchto úvěrech 3,1 %.

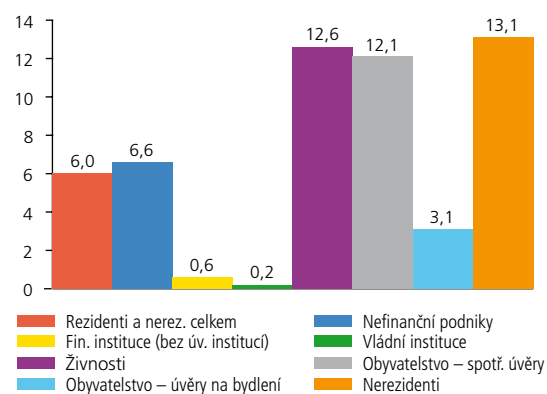
Kvalita úvěrů nefinančním podnikům osciluje kolem průměru v závislosti na cyklickém vývoji ekonomiky. Před finanční krizí, v letech 2006–2008, byl podíl ohrožených úvěrů na úvěrech nefinančním podnikům jen mírně nadprůměrný, v období recese a stagnace v letech 2009–2012 poměrně výrazně stoupal, přičemž maximální 9% hodnoty tento podíl dosáhl v roce 2010. V následujících dvou letech se trend obrátil a kvalita úvěrů podnikům se zlepšovala. Na konci roku 2014 mělo 6,6 % úvěrů nefinančním podnikům úvěrové selhání a tato hodnota odpovídá průměru za léta 2006–2014.

Úvěry živnostníkům a spotřebitelské úvěry obyvatelstvu dlouhodobě vykazují nadprůměrný podíl ohrožených úvěrů. Jejich kvalita se stejně jako kvalita úvěrů podnikům výrazně zhoršila v obdobích recese a stagnace tuzemské ekonomiky. V roce 2012 dosáhl podíl ohrožených úvěrů v úvěrech živnostníků maxima ve výši 13,7 %. To představovalo podstatný nárůst oproti minimu 7,2 %, dosaženému v roce 2007. V letech 2013–2014 se kvalita úvěrů poskytnutých živnostníkům mírně zlepšovala až k 12,6% podílu ohrožených úvěrů na konci roku 2014.

Úvěry nerezidentům měly až do roku 2011 lepší kvalitu než úvěry nefinančním podnikům, od té doby se však jejich kvalita výrazně zhoršovala. V roce 2014 podíl ohrožených úvěrů v úvěrech nerezidentům dosáhl 13,1 % a byl vyšší než u úvěrů živnostníkům (12,6 %) a u spotřebitelských úvěrů (12,1 %).

GRAF II.21

SEKTOROVÁ SKLADBA OHROŽENÝCH ÚVĚRŮ V ROCE 2014 (podíl ohrožených úvěrů v %)

TAB. II.19

REGULATORNÍ KAPITÁL BANKOVNÍHO SEKTORU

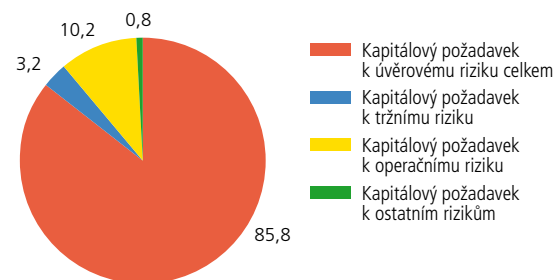
(v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
Kapitál	320,9	368,2	397,1	7,9
Tier 1 kapitál	306,4	356,3	386,9	8,6
Tier 2 kapitál	14,5	11,9	10,2	-14,1

GRAF II.22

STRUKTURA KAPITÁLOVÝCH POŽADAVKŮ

(v %, k 31. 12. 2014)

2.6 KAPITÁLOVÉ VYBAVENÍ BANK⁵¹

Poměr kapitálu a rizikových expozic⁵² patří k základním pilířům bankovní regulace a bankovního dohledu.

Bankovní sektor ČR je dlouhodobě dobře kapitálově vybavený. Regulační kapitál bankovního sektoru se v roce 2014 opět zvýšil, a to o 7,9 %, resp. o 28,9 mld. Kč, a na konci toho roku dosáhl 397,1 mld. Kč.

Kapitál tuzemských bank⁵³ je z převážné většiny, tj. z 97,4 %, tvořen kapitálem Tier 1. Tato složka kapitálu představuje nejkvalitnější část kapitálu, to znamená, že ve srovnání s ostatními složkami regulačního kapitálu má nejvyšší schopnost absorbovat ztráty. V průběhu roku 2014 se kapitál Tier 1 zvyšoval rychlejším tempem než celkový regulační kapitál, tj. o 8,6 %, a dosáhl objemu 386,9 mld. Kč.

Využívání kapitálu Tier 2, který zahrnuje zejména podřízený dluh, se v tuzemském bankovním sektoru dlouhodobě snižuje, a v roce 2014 jeho objem dále klesl o 14,1 %, na 10,2 mld. Kč. Podíl kapitálu Tier 2 na celkovém regulačním kapitálu bankovního sektoru činil 2,6 %.

Objem rizikových expozic bankovního sektoru se meziročně zvýšil o 2,3 %, tj. 5,03 mld. Kč, na 2 206,4 mld. Kč.

Rizikové expozice k úvěrovému riziku, včetně rizika protistrany a dalších rizik, vzrostly o 2,1 %, na 1 893,6 mld. Kč a rizikové expozice pro poziční, měnové a komoditní riziko o 7,7 %, na 70,4 mld. Kč. Rizikové expozice pro operační riziko naopak poklesly o 4,6 %, na 225,4 mld. Kč. Ostatní rizikové expozice dosáhly objemu 16,9 mld. Kč.

51 V kap. 2.6. Kapitálové vybavení bank a kap. 2.8.5 Kapitálové vybavení sektoru družstevních záložen navazuje metodika jednotlivých ukazatelů na pravidla obezřetného podnikání platná v uvedeném roce, tj. až do roku 2013 na vyhlášku č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů, od roku 2014 na Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR).

Veškeré položky, u kterých je uváděna časová řada, jsou vždy propočteny podle obezřetnostních pravidel platných v daném období, tj. nejsou přepočítány podle současných obezřetnostních pravidel. Při analýze dat je proto nutné brát v úvahu i možné metodické vlivy mezi rokem 2013 a 2014. Struktura kapitálu je podle jednotlivých reportovacích rámců sledována v odlišné detailní struktuře, bylo možné navázat pouze základní hodnoty kapitálu, časové řady ostatních údajů nabíhají postupně od roku 2014.

52 Kapitálový poměr představuje minimální výši kapitálu, kterou musí banka vzhledem k objemu a rizikovosti svých obchodů udržovat, a názorně ilustruje, jakou část kapitálu vložili do banky sami její vlastníci, aby byla finančně silná, důvěryhodná a stabilní. S vyšším kapitálovým poměrem je finanční stabilita banky vyšší a zvyšuje se pravděpodobnost, že banka bude schopná dostát svým závazkům. Hodnota celkového kapitálového poměru by neměla klesnout pod 8 %.

53 Kapitálový poměr vykazují České národní bance jen banky, a to včetně stavebních spořitelen. Žádná z poboček zahraničních bank, které působí v České republice, kapitálový poměr nevykazuje, protože jde vesměs o pobočky bank inkorporovaných v EU. Aktivity takovýchto poboček jsou kryty regulačním kapitálem jejich centrály a tento kapitál sleduje a hodnotí příslušný zahraniční orgán dohledu.

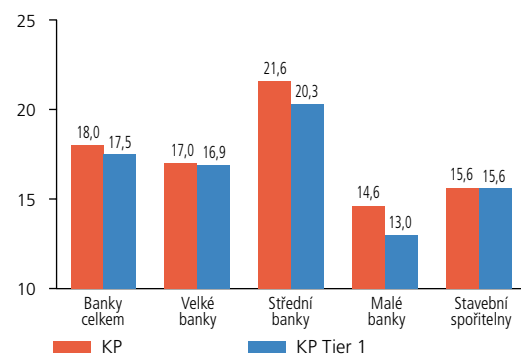
Stejně jako v předchozích letech, i v roce 2014 odrážela struktura kapitálových požadavků konzervativní obchodní model bank, který je založen na shromažďování vkladů a poskytování úvěrů. Rizikové expozice k úvěrovému riziku se na celkových rizikových expozicích podílely 85,8 %. Rizikové expozice pro operační riziko byly druhé nejvyšší a jejich podíl činil 10,2 %. Rizikové expozice pro poziční, měnové a komoditní riziko měly podíl pouze 3,2 % a ostatní rizikové expozice pouhých 0,8 %.

Bankovní sektor ČR jako celek je dlouhodobě dobře kapitálově vybavený. Celkový kapitálový poměr se pravidelně zvyšoval a na konci roku 2014 tento poměr vzrostl oproti konci roku předcházejícímu o 0,9 procentního bodu na 18 %. Přitom kapitálový poměr počítaný z Tier 1 kapitálu vzrostl o 1,2 procentního bodu na 17,5 %. Velké banky měly celkový kapitálový poměr 17,0 % (kapitálový poměr Tier 1 byl 16,9 %), střední banky vykázaly 21,6 % (20,3 %), malé banky 14,6 % (13 %) a stavební spořitelny 15,6 %, přičemž hodnota Tier 1 kapitálového poměru se u nich shoduje s celkovým kapitálovým poměrem. Minimální požadovanou úroveň celkového kapitálového poměru ve výši 8 % a kapitálového poměru Tier 1 ve výši 6 % splňovaly všechny banky.

GRAF II.23

KAPITÁLOVÝ POMĚR

(v %, k 31. 12. 2014)

2.7 HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY A ZISKOVOST BANKOVNÍHO SEKTORU

Tab. II.20

HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Změna 2014/2013 (v %)
Zisk z finanční a provozní činnosti	167,1	168,2	168,0	-0,1
Úrokový zisk	107,8	105,5	110,4	4,7
Úrokové výnosy	170,0	154,8	159,0	2,7
Úrokové náklady	62,2	49,3	48,5	-1,6
Výnosy z dividend	6,6	8,8	6,7	-23,7
Zisk z poplatků a provizí	37,3	37,1	36,1	-2,6
Výnosy z poplatků a provizí	49,1	49,9	49,0	-1,8
Náklady na poplatky a provize	11,9	12,8	12,9	0,6
Zisk nebo (-) ztráta z odúčtování aktiv a závazků nevykázaných v RH do ZZ	0,6	5,7	1,9	-67,7
Zisk nebo (-) ztráta z finančních aktiv a závazků k obchodování	7,6	-9,6	4,1	x
Zisk nebo (-) ztráta z finančních aktiv a závazků v RH vykázané do zisku nebo ztráty	0,9	-0,6	-0,2	-67,7
Zisk nebo (-) ztráta ze zajišťovacího účetnictví	-0,4	-1,1	-0,3	-74,8
Kurzové rozdíly - zisk nebo (-) ztráta	5,2	23,1	8,2	-64,3
Zisk nebo (-) ztráta z odúčtování nefinančních aktiv	1,4	0,1	0,3	214,9
Ostatní provozní výnosy	4,5	5,3	3,0	-43,7
Ostatní provozní náklady	4,4	6,1	2,3	-62,3
Správní náklady	66,5	65,8	70,4	6,9
Náklady na zaměstnance	34,4	34,3	34,7	1,1
Ostatní správní náklady	32,1	31,5	35,7	13,2
Odpisy	6,7	6,5	6,4	-1,3
Tvorba rezerv nebo jejich (-) reverzování	0,7	1,6	1,3	-16,9
Ztráty ze znehodnocení celkem	16,2	21,0	13,7	-35,0
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním	76,8	73,3	76,2	4,0
Náklady na daň z příjmů	12,3	12,3	13,1	6,7
Zisk nebo (-) ztráta běžného roku po zdanění	64,5	61,0	63,2	3,5

V roce 2014 banky, tak jako v předchozím roce, podnikaly v prostředí velmi nízkých úrokových sazeb. Jejich zisk z finanční činnosti meziročně stagnoval, resp. poklesl o 0,1 %, na 168 mld. Kč. Přitom úrokový zisk, který tradičně představuje hlavní složku zisku bank, vzrostl o 4,7 %, na 110,4 mld. Kč. Tento růst odráží jak růst úrokových výnosů o 2,7 %, na 159 mld. Kč, tak i pokles úrokových nákladů o 1,6 %, na 48,5 mld. Kč.

Zisk z poplatků a provizí představuje dlouhodobě druhý nejvýznamnější a navíc i poměrně stabilní zdroj zisku bank. V roce 2014 tento zisk meziročně klesl o 2,6 % na 36,1 mld. Kč, a to v důsledku poklesu výnosů z poplatků a provizí o 1,8 % na 49 mld. Kč a růstu nákladů na poplatky a provize o 0,6 % na 12,9 mld. Kč.

Výnosy z dividend, které naopak představují poměrně nestabilní zdroj zisku, meziročně poklesly o 23,7 % na 6,7 mld. Kč. Na rozdíl od předchozího roku přispěl v roce 2014 k zisku z finančních činností významnou měrou zisk z finančních nástrojů k obchodování. V roce 2013 činila ztráta z finančních nástrojů k obchodování 9,6 mld. Kč, zatímco v roce 2014 se jednalo o zisk ve výši 4,1 mld. Kč. Banky v roce 2014 vydělaly na kurzových rozdílech 8,2 mld. Kč. To bylo sice o 62,3 % méně, než kolik činil mimořádně vysoký zisk z kurzových rozdíků v předchozím

roce (23,1 mld. Kč), přesto byl rok 2014 pro banky v tomto ohledu lepší než rok 2012, kdy zisk z kurzových rozdílů činil 5,2 mld. Kč. Banky opět utrpěly ztrátu ze zajišťovacích operací. Oproti roku 2013 se jim však podařilo tuto ztrátu významně snížit na pouhých 300 mil. Kč.

V roce 2014 šlo 42 % zisku z finančních činností na pokrytí správních nákladů. Vzdor stagnaci zisku z finančních činností tyto náklady vzrostly o 6,9 % na 70,4 mld. Kč. Banky šetřily na nákladech na zaměstnance a tyto náklady vzrostly jen o 1,1 %, na 34,7 mld. Kč. Ostatní správní náklady však zaznamenaly 13,2% růst na 35,7 mld. Kč a přitom, na rozdíl od předchozích dvou let, převýšily náklady na zaměstnance.

Zatímco správní náklady odrážejí schopnost bank řídit a efektivně realizovat běžné provozní činnosti, ztráty ze znehodnocení aktiv odrážejí kvalitu řízení rizik při alokaci vlastních i cizích zdrojů. Tyto ztráty v roce 2014 meziročně výrazně poklesly, a to o 35 %, na 13,7 mld. Kč.

Banky dokázaly v prostředí nízkých úrokových sazeb zvýšit úrokový zisk, zlepšit výsledky z obchodování s finančními nástroji a obratně řídit měnové riziko vzhledem k změnám kurzů a též snížit ztráty ze znehodnocení. Zisk bank před zdaněním se tak v roce 2014, díky výše uvedeným faktorům, zvýšil o 4 % na 76,2 mld. Kč.

Banky patřily i v roce 2014 k významným plátcům daně z příjmů právnických osob. Na této dani zaplatily 13,1 mld. Kč, tj. o 6,7 %, resp. o 800 milionů Kč více, než v roce 2013. Po zdanění dosáhl zisk bankovního sektoru 63,2 mld. Kč a byl o 3,5 % vyšší než v předchozím roce.

Navzdory solidnímu zisku se efektivita bankovního podnikání v roce 2014 mírně snížila. Rentabilita aktiv bankovního sektoru, měřená poměrem čistého zisku k aktivům v roce 2014, meziročně poklesla o 0,1 procentního bodu na 1,2 %. Rentabilita kapitálu, měřená poměrem čistého zisku ke kapitálu Tier 1, se také snížila, a to o 1,8 procentního bodu, na 16,8 %. Poněkud příznivěji se vyvíjel poměr správních nákladů k celkovým aktivům, neboť i přes poměrně rychlý růst správních nákladů tento poměr prakticky stagnoval na úrovni 1,3 %.

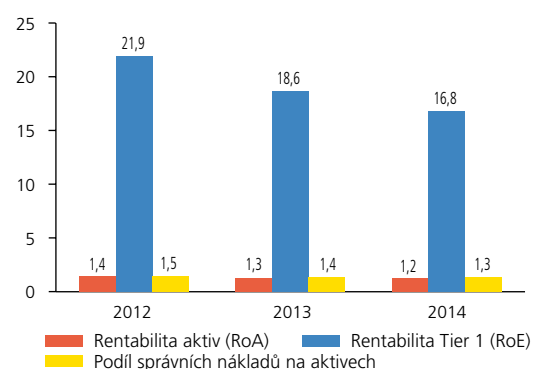
Na vytvořeném čistém zisku bankovního sektoru v roce 2014 měla největší podíl skupina velkých bank, která vytvořila čistý zisk ve výši 45,2 mld. Kč. To představovalo 71,5 % hodnoty čistého zisku celého bankovního sektoru. Střední banky vytvořily zisk 11,9 mld. Kč a na zisku bankovního sektoru se podílely 18,8 %. Malé banky vytvořily zisk 110 milionů Kč a na zisku bankovního sektoru se podílely jen 0,2 %. Pobočky zahraničních bank dosáhly zisku 2,7 mld. Kč, což představovalo 4,3 % zisku bankovního sektoru. Stavební spořitelny přispěly 3,3 mld. Kč, což představovalo 5,2 % podíl.

Čistý zisk za rok 2014 vykázala většina bank. Ztrátu vykázalo devět bank, z toho bylo sedm poboček zahraničních bank a dvě malé banky. Banky, které se v roce 2014 dostaly do ztráty, tvoří nepodstatnou část bankovního sektoru. Zmíněná skupina devíti bank obhospodařuje méně než 2 % aktiv bankovního sektoru. Všechny velké banky byly v roce 2014 ziskové.

GRAF II.24

RENTABILITA BANKOVNÍHO SEKTORU

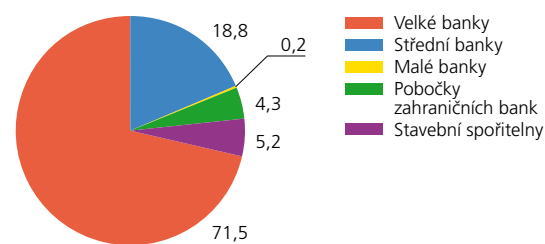
(v %)

GRAF II.25

PODÍL SKUPIN BANK NA ČISTÉM ZISKU BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, k 31. 12. 2014)

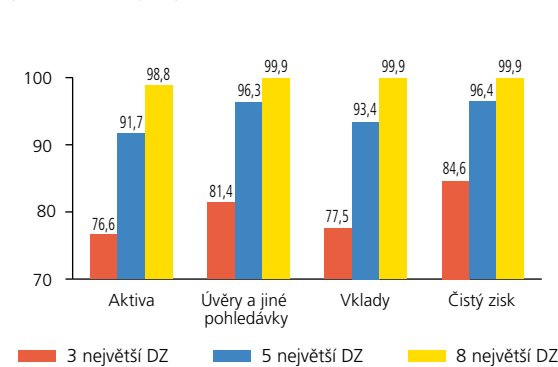
TAB. II.21

POČET DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN
 (DZ k danému datu)

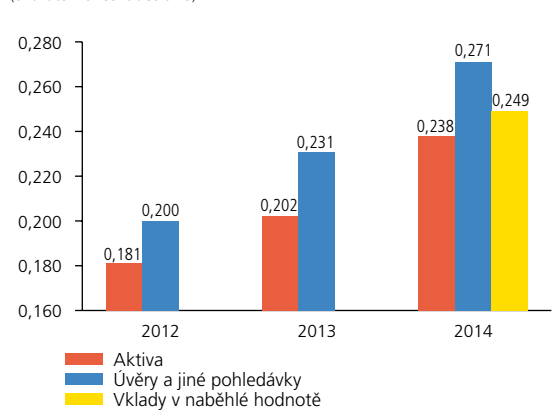
	2012	2013	2014
DRUŽSTEVNÍ ZÁLOŽNY CELKEM	13	12	11
Počet členů DZ	54 402	53 594	57 179
Počet členství vzniklých	16 001	9 978	16 158
Počet členství ukončených	1 963	1 336	1 719
Počet zaměstnanců DZ (v ČR) ⁱ⁾	654	541	463

i) Evidenční stav zaměstnanců.

GRAF II.26

KONCENTRACE SEKTORU DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN
 (DZ k 31. 12. 2014, v %)

GRAF II.27

HERFINDAHL INDEX
 (ukazatel koncentrace trhu)

2.8 VÝVOJ SEKTORU DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

2.8.1 Struktura sektoru družstevních záložen

V České republice na konci roku 2014 působilo 11 družstevních záložen (DZ). Jejich počet se v průběhu roku 2014 snížil o jednu, Česká národní banka odejmula společnosti WPB Capital povolení působit jako družstevní záložna.

Na celkových aktivech úvěrových institucí (banky a družstevní záložny) se družstevní záložny podílely pouze 0,6 %.

Koncentrace sektoru družstevních záložen je vysoká: tři největší DZ obhospodařují téměř 77 % celkových aktiv a vygenerovaly téměř 85 % zisku sektoru, přitom osm největších DZ pak prakticky představuje celý sektor.

Od roku 2011 se každým rokem snížil počet DZ o jeden subjekt, a tak dochází i ke změně struktury tohoto sektoru. Výsledky hospodaření sektoru družstevních záložen za poslední tři období výrazně ovlivnilo ukončení činnosti Metropolitního spořitelního družstva v roce 2013 a WPB Capital v roce 2014. Tyto dva subjekty představovaly k 31. 12. 2012 více než 40 % bilančních aktiv celého sektoru.

Míra koncentrace sektoru družstevních záložen, vypočtená podle Herfindahlova indexu⁵⁴ na základě velikosti celkových aktiv, se v roce 2014 zvýšila na hodnotu 0,238. Na základě úvěrů a také vkladů se uvažovaná míra koncentrace rovněž zvyšuje.

Družstevní záložny orientují svou obchodní činnost na tuzemský trh, pouze družstevní záložna Akcenta provozuje činnost i v zahraničí prostřednictvím zahraniční pobočky na Slovensku.

Počet zaměstnanců sektoru družstevních záložen se postupně snižuje, zejména v důsledku snižování počtu subjektů na trhu. Na konci roku 2014 činil meziroční pokles zaměstnanců družstevních záložen 14,4 %. Převážná část zaměstnanců pracuje na centrálních, na konci roku 2014 to bylo téměř 83 % z celkového evidenčního počtu zaměstnanců v sektoru. Pobočková síť není rozsáhlá, k obsluze klientů DZ kromě centrální sloužilo k 31. 12. 2014 dalších 20 obchodních míst.

⁵⁴ Herfindahlův index (HI) je součtem čtverců tržních podílů jednotlivých subjektů působících na daném trhu. Nabývá hodnot mezi 0 a 1, přičemž čím více se hodnota blíží nule, tím je menší koncentrace, resp. silnější konkurence na trhu. Za nízkou míru koncentrace trhu považujeme hodnoty do 0,10; hodnoty 0,10–0,18 značí střední míru koncentrace a nad 0,18 se jedná o velmi koncentrovaný trh.

U položky vklady není dostupný srovnatelný údaj v tříletém časovém období podle současně platné metodiky (vklady v naběhlé hodnotě).

2.8.2 Činnost sektoru družstevních záložen⁵⁵

TAB. II.22

AKTIVA SEKTORU DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(DZ k danému datu, v mld. Kč)

	2012	2013	2014	Struktura 2014 (v %)
AKTIVA CELKEM NETTO	39,3	31,6	31,3	100,0
Pokladní hotovost, hotovost u centrálních bank, vklady na požádání	5,2	5,6	6,6	21,2
Finanční aktiva k obchodování	0,1	0,4	0,7	2,2
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázaná do zisku/ztrát	0,4	0,4	0,6	2,0
Realizovatelná finanční aktiva	0,0	0,1	0,1	0,2
Úvěry a jiné pohledávky	31,8	24,0	22,3	71,1
Finanční investice držené do splatnosti	0,7	0,0	0,1	0,2
Hmotný a nehmotný majetek	0,9	0,8	0,7	2,1
Daňové pohledávky	0,0	0,1	0,1	0,2
Ostatní aktiva	0,1	0,2	0,2	0,7

Bilanční aktiva sektoru družstevních záložen se na konci roku 2014 meziročně snížila o 0,3 mld. Kč (-0,9 %) na hodnotu 31,3 mld. Kč. Pokles aktiv ovlivnilo zejména ukončení činnosti WPB Capital (na konci roku 2013 činil podíl aktiv WPB Capital na sektoru DZ téměř 14 %). Devět družstevních záložen navýšilo svá aktiva, přitom meziroční tempa růstu aktiv jednotlivých DZ se v roce 2014 pohybovala v rozmezí od kladné nuly až do téměř 59 %. Pouze dva subjekty, jejichž podíl na celkových aktivech DZ dosahoval méně než 0,4 %, vykázaly meziročně snížení svých aktiv.

Pokud porovnáваме skupinu tvořenou stejnými družstevními záložnami působícími na trhu k 31. 12. 2014, pak tato skupina 11 činných DZ zvýšila meziročně aktiva jak během roku 2014 (o 15,1 %), tak i v roce 2013 (o 15,5 %).

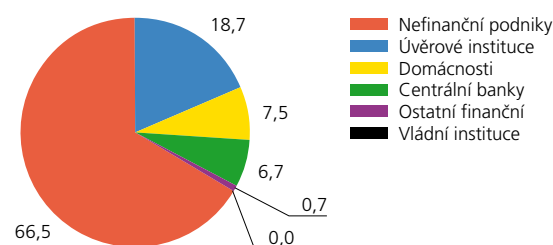
Podnikání družstevních záložen v roce 2014 bylo stejně jako v předchozích letech založeno na shromažďování vkladů a poskytování úvěrů. Rozvaha sektoru byla na konci roku 2014 na straně aktiv z více než 71 % tvořena úvěry a jinými pohledávkami. Došlo k meziročnímu snížení úvěrů, a to jak absolutně (o 1,8 mld. Kč), tak i relativně k celkovým aktivům sektoru (snížení podílu o 4,9 procentního bodu). Z celkového počtu uvažovaných 11 družstevních záložen celkem pět v daném roce navýšilo úvěry a dalších pět vykázalo pokles úvěrové emise (jedna DZ úvěry ani jiné pohledávky nevykazuje).

Základ celkové úvěrové emise tuzemských družstevních záložen tvoří úvěry poskytnuté nefinančním podnikům s podílem na konci roku 2014 přesahujícím 66 %.

GRAF II.28

ÚVĚRY PODLE EKONOMICKÝCH SEKTORŮ

(DZ k 31. 12. 2014, v %)

⁵⁵ Hodnoty uvedené v kapitole Družstevní záložny jsou platné pro celý sektor DZ v daném období (časové řady). Pokud je z analytického hlediska nutné srovnání pouze DZ k 31. 12. 2014 (tj. 11 DZ, bez WPB a Metropolitního spořitelního družstva), tak je toto „očistění“ dat v textu výslovně uvedeno.

TAB. II.23

PASIVA SEKTORU DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

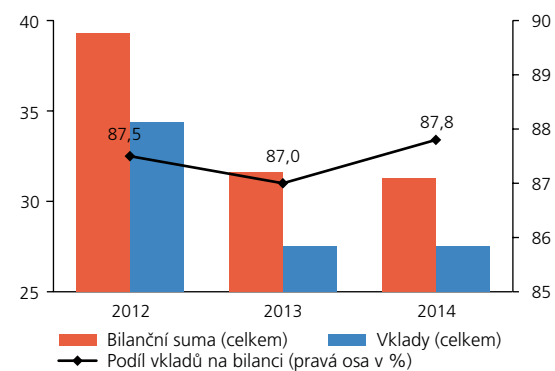
(DZ k danému datu)

	Objem (v mld. Kč)			Struktura 2014 (v %)
	2012	2013	2014	
ZÁVAZKY A VLASTNÍ KAPITÁL	39,3	31,6	31,3	100,0
Závazky celkem	38,7	31,3	31,1	99,3
Finanční závazky k obchodování	0,0	0,0	0,0	0,1
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	34,4	27,5	27,5	87,8
Zajišťovací deriváty	0,0	0,0	0,0	0,0
Rezervy	0,0	0,0	0,0	0,0
Daňové závazky	0,1	0,1	0,0	0,1
Základní kapitál splatný na požádání	3,8	3,4	3,4	10,8
Ostatní závazky	0,4	0,3	0,2	0,5
Vlastní kapitál celkem	0,5	0,3	0,2	0,7
Kumulovaný ostatní úplný výsledek hospodaření	0,0	0,0	0,0	0,0
Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta z předchozích období	0,1	0,1	0,1	0,2
Rezervní fondy	0,2	0,3	0,1	0,3
Zisk nebo ztráta za běžné účetní období	0,3	0,0	0,1	0,2

GRAF II.29

VKLADY V BILANCI DZ

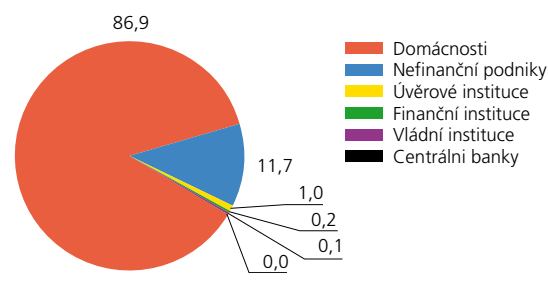
(DZ k danému datu, v mld. Kč, v %)

GRAF II.30

VKLADY PODLE EKONOMICKÝCH SEKTORŮ

(DZ k 31. 12. 2014, v %)

Významnou položkou aktiv DZ zůstává pokladní hotovost, která tvoří více než 21 % celkových bilančních aktiv. Navýšení je rovněž důsledkem změny metodiky vykazování platné od roku 2014⁵⁶.

Na straně pasiv bilance družstevních záložen převažují vklady. Na konci roku 2014 představoval 87,8 % podíl vkladů na bilanci celkovou hodnotu 27,5 mld. Kč⁵⁷. V podmínkách evropskou legislativou daného pojištění vkladů přilákaly družstevní záložny vklady domácností zejména v důsledku nabídky vyšších úrokových sazeb. Družstevní záložny činné k 31. 12. 2014 (tj. bez WPB Capital) navýšily v průběhu roku 2014 vklady o 15,9 %, resp. o 3,8 mld. Kč, přitom vklady v celkové hodnotě 26,3 mld. Kč splňovaly podmínky pro pojištění klientských vkladů. DZ umísťují takto, v převážné míře od domácností získané zdroje, zejména do úvěrů nefinančním podnikům.

V rámci podrozvahy⁵⁸ se nově sledují pouze poskytnuté a přijaté přísliby a finanční záruky. Rozhodující podíl (75,1 %) z poskytnutých úvěrových příslibů byl vůči nefinančním podnikům. Rovněž poskytnuté i přijaté finanční záruky se vztahovaly z 61,6 %, resp. 76,1 % k nefinančním podnikům. Přijaté úvěrové přísliby se vztahovaly výhradně k úvěrovým institucím. V rámci podrozvahy se v roce 2014 zvýšily přijaté finanční záruky (11,7 %).

56 Ve srovnání s metodikou do 30. 6. 2014 jsou do ukazatele Pokladní hotovost, hotovost u centrálních bank a ostatní vklady splatné na požádání zařazeny vklady úvěrových institucí splatné na požádání, které byly dříve vykazovány v účetním portfoliu Úvěry a jiné pohledávky.

57 Do vkladů jsou v souladu s novou metodikou vykazování připočteny vklady u centrálních bank.

58 V rámci podrozvahy se sledují pouze poskytnuté a přijaté přísliby a finanční záruky. Do 30. 6. 2014 byly vykazovány pouze neodvolatelné přísliby, od 30. 9. 2014 jsou vykazovány neodvolatelné i odvolatelné přísliby, což je důvodem nárůstu v tomto období. Do 30. 6. 2014 byly vykazovány všechny přísliby souhrnně, od 30. 9. 2014 jsou samostatně sledovány úvěrové přísliby a ostatní přísliby.

TAB. II.24

PODROZVAHA DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(DZ k danému datu, v mil. Kč)

	2012	2013	2014
Poskytnuté úvěrové přísliby	929,5	1 345,8	582,1
Poskytnuté finanční záruky	33,3	66,6	58,4
Ostatní poskytnuté přísliby	0,0	0,0	7,9
Přijaté úvěrové přísliby	274,0	311,5	285,0
Přijaté finanční záruky	2 482,2	496,7	554,7
Ostatní přijaté přísliby	0,0	0,0	0,6

2.8.3 Hospodářské výsledky sektoru družstevních záložen⁵⁹

Hospodaření sektoru družstevních záložen se v roce 2014 ve srovnání s rokem 2013 zlepšilo. Družstevní záložny jako celek vygenerovaly ke konci roku 2014 čistý zisk ve výši 63,8 mil. Kč, zatímco v předcházejícím roce 2013 vykázaly ztrátu.

Prostředí historicky nejnižších úrokových sazeb se projevilo v meziročním poklesu jak úrokových výnosů (o 17,6 %), tak úrokových nákladů (o 29,2 %). Obdobně se snížily výnosy z poplatků a provizí (o 9,8 %) i související náklady (o 27,8 %). Obchodování s finančními aktivy skončilo na konci roku 2014 ziskem. Naopak vysoká ztráta z odepisování finančních i nefinančních aktiv hospodářský výsledek snižovala. K tvorbě zisku přispěly kurzové rozdíly, ale jejich absolutní hodnota se od konce roku 2013 snížila téměř o 66 %. Ztráty ze znehodnocení pohledávek po vysokém meziročním nárůstu v roce 2013 klesly v daném období o téměř 38 %. Sektor jako celek přitom lze z daného hlediska považovat za heterogenní, neboť na jeho celkových ztrátách se jedna družstevní záložna podílí z více než 50 %. Družstevní záložny jako celek meziročně snížily své správní náklady o 18,0 %.

2.8.4 Rizika sektoru družstevních záložen

Kvalita úvěrového portfolia družstevních záložen k 31. 12. 2014 (tj. bez WPB Capital) se dále zhoršovala⁶⁰. Meziročně došlo ke 25,5% zvýšení úvěrů se selháním, zatímco celkové pohledávky investičního portfolia se zvyšovaly přibližně polovičním tempem (12,8 %). V daném období se v absolutní hodnotě nejvíce navýšily standardní a sledované úvěry (o 903,8 mil. Kč, resp. o 961,1 mil. Kč) a dále rovněž i ztrátové úvěry (o 842,0 mil. Kč). Objem opravných položek vytvořených ke krytí ztrát z úvěrového portfolia v daném období narostl o více než 40 %, přitom téměř výlučně byly opravné položky vytvářeny k jednotlivým pohledávkám⁶¹.

⁵⁹ Údaje jsou vykazovány vždy od počátku roku do konce sledovaného období. V letech 2012 až 2013 je vypovídací schopnost údajů ovlivněna rozdílným účetním obdobím subjektů v sektoru družstevních záložen.

⁶⁰ Údaje ke kategorizaci pohledávek jsou metodicky srovnatelné v celé časové řadě, pravidla kategorizace pohledávek se v uváděném období nezměnila.

⁶¹ Pro srovnání v rámci úvěrových institucí je kvalita úvěrového portfolia bank pojednána podrobně v kapitole 2.5 Kvalita aktiv.

TAB. II.25

HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(DZ k danému datu, v mil. Kč)

	2012	2013	2014
ZISK Z FINANČNÍ ČINNOSTI	1 168,6	1 450,2	1 150,0
z toho:			
úrokový zisk	1 090,2	1 268,8	1 152,8
zisk z poplatků a provizí	73,9	105,2	99,0
zisk z finančních aktiv nevykázaných v RH do Z/Z	-11,4	61,4	-80,9
zisk z finančních aktiv k obchodování	0,6	-1,1	19,9
zisk z finančních aktiv vykázaných do RH a Z/Z	9,5	-15,0	-5,0
zisk ze zajišťovacího účetnictví	2,1	0,0	-1,1
zisk z ostatních činností	118,9	178,3	120,1
SPRÁVNÍ NÁKLADY	606,6	775,2	635,3
ODPISY, TVORBA REZERV	47,5	48,8	44,7
ZTRÁTY ZE ZNEHODNOCENÍ	122,4	589,0	367,6
HRUBÝ ZISK před zdaněním	392,1	37,3	102,3
náklady na daň z příjmů	88,3	57,1	38,5
ČISTÝ ZISK	303,8	-19,8	63,8

TAB. II.26

KATEGORIZACE POHLEDÁVEK

(DZ k 31. 12. 2014)

	Objem (v mld. Kč)			Změna 2014/2013 (v %)
	2012	2013	2014	
A. POHLEDÁVKY INVESTIČNÍHO PORTFOLIA PODLE SELHÁNÍ	21,5	24,5	27,7	12,8
bez selhání	18,9	19,5	21,4	9,6
standardní	14,9	14,5	15,4	6,2
sledované	4,0	5,0	6,0	19,2
se selháním	2,5	5,0	6,3	25,5
nestandardní	1,0	2,2	2,7	19,1
pochybné	0,5	1,0	1,1	0,4
ztrátové	1,0	1,7	2,6	49,3
B. POHLEDÁVKY INVESTIČNÍHO PORTFOLIA ZA KLIENTY SE SELHÁNÍM	2,5	5,0	6,3	25,5
nestandardní	1,0	2,2	2,7	19,1
pochybné	0,5	1,0	1,1	0,4
ztrátové	1,0	1,7	2,6	49,3
C. OPRAVNÉ POLOŽKY, ZTRÁTA Z OCENĚNÍ	0,4	0,8	1,2	40,4
OP k jednotlivým pohledávkám	0,4	0,8	1,2	41,6
OP k pohled. jednotlivým znehod.	0,0	0,0	0,0	-100,0
OP k jednotlivým nevýznam. pohled.	0,0	0,0	0,0	-78,9
D. POHLEDÁVKY V SELHÁNÍ (v %) podíl pohledávek se selháním v investičním portfoliu celkem	11,9	20,4	22,7	11,2

Úvěrové riziko je nejvýznamnějším rizikem sektoru družstevních záložen⁶². Rizikově vážená expozice pro úvěrové riziko tvoří 92,7 % celkové rizikové expozice sektoru, která představovala na konci roku 2014 hodnotu ve výši 26,9 mld. Kč. Riziková expozice pro operační riziko představuje 6,7 % uvedené hodnoty, ostatní rizikové expozice nejsou významné.

2.8.5 Kapitálové vybavení sektoru družstevních záložen

Kapitálový poměr patří i v nové metodice, platné od roku 2014, k základním pilířům bankovní regulace a bankovního dohledu⁶³. Nový regulační rámec, který vychází z Basel III a CRD IV, přináší požadavek na držení vyššího a kvalitnějšího kapitálu. Povinnost držet více a kvalitnějšího kapitálu umožní příslušným institucím jeho použití k úhradě případných ztrát⁶⁴.

Sektor družstevních záložen (pro DZ k 31. 12. 2014) navýšil meziročně kapitál o 343,1 mil. Kč. Kapitál družstevních záložen tak v průběhu roku 2014 narostl nižším tempem (o 10,1 %) než celková bilanční aktiva (15,1 %). Kapitál je z převážné většiny (92,1 %) tvořen složkou kvalitního kapitálu Tier 1, který se v průběhu roku 2014 zvýšil o 13,0 %, tedy rychleji než celkový kapitál.

Kapitálové poměry sektoru družstevních záložen jako celku na konci roku 2014 převyšovaly stanovené minimální hodnoty. Kapitálový poměr Tier 1 dosáhl hodnoty 12,77 % a celkový kapitálový poměr činil 13,86 %. Minimální požadovanou úroveň celkového kapitálového poměru ve výši 8 % a kapitálového poměru Tier 1 ve výši 6 % splňovaly všechny družstevní záložny.

62 Do roku 2013 byly sledovány kapitálové požadavky, od roku 2014 jsou sledovány rizikové expozice. Kapitálové požadavky byly přepočteny koeficientem 12,5 na hodnoty rizikových expozic. Z tohoto důvodu může docházet k rozdílům v případě součtů.

63 Kapitálový poměr je vždy vypočten jako podíl příslušného kapitálu a celkových rizikových expozic v procentech v celé časové řadě.

Přebytek, resp. nedostatek příslušného kapitálu, je dán rozdílem mezi příslušným kapitálem vykázaným vykazující osobou (a uvedeném v sestavě Struktura kapitálu) a kapitálem, který musí mít instituce neustále k dispozici podle čl. 92 Nařízení č. 575/2013, tj. takový, aby dodržela poměr kmenového kapitálu Tier 1 (CET1) ve výši 4,5 %, kapitálový poměr Tier 1 ve výši 6 % a celkový kapitálový poměr ve výši 8 %.

64 Kapitálový poměr Tier 1 je do roku 2013 v zájmu srovnatelnosti s novou metodikou propočítán na kapitál Tier 1 použitelný pro propočet kapitálové přiměřenosti (tj. po zohlednění odečitatelných položek od součtu Tier 1 a Tier 2), může se tak lišit od dříve publikovaného poměru.

Tab. II.27

STRUKTURA KAPITÁLU

(DZ k 31. 12. 2014, v mil. Kč, v %)

	2012	2013	2014
Kapitál	2 884,3	3 387,9	3 731,0
Tier 1 (T1) kapitál	2 553,4	3 041,2	3 436,9
Tier 2 (T2) kapitál	330,9	346,7	294,1
Kapitálový poměr T1	12,87	12,38	12,77
Přebytek (+) / nedostatek (-) T1 kapitálu	966,0	1 075,3	1 821,9
Celkový kapitálový poměr	14,54	13,79	13,86
Přebytek (+) / nedostatek (-) celkového kapitálu	1 296,9	1 421,9	1 577,7

Tab. II.28

KAPITÁLOVÉ POMĚRY V ROCE 2014

(DZ k 31. 12. 2014, v mil. Kč, v %)

	Struktura	
	2014	2014 (v %)
KAPITÁL	3 731,0	100,0
Tier 1 (T1) kapitál	3 436,9	92,1
Kmenový Tier 1 (CET1) kapitál	3 436,9	92,1
Nástroje použitelné pro CET1 kapitál	3 365,7	90,2
Nerозdělený zisk / neuhrazená ztráta	28,7	0,8
Ostatní rezervní fondy	929,6	24,9
Rezervní fond na všeobecná bankovní rizika	0,1	0,0
Úpravy CET1 kapitálu, obezřetnostní filtry	-0,2	0,0
Ostatní úpravy Tier 1 (CET1) kapitálu	-50,4	-1,4
Tier 2 (T2) kapitál	294,1	7,9
Nástroje, podřízený dluh jako T2 kapitál	294,1	7,9
Kapitálový poměr CET1	12,77	n.a.
Přebytek (+) / nedostatek (-) CET1 kapitálu	2 225,7	59,7
Kapitálový poměr T1	12,77	n.a.
Přebytek (+) / nedostatek (-) T1 kapitálu	1 821,9	48,8
Celkový kapitálový poměr	13,86	n.a.
Přebytek (+) / nedostatek (-) celkového kapitálu	1 577,7	42,3
Požadavek kombinovaných kapitálových rezerv	241,8	6,5
Bezpečnostní kapitálová rezerva	279,6	7,5

3. VÝVOJ NA KAPITÁLOVÉM TRHU

3.1 OBCHODNÍCI S CENNÝMI PAPIŘY

3.1.1. Subjekty s licenci obchodníka s cennými papíry

Na českém kapitálovém trhu bylo ke konci roku 2014 evidováno celkem 58 obchodníků s cennými papíry, z toho bylo 13 bank, 20 nebankovních obchodníků s cennými papíry, 15 poboček zahraničních bank a 10 poboček zahraničních nebankovních obchodníků s cennými papíry. Povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry mělo na konci roku 2014 také osm tuzemských investičních společností obhospodařujících majetek zákazníků na základě smlouvy (investiční společnosti poskytující službu asset management⁶⁵).

Subjekty s licenci obchodníka s cennými papíry⁶⁶ evidovaly ke konci roku 2014 více než jeden milion zákazníků. Z celkového počtu zákazníků připadalo na domácí nebankovní obchodníky s cennými papíry 240,1 tis. zákazníků, na obchodníky s cennými papíry – banky 737,2 tis. zákazníků, a na investiční společnosti s asset managementem 0,8 tis. zákazníků. Pobočky zahraničních bank ke konci roku 2014 evidovaly 20,4 tis. a pobočky zahraničních obchodníků s cennými papíry 8,9 tis. zákazníků.

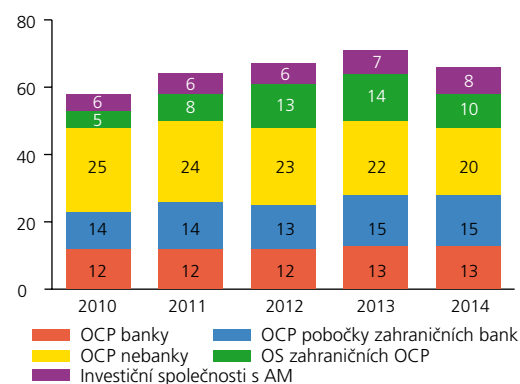
3.1.2 Majetek zákazníků a obhospodařované prostředky

Hodnota majetku zákazníků obchodníků s cennými papíry činila ke konci roku 2014 celkem 3 329,9 mld. Kč, což představuje oproti stejnému období roku 2013 nárůst o 11,5 %. Z toho majetek zákazníků u domácích nebankovních obchodníků dosahoval hodnoty 457,6 mld. Kč (meziroční nárůst o 9,7 %), majetek zákazníků u domácích bank 2 424,7 mld. Kč (nárůst o 16,5 %) a majetek zákazníků u investičních společností s asset managementem 250,1 mld. Kč (meziročně nárůst o 11,0 %). Majetek zákazníků poboček zahraničních bank činil ke konci daného období 197,3 mld. Kč (pokles o 24,9 %) a majetek zákazníků poboček zahraničních OCP celkem 0,2 mld. Kč, což v meziročním srovnání představuje nárůst o 14,3 %.

GRAF III.1

OBCHODNÍCI S CENNÝMI PAPIŘY

(počty obchodníků ke konci období)

65 Investiční společnosti, které poskytují hlavní investiční službu obhospodařování majetku zákazníka, je-li jeho součástí investiční nástroj („asset management“), podle § 4 odst. 2 písm. d) zákona o podnikání na kapitálovém trhu (dále jen „investiční společnosti s asset managementem“ či „investiční společnosti s AM“)

66 Subjekty s povolením ČNB a pobočky subjektů se sídlem v jiném členském státě EU, oprávněné poskytovat v ČR investiční služby.

U obchodníků s cennými papíry byly k 31. 12. 2014 evidovány celkové obhospodařované prostředky ve výši 676,6 mld. Kč, což v meziročním srovnání představuje nárůst o 9,8 %. Z této hodnoty obhospodařovali domácí nebankovní obchodníci s cennými papíry prostředky ve výši 362,6 mld. Kč (meziroční nárůst o 8,9 %), domácí bankovní obchodníci s cennými papíry 68,3 mld. Kč (meziroční nárůst o 19,3 %) a investiční společnosti s asset managementem 245,6 mld. Kč (meziroční nárůst o 8,5 %). Pouze minimální či nulové hodnoty obhospodařovaných prostředků byly evidovány u poboček zahraničních bank, resp. zahraničních OCP.

Z hlediska složení dle typu cenného papíru tvořily největší část obhospodařovaných prostředků dluhopisy, které představovaly 81,4% podíl (551,0 mld. Kč) všech investičních cenných papírů. Významný podíl zaujímaly rovněž cenné papíry kolektivního investování s 13,5 %, akcie s 2,9 % a peněžní prostředky s 2,6 %.

3.1.3 Objemy obchodování s cennými papíry

V průběhu roku 2014 uskutečnily subjekty s licencí obchodníka s cennými papíry obchody pro zákazníky v celkovém objemu 39 186,3 mld. Kč (meziroční nárůst o 31,1 %)⁶⁷. Z tohoto objemu představovaly většinu (64,9 %) obchody uskutečněné v rámci obhospodařovatelského vztahu.

Z celkového objemu obchodů s cennými papíry činil objem obchodů uskutečněných bankovními obchodníky s cennými papíry pro zákazníky 4 574,5 mld. Kč. Nebankovní obchodníci s cennými papíry uskutečnili pro své zákazníky obchody v celkovém objemu 32 861,0 mld. Kč, investiční společnosti s asset managementem 76,7 mld. Kč a pobočky zahraničních bank 1 674,0 mld. Kč. Organizační složky zahraničních OCP pro své zákazníky žádné obchody neuskutečnily.

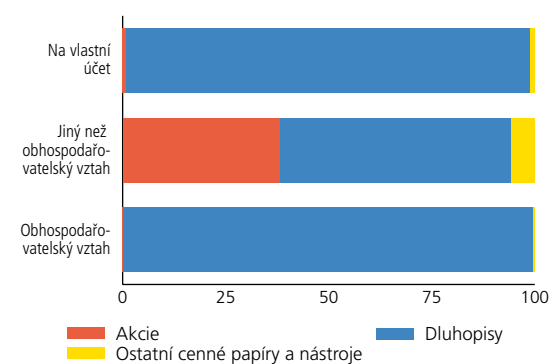
V průběhu roku 2014 uskutečnili obchodníci s cennými papíry na vlastní účet obchody v celkovém objemu 53 813,2 mld. Kč (meziroční nárůst o 26,6 %). Největší část (94,3 %) celkového objemu obchodů na vlastní účet byla uskutečněna bankovními obchodníky s cennými papíry. Nebankovní obchodníci s cennými papíry realizovali ve stejném období na vlastní účet obchody v objemu 353,5 mld. Kč a pobočky zahraničních bank 2 681,3 mld. Kč.

⁶⁷ Celkový objem obchodů zahrnuje spotové operace, custody převody, repo operace i operace typu buy/sellback a sell/buyback.

GRAF III.2

OBCHODY S CENNÝMI PAPIŘY

(v %, struktura v roce 2014)

3.1.4 Kapitál, poměrové ukazatele a hospodářské výsledky obchodníků s cennými papíry⁶⁸

Sektor obchodníků s cennými papíry byl v roce 2014 dostatečně kapitálově vybaven. Celková hodnota regulatorního kapitálu u domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry činila 2,9 mld. Kč, z toho z hlediska struktury představoval 99,3 % kmenový Tier 1 (CET1) kapitál. U investičních společností s asset managementem činila hodnota kapitálu 0,8 mld. Kč, z čehož kmenový kapitál činil 97,0 %.

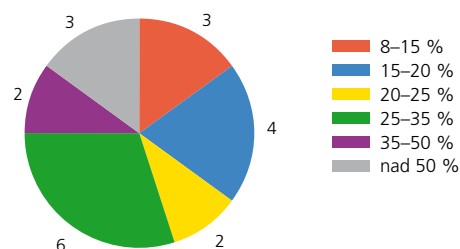
Kalkulované rizikové expozice⁶⁹ pro jednotlivé typy rizik dosahovaly u domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry výše 10,3 mld. Kč (1,8 mld. Kč u investičních společností s asset managementem), z toho 2,1 mld. Kč (1,4 mld. Kč u investičních společností s asset managementem) představovaly rizikové expozice pro obchodníky s cennými papíry s omezeným povolením poskytování investičních služeb a obchodníky s cennými papíry s omezeným obchodováním na vlastní účet stanovené podle čl. 95 odst. 2 a čl. 97 CRR, resp. podle čl. 96 odst. 2 a čl. 97 CRR. Největší část rizikových expozic představovaly rizikově vážené expozice pro úvěrové riziko (44,9 % pro OCP nebanky a 70,9 % pro investiční společnosti s asset managementem). V případě nebankovních obchodníků s cennými papíry dosahovaly významných hodnot rovněž rizikové expozice pro operační riziko (36,1 %), relativně menší kapitálové požadavky byly kalkulovány k pozičnímu, měnovému a komoditnímu riziku (9,4 %). Dodatečné rizikové expozice z důvodu uplatňování režijních nákladů představovaly u nebankovních OCP 8,0 % celkových rizikových expozic a u investičních společností s asset managementem 28,7 % z celkových rizikových expozic.

Domácí nebankovní obchodníci s cennými papíry vykázali v roce 2014 o něco horší hospodářský výsledek než v roce 2013. Celkový čistý zisk nebankovních obchodníků meziročně poklesl o 12,7 % na hodnotu 0,7 mld. Kč. Významný podíl na tomto vývoji měl meziroční pokles zisku z finanční a provozní činnosti o 3,1 % na hodnotu 2,7 mld. Kč a nárůst správních nákladů o 4,0 % na 1,7 mld. Kč.

Z hlediska nákladovosti u domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry představují správní náklady 20,5 % jejich průměrných aktiv, resp. 64,3 % zisku z finanční a provozní činnosti. Zisk z finanční a provozní činnosti zároveň představuje 32,2 % průměrných aktiv domácích nebankovních OCP. Zisk po zdanění pak činí 8,6 % průměrných aktiv domácích nebankovních OCP, resp. 25,4 % kapitálu Tier 1.

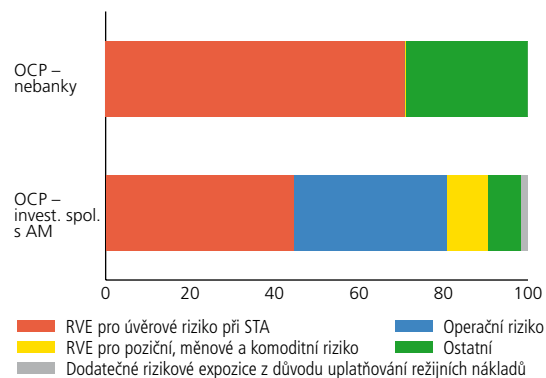
GRAF III.3

KAPITÁLOVÝ POMĚR CET1 Nebankovní obchodníci s cennými papíry (počet subjektů, k 31. 12. 2014)

GRAF III.4

RIZIKOVÉ EXPOZICE Obchodníci s cennými papíry (struktura v %, k 31. 12. 2014)

⁶⁸ V této kapitole jsou analyzovány kapitál a hospodářské výsledky domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry, není-li uvedeno jinak.

⁶⁹ V návaznosti na změnu metodiky, související s účinností Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR), jsou od roku 2014 u nebankovních obchodníků s cennými papíry sledovány rizikové expozice (do roku 2013 sledovány kapitálové požadavky).

3.2 FONDOVÉ INVESTOVÁNÍ

3.2.1 Investiční společnosti a investiční fondy

Na českém kapitálovém trhu bylo ke konci roku 2014 registrováno 26 investičních společností a 275 investičních fondů, z toho 191 podílových fondů a 84 investičních fondů s právní osobností. Z celkového počtu podílových fondů představovaly necelé tři čtvrtiny fondy kolektivního investování (z toho 50 standardních fondů) a více než čtvrtinu představovaly podílové fondy kvalifikovaných investorů (53). Všechny 84 investičních fondů s právní osobností bylo určeno pro kvalifikované investory. Domácím fondům kolektivního investování byly ke konci roku 2014 svěřeny do obhospodařování prostředky ve výši 177,6 mld. Kč (meziroční nárůst o 27,1 %). I vzhledem ke zvýšení počtu investičních společností v průběhu roku 2014 se snížila koncentrace na trhu z hlediska hodnoty aktiv obhospodařovaných fondy kolektivního investování. Tři společnosti s nejvyšším podílem na trhu spravovaly ke konci roku 2014 celkem 66,5 % (pokles o 4,3 procentního bodu) a sedm největších společností 87,4 % (pokles o 3,2 procentního bodu) aktiv domácích fondů kolektivního investování.

3.2.2 Aktiva fondů kolektivního investování⁷⁰

Ve fondech kolektivního investování byla ke konci roku 2014 umístěna aktiva v hodnotě 177,6 mld. Kč, což je o 37,9 mld. Kč více než ke konci roku 2013. Meziročně se aktiva podílových fondů kolektivního investování zvýšila o 27,1 %. V porovnání s koncem roku 2012 je hodnota aktiv z konce roku 2014 vyšší o 49,6 %.

Z hlediska typu fondu byl ke konci roku 2014 největší objem majetku obhospodařován ve smíšených fondech, jejichž podíl na souhrnné sumě aktiv fondů kolektivního investování činil 39,4 %. Ke konci roku 2014 byla ve smíšených fondech spravována aktiva ve výši 69,9 mld. Kč.

V dluhopisových fondech byla obhospodařována aktiva ve výši 66,5 mld. Kč, tj. o 17,3 % více než ve stejném období roku 2013. Podíl aktiv v dluhopisových fondech na aktivech všech domácích fondů kolektivního investování se meziročně mírně snížil o 3,1 procentního bodu na 37,5 %.

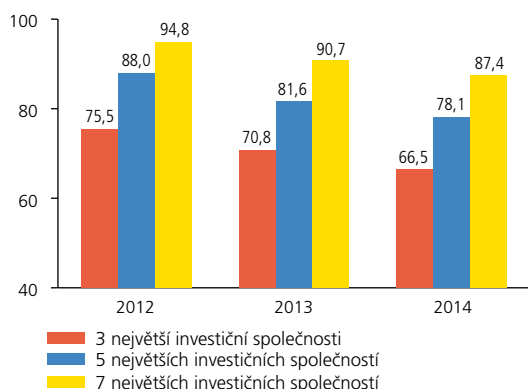
V akciových fondech byla ke konci roku 2014 obhospodařována aktiva ve výši 33,0 mld. Kč, což představuje 18,6 % aktiv fondů kolektivního investování. Do nemovitostních fondů směřovalo 6,0 mld. Kč aktiv fondů kolektivního investování (3,4 %). V dalších typech fondů byly ke konci roku 2014 vykazovány relativně malé objemy majetku.

⁷⁰ V průběhu roku byla rozpuštěna kategorie fondy fondů do ostatních typů fondů kolektivního investování, zejména fondů smíšených. Při překlasičování kategorie fondy fondů bylo postupováno podle metodiky AKAT ke klasifikaci fondů. Byla zavedena kategorie „Ostatní fondy“, kam dle metodiky AKAT patří mimo jiné fondy životního cyklu, strukturované fondy, zajištěné a garantované fondy, speciální fondy nemovitostí apod.

GRAF III.5

KONCENTRACE IS PODLE OBHOSPODAŘOVANÝCH AKTIV

(v %, stav ke konci období)

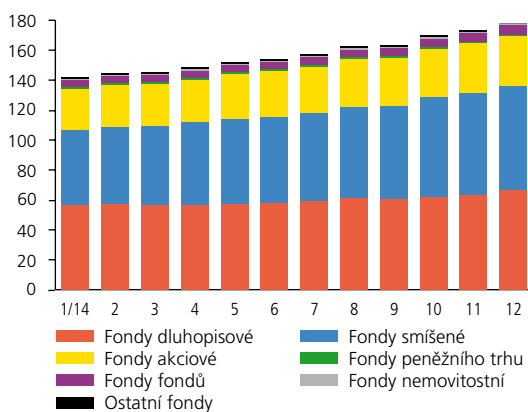

GRAF III.6

AKTIVA PODLE TYPU FONDU - MĚSÍČNĚ

Fondy kolektivního investování

(v mld. Kč, rok 2014, stav ke konci období)

3.2.3 Struktura aktiv fondů kolektivního investování

Z hlediska struktury investic byla na konci roku 2014 největší část aktiv (43,3 %) fondů kolektivního investování umístěna v dluhových cenných papírech, přičemž do dluhopisů vydaných vládními institucemi bylo investováno 25,4 % a do dluhopisů vydaných ostatními osobami 18,0 % aktiv fondů kolektivního investování. V meziročním srovnání se podíl dluhových cenných papírů na celkových aktivech snížil o 2,4 procentního bodu. Do akcií a obdobných investičních cenných papírů bylo ke konci roku 2014 investováno 16,1 % aktiv, tj. o 1,9 procentního bodu méně než ke konci roku 2013.

Do cenných papírů fondů kolektivního investování umístily fondy kolektivního investování 25,9 % svých aktiv, což je o pět procentních bodů více než ke stejnému období roku 2013. Na vkladech a v jiných pohledávkách bylo uloženo 12,5 % aktiv, tedy přibližně stejný podíl jako v roce 2013. Zbývající část aktiv fondů kolektivního investování (přibližně dvě procenta) představovaly ostatní investice, např. nemovitosti či účasti na jiných společnostech.

Struktura aktiv v jednotlivých typech fondů odpovídá jejich investičnímu zaměření. Ve fondech dluhopisových je většina majetku fondu (84,0 %) investována do dluhových cenných papírů, dále do vkladů u bank (10,7 %) a část rovněž do podílových listů fondů kolektivního investování (5,3 %). Fondy smíšené mají významnou část aktiv investovanou do podílových listů (47,6 %) a dále rovněž do dluhopisů (28,7 %) a ve vkladech u bank (12,3 %). Naopak fondy akciové investují aktiva především do akcií (63,5 %), v menší míře pak do podílových listů (25,4 %) a část aktiv mají uloženu rovněž ve formě vkladů u bank (10,6 %).

3.2.4 Prodeje a odkupy podílových listů

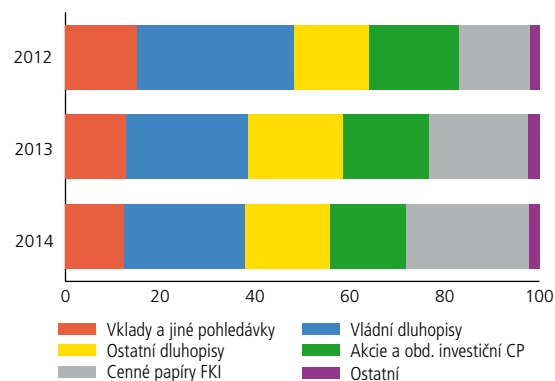
Aktiva fondů kolektivního investování jsou významně ovlivňována výsledným saldem z nakoupených a prodaných podílových listů. Rok 2014 byl s výjimkou fondů peněžního trhu charakterizován kladnými čistými prodeji podílových listů. Celková hodnota prostředků vyplacená z majetku podílových fondů kolektivního investování za odkoupené podílové listy (36,1 mld. Kč) byla nižší než částka inkasovaná do majetku fondů za vydané podílové listy (71,9 mld. Kč). Výsledné saldo mezi hodnotou vydaných a odkoupených podílových listů tak dosáhlo kladné hodnoty 35,8 mld. Kč (meziroční nárůst o 20,2 mld. Kč), což pozitivně přispělo k nárůstu celkových bilančních aktiv fondů kolektivního investování.

Z umístění aktiv fondů kolektivního investování byl v roce 2014 generován čistý zisk ve výši 4,6 mld. Kč, což v meziročním srovnání představuje nárůst o 23,6 %. Z hlediska typu fondu se na hospodářském výsledku sektoru podílely nejvíce fondy akciové, které v roce 2014 generovaly čistý zisk ve výši 1,8 mld. Kč, a dále fondy dluhopisové s 1,5 mld. Kč a smíšené (1,4 mld. Kč).

GRAF III.7

STRUKTURA AKTIV Fondy kolektivního investování

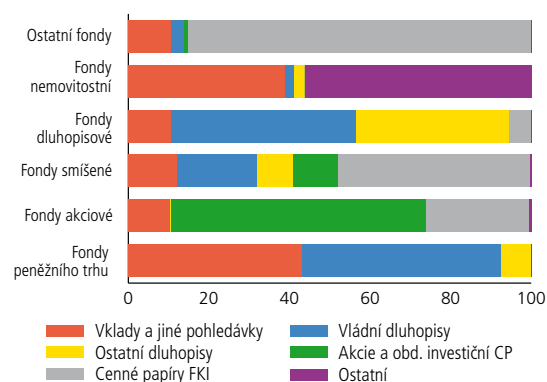
(v %, stav ke konci období)

GRAF III.8

STRUKTURA AKTIV DLE TYPU FONDU Fondy kolektivního investování

(v %, k 31. 12. 2014)

TAB. III.1

PRODEJE A ODKUPY PODÍLOVÝCH LISTŮ V ROCE 2014

(v mil. Kč)

	Vydané podílové listy	Odkoupené podílové listy	Saldo
FONDY KOLEKTIVNÍHO INVESTOVÁNÍ celkem	71 869,8	36 091,8	35 778,0
Peněžního trhu	511,1	1 053,9	-542,8
Akciové	9 295,8	5 070,2	4 225,6
Smíšené	32 193,4	10 498,3	21 695,1
Dluhopisové	26 727,2	18 332,1	8 395,1
Fondy fondů	284,7	33,1	251,5
Nemovitostní	2 533,8	951,3	1 582,5
Ostatní	323,9	152,9	171,0

3.3 PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI A FONDY

Rok 2014 představoval pro sektor penzijního připojištění a spoření v České republice druhý rok fungování tzv. druhého pilíře, umožňujícího fondové důchodové spoření, a reformovaného třetího pilíře v podobě tzv. doplňkového penzijního spoření. Penzijní společnosti tak obhospodařují kromě transformovaných fondů (původní penzijní připojištění) i důchodové fondy (druhý pilíř) a účastnické fondy (reformovaný třetí pilíř), ve kterých se shromažďují příspěvky účastníků důchodového spoření a doplňkového penzijního spoření.

3.3.1 Penzijní společnosti

V sektoru penzijního připojištění a spoření v ČR k 31. prosinci 2014 aktivně působilo celkem devět penzijních společností, z nichž pět provozovalo všechny typy spoření, včetně penzijního připojištění, tři penzijní společnosti doplňkové penzijní spoření, včetně penzijního připojištění a jedna společnost pouze doplňkové penzijní spoření.

V roce 2014 generovaly penzijní společnosti zisk po zdanění ve výši 0,6 mld. Kč. Čistý zisk generovaný z poplatků a provizí činil 1,6 mld. Kč, přičemž nejvyšší nákladovou položkou v této kategorii představovaly odměny za zprostředkování (0,6 mld. Kč) a odměny za správu portfolia (0,3 mld. Kč). Správní náklady, představující další významnou položku, činily 1,1 mld. Kč.

Celková výše kapitálu penzijních společností dosáhla hodnoty 8,3 mld. Kč, což v poměru ke stanoveným kapitálovým požadavkům (6,0 mld. Kč) představuje kapitálový poměr ve výši 140,0 %.

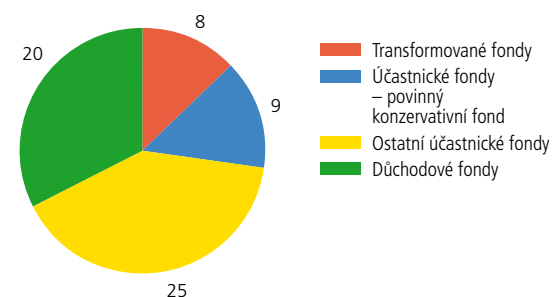
V průběhu roku 2014 postupně rostl počet účastníků důchodového (z 82,6 tis. v prvním čtvrtletí 2014 na 83,2 tis. ke konci daného roku) a doplňkového (z 116,3 tis. na 224,3 tis. účastníků) penzijního spoření. Naopak spolu s ukončováním smluv a nemožností vstupu nových účastníků dále klesal počet účastníků penzijního připojištění ze 4,8 mil. v prvním čtvrtletí 2014 na 4,6 mil. v posledním čtvrtletí tohoto roku.

Penzijní společnosti ke konci roku 2014 obhospodařovaly aktiva celkem v 62 fondech penzijních společností, z čehož největší část (34) představovaly účastnické fondy, přibližně třetinu důchodové fondy (20) a zbylou část transformované fondy (8).

GRAF III.9

FONDY PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ

(počet fondů, k 31. 12. 2014)

TAB. III.2

POČET A STRUKTURA ÚČASTNÍKŮ V ROCE 2014

(v tis.)

Počty účastníků II. a III. pilíře v roce 2014	
Počet účastníků důchodového spoření	83,2
Počet účastníků doplňkového spoření	224,3
Počet účastníků penzijního připojištění	4 569,4
Účastníci III. pilíře v roce 2013 podle typu příspěvku	
Účastníci s vlastním příspěvkem	4 680,3
Účastníci s příspěvkem zaměstnavatele	1 318,8
Účastníci se státním příspěvkem	3 733,8

3.3.2 Aktiva fondů penzijních společností

Celková aktiva ve fondech obhospodařovaných penzijními společnostmi dosáhla ke konci roku 2014 hodnoty 339,2 mld. Kč, z čehož výraznou většinu (98,0 %) zaujímaly transformované fondy, na fondy účastnické připadalo 1,5 % a na důchodové fondy 0,5 %.

Největší část aktiv fondů penzijních společností byla umístěna v dluhových cenných papírech (89,0 % celkové bilanční sumy). V akciích a podílových listech bylo investováno pouze 1,6 % celkových aktiv a na termínovaných vkladech a účtech bylo uloženo 8,3 % hodnoty aktiv fondů penzijních společností. Do nemovitostí bylo investováno 0,6 % hodnoty aktiv fondů penzijních společností, zbylých 0,5 % tvořily ostatní položky.

3.3.3 Prostředky ve fondech obhospodařovaných penzijními společnostmi

V průběhu roku 2014 byly do fondů penzijních společností přijaty prostředky v celkové výši 55,6 mld. Kč, z čehož 90,9 % směřovalo do transformovaných fondů, 6,6 % do fondů účastnických a 2,5 % do důchodových fondů.

Z hlediska struktury představovaly největší část přijatých prostředků vlastní příspěvky účastníků (62,8 %), příspěvky poskytnuté zaměstnavatelem tvořily 14,0 % a státní příspěvky 12,2 %. Přibližně 8,5 % přijatých prostředků připadá na výnosy z příspěvků připsané účastníkům transformovaných fondů. Zhruba 1,4 % představovaly prostředky převedené z transformovaných fondů do fondů účastnických a 0,4 % převody mezi penzijními společnostmi. Zbylé prostředky (0,7 %) představují prostředky přijaté z jiných zdrojů a dosud neurčené (neidentifikované) platby.

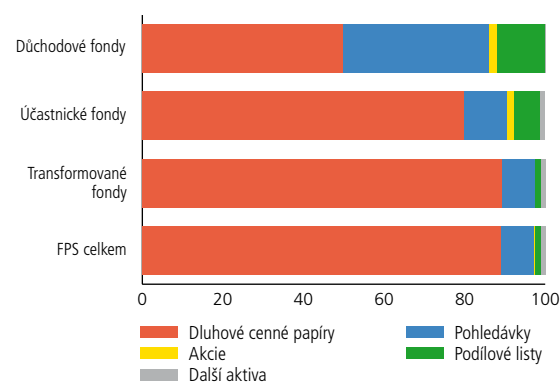
Fondy penzijních společností vyplatily v roce 2014 prostředky v celkové výši 18,8 mld. Kč. Z této hodnoty představovaly 90,0 % (17 mld. Kč) prostředky vyplacené účastníkům a 1 mld. Kč prostředky převedené z transformovaných fondů do fondů účastnických a převody mezi penzijními společnostmi. Zbylé vyplacené prostředky představovaly vrácené prostředky do státního rozpočtu (3,1 %), vrácené příspěvky účastníkům (1,2 %) a ostatní vyplacené prostředky. Výsledné saldo mezi přijatými a vyplacenými prostředky za rok 2014 činilo 36,8 mld. Kč, rozdíl mezi vlastními příspěvky účastníků a prostředky jim vyplacenými v roce 2014 činil 18 mld. Kč.

Transformované fondy penzijních společností vyplatily v roce 2014 účastníkům prostředky v celkové hodnotě 16,9 mld. Kč. Největší podíl (74,7 %) představovala jednorázová vyrovnání. Významnou část vyplacených prostředků představovalo rovněž vyplacené odbytné (19,6 %).

Účastnické fondy penzijních společností vyplatily v roce 2014 účastníkům prostředky v celkové hodnotě 74,0 mil. Kč, z toho největší část (63,6 %) představovaly starobní penze a rovněž vyplacené odbytné (32,8 %).

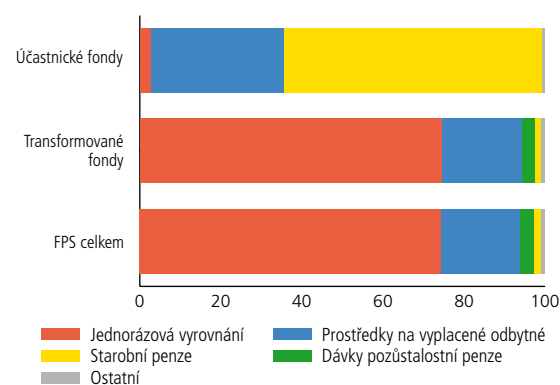
GRAF III.10

AKTIVA FONDŮ PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ (v %, k 31. 12. 2014)

GRAF III.11

PROSTŘEDKY VYPLACENÉ ÚČASTNÍKŮM Fondy penzijních společností (v %, k 31. 12. 2014)

3.4 REGULOVANÉ TRHY

3.4.1 Obchodování na Burze cenných papírů Praha⁷¹

Na konci roku 2014 bylo na trhu akcií a podílových listů BCPP možné obchodovat s akciemi 23 jednotlivých emisí (o tři méně než na konci roku 2013), z toho bylo 13 emisí domácích. Na trhu dluhopisů bylo možné obchodovat s dluhopisy 116 jednotlivých emisí, což bylo o šest emisí více než ve stejném období předchozího roku. V ostatních segmentech BCPP bylo k 31. 12. 2014 k obchodování přijato 23 emisí nepákových a 32 emisí pákových investičních certifikátů, 13 emisí warrantů a 16 emisí odtržených kupónů.

Celkový objem obchodů na trhu s akciemi a podílovými listy na BCPP pokračoval v sestupném trendu, když meziročně poklesl o 12,2 % na hodnotu 153,5 mld. Kč. Nejvíce obchodovaný akciový titul na BCPP představuje tradičně emise ČEZ, jež se na celkovém objemu obchodování s akciemi v roce 2014 podílela více než z jedné třetiny (39,4 %). Objem obchodování na BCPP se v průběhu roku 2014 dále koncentroval na nejobchodovanější tituly, když tři nejvíce obchodované akciové tituly (ČEZ, KB, Erste Bank group) představovaly 83,7% podíl, pět nejvíce obchodovaných titulů se podílelo na obchodování 95,4 % a deset nejvíce obchodovaných titulů představovalo dokonce 99,4 % celkového objemu obchodování s akciemi.

Tržní kapitalizace akcií obchodovaných na BCPP ke konci roku 2014 meziročně poklesla o 4,9 % na hodnotu 1 040,3 mld. Kč a přiblížila se tak minimu z posledních několika let, a to z roku 2008 (1 060,8 mld. Kč). Domácí tituly představovaly 60,4 % (627,9 mld. Kč) z celkové hodnoty tržní kapitalizace. Nejvýznamnější emisí z hlediska tržní kapitalizace je po roční přestávce opětovně emise ČEZ s podílem 30,6 % na celkové tržní kapitalizaci, druhá ERSTE GROUP BANK zaujímá podíl 21,9 % a třetí KB 17,3 %. Tři nejvýznamnější akciové emise tvoří 69,8 % celkové tržní kapitalizace na BCPP, pět emisí s největšími tržními kapitalizacemi představuje 89,6 % a deset emisí s největšími tržními kapitalizacemi 97,0 % celkové tržní kapitalizace BCPP.

Cenový index PX pražské burzy cenných papírů zakončil rok 2014 opětovně pod hranicí tisíce bodů. Meziročně ke konci roku 2014 poklesl o 42,3 bodu (4,3 %) z hodnoty 989,0 bodu na hodnotu 946,7 bodu. Ročního maxima 1 046,1 bodu dosáhl index PX dne 21. února 2014, roční minimum bylo zaznamenáno na hodnotě 901,3 bodu dne 16. října 2014.

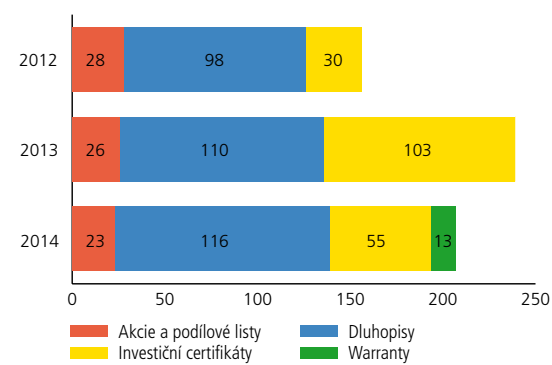
Na trhu s dluhopisy BCPP byly v roce 2014 obchodovány pouze emise podnikového sektoru v celkovém objemu 8,2 mld. Kč.

71 Burza cenných papírů Praha, a.s. (BCPP). Člen CEE Stock Exchange Group spolu s burzami v Budapešti, Lublani a Vídni.

GRAF III.12

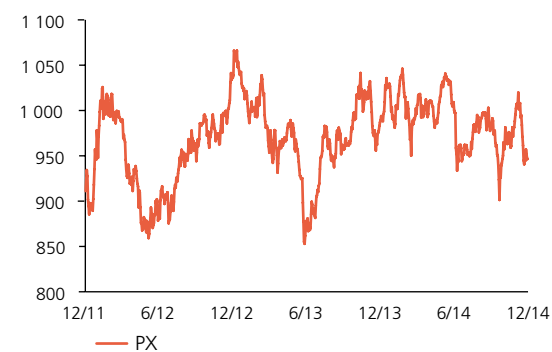
POČTY EMISÍ NA BCPP

(ke konci období, osa x – počet emisí celkem)

GRAF III.13

INDEX PX A JEHO VÝVOJ

Obchodování na trhu ostatních produktů přineslo v roce 2014 další mírné oživení. Celkový objem obchodování s investičními certifikáty meziročně několikanásobně vzrostl z 122,2 mil. Kč na 564,5 mil. Kč. V roce 2014 došlo na BCPP rovněž k obnovení obchodování s warranty, ačkoliv pouze v minimálních objemech (0,12 mil. Kč). Naopak stejně jako v roce 2013 bylo v nulových objemech obchodováno s odtrženými kupony.

3.4.2 Obchodování na burze RM-SYSTÉM⁷²

Na druhém tuzemském regulovaném trhu RM-S byl v roce 2014 uskutečněn celkový objem obchodů v hodnotě 4,1 mld. Kč, což představuje meziroční pokles o 13,5 %. Z této hodnoty představovaly obchody s akciemi 99,1 %. Cenový index RM ke konci roku 2014 poklesl ve srovnání s koncem roku 2013 o 228,9 bodu (11,2 %) na hodnotu 1 819,7 bodu.

72 RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.

TAB. IV.1

STRUKTURA TRHU PODLE ZAMĚŘENÍ POJIŠŤOVEN

	2012	2013	2014
POČET TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN	34	33	32
z toho:			
neživotní	16	16	15
životní	3	2	2
se smíšenou činností	15	15	15
POČET POBOČEK POJIŠŤOVEN Z EU A TŘETÍCH STÁTŮ	18	18	20
z toho:			
neživotní	15	15	16
životní	3	3	4
se smíšenou činností	0	0	0
POČET POJIŠŤOVEN CELKEM ^{a)}	52	51	52
z toho:			
neživotní	31	31	31
životní	6	5	6
se smíšenou činností	15	15	15

a) Uvedeno bez pojišťoven z členských států působících v ČR na základě svobody dočasně poskytovat služby.

4. VÝVOJ NA POJISTNÉM TRHU

4.1 SUBJEKTY POJISTNÉHO TRHU A JEJICH VLASTNICKÁ STRUKTURA

Na českém pojištném trhu působilo ke konci roku 2014 celkem 32 tuzemských pojišťoven a 20 poboček zahraničních pojišťoven, z nichž všechny jsou pobočkami pojišťoven ze zemí Evropské unie. Do výše uvedeného počtu tuzemských pojišťoven není zahrnuta Česká kancelář pojistitelů (ČKP)⁷³.

Oproti roku 2013 se počet poboček zahraničních pojišťoven působících na českém pojištném trhu zvýšil o dva subjekty, zatímco počet tuzemských pojišťoven se snížil o jednu pojišťovnu. Nejvíce jsou na českém trhu zastoupeny pobočky pojišťoven z Velké Británie, které mají čtyři subjekty, následované pobočkami pojišťoven z Německa, Rakouska a Slovenska, které mají shodně po třech subjektech. V členění podle zaměření pojišťovací činnosti dominují pobočky zaměřené na oblast neživotního pojištění v počtu 16. Čtyři pobočky se zaměřují na oblast životního pojištění. Mezi tuzemskými pojišťovnami převládají pojišťovny zaměřené na neživotní pojištění a pojišťovny se smíšenou činností. Obě kategorie zahrnují shodně 15 subjektů.

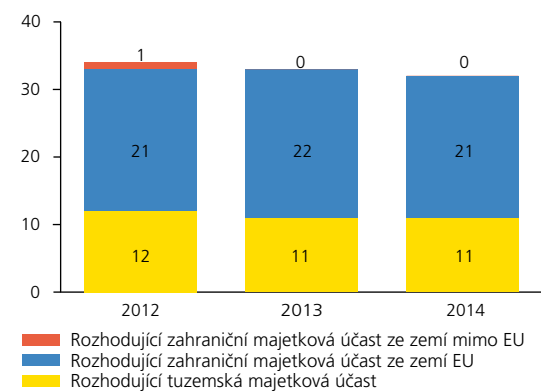
V roce 2014 dále pokračoval trend nárůstu počtu pojišťoven a poboček pojišťoven z členských států EU a EHP, které mohou nabízet pojištění na území České republiky na základě svobody dočasně poskytovat služby. Ke konci roku 2014 se jednalo o 783 pojišťoven a poboček. Většina těchto pojišťoven se pohybuje na trhu neživotního pojištění.

Na českém pojištném trhu nadále působí jediná zajišťovna, jíž je VIG RE zajišťovna, a.s., která zahájila svou činnost v roce 2008. VIG RE zajišťovna, a.s. je oprávněna přebírat zajistná rizika ve všech odvětvích životního i neživotního pojištění, jakož i provozovat související činnosti jako jsou poradenství, zprostředkovatelství, vzdělávání nebo šetření zajistných událostí.

Celkový objem základního kapitálu tuzemských pojišťoven k 31. 12. 2014 meziročně poklesl o 5,5 %. V roce předešlém se výše základního kapitálu prakticky nezměnila (růst o 0,1 %). Z pohledu vlastnictví se jedná ze 78,1 % o kapitál zahraniční. V porovnání s rokem 2013 český podíl na celkovém základním kapitálu tuzemských pojišťoven mírně narostl o 1,3 pro-

GRAF IV.1

POČET TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN DLE VLASTNICKÉ STRUKTURY

⁷³ ČKP je profesní organizací pojistitelů, kterým bylo uděleno povolení k provozování pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Mezi hlavní úkoly ČKP patří např. provozování hraničního pojištění nebo garantování a poskytování plnění za škodu na zdraví nebo usmrcením způsobenou provozem nezjištěného vozidla, za kterou odpovídá nezjištěná osoba, plnění za škodu způsobenou provozem vozidla bez pojištění odpovědnosti a další typy plnění. Podrobnější informace o činnosti a hospodaření ČKP jsou k dispozici na webové stránce www.ckp.cz.

centního bodu na 21,9 %. Vyššího podílu, než je český, dosahují akcionáři z Rakouska s podílem 25,5 %. V případě Nizozemska je podíl na základním kapitálu téměř na úrovni českých akcionářů (21,6 %). Významný podíl akcionářů z Nizozemska je ovlivněn sídlem přímého akcionáře České pojišťovny a.s. Obdobně jako v minulém roce mají více než 5% podíl na základním kapitálu akcionáři z Belgie a Francie.

Tab. IV.2

VLASTNICKÁ STRUKTURA TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN DLE PODÍLU NA ZÁKLADNÍM KAPITÁLU

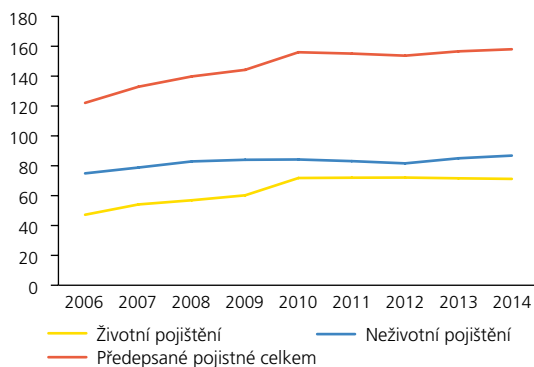
(k 31. 12. 2014)

Stát	Podíl na ZK (v tis. Kč)	Podíl na ZK (v %)
Rakousko	5 832 554	25,5
ČR	5 010 069	21,9
Nizozemsko	4 945 000	21,6
Belgie	2 921 401	12,8
Francie	2 433 642	10,6
SRN	976 000	4,2
Slovinsko	472 500	2,1
Irsko	155 820	0,7
Dánsko	120 000	0,5
Kypr	30 000	0,1
KAPITÁL CELKEM	22 896 986	100,0

GRAF IV.2

HRUBÉ PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ

(v mld. Kč)

4.2 VÝVOJ PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO

Hrubé předepsané pojistné je jedním ze základních ukazatelů popisujících vývoj pojistného trhu. Rok 2014 přinesl spolu s ekonomickým oživením růst hrubého předepsaného pojistného, které se zvýšilo o 0,9 %. V minulém roce vzrostl předpis o 1,9 %. Zvýšení celkového hrubého předepsaného pojistného bylo taženo růstem v oblasti neživotního pojištění o 2,1 %, zatímco segment životního pojištění mírně poklesl o 0,6 %. Celkové hrubé předepsané pojistné za rok 2014 dosáhlo 158,0 mld. Kč.

Hodnota předepsaného pojistného v oblasti životního pojištění poklesla meziročně o 0,4 mld. Kč a ke konci roku 2014 dosáhla úrovně 71,2 mld. Kč. Mírný pokles předepsaného pojistného v životním pojištění během roku 2014 byl ovlivněn poklesem jednorázově placeného pojistného a prostředím nízkých úrokových sazeb.

V neživotním pojištění se ve srovnání s rokem 2013 zpomalilo tempo růstu předepsaného pojistného o 2,1 procentního bodu. Růst byl stejně jako v předcházejícím roce ovlivněn především vyšším výběrem pojistného v oblasti pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Celkové hrubé předepsané pojistné dosáhlo ke konci roku 2014 v segmentu neživotního pojištění hodnoty 86,8 mld. Kč.

Na celkovém předepsaném pojistném se životní pojištění podílí 45,1 %, což představuje meziroční pokles o 0,6 procentního bodu. Z dlouhodobého hlediska ale tento podíl mírně narůstá, je však nadále pod úrovní obvyklou na vyspělých pojistných trzích zemí EU.

Část předepsaného pojistného je dále postupována zajišťitelům. Výše pojistného postoupeného zajišťitelům v neživotním pojištění v roce 2014 meziročně mírně vzrostla o 0,9 % na 26,2 mld. Kč. To představuje 30,2 % podíl na celkovém předepsaném pojistném v neživotním pojištění. V životním pojištění je podíl pojistného postoupeného zajišťitelům na předepsaném hrubém pojistném podstatně nižší a ke konci roku 2014 tento poměr činil 7,0 %. V absolutní výši se jedná o částku 5,0 mld. Kč.

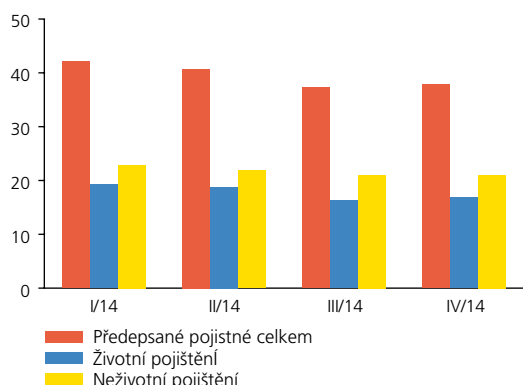
Nejvýznamnějším odvětvím na trhu neživotního pojištění je pojištění odpovědnosti za škodu z provozu vozidla (POPV), jehož podíl na předepsaném pojistném v tomto segmentu v roce 2014 představoval 26,2 %. Předepsané pojistné v uvedeném odvětví činilo 22,8 mld. Kč. Dalšími významnými odvětvími neživotního pojištění jsou pojištění škod na majetku, které se na celkovém pojistném v neživotním pojištění podílelo 25,2 % a pojištění škod na pozemních vozidlech (havarijní pojištění) se 17,0 %. V absolutním vyjádření došlo za rok 2014 meziročně k růstu předepsaného pojistného u POPV o 1,8 mld. Kč (8,5 %) a u pojištění škod na majetku o 0,4 mld. Kč (1,9 %).

Na trhu životního pojištění pokračoval trend rozvoje investičního životního pojištění, jehož podíl na předepsaném pojistném v tomto segmentu ke konci roku 2014 dosáhl historicky nejvyšší hodnoty 52,9 %.

GRAF IV.3

HRUBÉ PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ V ROCE 2014

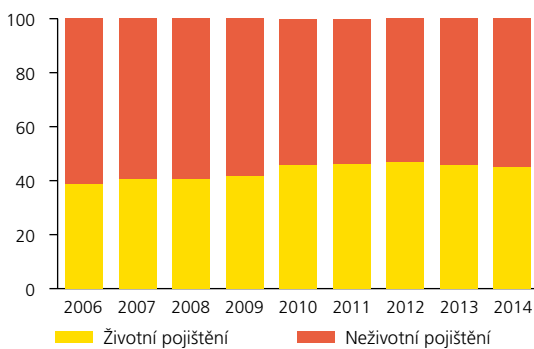
(v mld. Kč)

GRAF IV.4

PODÍL ŽIVOTNÍHO A NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ NA CELKOVÉM PŘEDEPSANÉM POJISTNÉM

(v %)

Naopak tradiční produkty jako je pojištění pro případ smrti, pojištění pro případ dožití se stanoveného věku nebo svatební pojištění zaznamenaly meziroční pokles o 13,1 %. Předepsané pojistné investičního životního pojištění vzrostlo v roce 2014 o 8,2 % a dosáhlo hodnoty 37,6 mld. Kč. Podíl pojištění pro případ smrti nebo dožití, svatebního pojištění a pojištění kapitálové činnosti jako celku naopak poklesl z 34,6 % v roce 2013 o 4,4 procentního bodu na 30,2 % v roce 2014.

Významným ukazatelem vypovídajícím o rozvinutosti pojistného trhu je celková propojištěnost měřená jako podíl hrubého předepsaného pojistného na HDP v běžných cenách. Propojištěnost na českém pojistném trhu se z dlouhodobého hlediska příliš nemění a v roce 2014 dosáhla úrovně 3,7 %. V porovnání se zeměmi západní Evropy je propojištěnost v České republice poměrně nízká.

TAB. IV.3

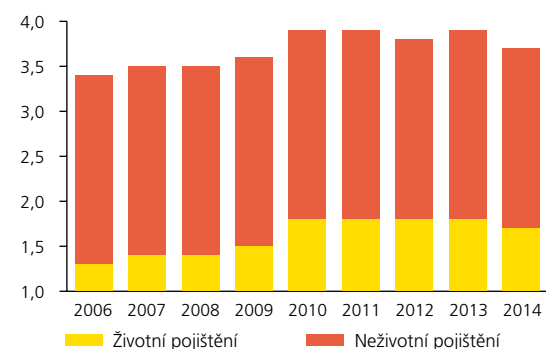
CELKOVÁ PROPOJIŠTĚNOST V ČESKÉ REPUBLICE

	Objem (v mld. Kč)			Změna 2014/2013 (v %)
	2012	2013	2014	
Předepsané pojistné	153,7	156,6	158,0	0,9
HDP (v běžných cenách)	4 048	4 086	4 266	4,4
	(v %)			
Předepsané pojistné / HDP	3,8	3,8	3,7	x

GRAF IV.5

PODÍL PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO NA HRUBÉM DOMÁCÍM PRODUKTU

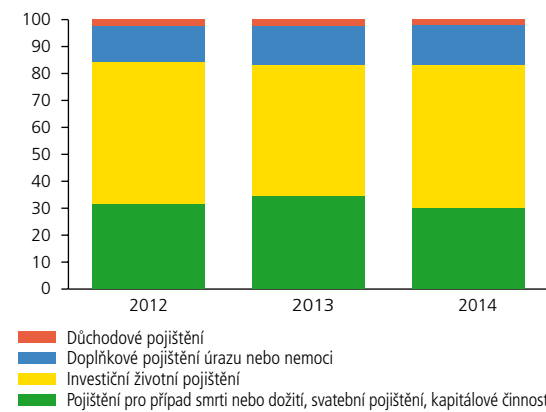
(v %)

GRAF IV.6

PODÍL ODVĚTVÍ ŽIVOTNÍHO POJISTNÍ NA PŘEDEPSANÉM POJISTNÉM

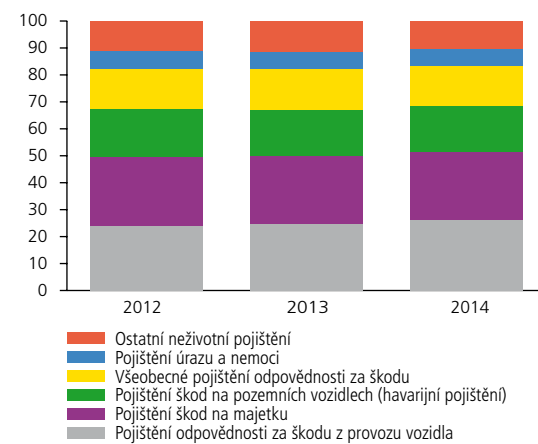
(v %)

GRAF IV.7

PODÍL ODVĚTVÍ NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ NA PŘEDEPSANÉM POJISTNÉM

(v %)

4.3 VÝVOJ NÁKLADŮ NA POJISTNÁ PLNĚNÍ

Celkové náklady na pojistná plnění v roce 2014 dosáhly hodnoty 105,0 mld. Kč a meziročně se zvýšily o 4,4 %. Náklady na pojistná plnění jsou uváděny v této kapitole v hrubé výši, včetně podílu zajišťovatele. Nárůst nákladů na pojistná plnění byl zapříčiněn vývojem v oblasti životního pojištění, kde náklady vzrostly o 13,4 %, naopak náklady v neživotním pojištění meziročně poklesly o 5,1 %. Pokles nákladů na pojistná plnění v neživotním pojištění byl významně ovlivněn relativně nízkou výší škod způsobených živelnými událostmi.

Podíl zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění v neživotním pojištění v roce 2014 činil 12,1 mld. Kč, když se z 14,9 mld. Kč v roce 2013 snížil o 18,4 %. Podíl zajišťovatelů na celkových nákladech na pojistná plnění v neživotním pojištění v roce 2014 dosáhl úrovně 26,0 %, což je zhruba o 4,2 procentní body méně než podíl zajišťovatelů na předepsaném pojistném. V životním pojištění se zajišťovatelé podíleli na nákladech na pojistná plnění pouhými 2,9 %.

4.4 AKTIVA POJIŠŤOVEN

TAB. IV.4

PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ DLE ODVĚTVÍ POJIŠTĚNÍ

Odvětví pojištění	Objem (v mil. Kč)			Změna 2014/2013 (v %)
	2012	2013	2014	
ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ CELKEM	72 056	71 577	71 182	-0,6
Pojištění pro případ smrti nebo dožití, svatební pojištění, kapitálové činnosti	22 860	24 732	21 501	-13,1
Důchodové pojištění	1 810	1 775	1 505	-15,2
Investiční životní pojištění	37 799	34 764	37 632	8,2
Doplňkové pojištění úrazu nebo nemoci	9 587	10 306	10 544	2,3
NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ CELKEM	81 554	85 002	86 812	2,1
Pojištění odpovědnosti za škodu z provozu vozidla	19 418	20 976	22 760	8,5
Pojištění škod na majetku	20 855	21 453	21 864	1,9
Pojištění škod na pozemních vozidlech (havarijní pojištění)	14 482	14 530	14 736	1,4
Všeobecné pojištění odpovědnosti za škodu ^{a)}	12 435	12 885	13 146	2,0
Pojištění úrazu a nemoci	5 425	5 481	5 333	-2,7
Ostatní neživotní pojištění	8 939	9 677	8 973	-7,3

a) včetně zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání.

Celková bilanční suma pojišťoven dosáhla k 31. 12. 2014 hodnoty 487,9 mld. Kč. To představuje meziroční nárůst hodnoty aktiv o 1,8 %. O rok dříve rostla bilanční suma pojišťoven mírně rychleji, o 2,2 %. V případě tuzemských pojišťoven činila na konci roku 2014 celková aktiva 451,6 mld. Kč při meziročním růstu 2,1 % a v případě poboček pojišťoven potom 36,3 mld. Kč (snížení o 1,4 %).

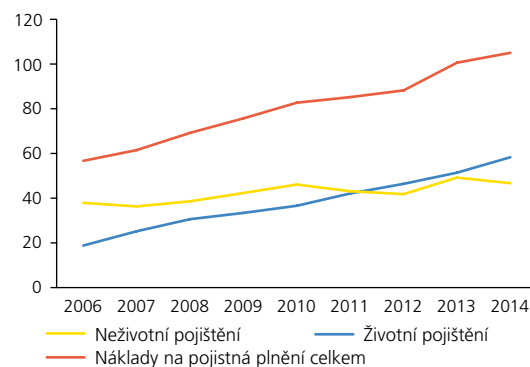
Finanční umístění (investice)⁷⁴ představuje nejvýznamnější položku aktiv v bilanci tuzemských pojišťoven. Jeho podíl na celkových aktivech ke konci roku 2014 dosáhl 75,4 %. Meziročně tento podíl mírně vzrostl o 0,7 procentního bodu zejména na úkor snížení podílu finančního umístění vážícího se k investičnímu životnímu pojištění. Největší zastoupení ve finančním umístění (investicích) mají dluhové cenné papíry, jejichž hodnota se oproti roku 2013 zvýšila o 4,8 % a jejich podíl na celkových aktivech vzrostl o 1,6 procentního bodu na 60,5 %. Vyšší zastoupení ve finančním umístění tuzemských pojišťoven mají dále akcie a majetkové účasti (podíl na celkových aktivech 5,3, resp. 4,7 %). Hodnota finančního umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, poklesla během roku 2014 o 2,2 % a podíl této položky na celkových aktivech se mírně snížil na 15,2 %.

Ve skladbě finančního umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění, převažují, vzhledem k dlouhodobé povaze těchto rezerv, zejména dluhopisy s delší dobou splatnosti, a je zde také větší zastoupení akcií a podílových listů. Finanční umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy neživotního pojištění, je tvořeno

GRAF IV.8

NÁKLADY NA POJISTNÁ PLNĚNÍ

(v mld. Kč)

TAB. IV.5

PODÍL POJIŠŤOVEN NA CELKOVÝCH AKTIVECH

	Objem (v mld. Kč)			Podíl 2014 (v %)
	2012	2013	2014	
AKTIVA CELKEM	469,0	479,1	487,9	100,0
Tuzemské pojišťovny	428,1	442,3	451,6	92,6
Pobočky pojišťoven	40,9	36,8	36,3	7,4

⁷⁴ Finanční umístění (investice) je definováno odlišně než finanční umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy. Finanční umístění (investice) nezahrnuje pohledávky za zajišťovny.

TAB. IV.6

STRUKTURA AKTIV TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

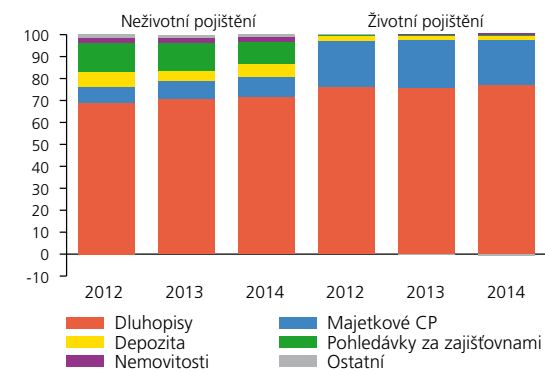
	Objem (v mil. Kč)			Struktura 2014 (v %)
	2012	2013	2014	
AKTIVA CELKEM	428 112	442 255	451 632	100,0
Finanční umístění (investice)	325 155	330 465	340 481	75,4
v tom:				
nemovitosti	4 882	5 112	5 076	1,1
majetkové účasti	16 778	20 068	21 351	4,7
akcie a ostatní cenné papíry s proměnlivým výnosem	20 056	22 701	23 921	5,3
dluhové cenné papíry	259 726	260 588	273 026	60,5
depozita u finančních institucí	23 342	22 690	15 160	3,4
jiné finanční umístění	371	-694	1 947	0,4
Finanční umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	63 861	70 284	68 762	15,2
Dlužníci (pohledávky)	14 663	15 547	15 056	3,3
Ostatní aktiva	24 433	25 959	27 333	6,1

větší měrou likvidnějšími položkami, jako jsou depozita nebo pokladniční poukázky, než je tomu u finančního umístění, jehož zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění. Rovněž jsou zde významně zastoupeny pohledávky za zajišťovny včetně podílu zajistitelů na technických rezervách.

GRAF IV.9

FINANČNÍ UMÍSTĚNÍ AKTIV TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

(v %)

Ve skladbě finančního umístění aktiv tuzemských pojišťoven, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, hrají dominantní roli dluhopisy, a to jak v případě finančního umístění, jehož zdrojem jsou technické rezervy životního, tak neživotního pojištění. Ve finančním umístění, jehož zdrojem jsou technické rezervy neživotního pojištění, tvoří podíl dluhopisů 71,7 %. Tento podíl se oproti minulému roku zvýšil o 1,2 procentního bodu. Druhou nejvýznamnější složkou finančního umístění zdrojů z technických rezerv neživotního pojištění jsou pohledávky za zajišťovny s podílem 10,9 %. Dále jsou ve finančním umístění 9,2% podílem zastoupeny majetkové cenné papíry a 5,9% podílem depozita.

V případě finančního umístění aktiv tuzemských pojišťoven, jehož zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění, hrají dluhopisy ještě významnější roli, než je tomu v případě neživotního pojištění, a na finančním umístění se podílí 77,2 %. Významný, 20,4%, podíl připadá na majetkové cenné papíry. Podíl pohledávek za zajišťovny je zanedbatelný a dosahuje jen 1,1 %. Finanční umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění, také zahrnuje položky vážící se k investičnímu životnímu pojištění.

4.5 PASIVA POJIŠŤOVEN

Ve struktuře pasiv pojišťoven jsou nejvýznamnější položkou technické rezervy, které představují budoucí závazky pojišťoven, vyplývající z pojišťovací nebo zajišťovací činnosti, jejichž plnění je pravděpodobné nebo jisté, ale nejistá je jejich výše nebo okamžik, ke kterému vzniknou. Technické rezervy se vykazují v hrubé výši, včetně podílů zajišťovatelů na technických rezervách, a v čisté výši, po odečtení podílů zajišťovatelů. Specifickou položkou je technická rezerva životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, která se váže k investičnímu životnímu pojištění a je zdrojem finančního umístění životního pojištění, u kterého nese investiční riziko pojistník. Podíl čisté výše technických rezerv (bez rezervy životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník) na pasivech tuzemských pojišťoven se meziročně mírně zvýšil o 0,9 procentního bodu a na konci roku 2014 dosahoval úrovně 58,1 %. Podíl čisté technické rezervy životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, na celkových pasivech tuzemských pojišťoven činil 15,2 %.

Vedle technických rezerv představuje další významnou položku pasiv vlastní kapitál, který se na konci roku 2014 na celkových pasivech tuzemských pojišťoven podílel 17,6 %. V porovnání s předchozím rokem to znamená pokles podílu o 0,7 procentního bodu. Meziročně zaznamenal vlastní kapitál mírný pokles o 1,1 %. Největší podíl na vlastním kapitálu mají základní kapitál a ostatní kapitálové fondy (obě položky shodně 28,8 %). Dalšími významnými položkami vlastního kapitálu jsou rezervní fond ze zisku (podíl 12,4 %) a nerozdělený zisk minulých let (podíl 19,3 %).

Podíl položky věřitelé (závazky) na celkových pasivech se meziročně nezměnil a ke konci roku 2014 představoval 5,1 %. Podíl ostatních pasiv na celkové bilanční sumě se mírně zvýšil o 0,4 procentního bodu na 4,0 %.

Celková hrubá výše technických rezerv tuzemských pojišťoven, včetně rezervy životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, vzrostla ke konci roku 2014 meziročně o 2,4 % na 364,0 mld. Kč. Oproti předchozímu období se tempo růstu hrubých technických rezerv snížilo o 1,7 procentního bodu. Zatímco v životním pojištění se hrubá výše technických rezerv zvýšila o 1,8 %, v neživotním pojištění došlo k nárůstu o 4,0 %. Celková výše čistých technických rezerv tuzemských pojišťoven vzrostla během roku 2014 přibližně o 2,3 %.

Tab. IV.7

STRUKTURA PASIV TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

	Objem (v mil. Kč)			Struktura 2014 (v %)
	2012	2013	2014	
PASIVA CELKEM	428 112	442 255	451 632	100,0
Vlastní kapitál	78 797	80 458	79 598	17,6
Technické rezervy ^{a)}	249 252	253 415	262 349	58,1
Technická rezerva životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník ^{a)}	63 861	70 284	68 762	15,2
Věřitelé (závazky)	20 553	22 403	23 014	5,1
Ostatní pasiva	15 649	15 695	17 909	4,0

a) čistá výše

Tab. IV.8

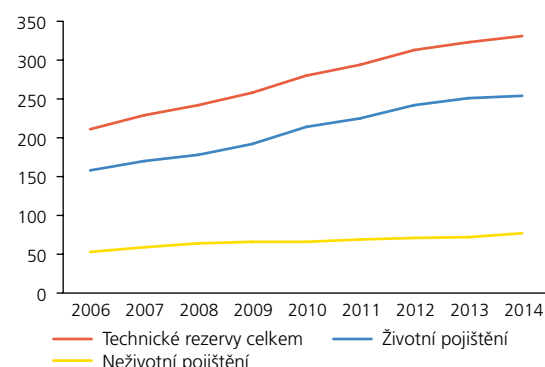
TECHNICKÉ REZERVY TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

	Objem (v mil. Kč)			Změna 2014/2013 (v %)
	2012	2013	2014	
HRUBÁ VÝŠE TECH. REZERV CELKEM	341 202	355 340	364 002	2,4
z toho:				
neživotní pojištění	97 556	101 350	105 424	4,0
životní pojištění	243 646	253 990	258 578	1,8
ČISTÁ VÝŠE TECH. REZERV CELKEM	313 113	323 699	331 110	2,3
z toho:				
neživotní pojištění	71 279	72 472	76 581	5,7
životní pojištění	241 834	251 227	254 529	1,3

Graf IV.10

ČISTÁ VÝŠE TECHNICKÝCH REZERV TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

(v mld. Kč)

TAB. IV.9

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK POJIŠŤOVEN

	Objem (v mil. Kč)			Struktura 2014 (v %)
	2012	2013	2014	
ČISTÝ ZISK CELKEM	12 184	10 779	6 780	100,0
Tuzemské pojišťovny	11 564	10 248	6 174	91,1
Pobočky pojišťoven	620	531	606	8,9

4.6 VÝSLEDKY HOSPODAŘENÍ

V kalendářním roce 2014 vykázaly pojišťovny působící na českém pojištném trhu (vč. poboček zahraničních pojišťoven) čistý zisk ve výši 6,8 mld. Kč. Meziročně se čistý zisk snížil o 37,1 %⁷⁵. Výsledek technického účtu⁷⁶ k neživotnímu pojištění meziročně poklesl o 49,0 %, na 2,6 mld. Kč. Technický účet k životnímu pojištění skončil v roce 2014 ziskem 5,5 mld. Kč (meziroční pokles o 16,7 %).

TAB. IV.10

VYBRANÉ UKAZATELE ZISKOVOSTI A EFEKTIVNOSTI TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

(v %)

	2012	2013	2014
SEKTOR POJIŠŤOVEN CELKEM			
Čistý zisk k aktivům (RoA)	2,7	2,3	1,4
Čistý zisk k vlastnímu kapitálu (RoE)	14,7	12,7	7,8
Čistý zisk k zaslouženému pojistnému	9,9	8,8	5,2
NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ			
Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění k zaslouženému pojistnému	12,0	9,3	4,2
Náklady na pojistná plnění, vč. změny stavu TR k zaslouženému pojistnému	59,9	60,8	65,0
Čistá výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému	31,6	31,8	31,2
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému	25,8	25,0	24,9
Správní režie k zaslouženému pojistnému	16,2	16,2	15,1
ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ			
Výsledek technického účtu k životnímu pojištění k zaslouženému pojistnému	9,5	9,8	8,1
Náklady na pojistná plnění, vč. změny stavu TR k zaslouženému pojistnému	65,8	70,9	83,7
Čistá výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému	22,5	22,2	22,1
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému	17,6	17,3	17,3
Správní režie k zaslouženému pojistnému	6,5	6,7	6,8

Na tvorbě čistého zisku celého pojišťovacího sektoru se z 91,1 % podílí tuzemské pojišťovny. V roce 2014 u nich došlo v meziročním porovnání k poklesu zisku o 39,8 %. Naopak u poboček pojišťoven se čistý zisk zvýšil o 14,1 %, na 0,6 mld. Kč.

Rentabilita celkových aktiv (RoA), měřená jako poměr čistého zisku k celkovým aktivům, se u tuzemských pojišťoven snížila z 2,3 % vykázaných v roce 2013 na 1,4 % na konci roku 2014. Poměr čistého zisku k vlastnímu kapitálu (RoE) se v porovnání s předchozím rokem snížil v roce 2014 o 4,9 procentního bodu na 7,8 % a poměr čistého zisku k zaslouženému pojistnému⁷⁷ meziročně poklesl o 3,6 procentního bodu na 5,2 %.

75 Pokles zisku v sektoru pojišťoven je významně ovlivněn hospodářskými výsledky Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s.

76 Výkaz zisků a ztrát pojišťoven je dle provozované činnosti členěn na technický účet k neživotnímu pojištění, technický účet k životnímu pojištění a netechnický účet, na kterém se účtuje o nákladech a výnosech, které nelze přiřadit k životnímu nebo neživotnímu pojištění.

77 Zasloužené pojistné a náklady na pojistná plnění, včetně změny stavu technických rezerv, jsou očištěny od zajištění.

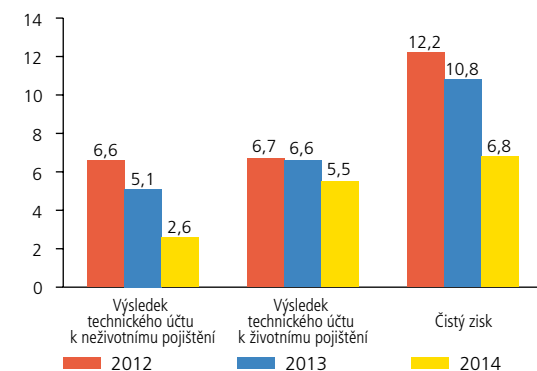
V oblasti neživotního pojištění poměr výsledku technického účtu k zaslouženému pojistnému meziročně poklesl o 5,1 procentního bodu na 4,2 %. Poměr nákladů na pojistná plnění, včetně změny stavu technických rezerv k zaslouženému pojistnému, vzrostl o 4,2 procentního bodu na 65,0 %. V případě poměru čisté výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému došlo k mírnému zlepšení, kdy se tento ukazatel snížil o 0,6 procentního bodu na 31,2 %. Poměr pořizovacích nákladů na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému zůstal prakticky nezměněn na úrovni 24,9 %.

Technický účet k životnímu pojištění tuzemských pojišťoven skončil za rok 2014 ziskem ve výši 5,5 mld. Kč. V porovnání s rokem 2013 se poměr výsledku technického účtu k životnímu pojištění k zaslouženému pojistnému zhoršil o 1,7 procentního bodu na 8,1 %. V případě nákladů na pojistná plnění, včetně změny stavu technických rezerv k zaslouženému pojistnému, došlo ke zhoršení tohoto ukazatele, když se meziročně zvýšil o 12,8 procentního bodu na 83,7 %. Poměry čisté výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému a pořizovacích nákladů na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému se oproti roku 2013 prakticky nezměnily.

GRAF IV.11

HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY POJIŠŤOVEN

(v mld. Kč)

SEZNAM ZKRATEK

AIF	alternativní investiční fondy
AIFMD	Alternative Investment Fund Managers Directive (směrnice o správcích alternativních investičních fondů)
AKAT	Asociace pro kapitálový trh ČR
AM	asset management
AMA	Advanced Measurement Approaches (pokročilý přístup)
AML zákon	zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
AML/CFT	Anti-Money Laundering (praní špinavých peněz), Combating the Financing of Terrorism
ATC	Advisory Technical Committee (Poradní technický výbor)
AWG	Analysis Working Group (Pracovní skupina pro analýzy)
bail (out)	pomoc (ze svízelné situace), nedostatek kapitálu je hrazen z peněz daňových poplatníků
bail in	proces, v němž se na ztrátách bank podílejí i věřitelé bank
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision (Basilejský výbor pro bankovní dohled)
BCG	Basel Consultative Group (konzultační skupina Basilejského výboru pro dohled nad bankami)
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a.s.
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive, establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms (směrnice ke zřízení rámce pro ozdravení a restrukturalizaci úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry)
CC	cloud computing
CCPFI	Výbor pro ochranu spotřebitelů a finanční inovace
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů, a.s.
CET 1	Common Equity Tier 1 (kmenový kapitál Tier 1)
CFD	kontrakty z rozdílů
CFM	Committee on Financial Markets (Výbor pro finanční trhy /OECD/)
CoCos	Contingent Convertible Capital Instruments (investiční hybridní nástroje)
COREPER	Comité des représentants permanents (Výbor stálých zástupců)
CP	cenný papír
CRA	ratingová agentura
CRD IV/CRR	Capital Requirements Directive/Capital Requirements Regulation (čtvrtá směrnice o kapitálové přiměřenosti/nařízení o kapitálové přiměřenosti)
CRÚ	Centrální registr úvěrů
CRV	Centrální registr vozidel
CSD	Centrální depozitář cenných papírů
CVA	credit valuation adjustment (úprava úvěrového ocenění)
CZK	Czech koruna
ČKP	Česká kancelář pojistitelů

ČNB	Česká národní banka
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DGSD	Directive on Deposit Guarantee Schemes (směrnice o pojištění vkladů)
DZ	družstevní záložna
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán dohledu pro bankovníctví)
ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů financí a hospodářství členských zemí EU)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)
EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group (Poradní skupina pro účetní výkaznictví)
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority (Evropský orgán dohledu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění)
EK	Evropská komise
ELTIF	European Long-Term Investment Funds (Evropské fondy dlouhodobých investic)
EMIR	European Market Infrastructure Regulation (Nařízení o evropské tržní infrastruktuře)
EP	Evropský parlament
ERPБ	European Retail Payment Board
ES	Evropská společenství
ESAs	European Supervisory Authorities (evropské orgány dohledu nad finančním trhem)
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESFS	European System of Financial Supervision (Evropský systém finančního dohledu)
ESMA	European Securities and Markets Authority (Evropský orgán dohledu pro cenné papíry a trhy)
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
ESSO	ekonomicky spjaté skupiny osob
EU	Evropská unie
EUR	euro, oficiální měna eurozóny
EuSEF	Evropský fond sociálního podnikání
EuVECA	Evropský fond rizikového kapitálu
FAÚ MF	Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR
FSC	Financial Stability Committee (Výbor pro finanční stabilitu)
futures	termínové obchody
HDP	hrubý domácí produkt
HI	Herfindahlův index
IASB	International Accounting Standards Board (Rada pro mezinárodní účetní standardy)
IBNR	Incurring but not Reported (náklady na pojistná plnění z pojistných událostí v běžném účetním období vzniklé, ale v tomto účetním období nehlášené)

ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (vnitřně stanovený kapitál)
IFRS/IAS	International Financial Reporting Standards, International Accounting Standards (Mezinárodní standardy účetního výkaznictví/Mezinárodní účetní standardy)
IGA	mezivládní dohoda (týkající se vytváření a čerpání SRF)
IMD 2	směrnice o zprostředkování v pojišťovnictví
IOPS	Mezinárodní organizace dohledů nad penzijními fondy
IOSCO	Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry
IRB	Internal Ratings Based Approach (přístup založený na interním ratingu)
IS/IT	informační systémy a technologie
ITS/RTS	prováděcí a regulační technické standardy
IWG	Instruments Working Group
IŽP	investiční životní pojištění
Kč	koruna česká, měnová jednotka ČR
LRV	Legislativní rada vlády
MAD	směrnice o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu)
MAR	nařízení o zneužívání trhu
MCD	směrnice o úvěrech na bydlení
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MiFID II	Markets in Financial Instruments Directive (Směrnice o trzích finančních nástrojů)
MiFIR	Markets in Financial Instruments Regulation (Nařízení o trzích finančních nástrojů)
MMF	Mezinárodní měnový fond
MoU	Memorandum of Understanding
MREL	Minimum Requirement for own Funds and Eligible Liabilities (minimální objem vlastního kapitálu a způsobilých závazků)
NOZ	nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník)
OCP	obchodník s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	opravné položky
OT	oceňovací tabulky
OTC	Over-the-Counter
OTF	Organized Trading Facilities (organizovaný obchodní systém)
PIN	Personal Identification Number (osobní identifikační číslo)
POPV	pojištění odpovědnosti za škodu z provozu vozidla
PRIPs	Packaged Retail Investment Products Regulation (strukturované retailové investiční produkty)
PSSC	Payment and Settlement Systems Committee (Výbor pro platební a vypořádací systémy)
PU	pojišťovací událost
PXE	Power Exchange Central Europe (burza s elektrickou energií)

RH	reálná hodnota
RM-S	RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.
RoA	Return on Assets (rentabilita aktiv)
RoE	Return on Equity (rentabilita vlastního kapitálu)
RPSN	roční procentní sazba nákladů
s.p.	státní podnik
SAO OS	samostatný odbor ochrany spotřebitele
SEPA	Single Euro Payments Area (Jednotná oblast pro platby v eurech)
SKD	Systém krátkodobých dluhopisů
SLPU	samostatný likvidátor pojistných událostí
SREP	proces dohledu a hodnocení
SRF	společný restrukturalizační fond
SRMR	Single Resolution Mechanism Regulation (Nařízení o jednotném restrukturalizačním mechanismu)
SSM	Single Supervisory Mechanism (Jednotný systém dohledu)
STC	Statistical Committee (Výbor pro statistiku)
SÚ	spotřebitelský úvěr
SVJ	společenství vlastníků jednotek
SVYT	Systém vypořádání transakcí
TARGET	Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System (vypořádací systém)
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities Directive (Směrnice o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů)
UK	United Kingdom (Spojené království)
USD	USA – dolar
VaR	Value at Risk
VIP	very important person (velmi důležitá osoba)
VOP	Veřejný ochránce práv
Z/Z	zisk/ztráta
ZODZP	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
ZOPOV	zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů
ZOPS	zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku
ZOPZ	zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí
ZOS	zákon o ochraně spotřebitele
ZOS	zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
ZPKT	zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
ZPOJ	zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví
ZPS	zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů
ZSÚ	zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru

ČÁST C – PŘÍLOHY

(Podrobné údaje za jednotlivé sektory finančního trhu spadající pod dohled ČNB jsou pravidelně za jednotlivá čtvrtletí zveřejňovány na webu ČNB: www.cnb.cz).

5. VYHODNOCENÍ INFORMACÍ Z PODÁNÍ VEŘEJNOSTI

5.1 VYHODNOCENÍ INFORMACÍ Z PODÁNÍ VEŘEJNOSTI DORUČENÝCH ČESKÉ NÁRODNÍ BANCE V ROCE 2014

5.1.1 Úvod

Z pohledu počtu a závažnosti podání se již řadu let jeví situace jako nejvíce problematická v sektoru pojišťovnictví, na který každoročně připadá zpravidla více než polovina počtu přijatých podání z celého finančního trhu. Problémem v pojišťovnictví je zejména distribuce pojistných produktů ze strany pojišťovacích zprostředkovatelů, u pojišťoven pak nedostatky v řízení a kontrole jejich distribuční sítě. Z pohledu pojistných produktů je nejvíce problémové investiční životní pojištění, u kterého se často vyskytují nedostatky při sjednávání pojištění, neboť, s ohledem na jeho složitost, dlouhodobost a rizikovitost, klade vysoké nároky nejen na odbornou způsobilost samotných zprostředkovatelů, ale i na odpovědnost pojišťoven při jejich vytváření. Pojišťovny by tak prostřednictvím své distribuční sítě, jejím účinným řízením a kontrolou měly zajistit, aby zájemcům o pojištění byly informace nezbytné pro sjednání konkrétního produktu vždy prokazatelně poskytnuty. Pozitivní pokles počtu podání v pojišťovnictví v roce 2013 lze přičítat aplikaci velmi intenzivních dohledových opatření, jako např. četným dohledovým výzvám a upozorňováním na zjištěné nedostatky, tzv. dohledovým benchmarkům a úředním sdělením, jejichž cílem bylo usměrnit výklad odborné péče v oblasti pojišťovnictví právně legitimním směrem, a upozorněním a informacím pro veřejnost. Přestože neustále narůstá složitost produktů, jejich balíčkování a řetězení subjektů, které se různými způsoby podílejí na distribuci pojistných produktů, počet podání veřejnosti, směřujících do sektoru pojišťovnictví, se v roce 2014 ustálil. V sektoru pojišťovnictví též nadále absentují některé klíčové dohledové a sankční pravomoci ČNB, např. ustanovení v příslušných právních předpisech, týkající se správních deliktů a přestupků. Oproti dohledovým a sankčním pravomocem ČNB v dalších sektorech finančního trhu dosud nedošlo k žádoucímu sblížování sektorových právních úprav. Pojišťovnictví (pokud se týká pojišťoven) je jedinou oblastí finančního trhu, ve které ČNB nemá možnost uveřejnit pravomocné rozhodnutí o uložení opatření k nápravě či o uložení pokutě.

V roce 2014 došlo oproti předchozímu roku k poklesu počtu podání směřujících do oblasti úvěrových a platebních institucí. Podstatná část podnětů se týká poskytování platebních služeb či nedodržení smluvních podmínek ze strany úvěrové instituce. U stavebních spořitelén se nezanedbatelné množství podání týkalo vypovídání smluv o stavebním spoření či předčasného splacení překlenovacího úvěru. V témže roce došlo k dalšímu poklesu počtu podání veřejnosti, týkajících se poskytování služeb na kapitálovém trhu, tedy směřujících k činnosti obchodníků s cennými papíry, investičních zprostředkovatelů, investičních společností a investičních fondů. Sektor kapitálového trhu tak již dlouhodobě od roku 2010 vykazuje pokles počtu podání veřejnosti i jejich závažnosti. ČNB tento fakt přisuzuje kvalitní legislativní úpravě, včetně dohledových a sankčních pravomocí ČNB, a její dohledové činnosti. Nejméně podání veřejnosti v roce 2014 obdržela ČNB ze sektoru důchodového spoření, penzijního spoření a připojištění, resp. k činnosti penzijních společností, zprostředkovatelů penzijního připojištění, doplňkového penzijního spoření či důchodového spoření. Počet stížností se po jednorázovém výkyvu, jehož příčinou bylo jednání účastníků penzijního trhu, v souvislosti se zavedením doplňkového penzijního spoření a důchodového spoření, vrátil na velmi nízkou úroveň před roky 2012 až 2013.

Jedním z hlavních cílů dohledu vykonávaného ČNB je přispět svou dohledovou a regulační činností ke zvyšování transparentnosti celého finančního trhu a k řešení zejména systémových nedostatků, které se na finančním trhu mohou vyskytnout.

5.1.2 Vymezení předmětu dohledu odborné péče

ČNB v rámci svých zákonných kompetencí vykonává dohled nad dohlíženými subjekty¹ v oblasti odborné péče při poskytování služeb na finančním trhu.

Přestože neexistuje jednotná definice pojmu „poskytování služeb s odbornou péčí“, lze poskytování služeb s odbornou péčí vymežit jako výkon činnosti v souladu se systémem vnitřní organizace a řízení dohlíženého subjektu². Dohled nad dodržováním odborné péče lze kvalifikovat jako dohled nad vedením systému vnitřní organizace a řízení a dále jako dohled nad souladem jednání dohlížených subjektů s jejich systémem vnitřní organizace a řízení a pravidly jednání s klienty/investory, jakož i právními předpisy.

Poskytování služeb s odbornou péčí se tak týká zejména:

- i) přípravy smluvní dokumentace (vytvoření srozumitelné, kvalitní, odborné a zákonu neodporující smluvní dokumentace);
- ii) nabízení a propagace služeb;
- iii) procesu uzavírání smluvních vztahů s klienty;
- iv) jednání s klienty;
- v) nakládání se svěřeným majetkem;
- vi) informování klientů.

5.1.3 Význam podání veřejnosti pro výkon dohledu nad dodržováním odborné péče v oblasti finančního trhu a způsob jejich vyřizování

Pro výkon dohledu³, ať už formou kontroly na místě (dohled založený na osobní a písemné komunikaci a analýze informací), nebo formou dohledu na dálku (dohled založený na písemné komunikaci a analýze informací) nad dodržováním povinností dohlížených subjektů v oblasti odborné péče, představují podání veřejnosti podstatný zdroj informací o plnění povinností dohlížených subjektů vůči klientům.

1 Podle ustanovení článku 44 odst. 4 písm. c) Organizačního řádu České národní banky se výkonem dohledu nad dohlíženými subjekty rozumí dohled nad úvěrovými institucemi, institucemi elektronických peněz, zahraničními institucemi elektronických peněz, které vykonávají činnost na území ČR prostřednictvím své pobočky, vydavateli elektronických peněz malého rozsahu, platebními institucemi, zahraničními platebními institucemi, které vykonávají činnost na území ČR prostřednictvím své pobočky, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu, směnárny, obchodníky s cennými papíry, emitenty cenných papírů, centrálními depozitáři, ústředními protistranami, nefinančními smluvními stranami, jinými osobami vedoucími evidenci investičních nástrojů, investičními společnostmi, investičními fondy, provozovateli vypořádacích systémů s neodvolatelností vypořádání, organizátory trhů s investičními nástroji, investičními a pojišťovacími zprostředkovateli, vázanými zástupci, ratingovými agenturami, pojišťovnami, zajišťovnami, penzijními společnostmi a dalšími osobami působícími v oblasti pojišťovnictví, doplňkového penzijního spoření, důchodového spoření a penzijního připojištění.

2 Pojem „odborná péče“ je tzv. neurčitým právním pojmem, který vzhledem k jeho různorodosti a možnému rozsahu jednání, jež postihuje, není objektivně možné výslovně a předem v zákoně definovat. Zákonodárce použitím tohoto pojmu dává úmyslně správnímu orgánu, jakož i soudu prostor, aby sám posoudil, zda konkrétní případ patří do rozsahu tohoto pojmu, a to vždy vzhledem k účelu právní úpravy. U subjektů dohlížených ČNB právní řád předpokládá, že se jedná o profesionály, kteří dobře znají svůj obor činnosti, a kteří při svém podnikání jednájí odborně (profesionálně ve smyslu vědět a umět), zároveň pečlivě (ve smyslu aktivního jednání a svědomitosti) a v souladu se základními zásadami odborné péče, tedy kvalifikovaně, poctivě, čestně, odpovědně a v nejlepším zájmu svých klientů nebo investorů. Aby mohly být splněny výše uvedené předpoklady výkonu činnosti, je nutné, aby měl dohlížený subjekt řádně nastavený systém vnitřní organizace a řízení, jenž zahrnuje potřebné materiální a personální vybavení dohlíženého subjektu, účinná opatření vnitřní kontroly, jasnou řídicí strukturu a řádné vedení záznamů o aktivitách dohlíženého subjektu. Zároveň je nutné, aby dohlížený subjekt měl systém vnitřní organizace a řízení zavedený nejen ve vnitřních předpisech, ale aby jej také uplatňoval v praxi.

3 V rámci sekce dohledu nad finančním trhem.

Poznanky, které ČNB získá v souvislosti s vyřizováním podání veřejnosti, jsou v oblasti dohledu využívány několika způsoby:

- Při zjištění nedostatků v činnosti dohlíženého subjektu je takovýto dohlížený subjekt nejprve zpravidla upozorněn na zjištěné nedostatky a vyzván k poskytnutí informace o přijatých nebo navrhovaných opatřeních k nápravě. Na základě upozornění na zjištěné nedostatky je pak většina identifikovaných nedostatků odstraněna ještě v rámci výkonu dohledu uvedením vnitřních poměrů dohlíženého subjektu do souladu s právními názory ČNB, obsaženými v upozorněních na zjištěné nedostatky.
- V některých případech jsou na základě poznatků získaných v rámci výkonu dohledu na dálku prováděna šetření, zaměřená na šíři výskytu určitého druhu protiprávního jednání na finančním trhu.
- Na základě získaných poznatků dochází k identifikaci možných systémových nedostatků na finančním trhu, případně jsou ČNB identifikovány problémové oblasti, ve kterých ČNB spatřuje jako účelné vypracovat a uveřejnit výklad, popřípadě i zpřesnění nebo zpřísnění konkrétních ustanovení právních předpisů.
- Dohledové poznanky jsou rovněž využívány při přípravě legislativních návrhů nebo při výkladu stávajících právních předpisů.
- Poznanky z dohledové praxe jsou rovněž využívány při výběru konkrétních dohlížených subjektů či jejich konkrétní oblasti činnosti, u nichž se jeví jako účelné provedení kontroly na místě. V rámci kontroly na místě pak zároveň dochází k ověření, zdali dohlížené subjekty dodržují nápravná opatření, přijatá na základě upozornění na zjištěné nedostatky a výzev k nápravě nedostatků.
- Dohledové poznanky jsou využívány při posuzování důvěryhodnosti osob, jež se mají stát vedoucími osobami nebo osobami s kvalifikovanou účastí v dohlížených subjektech.
- Poznanky o zvláště závažných nebo systémových nedostacích jsou vyhodnocovány a popsány v interních podnětech k zahájení správního řízení.

5.1.4 Spolupráce s ESAs

a) Spolupráce s Evropským orgánem pro bankovníctví (EBA)

ČNB v roce 2014 notifikovala, že se ČNB bude řídit obecnými pokyny Evropského orgánu pro bankovníctví a Evropského orgánu pro cenné papíry a kapitálový trh k vyřizování stížností pro odvětví cenných papírů a bankovníctví.

ČNB i v roce 2014 pokračovala ve sběru a analýze rozšířeného množství dat, souvisejících s realizací platebního styku, v souladu s evropskými předpisy⁴ pro potřeby poskytování relevantních dat EBA. Data jsou sbírána a analyzována v rozsahu, který umožňuje zachytit nejen trendy v poskytování služeb platebního styku, ale i v oblasti úvěrových institucí, včetně problematiky dotýkající se spotřebitelského práva, jako je poskytování spotřebitelských úvěrů apod. Informace, získané prošetřováním podání veřejnosti, byly ČNB zohledněny v rámci připomínkového řízení ke zprávě EBA o spotřebitelských trendech v roce 2014.

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES, o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES, a Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 924/2009, o přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení (ES) č. 2560/2001.

b) Spolupráce s Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy (ESMA)

ČNB předkládá ESMA čtvrtletně údaje o počtu a povaze obdržených podnětů veřejnosti v členění podle typu subjektu (banky, nebankovní obchodníci s cennými papíry a jiný typ subjektu), oblastí činnosti a typů investičních nástrojů, jichž se podněty týkaly.

Prošetřování podání veřejnosti využívá ČNB také ke sběru informací o nových trendech na kapitálovém trhu pro dohledové účely, které taktéž poskytuje ESMA. V průběhu roku 2014 byly touto formou sděleny ESMA informace o rozmachu poskytování investičních služeb k finančním rozdílovým smlouvám a binárním opcím. ČNB uveřejnila v této věci též upozornění pro veřejnost.

c) Spolupráce s Evropským orgánem pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA)

V průběhu roku 2014 se ČNB nadále podílela na přípravě podkladů, připomínek či komentářů k dokumentům připravovaným v rámci aktivit vedených Evropským orgánem dohledu v pojišťovnictví a zaměstnaneckém penzijním pojištění. V této souvislosti byl ČNB poskytnut EIOPA vstup spočívající v komplexním předložení relevantních kvantitativních i kvalitativních údajů, týkajících se vývoje spotřebitelských trendů a finančních inovací v sektoru pojišťovnictví na území ČR v roce 2013. Zdrojem těchto informací byly údaje dostupné ČNB z její vlastní činnosti (především výstupy z finančních výkazů, týkajících se činnosti pojišťoven, obdržených podnětů veřejnosti, výkonu dohledu na dálku a kontroly na místě, vlastních analýz apod.) a specificky zaměřené údaje vyžádané individuálně od dohlížených subjektů. Shromažďované údaje a použitá metodologie na národní úrovni by měly umožnit vyhodnocení meziročního vývoje trendů a finančních inovací v příslušném odvětví, dále umožnit adekvátně reagovat na potenciální zdroje vznikajícího rizika, zejména z pohledu odborné péče, a usnadnit plánování dohledové činnosti ČNB v této oblasti.

Prostřednictvím Výboru pro ochranu spotřebitelů a finanční inovace (CCPFI) došlo ke zpracování předložených informací všemi příslušnými orgány členských států EU/EHS, zabývajícími se dohledem v sektoru pojišťovnictví a k identifikaci evropských spotřebitelských trendů a finančních inovací v roce 2013, jejichž souhrn je uveden v tzv. EIOPA 2013 Third Consumer Trends Report. Tato zpráva slouží CCPFI k vyhodnocení meziročního vývoje v této oblasti na evropské úrovni, je důležitým zdrojem pro aktivity CCPFI (především s cílem zajistit srovnatelnou úroveň ochrany spotřebitelů v rámci EU, uplatňování konzistentních postupů příslušných orgánů dohledu apod.) a usnadňuje analýzu shromážděných dat za účelem tvorby odborných doporučení EIOPA a Evropské komisi.

5.1.5 Spolupráce s institucemi v ČR**a) Spolupráce s Kanceláři finančního arbitra**

V roce 2014 se uskutečnilo společné jednání zástupců ČNB se zástupci Kanceláře finančního arbitra ve věci navázání spolupráce za účelem součinnosti při sběru a předávání informací o obdržených stížnostech v oblasti pojišťovnictví a kapitálového trhu, pro účely jejich poskytování příslušným evropským orgánům dohledu (EIOPA a ESMA). Data jsou předávána ze strany ČNB ve struktuře předepsané danými evropskými orgány dohledu, a to aktuálně jednou ročně. Poprvé byla data o stížnostech, mimo dat od finančního arbitra, předávána za rok 2013, a to počátkem roku 2014. Data od finančního arbitra byla, společně s ostatními daty, předávána orgánu EIOPA a ESMA poprvé za celý rok 2014.

b) Spolupráce s Kanceláří veřejného ochránce práv

ČNB pokračovala ve spolupráci s Kanceláří veřejného ochránce práv (VOP), která byla navázána již v roce 2013 v souvislosti s problematikou vymáhání příspěvků nepojištěných osob do garančního fondu Českou kanceláří pojistitelů (ČKP), resp. příčin, které vedly k obesílání nesprávných osob. Již v roce 2013 bylo v této věci uskutečněno jednání zástupců ČNB se zástupci VOP a Ministerstva dopravy (MD), na které v roce 2014 navázala další jednání, jejichž účelem bylo identifikovat příčiny nepřesností a dosáhnout jejich eliminace. Diskutovány byly, mj., zjištěné chyby při předávání dat, příprava nového systému předávání údajů mezi ČKP a MD, jakož i nedostatky výpisů z registru motorových vozidel a nejednotnost postupu registračních míst, ve vztahu, k nimž MD avizovalo přijetí relevantních metodických opatření.

Dále ČNB spolupracovala s VOP v souvislosti s jím zahájenými šetřeními. V rámci komunikace v této věci ČNB např. seznámila VOP se způsobem výkonu dohledu ČNB, který je realizován formou dohledu na dálku a formou kontroly na místě. ČNB v této souvislosti VOP ujistila, že přestože kontrola na místě není, mj., z kapacitních důvodů zahajována pro každý zjištěný nedostatek, ČNB se každým podnětem veřejnosti zabývá, a pokud je to možné, podnět prošetřuje, a zpravidla formou tzv. dohledových výzev si opatřuje podklady od dohlížených subjektů, tyto analyzuje a činí další kroky. O výsledku šetření jsou pak stěžovatelé informováni v mezích zákonem stanovené povinnosti mlčenlivosti. Zahájení správního řízení je jedním z možných postupů, který ČNB volí při zjištění nedostatků, přičemž další možností je dobrovolná náprava, která je realizována cestou upozornění na zjištěné nedostatky, a výzvy k podání informace o zjednání nápravy. Kontrola na místě je volena za účelem podrobnějšího prověření činnosti dohlíženého subjektu a k zahájení správního řízení je přistupováno v případě systémových nedostatků nebo nedosažení dobrovolné nápravy.

c) Spolupráce s Českou obchodní inspekcí, Ministerstvem financí a Úřadem pro ochranu osobních údajů

ČNB jsou průběžně předávána k posouzení a vyřízení podání veřejnosti, u nichž je zjištěno, že ČNB není k jejich vyřízení příslušná. Takováto podání jsou v souladu se správním řádem⁵ postupována věcně příslušným orgánům, jimiž jsou zejména Česká obchodní inspekce, Ministerstvo financí a Úřad pro ochranu osobních údajů. Rovněž tyto orgány státní správy pravidelně postupují ČNB podání, k jejichž vyřízení se necítí příslušné.

d) Spolupráce s profesními organizacemi

ČNB v případě potřeby komunikuje v obecné rovině svá dohledová zjištění z prošetřování podnětů veřejnosti s profesními organizacemi na finančním trhu ve věci nastavení samoregulačních standardů.

5.1.6 Souhrnné vyhodnocování informací z podání veřejnosti podle jednotlivých sektorů finančního trhu

ČNB v rámci výkonu dohledu odborné péče obdržela v roce 2014 celkem 1 506 podání, což bylo o 139 % více oproti roku 2009. Následující tabulka znázorňuje počty přijatých podání v letech 2009 až 2014 za jednotlivé sektory finančního trhu a podle jednotlivých typů subjektů.⁶

⁵ Ustanovení § 12 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Sektor penzijního připojištění, důchodového spoření a doplňkového penzijního spoření je souhrnně označován jako sektor penzijního připojištění.

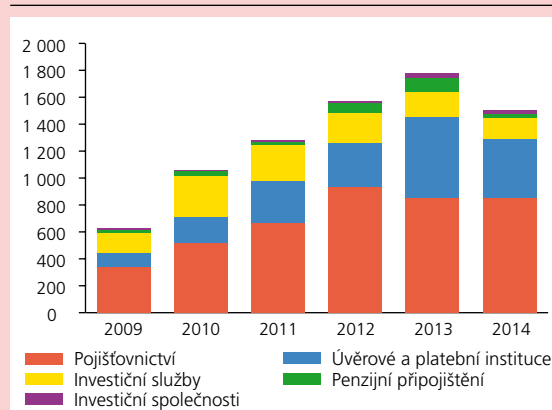
Tab. V.1 – Vývoj počtu přijatých podání

Sektor finančního trhu	Typ subjektu	Počet přijatých podání						Relativní změna (v %)
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Pojištnictví	Pojišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé	338	517	669	939	854	852	152
Úvěrové a plat. instituce	Úvěrové a platební instituce	108	195	313	322	603	440	307
Kapitálový trh	Investiční společnosti a investiční a podílové fondy	13	7	10	9	30	24	85
	Obchodníci s cennými papíry a investiční zprostředkovatelé	147	305	263	226	185	155	5
Penzijní připojištění	Penzijní společnosti a zprostředkovatelé penzijního připojištění	24	35	27	73	105	35	46
Celkem		630	1 059	1 282	1 569	1 777	1 506	139

Podání veřejnosti směřují zejména do sektoru pojištnictví, do něhož dlouhodobě spadá přibližně polovina všech podání, která ČNB obdrží, přičemž pokles podání v roce 2013 a 2014 lze přičítat aplikaci velmi intenzivních dohledových opatření, včetně opatření preventivního charakteru.

V roce 2014 došlo k poklesu podání veřejnosti v rámci sektoru úvěrových a platebních institucí poté, co v roce 2013 došlo, v souvislosti se správními řízeními vedenými proti dvěma družstevním záložnám, k razantnímu nárůstu počtu podání v sektoru úvěrových a platebních institucí o téměř 90 %. I přes tento pokles však v sektoru úvěrových a platebních institucí došlo oproti roku 2009 k navýšení počtu podání veřejnosti o 307 %, přičemž tato podání činila téměř 30 % všech obdržených podání. Okolo 10 % přijatých podání směřovalo do oblasti poskytování investičních služeb.

Graf V.1 – Vývoj počtu přijatých podání

Oba grafy dokládají stabilní rozložení přijatých podání do jednotlivých sektorů, kdy podání směřující do sektoru pojištnictví se pohybují okolo 50 % celkově obdržených podání, podání v oblasti úvěrových a platebních institucí se pohybují okolo 30 % celkově obdržených podání a podání v oblasti poskytování investičních služeb se pohybují nad hranicí 10 % celkově obdržených podání.

Graf V.2 – Srovnání počtu podání přijatých v roce 2013 a 2014

(v %)

V letech 2013 a 2014 byl zaznamenán pokles podání v sektoru penzijního připojištění. V uvedeném sektoru došlo k úbytku podání v roce 2014 oproti roku 2013 o 67 % a k návratu podílu na celkovém počtu podání zpět k hranici 2 % poté, co v roce 2012 a 2013 došlo k přechodnému zvýšení počtu podání v důsledku legislativních změn v dané oblasti.

Ze zkušeností ČNB vyplývá, že za stávajícího legislativního stavu, zejména v oblasti pojištnictví, je nejefektivnějším způsobem nápravy zjištěných nedostatků upozornění dohlázeného subjektu na zjištěný nedostatek, spolu s výzvou k dobrovolné nápravě, a následný dohled nad implementací nápravných opatření mimo režim správního řízení.

a) Pojištnictví

ČNB se dlouhodobě zabývá velkým počtem podnětů poukazujících na nezákonné jednání pojišťoven a pojišťovacích zprostředkovatelů.

Ve vztahu k pojištnám poukazují podněty zejména na:

- i) nesprávný postup pojišťoven v souvislosti s likvidacemi pojistných událostí (na nepřiměřenou délku šetření, nedostatečné informování o výsledku šetření, porušování povinnosti informovat o nemožnosti ukončit šetření v zákonné lhůtě atd.),
- ii) nedostatky spojené s ukončováním pojištění,
- iii) nedostatky spojené se změnami a správou pojistných smluv,
- iv) nereagování či opožděné reagování na stížnosti klientů,
- v) nedostatky v řízení a kontrole distribuční sítě pojišťoven.

Ve vztahu k pojišťovacím zprostředkovatelům je nejčastěji poukazováno na:

- i) poskytování nepravdivých a neúplných informací o sjednáváním pojištění (např. investiční životní pojištění je často nesprávně prezentováno jako „spoření“),
- ii) nedostatečné zaznamenávání požadavků a potřeb zájemců o pojištění a neuvádění důvodů doporučení konkrétního produktu,
- iii) doporučování produktů, které jsou pro konkrétní zájemce o pojištění zcela nevhodné.

Příčiny vysokého počtu podání veřejnosti upozorňujících na nezákonné postupy pojišťovacích zprostředkovatelů spatřuje ČNB především v nekvalitní, neodborné práci pojišťovacích zprostředkovatelů a dále v nedostatečném řízení a kontrole distribuční sítě, a to jak ze strany pojišťoven, tak ze strany samotných pojišťovacích zprostředkovatelů, pro které jsou činní podřízení pojišťovací zprostředkovatelé.

Nejproblematictějším produktem je zejména produkt investičního životního pojištění. ČNB i v průběhu roku 2014 evidovala řadu podnětů, jejichž předmětem byla problematika spojená s investičním životním pojištěním. Jednalo se o podněty, které se týkaly jak jednání podřízených pojišťovacích zprostředkovatelů, jejichž prostřednictvím je investiční životní pojištění sjednáváno, tak dále o podněty, které se týkaly jednání pojišťoven při následné správě pojistných smluv, jakož i o podněty dotýkající se ukončování tohoto pojistného produktu a výše odkupného, resp. výše vyplaceného pojistného plnění při dožití pojistných smluv investičního životního pojištění.

Zjištění ze šetření podnětů veřejnosti zároveň představují důležitý indikátor pro provádění kontrol na místě u těch pojišťoven či pojišťovacích zprostředkovatelů, kteří se jeví jako nejvíce problematičtí či v jejichž činnosti byly zaznamenány závažné systémové nedostatky.

ČNB se i v roce 2014 dále zabývala podáními, která se týkala jednání ČKP při vymáhání nepojištěných příspěvků do garančního fondu, a to s ohledem na přetrvávající velký počet těchto podání, který úzce souvisí s dlouhodobou nefunkčností a poruchovostí Centrálního registru vozidel. V této souvislosti též zástupci ČNB komunikovali s Kanceláří VOP a v roce 2014 se zúčastnili jednání s jejími zástupci na MD, jehož cílem bylo identifikovat příčiny nepřesností a dosažení jejich eliminace.

Na základě podání veřejnosti byly identifikované problémy podkladem při jednáních projekčního týmu, který funguje jako pracovní uskupení pro projednávání a zobecnění dohledových poznatků v téže oblasti a zároveň jako platforma pro komunikaci s Českou asociací pojišťoven ve věci nastavení samoregulace v oblasti odborné péče v pojišťovnictví.

V rámci projekčního týmu byly v roce 2014 zpracovány:

- Dohledový benchmark č. 1/2014 – Odkazy v pojistné smlouvě a pojistných podmínkách na jiné dokumenty⁷,
- Dohledový benchmark č. 2/2014 – K uzavírání pojistných smluv investičního životního pojištění nezletilými⁸.

S ohledem na přetrvávající nedostatky došlo z iniciativy projekčního týmu v roce 2014, za účelem dosažení standardního nastavení systémů řízení a kontroly kvality distribuční sítě u všech pojišťoven a všech pojišťovacích zprostředkovatelů napříč pojistným trhem, k vydání dvou dohledových úředních sdělení, a to:

- Úředního sdělení České národní banky ze dne 21. ledna 2014 k řízení a kontrole kvality činnosti distribuční sítě pojišťovny⁹,
- Úředního sdělení České národní banky ze dne 19. září 2014 k řízení a kontrole kvality distribuční sítě pojišťovacího zprostředkovatele¹⁰.

7 Dostupný z:
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/download/dohledovy_benchmark_2014_01.pdf.

8 Dostupný z:
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/download/dohledovy_benchmark_2014_02.pdf.

9 Dostupné z:
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2014/download/vestnik_2014_02_20214580.pdf.

10 Dostupné z:
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2014/download/vestnik_2014_16_22214580.pdf.

Zároveň byla v rámci projekčního týmu ČNB připravena a následně uveřejněna upozornění pro veřejnost, která informují o učiněných zjištěních dlouhodobějšího charakteru či obecnějšího rozsahu a upozorňují na případná rizika s tím spojená. V roce 2014 byla uveřejněna následující upozornění pro veřejnost:

- Upozornění pro veřejnost – neposkytnutí pojistného plnění z důvodu výluk týkajících se zdravotního stavu pojištěného¹¹;
- Upozornění pro veřejnost na možnost pojišťoven sjednat čekací dobu¹²;
- Upozornění na možné nekalé praktiky u smluv životního pojištění¹³;
- Upozornění pro veřejnost k možnosti naplnění skutkové podstaty trestného činu pojistného podvodu podle ustanovení § 210 Trestního zákoníku¹⁴ v souvislosti s uzavíráním pojistné smlouvy¹⁵.

Poznatky získané při prošetřování podání veřejnosti jsou využívány rovněž v rámci probíhajících legislativních procesů. V tomto směru byly připraveny např. připomínky k novele NOZ¹⁶, byla navržena změna těch ustanovení, která se v praxi ukázala jako nepraktická, včetně změn týkajících se zpřesnění nejednoznačných ustanovení, aby se v budoucnu předešlo problémům s jejich výkladem. ČNB aktivně sledovala vývoj novelizace ZOPZ¹⁷, který byl projednáván jako součást návrhu novely ZOPS¹⁸, kterým došlo v roce 2014 k obnovení povinnosti pojišťoven poskytovat písemně klientům jasným a přesným způsobem informace týkající se pojištění, která byla vypuštěna z našeho právního řádu k 31. 12. 2013 z důvodu zrušení většiny ustanovení ZPS¹⁹. Předmětem zájmu ČNB v tomto směru byly dále připravované změny ZOPZ, ZOS²⁰, ZOPOV²¹ či navrhované změny týkající se pojištění cestovních kanceláří proti úpadku, soukromého zdravotního pojištění cizinců apod.

ČNB se koncem roku 2014 intenzivně zabývala postupem pojišťoven v souvislosti s novelou ZODZP²², která s účinností od 1. 1. 2015 změnila podmínky pro uplatnění daňového zvýhodnění u pojistných smluv životního pojištění, v rámci čehož uskutečnila šetření u 21 pojišťoven, komunikovala s příslušnými profesními organizacemi (pojišťoven a pojišťovacích zprostředkovatelů). Rovněž uskutečnila řadu jednání se zástupci jednotlivých pojistitelů, na kterých byla podrobně vysvětlena argumentace ČNB a její postoj k řešené problematice, čímž zahájila individuální nápravu nedostatků indikovaných v postupech pojišťoven, které realizovaly změny pojistných smluv investičního životního pojištění za účelem dosažení jejich daňové uznatelnosti bez výslovného souhlasu svých klientů.

11 Dostupné z: http://www.cnb.cz/dohled_finanncni_trh/vykon_dohledu/upozorneni_pro_verejnost/20141209_upozorneni_zdravotni_stav.html.

12 Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_finanncni_trh/vykon_dohledu/upozorneni_pro_verejnost/20141209_upozorneni_cekaci_doba.html.

13 Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_finanncni_trh/vykon_dohledu/upozorneni_pro_verejnost/20141111_upozorneni_nekale_praktiky_smlouvy_ziv_pojisteni.html.

14 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

15 Dostupné z: http://www.cnb.cz/dohled_finanncni_trh/vykon_dohledu/upozorneni_pro_verejnost/20131018_upozorneni_pojistny_podvod.html.

16 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ).

17 Zákon č. 38/2004 Sb. o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů (ZOPZ).

18 Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (ZOPS)

19 Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (ZPS).

20 Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (ZOS).

21 Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (ZOPOV).

22 Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (ZODZP).

b) Úvěrové a platební instituce

Na základě poznatků z prošetřování podání veřejnosti byla v sektoru úvěrových a platebních institucí značná pozornost věnována provádění platebního styku, jakož i plnění dalších povinností daných ZOPS. V souvislosti s platebním stykem se ČNB rovněž věnovala otázkám kybernetické bezpečnosti, přičemž v rámci provedených šetření nebylo zjištěno pochybení bank²³. Při šetření podání veřejnosti ČNB standardně ověřuje i postupy dohlížených subjektů, vůči kterým samotná podání nesměřují, přičemž v oblasti úvěrových a platebních institucí se typicky jedná o dodržování povinnosti zachovávat bankovní tajemství. Elementární povinnost, jejíž plnění ČNB v rámci výkonu dohledové činnosti prověřuje, je povinnost zavést a udržovat řídicí a kontrolní systém, který je nezbytnou součástí řádného fungování úvěrových a platebních institucí. ČNB dále prošetřuje i postupy bank při exekučních řízeních či v souvislosti se zadržováním peněžních prostředků podle AML zákona²⁴, přičemž nedostatky zjištěné v těchto oblastech jsou pouze ojedinělé.

I nadále byla zvýšená pozornost věnována postupům stavebních spořitelen, zejména v souvislosti s ukončováním smluv. ČNB se nezabývala řešením konkrétních soukromoprávních otázek, jelikož taková činnost přísluší soudu, nikoli ČNB, ale zabývala se možným porušením veřejnoprávních povinností, nad jejichž plněním vykonává dohled²⁵.

V neposlední řadě byla v souvislosti s nabytím účinnosti NOZ k 1. 1. 2014 značná pozornost věnována i postupu úvěrových a platebních institucí při implementaci této nové právní úpravy do smluvní dokumentace a vnitřních předpisů.

c) Poskytování služeb na kapitálovém trhu

Na kapitálovém trhu zůstává i nadále nejvýznamnější oblastí z hlediska počtu obdržených podání i z hlediska závažnosti jednání subjektů poskytujících služby oblast poskytování investičního poradenství a s ní související možný střet zájmů mezi poskytovatelem investiční služby a zákazníkem. Sektor kapitálového trhu vykazuje ve srovnání s minulými lety klesající tendenci v počtu podání i jejich závažnosti. Počet podání, která by indikovala závažná systémová selhání v sektoru poskytovatelů investičních služeb, rovněž klesl. Náprava méně závažných nedostatků v činnosti poskytovatelů investičních služeb byla zajištěna formou upozornění na zjištěné nedostatky a výzev k podání informace o přijatých nebo navrhovaných opatřeních k nápravě. Na základě podání veřejnosti však byly zjištěny i závažné nedostatky, u nichž nebylo vhodné zajistit nápravu cestou dobrovolného přijetí opatření k odstranění protiprávního stavu. V takových případech byl ČNB předán návrh na zahájení správního řízení o uložení sankce, případně o uložení opatření k nápravě.

23 O bezpečnostních zásadách souvisejících s využíváním elektronického bankovníctví a ochranou před phishingovými útoky ČNB veřejnost informovala např. prostřednictvím Upozornění České národní banky na rizika spojená s využíváním elektronického bankovníctví dostupného z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/upozorneni_pro_veřejnost/upozorneni_el_bankovnictvi.html, či prostřednictvím Upozornění pro veřejnost k phishingovým útokům dostupného z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/upozorneni_pro_veřejnost/upozorneni_phishing_2.html.

24 Zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (AML zákon).

25 Stanovisko ČNB související s problematikou výpovědí smluv o stavebním spoření bylo veřejnosti prezentováno prostřednictvím Upozornění pro veřejnost k možnosti stavební spořitelny vypovědět smlouvu o stavebním spoření dostupného z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/upozorneni_pro_veřejnost/20140102_upozorneni_vypoved_stavebni_sporitelna.html.

d) Penzijní připojištění, důchodové spoření a doplňkové penzijní spoření

V sektoru penzijního připojištění již v roce 2014 došlo k návratu k původnímu trendu v počtu a charakteru podání veřejnosti. V daném období oproti letům 2012 a 2013 již nedocházelo v souvislosti s legislativními změnami k značným přesunům účastníků mezi jednotlivými penzijními fondy a s tím spojenému sjednávání a ukončování smluv o penzijním připojištění. Stížnosti, týkající se penzijního připojištění vykonávaného pomocí majetku v transformovaných penzijních fondech, však i nadále převažují, a to zejména z důvodu podstatně vyššího počtu účastníků oproti ostatním dvěma subsektorům a z důvodu delší historie penzijního připojištění, v jejímž důsledku dochází častěji k vypořádání nároků oprávněných osob.

5.2 VYHODNOCENÍ INFORMACÍ Z PODÁNÍ VEŘEJNOSTI DORUČENÝCH ČESKÉ NÁRODNÍ BANCE V OBLASTI OCHRANY SPOTŘEBITELE V ROCE 2014

5.2.1 Prameny právní úpravy ochrany spotřebitele

Výkon dohledu v oblasti ochrany spotřebitele upravují zejména tyto právní předpisy.

V oblasti všech sektorů finančního trhu:

- zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

V oblasti platebního styku:

- zákon č. 284/2009 Sb. o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

V oblasti spotřebitelských úvěrů:

- zákon č. 45/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 43/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů.

V oblasti smluv o finančních službách uzavíraných na dálku:

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění²⁶.

5.2.2 Hlavní oblasti ochrany spotřebitele

Zákon o ochraně spotřebitele svěřuje ČNB dohled nad dohláženými subjekty v souvislosti s dodržováním pravidel:

a) Dodržování zákazu používání nekalých obchodních praktik

Obchodní praktika je nekalá, je-li jednání podnikatele vůči spotřebiteli v rozporu s požadavky odborné péče a je způsobilé podstatně ovlivnit jeho rozhodování tak, že může učinit obchodní rozhodnutí, které by jinak neučinil. Nekalými obchodními praktikami jsou zejména klamavé a agresivní obchodní praktiky. Odbornou péčí se rozumí úroveň zvláštních dovedností a péče, kterou lze od podnikatele ve vztahu ke spotřebiteli rozumně očekávat a která odpovídá poctivým obchodním praktikám nebo obecným zásadám dobré víry v oblasti jeho činnosti.

²⁶ S účinností k 1. 1. 2014 tento zákon zrušil zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (starý občanský zákoník).

b) Dodržování zákazu diskriminace spotřebitele

Prodávající nesmí při poskytování služeb spotřebitele diskriminovat. Diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to na základě některého diskriminačního důvodu. Diskriminací je i takové jednání nebo opomenutí, kdy na základě zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo praxe je z některého z diskriminačních důvodů osoba znevýhodněna oproti ostatním. Diskriminací však není, pokud toto ustanovení, kritérium nebo praxe je objektivně odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné.

c) Dodržování povinností a pravidel pro informování o ceně služeb a způsobu jejich stanovení

Prodávající je povinen informovat o ceně poskytovaných služeb v souladu s cenovými předpisy spotřebitele nebo informaci o ceně služeb jinak vhodně zpřístupnit. ČNB se při výkonu dohledu soustředí na otázky řádného předávání sazebníků spotřebiteli a informování o jejich změnách a dále na otázku jejich přehlednosti a srozumitelnosti tak, aby spotřebitelé mohli učinit řádné informované rozhodnutí. ČNB však není ze zákona oprávněna regulovat poplatky a určovat jejich výši.

Shora uvedená pravidla se týkají nejen smluvní dokumentace a její srozumitelnosti, ale také propagace finančních služeb, procesu uzavírání smluv se spotřebiteli a následného (tedy po smluvního) jednání s nimi, a konečně též změn a ukončování smluvních vztahů se spotřebiteli.

V oblasti platebního styku se ochrana spotřebitele soustředí zejména na plnění informačních povinností poskytovatele platební služby před uzavřením smlouvy o platebních službách.

V oblasti spotřebitelských úvěrů je předmětem dohledu ČNB celá řada povinností stanovených věřitelům. Jedná se zejména o:

- a) Plnění informačních povinností věřitelů, a to jak ve fázi reklamy na spotřebitelský úvěr, tak před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru, v průběhu jejího uzavření i v případě její změny.
- b) Poskytnutí náležitého vysvětlení, aby byl spotřebitel schopen posoudit, zda navrhovaná smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, odpovídá jeho potřebám a finanční situaci.
- c) Posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr.
- d) Nebránění ve výkonu práv, která jsou v této oblasti spotřebitelům zákonem přiznána (právo na odstoupení od smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, právo na výpověď smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr atd.).
- e) Správný výpočet roční procentní sazby nákladů, včetně započítávání všech nákladů, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem a které jsou věřiteli známy.

V oblasti smluv o finančních službách uzavíraných na dálku ČNB dohlíží, aby podnikatel v dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy nebo před tím, než spotřebitel učiní závaznou nabídku, sdělil spotřebiteli v textové podobě alespoň všechny informace požadované zákonem, když tento způsob je pro spotřebitele často pohodlný, ale možnost získat informace je často omezenější oproti osobnímu jednání s podnikatelem.

5.2.3 Přehled podání spotřebitelů

ČNB (dále Samostatný odbor ochrany spotřebitele, SAO OS) přijímá a šetří podání spotřebitelů od září 2008. Trvalý růst počtu podání svědčí o tom, že veřejnost má existenci útvaru v povědomí a obrací se na něj v případech, kdy komunikace s dohlíženým subjektem nevede k řešení, které by uspokojilo obě strany sporu, ale často i v případech, kdy má pocit bezpráví, jednání v rozporu s dobrými mravy a etickými kodexy nebo pocit zneužívání postavení silnějšího ze strany finanční instituce. ČNB využívá doručných podání k identifikaci možných veřejnoprávních nedostatků na straně dohlížených subjektů a často se v rámci šetření doručného podání podaří dosáhnout také nápravy směrem ke spotřebiteli, byť toto není oblast kompetencí veřejnoprávního dohledu vykonávaného ze strany ČNB. Celkový počet podání se od založení SAO OS neustále zvyšuje, mírný pokles byl zaznamenán pouze v roce 2014 v důsledku snížení doručných podání v oblasti pojišťovnictví. ČNB vyvíjí neustálý tlak na řádné poskytování požadovaných informací se zaměřením na kontrolu informací v návrzích pojistných smluv a důsledné seznamování spotřebitelů s podmínkami pojištění a vysvětlování důsledků předčasného ukončení pojistných smluv, a to především v případech jejich přesmluvnění. Oblast pojistného trhu se tak daří kultivovat a dosahovat zlepšování podmínek prodeje pojistných produktů.

Tab. V.2 – Přehled přijatých podání v samostatném odboru ochrany spotřebitele

CELKOVÉ POČTY PŘIJATÝCH PODÁNÍ								
Období	Celkový počet přijatých podání							
1. 1. – 31. 12. 2014	1 230							
ČLENĚNÍ PODLE SEGMENTŮ								
	Úvěrové instituce	Obchodníci s CP vč. zprostředkovatelů	Pojišťovny vč. pojišťovacích zprostředkovatelů	Nebankovní poskytovatelé SÚ	Platební instituce	Devizová místa	Jiné	Celkem
Náklady produktů (vč. podání na směnárny)	73	8	28	1		178	1	289
Platební styk (vč. platebních karet)	63				2		3	68
Informace o produktu	50	18	157		1	5	4	235
Pojistné plnění			89				2	91
Diskriminace spotřebitele	11	1	6					18
Vyřizování reklamací	3	1	11					15
Agresivní obchodní praktiky	13		25				1	39
Spotřebitelský úvěr	99			42	2		12	155
Ochrana spotřebitele	136	18	111	8		2	45	320
CELKEM	448	46	427	51	5	185	68	1 230

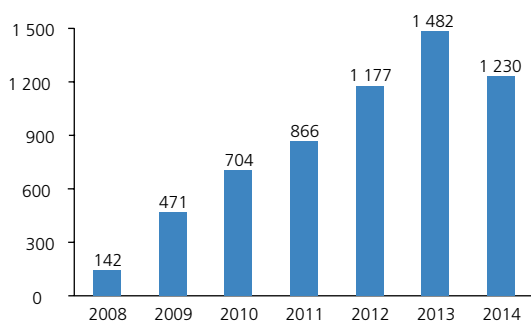
CELKOVÉ POČTY PŘIJATÝCH PODÁNÍ

Období	Celkový počet přijatých podání
1. 1. – 31. 12. 2014	1 230

ČLENĚNÍ PODLE VÝSLEDKU ŠETŘENÍ

	Uzavřená podání					Neukončená podání	Celkem
	Návrh na sankce	Náprava ze strany fin. subjektu	Neoprávněná podání	Důkazní nouze	Písemná vysvětlení		
Úvěrové instituce		44	10	21	293	80	448
Obchodníci s CP vč. zprostředkovatelů		3	1	1	37	4	46
Pojišťovny vč. poj. zprostředkovatelů	3	26	39	36	237	86	427
Nebank. poskytovatelé spotřebitel. úvěrů			1	2	42	6	51
Platební instituce					3	2	5
Devizová místa		8	12	8	150	7	185
Jiné			1	1	61	5	68
CELKEM	3	81	64	69	823	190	1 230

Graf V.3 – Počet přijatých podání

a) Pojišťovnictví

Tab. V.3 – Podání v meziročním srovnání – pojišťovnictví

Rok	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2009/2014
Počet	148/264	264/292	292/504	504/555	555/427	148/427
Nárůst/pokles	+78 %	+11 %	+73 %	+10 %	-29 %	+188 %

Větší část přijatých podání byla uzavřena vysvětlením, neboť šetření neprokázala porušení pravidel ochrany spotřebitele ze strany dohlížených subjektů, ale spíše nedorozumění nebo drobná selhání, která nebyla identifikována jako systémový nedostatek k požadování nápravy. Některá podání však naopak na problém ukázala a vedla k dosažení nápravy u konkrétní instituce, v některých případech i napříč celým segmentem pojistného trhu.

• Změny oceňovacích tabulek

Oceňovací tabulky (OT) jsou důležitou součástí smluvní dokumentace k pojistné smlouvě. Stanoví pravidla uplatňovaná pojišťovnou pro pojistné plnění v případě úrazu a nemoci, a jsou i důležitým informačním zdrojem pro spotřebitele k rozhodnutí o uzavření pojistné smlouvy. Podle právní úpravy pojistných smluv, platné do konce roku 2013 podle zákona o pojistné smlouvě a jeho výkladu ČNB, nebylo možno uplatňovat aktuální oceňovací tabulky, ale pouze původní jako neměnnou součást pojistné smlouvy. Podle nového občanského zákoníku platného od 1. 1. 2014 nastala možnost změny, ale je povinnost pojišťovny zajistit informace pro spotřebitele. Právě v tomto smyslu by SAO OS sledoval jednání pojišťoven v rozporu s pravidly ochrany spotřebitele v případech, kdy by pojišťovna spotřebitele předem o změnách neinformovala a neumožnila mu v případě nesouhlasu zrušení toho připojištění, u kterého ke změně oceňovacích tabulek dochází, bez toho, aby byla zrušena celá pojistná smlouva. V této souvislosti od pojišťoven požadujeme, v případě, že pojišťovna přistoupí ke změně OT (tj. od nejbližší změny OT), že budou spotřebitelé informováni o změně adresně a písemnou formou (příp. elektronickou, byla-li ve smlouvě prokazatelně sjednána jako závazný, prokazatelný způsob komunikace). V dopise budou spotřebitelé srozumitelně informováni o konkrétních změnách v OT (tj. nebudou muset porovnávat detaily obsáhlých textů), přičemž budou výslovně poučeni, že mohou vyjádřit svůj nesouhlas (vypovědět smlouvu, resp. příslušné pojistné riziko) do jednoho měsíce od obdržení oznámení ze strany pojišťovny o změně OT. Nesouhlas mohou vyjádřit pouze písemnou formou, jak ji stanoví odpovídající článek pojistných podmínek. Dojde k zániku pouze příslušného pojistného rizika, nikoli celé pojistné smlouvy (obsahuje-li smlouva i jiná pojistná rizika). Spotřebitelé budou o připravované změně OT informováni minimálně ve lhůtě dvou měsíců před účinností uvažované změny. Budou mít informace v dostatečném předstihu, aby si mohli obstarat obdobné plnění od jiného pojistitele. Pojišťovna bude takto postupovat u pojistných smluv sjednaných před i po 1. 1. 2014. Pojišťovna předává plné znění OT spotřebitelům nejpozději při podpisu pojistné smlouvy. SAO OS komunikoval o problematice informování o prováděných změnách v roce 2014 s pěti pojišťovnami, které buď sdělily, že ke změnám oceňovacích tabulek v průběhu pojištění nepřístupují, nebo odsouhlasily, že budou navržený postup SAO OS respektovat a umožní spotřebitelům na připravované změny adekvátně reagovat.

• Dostupnost podkladů k šetření pojistné události

Podle ZOS je agresivní praktikou takové jednání, kdy se (s přihlédnutím ke všem okolnostem) obtěžováním, donucováním, včetně využití síly nebo nepatřičným ovlivňováním výrazně zhoršuje možnost svobodného rozhodnutí spotřebitele. Pojišťovny žádají od spotřebitelů podklady dokládající, zda a jakým způsobem došlo k pojistné události, doložení výše škody, občas i znalecké posudky. Ve většině případů jsou požadavky pojišťoven oprávněné a SAO OS nekonstatoval agresivní praktiku. V některých

případech jsou požadovány doklady, které si pojišťovna může vyžádat sama, např. výsledky šetření pojistné události policií apod. Na druhé straně, v případě neplnění, se pojišťovny odvolávají i na znalecké posudky, které však dříve spotřebitelům nezpřístupnily. Určitý průlom byl dosažen také v oblasti informování spotřebitelů ze strany pojišťoven o výsledku šetření pojistné události, a to v možnosti zpřístupnění dokumentace týkající se provedené likvidace pojistné události. Změna je účinná od 1. 1. 2014 a umožňuje oprávněné osobě na základě písemné žádosti po ukončení šetření pojistné události nahlížet do spisu. Ustanovení § 129a je v ZPOJ až novelou 303/2013, účinnou od 1. 1. 2014. Pojišťovna umožní na základě písemné žádosti oprávněné osoby, po ukončení šetření pojistné události, nahlížet této osobě do spisu vedeného pojišťovnou v souvislosti s touto událostí, nebo obdobného záznamu o průběhu šetření škodné události, a pořizovat z něho za úplatu výpisy nebo kopie, a to z těch záznamů, které se týkají důvodu zamítnutí poskytnutí pojistného plnění nebo jeho výpočtu. Tím není dotčena povinnost pojišťovny zachovávat mlčenlivost o skutečnostech podle § 127. SAO OS na uvedenou změnu upozorňuje v odpovědích spotřebitelům, kteří upozornili na průtahy v šetření pojistné události, případně na nespokojenost s výší pojistného plnění.

• **Významnější zjištění s následnou nápravou u jednotlivých institucí**

V roce 2014 obdržel SAO OS zvýšený počet podání na postup pojišťovny v souvislosti s převody bezeškových měsíců u povinného ručení, resp. havarijního pojištění mezi rodinnými příslušníky. Jednalo se o formu bonusu pro klienty, která měla přilákat další účastníky pojištění. Na základě stížností spotřebitelů a komunikace s pojišťovnou SAO OS dlouho řešil způsob informování spotřebitelů o přiznaném počtu bezeškových měsíců a rovněž o způsobu registrace v rámci registru České kanceláře pojistitelů (ČKP). Při šetření bylo zjištěno, že podobné bonusy nabízí více pojišťoven, ale vždy jako obchodní slevu uznanou pouze v rámci dané pojišťovny, nelze však u nich darovat bezeškové měsíce jinému rodinnému příslušníkovi, tak, aby se tato skutečnost objevila v registru ČKP a byla platná i při přechodu k jiné pojišťovně. Po delší komunikaci se pojišťovna rozhodla s platností od srpna 2014 nabízet převod měsíců pouze při souběžném splnění tří podmínek: 1) převod musí být uskutečněn mezi osobami žijícími ve společné domácnosti, 2) převod proběhne v rámci jednoho druhu pojištění (povinné ručení, resp. havarijní pojištění), 3) převod se uskuteční v rámci stejné kategorie vozidel. Při splnění všech tří podmínek dojde k tomu, že se rozdíl mezi bezeškovými měsíci dárce a příjemce zohlední jako obchodní sleva na smlouvě příjemce, avšak nedojde k navýšení skutečného počtu bezeškových měsíců příjemce u ČKP. Po ukončení pojištění zůstává v databázi ČKP pouze skutečný počet bezeškových měsíců, tj. původní počet zvýšený o měsíce, které spotřebitel získal za dobu platnosti svého pojištění.

V květnu 2014 bylo vydáno rozhodnutí ve správním řízení vedeném s pojišťovnou, která poskytuje pojištěným ze smluv o životním pojištění dva typy úvěrů (na základě písemné žádosti a dále automatické půjčky v případě dluhu na pojistném), a to za podmínky, že životní pojištění může být zrušeno s výplatou odkupného. Pojišťovna neplnila povinnosti stanovené zákonem o spotřebitelském úvěru (poskytování předšluných a smluvních informací vztahujících se k úvěru), když se dle svého vyjádření domnívala, že tento se na jí poskytované úvěry nevztahuje. V průběhu správního řízení probíhala jednání mezi pojišťovnou a ČNB týkající se konečné podoby nápravných opatření, která zajistí, že zákon o spotřebitelském úvěru bude ze strany pojišťovny respektován ve všech svých ustanoveních.

Podání nařikající nečinnost jednoho významného pojišťovacího zprostředkovatele šetřil SAO OS při řešení reklamací, tj. nereagování zprostředkovatele vůči spotřebitelům a otázku možného poškození spotřebitelů jednáním zástupců zprostředkovatele při uzavírání pojistných a investičních produktů. Podání ohledně zmíněných nedostatků byla doručena společností „hájící zájmy spotřebitelů“. Všechna podání, která SAO OS v této souvislosti obdržel, uzavřel vysvětlením spotřebitelům. SAO OS konstatoval, že podmínky v roce 2007 sjednaných investičních a pojistných smluv neodpovídají požadavkům spotřebitelů a z pohledu současné právní úpravy požadavků odborné péče v oblasti ochrany spotřebitele by

byly s těmito pravidly v rozporu. Vzhledem k tomu, že proběhly promlčecí lhůty umožňující zahájení správního řízení pro porušení zákona o ochraně spotřebitele, byli spotřebitelé se svými nároky odkázáni na řízení u finančního arbitra či u soudu. V souvislosti s těmito podáními byly prověřeny současné postupy, a zejména formuláře na zachycení požadavků a potřeb klienta, formuláře investičních dotazníků, kde nebyla shledána zásadní pochybení. Detailní prověření bylo ponecháno kontrole na místě, uskutečněné ve druhém pololetí 2014. U reklamací šetřil SAO OS dostatečnost poskytovaných informací ohledně možnosti podání reklamace a procesu jejího vyřízení, včetně dodržování společností přijatého reklamačního řádu. I v tomto případě společnost přijala řadu nápravných opatření, spočívajících ve změně postupů shromažďování informací potřebných pro vyřízení reklamace, a zavedla pravidelný reporting pro ČNB.

V roce 2014 spolupracoval SAO OS s odborem sankčních řízení na přípravě rozhodnutí ve správním řízení s podřízeným pojišťovacím zprostředkovatelem (PPZ) týkající se nepravdivého informování spotřebitelů o možnosti tzv. konverze smlouvy o investičním životním pojištění, jež umožňovala převést stávající typ pojistné smlouvy na novější typ produktu, aniž by byla uzavřena nová smlouva. PPZ přiměl spotřebitele ke zrušení jejich stávajících pojistných smluv, resp. k uvedení těchto smluv do stavu bez placení pojistného, a k uzavření smluv nových, a to k újmě spotřebitelů. Ve vztahu k výpovědi původní smlouvy se nadto PPZ dopustil nepravdivého informování o povinnosti zpětného dodanění. Proti rozhodnutí byl podán rozklad, který byl následně ze strany ČNB zamítnut a rozhodnutí nabylo právní moci.

b) Úvěrové instituce

Tab. V.4 – Podání v meziročním srovnání – úvěrové instituce

Rok	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2009/2014
Meziroční změna	108/190	190/253	253/298	298/478	478/448	108/448
Nárůst/pokles	+76 %	+33 %	+18 %	+60 %	-6 %	+315 %

Obdobně jako v oblasti pojišťovnictví byla převažující část podání uzavřena písemným vysvětlením, s odkazem na příslušná ustanovení obchodních či produktových podmínek nebo příslušného zákona. Některá podání byla vyhodnocena jako neoprávněná, zpravidla když spotřebitel neupřesnil nebo nedodal požadované doplnění podání. Taková podání jsou využita jako obecný zdroj pro výkon dohledu. V řadě případů vedla problematika podání k provedení systémové nápravy a zlepšení informačních podmínek pro celé spektrum spotřebitelů.

• Nabídka bonusových karet

V roce 2014 zaznamenal SAO OS zvýšený počet podání týkající se nabídky bonusových karet a nedostatků vysvětlování jejich funkcí a závazků spojených s aktivací karty ze strany prodejců, na což reagoval dohledovými opatřeními vůči poskytovatelům, zaměřenými především na úpravu prezentací při stánkovém i telefonním prodeji, úpravu žádosti o kartu, změnu skriptů pro prodej a nové školení prodejců. V prvním čtvrtletí 2014 byly zahájeny kontroly účinnosti přijatých opatření účastí pracovníka SAO OS při mystery shoppingu, organizovaném poskytovatelem na stáncích, kdy nebylo shledáno nabízení produktu v rozporu s interními postupy. SAO OS rovněž řešil problematiku nabízení bonusových produktů prostřednictvím call center. Zaměstnanci agentury, kteří produkt zprostředkovatelsky nabízeli, nepostupovali v souladu s metodikou prodeje. Prodej produktu byl proto dočasně pozastaven, po provedení odpovídající nápravy byl znovu obnoven.

• **Problematika spotřebitelských úvěrů**

U skupiny podání týkajících se spotřebitelských úvěrů, kam je zahrnuta i problematika kreditních karet. Úvěr čerpaný jejich prostřednictvím je spotřebitelským úvěrem ve smyslu zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru (ZSÚ). Nejčastějším předmětem podání bylo vlastní poskytování úvěrů nebo navyšování úvěrového rámce osobám s nízkými příjmy, invalidům či důchodcům, kdy splátky těchto úvěrů byly nad jejich finanční možnosti. SAO OS už v minulosti projednával, na půdě České bankovní asociace, s bankami plnění povinnosti stanovené ZSÚ posuzovat s dostatečnou odbornou péčí úvěruschopnost spotřebitele tak, aby poskytnutím úvěru nebyl spotřebitel uvržen do finančních problémů a dluhové pasti. Přesto podání spotřebitelů naznačují trvalý nedostatek. SAO OS vydal 18. března 2014 Dohledový benchmark č. 1/2014 k výkladu povinnosti věřitele posoudit s odbornou péčí schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr. Banky, u kterých byly tyto nedostatky zjištěny, zavedly podrobnější zkoumání především výdajové stránky spotřebitelů, a uznaly, že nelze bez dalšího posouzení považovat finanční situaci spotřebitele za přijatelnou, jestliže po odečtení všech splátek poskytnutých úvěrů od deklarovaného příjmu zbyde spotřebiteli zákonem stanovené životní minimum. Dalším častým dotazem či upozorněním ze strany veřejnosti jsou informace k nákladům spotřebitelského úvěru v reklamě. Pro reklamu spotřebitelského úvěru stanoví ZSÚ povinnost uvádět též reprezentativní příklad, jakmile je součástí reklamy jakákoli informace o nákladech nabízeného úvěru. ČNB vydala úřední sdělení a navázala spolupráci s Radou pro rozhlasové a televizní vysílání, od které pravidelně získává informace z reklamních spotů a upozornění na nedostatky, která se většinou ukázala jako oprávněná. SAO OS upozornil banky na tento nedostatek, poté došlo k nápravě ve formě stažení nedostatečné reklamy a příslibu zvýšené kontroly do budoucna.

• **Hypoteční úvěry**

Hypoteční úvěry byly rovněž častým předmětem stížností spotřebitelů. S dohlíženými subjekty řešil SAO OS problematiku stanovení výše úrokových sazeb na další fixační období, způsob a lhůty informování o nabídce nové úrokové sazby. SAO OS se u jedné banky setkala s případy spotřebitelů, kteří se opozdili s několika splátkami, ale v okamžiku nabídky nové úrokové sazby byly všechny dlužné částky uhrazeny a příslušná pobočka stanovila novou úrokovou sazbu v dvojnásobné výši, a zcela mimo tržní realitu. SAO OS nezasahoval do samotné výše sazby, ale požadoval od banky vysvětlení, zda je tato sazba výsledkem posouzení a rozhodnutí útvaru úvěrových rizik centrály a zda bylo vyhodnoceno, že spotřebitel při takto razantním navýšení splátky zlepšil svoji platební morálku, a zda banka tento postup považuje za souladný s doporučením EBA o nakládání s klienty s hypotečním úvěrem v selhání. Bylo zjištěno, že pobočky banky postupují samostatně a nejsou pro ně jasně nastaveny parametry pro stanovení výše úrokových sazeb na další období. Kontrolní mechanismy ze strany centrály nejsou zcela funkční. Nápravy bylo dosaženo dobrovolně bez využití sankčních nástrojů. Další řešenou problematikou byl přístup více bank k problémovým/delikventním klientům. Banky uvádí, že pokud má klient snahu a komunikuje, mají nástroje vyjít mu vstříc (odklad splátky, prodloužení splatnosti úvěru, a to bez navýšení úrokové sazby, či další sankce), ovšem podání spotřebitelů v některých případech naznačují opak. Problém může být i v komunikaci mezi spotřebitelem a pracovníkem pobočky banky. SAO OS doporučuje bankám zveřejnit na webových stránkách informace, jak by delikventní klienti měli postupovat. Jedna z bank např. zpracovala „Průvodce financováním“, který obsahuje i informace pro klienty, kteří mají problémy se splácením – průvodce je dostupný i na webových stránkách banky. Dále byly s bankami řešeny otázky včasné informovanosti spotřebitelů o nabídce úrokové sazby na další fixační období, potvrzení práva předčasné splátky hypotéky mimo termín refixace úrokové sazby, jestliže spotřebitel nesouhlasí se změnou smluvních podmínek. V některých případech SAO OS obdržel též podněty ohledně blokad čerpání zbývajících částek hypotečních úvěrů v případech, kdy úvěry byly poskytnuty na výstavbu či rekonstrukci domů a bance nesouhlasily podle nových odhadů hodnoty rozestavěnosti, částky čerpání a hodnoty stavby. SAO OS řešil v takových případech s bankou především úpravu znění a včasnosti informací pro spotřebitele.

• *Jednání se stavebními spořitelny*

Na začátku roku 2014 dokončil SAO OS jednání se stavebními spořitelny o novém způsobu nastavení informování spotřebitelů o změnách sazebníků a obchodních podmínek. Stavební spořitelny nezasílaly spotřebitelům adresné informace o výše uvedených změnách, neboť jimi vedené účty byly vyjmuty z působnosti zákona o platebním styku a žádný jiný právní předpis takovou povinnost neukládal. Současně ale aplikovaly pravidlo plateb podle aktuálního sazebníku, což spotřebitel obvykle zjistil v okamžiku, kdy službu čerpal. SAO OS na základě těchto zjištění a stížností spotřebitelů identifikoval v těchto postupech neslučitelnost s novou úpravou změny adhezních smluv v občanském zákoníku, platného od 1. 1. 2014, a možnou nekalou obchodní praktiku. Po jednáních se zástupci stavebních spořitelny a výměně písemné argumentace lze konstatovat, že se podařilo bez zahájení správního řízení všechny stavební spořitelny přesvědčit k přijetí takových opatření a změn interních postupů, které zajistí, že jejich klienti v případě změn sazebníku či obchodních podmínek obdrží adresné (písemně či elektronicky) zasílané informace v dostatečném časovém předstihu, tak, aby se klienti mohli rozhodnout o tom, zda budou za změněných podmínek dále v obchodním vztahu se stavební spořitelnou setrvávat. Rozhodnou-li se obchodní vztah ukončit, bude tento ukončen za původně sjednaných podmínek i s ohledem na nastavené výpovědní lhůty (obvykle tři měsíce).

Velmi frekventovaným předmětem podání spotřebitelů byly výpovědi smluv po vázací době bez poskytnutí úvěru. V minulosti zaznamenal SAO OS zvýšený počet podání týkající se stavební spořitelny, kde však nebylo zjištěno porušení pravidel ochrany spotřebitele, neboť spořitelna vypovídala pouze smlouvy, kde byla přespořena cílová částka a nebylo pravidelně spořeno. Tyto zmíněné podmínky nebyly dodrženy u všech smluv, které vypovídala další stavební spořitelna. Ačkoli SAO OS stavební spořitelnu na toto upozornil, nebylo jeho upozornění zohledněno, až do uskutečnění jednání na počátku roku 2014. Jako nekalou obchodní praktiku lze vnímat vypovězení smluv s nedospořenou cílovou částkou a s pravidelnými vklady, která byla navíc, v některých případech se souhlasem spořitelny, před relativně krátkou dobou významně navýšena a poplatek za navýšení zaplacen. Stavební spořitelna argumentaci SAO OS uznala a zavázala se u spotřebitelů, kde byly splněny uvedené podmínky, vzít výpovědi zpět. SAO OS obdržel též nově podání na stavební spořitelnu, která začala vypovídat starší, pro ni méně výhodné, smlouvy s nedospořenou cílovou částkou, jestliže se spotřebitel zpozdil s měsíčním vkladem i jen o dva dny. Naopak problematika nemožnosti předčasné splatnosti překlenovacích úvěrů byla velmi častá oproti předchozímu období. Ve většině případů se jednalo o situace, kdy podle obchodních podmínek je k předčasné splátce nutný souhlas spořitelny. Ten byl v minulosti bez potíží udílen, v posledních letech to stavební spořitelny odmítají a snaží se udržet úvěry s vyššími úrokovými sazbami než je současná nabídka hypotečního trhu. V případech, kdy je spotřebitel v takovém úvěru vázán i na více než 10 let, vlastně po celou dobu splatnosti, vnímá SAO OS podmínku souhlasu spořitelny jako problematickou, ale z hlediska pravidel ochrany spotřebitele musí být tyto záležitosti posuzovány individuálně. V případech, kdy stavební spořitelna poskytne spotřebiteli překlenovací úvěr nezajištěný nemovitostí, spadá povinnost poskytování předmluvních informací do režimu spotřebitelského úvěru a stavební spořitelny se musí řídit pravidly stanovenými v ZSÚ.

• *Nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů*

Nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů podléhají dohledu ČNB pouze jako platební instituce ve smyslu § 7 a následujícího zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů. Pouze při výkonu činnosti platební instituce je ČNB oprávněna vykonávat dohled nad plněním zákonných povinností podle ZSÚ, i informačních povinností podle ZOS ze strany nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů. Plnění povinností ze strany takových společností může ČNB dohlížet pouze v případě, že úvěr byl poskytnut prostřednictvím kreditní karty.

SAO OS obdržel několik podání týkajících se postupu nebankovního poskytovatele spotřebitelských úvěrů při nabízení spotřebitelského úvěru prostřednictvím bonusové kreditní karty. Spotřebitelé v podáních poukazovali na to, že obchodní zástupci třetích osob, kteří na základě mandátní smlouvy se společností zmíněný produkt nabízejí, poskytují nedostatečné a zavádějící informace. Na základě obdržených stížností byla společnost vyzvána k předložení informací a podkladů, kdo daný produkt prodává, zda a jak často jsou ze strany společnosti prováděny kontroly prodejců, jak jsou prodejci školeni, jaké manuály jim jsou k danému produktu k dispozici, jaké předmluvní informace prodejci poskytují spotřebitelům, kdy jsou spotřebitelé informováni o důsledcích zamítnutí žádosti, jak je posuzována úvěruschopnost klientů, kdy a za jakých podmínek je uzavřena smlouva a kdy klient dává souhlas s případným negativním záznamem v registrech, jaké jsou důsledky aktivace produktu a možnosti odstoupení od smlouvy. Po důkladné analýze předložených podkladů se v ČNB uskutečnilo jednání se zástupci společnosti za účelem vyjasnění postupu při nabízení uvedeného produktu. Výsledkem jednání byly požadavky SAO OS na provedení nápravy ve formě úpravy dokumentace a doložení některých podkladů. Společnost v zaslaném návrhu nápravných opatření akceptovala připomínky SAO OS a zaslala termíny, v rámci kterých nápravu provede.

V roce 2014 obdržel SAO OS více podání/žádostí spotřebitelů o kontrolu výpočtu roční procentní sazby nákladů (RPSN) u hotovostních úvěrů poskytovaných velkými nebankovními poskytovateli spotřebitelských úvěrů. Tato vlna byla vyvolána mediální kampaní týkající se nesprávně vypočtené RPSN u úvěrů poskytnutých při nákupu ojetých vozů u velkých prodejců. Poskytování hotovostních úvěrů nebankovními poskytovateli nespadá do dohledové působnosti ČNB. V případě, že součástí smlouvy byla „automatická žádost“ o poskytnutí úvěrového rámce a vydání kreditní karty, SAO OS prověřoval splnění informačních a dalších povinností vyplývajících ze ZSÚ u této části úvěrového vztahu. Plnění zákonných povinností u hotovostních úvěrů, včetně kontroly výpočtu RPSN, náleží České obchodní inspekci (ČOI), na kterou byli spotřebitelé v otázkách hotovostních úvěrů odkazováni. Kontrola plnění zákonných povinností u poskytování úvěrových rámců odhalila nedostatky, které byly s poskytovateli úvěrů komunikovány, bylo dosaženo nápravy bez nutnosti zahájení správního řízení.

c) Kapitálový a penzijní trh

Tab. V.5 – Podání v meziročním srovnání – kapitálový a penzijní trh

Rok	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2009/2014
Meziroční změna	29/20	20/24	24/34	34/56	56/46	29/46
Nárůst/pokles	-30 %	+20 %	+41 %	+64 %	-28 %	+58 %

Na základě stížností obdržených ve vztahu ke společnosti poskytující investiční služby zaznamenal SAO OS některé problémy týkající se znázornění hodnoty a výnosu portfolií podílových jednotek investičních fondů konkrétních spotřebitelů a informování o kurzu užitém při konverzi peněžních prostředků získaných při zpětném odkupu těchto podílových jednotek. Inicioval setkání se zástupci společnosti, na kterém si zástupci obou stran nejprve vyjasnili některé aspekty procesu zpětného odkupu podílových jednotek investičních fondů a znázornění hodnoty a výnosu portfolií spotřebitelům. SAO OS obeznámil společnost s problémy, které identifikoval v rámci jejich internetových stránek. Zástupci společnosti prezentovali připravovaná opatření k odstranění nedostatků ohledně informování spotřebitelů.

Podání týkající se investiční služby se vztahovala většinou na reklamace ztráty z investic. Spotřebitelé tvrdili, že nebyli předem dostatečně upozorněni na rizika spojená s investováním, nebyly jim nabídnuty zajišťovací nástroje typu stop loss a stop limit, a požadovali především zajištění návratnosti investice.

Po prostudování smlouvy (obvykle komisionářské bez služby investičního poradenství), obchodních podmínek a investičního dotazníku vyplněného spotřebitelem nebylo možné jejich tvrzení přisvědčit a potvrdit nekalou obchodní praktiku. SAO OS však vždy důsledně komunikoval s poskytovatelem investiční služby za účelem zjištění, zda poskytuje spotřebitelům úplné a především srozumitelné informace.

SAO OS zaznamenal podání týkající se penzijní společnosti. Spotřebitel při uzavření smlouvy o důchodovém spoření (II. pilíř) volil dynamickou investiční strategii a společnost v prvním období v souladu se statutem důchodového fondu, a v souladu se zákonem v případech nízkého počtu účastníků vložila prostředky do konzervativních finančních nástrojů. Spotřebitel se domáhal odškodnění za konzervativní investici, která mu nepřinesla jím předpokládaný výnos. V oblasti penzijního spoření bylo zaznamenáno také několik stížností nebo dotazů, které se týkaly výše státních příspěvků, jež byly připsány za rok 2013. Během šetření se ukázalo, že v daných případech spotřebitelé neprovedli příslušné změny ve svých smlouvách, pokud jde o výši účastnických příspěvků, ačkoliv penzijní společnosti o nutnosti úpravy smluvní dokumentace spotřebitele předem informovaly. V důsledku změn ve výši státních příspěvků, souvisejících s penzijní reformou, neměli tito spotřebitelé nárok na výši státního příspěvku jako v předchozích letech.

d) Nebankovní devizová místa

Tab. V.6 – Podání v meziročním srovnání – nebankovní devizová místa

Rok	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2009/2014
Meziroční změna	81/137	137/131	131/111	111/139	139/185	81/185
Nárůst/pokles	+69 %	-1 %	-15 %	+26 %	+32 %	+128 %

Ačkoli došlo k nové zákonné úpravě, přesto se počty stížností zvyšují. Základním problémem zůstává výše kurzu. Především směnárny v provozovnách v centru Prahy nabízejí při směně EUR/CZK kurz v rozmezí 15 až 20 Kč. Tento kurz žádný cizinec nepředpokládá, ale očekává jej alespoň ve výši 25 EUR/CZK. Tento poměr obvykle nalezne na jiné tabuli, tzv. VIP kurz. Prokázat, zda mu směnárník ústně tento kurz potvrdil, se nedaří, naopak směnárník má v rukou tzv. předmluvní informace spotřebitelem podepsané, které nízký kurz a výslednou nízkou protihodnotu v CZK uvádějí. Z obdržených podání se lze domnívat, že cizinci tyto předmluvní informace obdrží až po předání peněz ke směně. Pokud nepodepíše tento doklad, nemůže jim směnárník vyplatit protihodnotu v CZK. Zavedení povinnosti předmluvních informací spíše dává další důkazy do rukou směnárníků a nepomáhá spotřebitelům. Lze se také domnívat, že cizinci se v jiných zemích s předmluvními informacemi při těchto jednoduchých obchodech nesetkávají, tento postup je pro ně neznámý a směnárníci toho využívají. Zákon bohužel vedle povinnosti uvádět pro každou směňovanou měnu pouze jeden kurz, a to nejméně výhodný pro spotřebitele (jednoznačný požadavek ČNB), zavedl možnost nabídnout i výhodnější směnný poměr za určitých podmínek, a povinnost o něm řádně informovat, což vede k vytvoření druhého „kurzovního lístku“ s „VIP kurzy“, a tedy pokračování v zavádějících informacích. ČNB se snažila v rámci znění zákona prosadit výklad, který by druhou tabuli směnných poměrů vyloučil, a vedla jednání s představiteli iniciativy, která zakládá asociaci směnárníků, v níž jsou zastoupeny některé z velkých směnárenských společností. Na základě výše uvedených zjištění byla navržena drobná úprava zákona, poté byla předložena MF. Podstatou navrženého řešení bylo zákonem připustit pouze uveřejnění informace o možnosti získat výhodnější nabídku, ale vyloučit uveřejnění seznamu zvýhodněných směnných kurzů. Ministerstvo financí návrh zamítlo z důvodu předčasnosti navrhovaných změn zákona, schváleného s účinností od 1. 11. 2013. Současně však MF odsouhlasilo přísný výklad stávajícího znění zákona v otázce zaměnitelnosti kurzovního lístku a zvýhodněných podmínek, který byl uveřejněn na webových stránkách ČNB (odpovědi na velmi časté dotazy), a to i přesto, že původně tento přísný výklad rozporovalo.

e) Ostatní oblasti

Tab. V.7 – Podání v meziročním srovnání – ostatní oblasti

Rok	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2009/2014
Meziroční změna	105/93	93/166	166/212	212/217	217/73	105/73
Nárůst/pokles	-11 %	+78 %	+28 %	+2 %	-66 %	-30 %

V této části jsou zařazena podání obecného charakteru, která se týkají ochrany spotřebitele. Jedná se o dotazy, zda v podání jmenovaný subjekt náleží do dohledové působnosti ČNB, nebo o otázky míry důvěryhodnosti dotazovaných subjektů. Jsou zde zahrnuty dotazy týkající se oprávnění účtování různých poplatků, nebo dotazy na limity uplatňované ze strany dohlížených subjektů, při poskytování finančních služeb.

V této skupině jsou uváděna i podání, v jejichž rámci spotřebitelé, spotřebitelské organizace i právní kanceláře (ve věci spotřebitelského úvěru) zasílali ČNB dotazy či žádosti o odborné stanovisko. ČNB taková podání vyřizuje písemným vysvětlením s odkazem a doporučením jak problematiku z podání řešit, případně na jaký poradní či dozorový institut se obrátit.

5.2.4 Kontroly na místě jako další nástroj pro šetření zvýšeného počtu podání veřejnosti

Ve sledovaném období byly provedeny kontroly na místě ve společnostech, které působí jako pojišťovací agent, pojišťovací makléř a často také jako investiční zprostředkovatel. Z pohledu dodržování povinností stanovených zákonem o ochraně spotřebitele byly kontroly zaměřeny na ověření používání nekalých obchodních praktik v oblasti uzavírání životního pojištění, a to konkrétně při přesmluvňování (uzavření smlouvy o životním pojištění, na základě doporučení kontrolované osoby vypovědět stávající smlouvu o životním pojištění, kterou měl spotřebitel již uzavřenu) a prezentování životního pojištění spotřebitelům jako spoření, ze strany zástupců prodejce.

Další kontroly byly zaměřeny na prověření možného klamání (potencionálních) klientů, kteří jsou oslovováni prostřednictvím call centra, jehož služby využívají vybraní podřízení pojišťovací zprostředkovatelé společnosti. Call centrum, resp. třetí osoby oslovovaly klienty v souvislosti s již sjednaným pojištěním s nabídkou jeho úpravy a s nabídkou informací o nových tarifních zvýhodněních. Vzhledem k tomu, že provedená zjištění nasvědčovala možnému nežádoucímu přesmluvňování (k újmě spotřebitelů), které by mohlo být důsledkem klamání zejména telefonicky oslovených spotřebitelů, byla této otázce věnována zvýšená pozornost. Další nedostatky byly detekovány v oblasti zprostředkovatelské činnosti v pojišťovníctví (např. ve vztahu k prezentaci životního pojištění jako spoření), ale i v oblasti investic (např. při zprostředkování doplňkového penzijního spoření, důchodového spoření). V rámci provedených kontrol byla shledána porušení také v oblasti zprostředkovatelské činnosti v pojišťovníctví, například nedostatky v rámci řídicího a kontrolního systému, inkasa pojistného, záznamů požadavků a potřeb klientů, a v oblasti investic např. při zprostředkování doplňkového penzijního spoření, důchodového spoření, uchovávání dokumentů a záznamů komunikace s účastníky. Zjištění v průběhu kontrol poukázala také na nedostatky v oblasti vyřizování reklamací. Zjištěná porušení byla zaznamenána v protokolech z kontroly. Někteří poskytovatelé pak provedli nápravu obratem, vůči jiným byla použita donucovací opatření formou zahájení správního řízení a uložení pokuty.

Kontrola nebankovního devizového místa, kde byl zaznamenán významnější počet stížností, shledala nedostatky spočívající v prezentaci informací zveřejněných na kurzovním lístku zavádějícím způsobem a v možné záměně kurzovního lístku s informacemi o výhodnějších podmínkách směny. Závěrem provedené kontroly byl podán návrh na zahájení správního řízení.

5.3 POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Česká národní banka je povinným subjektem podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (Informační zákon). Podle Informačního zákona poskytuje ČNB informace jednak zveřejněním povinně poskytovaných informací na své internetové stránce a dále pak žadatelům na základě individuálních žádostí podaných v režimu tohoto zákona.

5.3.1 Statistické údaje

V roce 2014 přijala ČNB celkem 59 žádostí podle Informačního zákona a vydala 24 rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Odvolání (rozkladů) proti rozhodnutí o odmítnutí poskytnout informace bylo podáno 11, přičemž ve dvou případech bankovní rada ČNB prvostupňové rozhodnutí zrušila a vrátila k novému projednání.

Z celkového počtu žádostí přijatých v roce 2014 vyplývá, že se jedná o srovnatelný údaj s předchozím rokem. Zájem veřejnosti o informace vztahující se k působnosti ČNB tak setrvává na prakticky shodné úrovni, zatímco v předchozích letech byl patrný relativně strmý nárůst počtu žádostí podaných podle Informačního zákona.

Tab. V.8 – Počty žádostí

	2011	2012	2013	2014
Počet vyřizovaných žádostí podle Informačního zákona	19	26	60	59

5.3.2 Zaměření a obsah žádostí

Předmět žádostí představuje široký a různorodý okruh informací, který nelze v rámci výše uvedených počtů podaných žádostí zúžit na typické skupiny. Ve více než jedné žádosti se vyskytovaly dotazy veřejnosti na odborné otázky z oblasti statistiky, platební bilance, oběhu bankovek a mincí. Dále byly předmětem žádostí dotazy z oblasti veřejných zakázek, dotazy k sankčním řízením v podobě žádostí o různá rozhodnutí, a rovněž dotazy vztahující se k vnitřním předpisům ČNB.

Ve vztahu k dohledu odborné péče lze uvést, že není z povahy věci vyloučeno, aby i žádost podaná podle Informačního zákona byla vnímána současně jako podnět veřejnosti pro případný výkon dohledu. Některé žádosti pak nejsou přímo podnětem, ale s výkonem dohledu mohou souviset, a to například tak, že žadatel prostřednictvím žádosti podle Informačního zákona zjišťuje, jak bylo naloženo s jeho vlastním již vyřizovaným podnětem či stížností, či se dotazuje na další okolnosti konkrétních úkonů dohledu.

Informace, které byly na základě individuálních žádostí podle Informačního zákona poskytnuty, lze nalézt na internetových stránkách ČNB v příslušné části²⁷.

27 http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/106/106_poskytnute/index.html

Příloha 1

ZÁKLADNÍ UKAZATELE MĚNOVÉHO A HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE ČESKÉ REPUBLIKY

		2010	2011	2012	2013	2014
Hrubý domácí produkt ^{1) 2)}	Objem (mld. Kč)	3 790,9	3 823,4	3 845,9	3 883,8	4 266,1
	Přírůstek (%)	2,5	1,8	-1,0	-0,9	2,0
Outputy – přírůstek v %	Průmysl (tržby) ¹⁾	9,5	7,6	1,7	1,4	8,4
	Stavebnictví ²⁾	-7,4	-3,6	-7,6	-6,7	4,3
Ceny ³⁾	Míra inflace (%)	1,5	1,9	3,3	1,4	0,4
Nezaměstnanost	Podíl nezaměstnaných osob (%)	7,0	6,7	6,8	7,7	7,7
Zahraniční obchod ²⁾	Vývoz zboží a služeb (%)	15,5	9,5	4,4	0,1	8,7
	Dovoz zboží a služeb (%)	15,5	7,0	2,2	0,6	9,5
Průměrné mzdy ²⁾	Nominální (%) ⁵⁾	2,2	2,5	2,7	0,1	2,4
	Reálné (%) ⁵⁾	0,7	0,6	-0,6	-1,3	2
Platební bilance	Běžný účet (mld. Kč)	-146,6	-104,0	-51,3	-56,0	26,1
	Finanční účet (mld. Kč)	174,3	59,4	74,3	187,9	48,0
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-156,4	-142,8	-101,0	-81,3	-77,8
Saldo státního rozpočtu/HDP	%	-4,1	-3,7	-2,6	-2,1	-1,8
Kurzy devizového trhu ⁴⁾	CZK/USD	19,1	17,7	19,6	19,6	20,7
	CZK/EUR	25,3	24,6	25,1	26,0	27,5
Průměrná úroková míra z mezi-	7denní	0,95	0,82	0,64	0,21	0,17
bankovních vkladů	3měsíční	1,31	1,19	1,00	0,46	0,36
(PRIBOR) (%) ⁴⁾	6měsíční	1,60	1,53	1,24	0,58	0,43
Diskontní sazba ⁶⁾	(%)	0,25	0,25	0,05	0,05	0,05
Lombardní sazba ⁶⁾	(%)	1,75	1,75	0,25	0,25	0,25
2T repo sazba ⁶⁾	(%)	0,75	0,75	0,05	0,05	0,05
Index kapitálového trhu PX		1 224,8	911,1	1 038,7	989,0	946,7

Pramen: ČSÚ (makroekonomické ukazatele), údaje za rok 2014 k 15. 4. 2015, BCPP, ČNB

1) Běžné ceny

2) Přírůstek v % proti stejnému období minulého roku, reálně

3) Míra inflace, průměr

4) Roční průměry z měsíčních průměrů

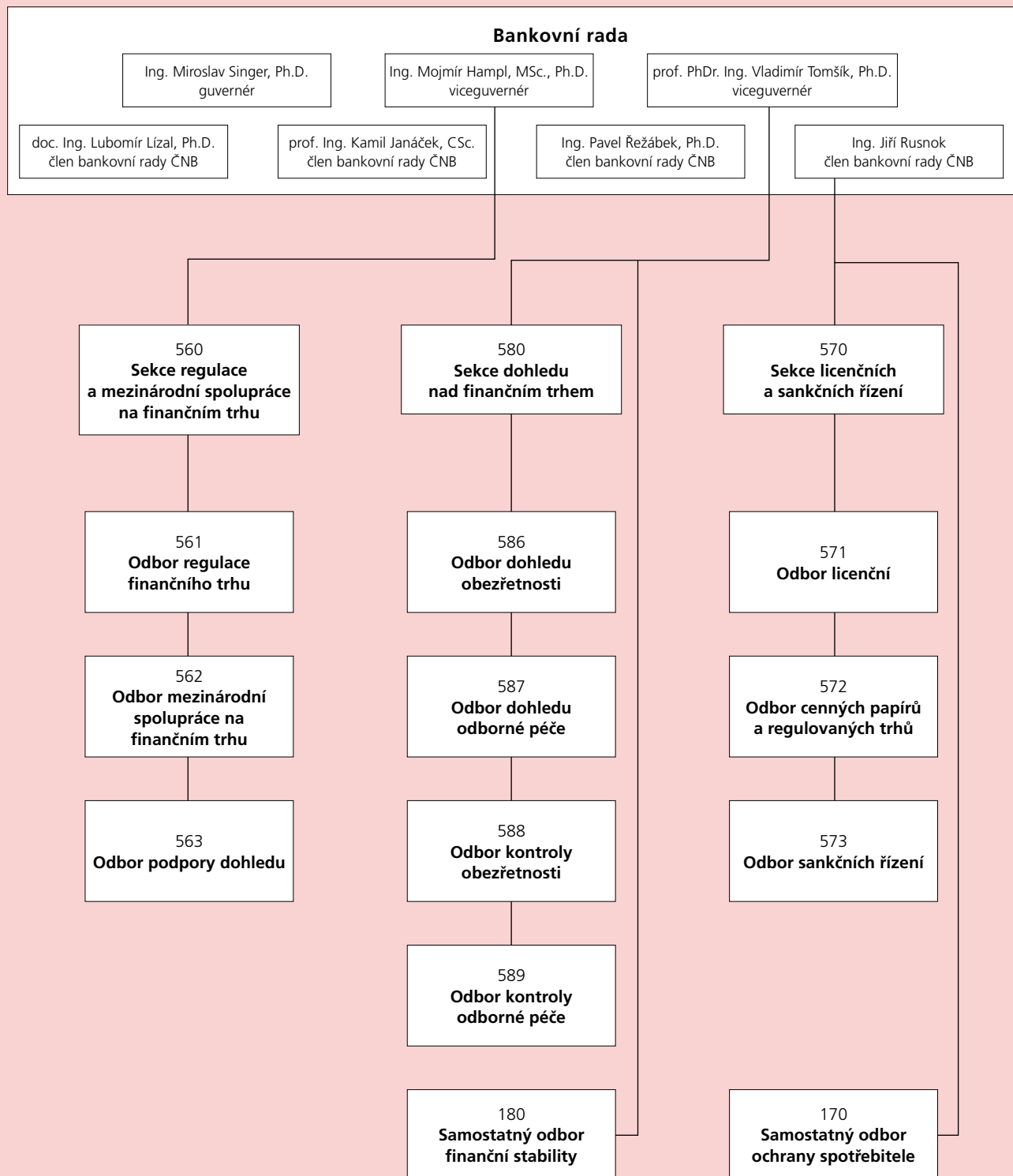
5) Na přepočtené počty, celé národní hospodářství

6) K 31. prosinci daného roku

Příloha 2

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

(k 31. 12. 2014)

Poznámka:

Prezident republiky jmenoval Jiřího Rusnoka členem bankovní rady ČNB s účinností od 1. března 2014. Jiří Rusnok nahradil Evu Zamrazilovou, jejíž mandát skončil.

Příloha 3

ROZDĚLENÍ BANK DO SKUPIN ¹⁾

(k 31. 12. 2014)

ROZDĚLENÍ BANK DO SKUPIN ¹⁾ (k 31. 12. 2014)	
I. Velké banky	IV. Pobočky zahraničních bank
1. Česká spořitelna, a. s.	1. Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
2. Československá obchodní banka, a. s.	2. Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N. V. Prague Branch, organizační složka
3. Komerční banka, a. s.	3. BNP Paribas Fortis SA/NV, pobočka Česká republika
4. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.	4. BRE Bank S.A., organizační složka podniku
	5. Citibank Europe plc, organizační složka
II. Střední banky	6. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
1. Česká exportní banka, a. s.	7. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
2. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.	8. HSBC Bank plc – pobočka Praha
3. GE Money Bank, a. s.	9. ING Bank N. V.
4. Hypoteční banka, a. s.	10. MEINL BANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
5. J&T BANKA, a. s.	11. Oberbank AG pobočka Česká republika
6. PPF banka a. s.	12. Poštová banka, a. s., pobočka Česká republika
7. Raiffeisenbank a. s.	13. PRIVAT BANK AG der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich, pobočka Česká republika
8. Sberbank CZ, a.s.	14. Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod
	15. Saxo Bank A/S, organizační složka
III. Malé banky	16. Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited, Prague Branch
1. Air Bank a. s.	17. The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka
2. Equa bank a. s.	18. Volksbank Löbau-Zittau eG, pobočka
3. Evropsko-ruská banka, a. s.	19. Všeobecná úverová banka a. s., pobočka Praha (zkráceně VUB, a. s., pobočka Praha)
4. Fio banka, a.s.	20. Waldviertler Sparkasse Bank AG
5. LBBW Bank CZ a. s.	21. Western Union International Bank GmbH, organizační složka
6. Wüstenrot hypoteční banka a. s.	22. ZUNO BANK AG, organizační složka
	V. Stavební spořitelny
	1. Českomoravská stavební spořitelna, a. s.
	2. Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.
	3. Raiffeisen stavební spořitelna a. s.
	4. Stavební spořitelna České spořitelny, a. s.
	5. Wüstenrot – stavební spořitelna a. s.

1) Rozdělení bank do skupin podle velikosti bilanční sumy je od roku 2012 následující: velké banky s bilanční sumou nad 250 mld. Kč, střední banky s bilanční sumou 50 až 250 mld. Kč a malé banky s bilanční sumou nižší než 50 mld. Kč. Další skupiny tvoří skupina poboček zahraničních bank a stavebních spořitel. Blíže také viz <http://www.cnb.cz> – Dohled a regulace – Souhrnné informace o finančním sektoru – Základní ukazatele o sektorech finančního trhu – Banky – Metodika.

Příloha 4**DRUŽSTEVNÍ ZÁLOŽNY**

(k 31. 12. 2014)

1. AKCENTA, spořitelní a úvěrní družstvo
2. ANO spořitelní družstvo
3. Artesa, spořitelní družstvo
4. Citfin, spořitelní družstvo
5. České spořitelní družstvo
6. Družstevní záložna Kredit
7. Družstevní záložna PSD
8. Moravský Peněžní Ústav – spořitelní družstvo
9. Peněžní dům, spořitelní družstvo
10. Podnikatelská družstevní záložna
11. Záložna CREDITAS, spořitelní družstvo

Příloha 5

SUBJEKTY S LICENCÍ OBCHODNÍKA S CENNÝMI PAPIŘY

(k 31. 12. 2014)

I. Obchodníci s cennými papíry – banky	III. Obchodníci s cennými papíry – pobočky (organizační složky) zahraničních bank
1. Česká exportní banka, a.s.	1. Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
2. Česká spořitelna, a.s.	2. Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V. Prague Branch, organizační složka
3. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	3. BNP Paribas Fortis SA/NV, pobočka Česká republika
4. Československá obchodní banka, a. s.	4. Citibank Europe plc, organizační složka
5. Expobank CZ a.s.	5. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
6. Fio banka, a.s.	6. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
7. GE Money Bank, a.s.	7. HSBC Bank plc – pobočka Praha
8. J&T BANKA, a.s.	8. ING Bank N.V.
9. Komerční banka, a.s.	9. MEINL BANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
10. PPF banka a.s.	10. Oberbank AG pobočka Česká republika
11. Raiffeisenbank a.s.	11. Saxo Bank A/S, organizační složka
12. Sberbank CZ, a.s.	12. The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka
13. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	13. Volksbank Löbau-Zittau eG, pobočka
	14. Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha; zkráceně: VUB, a.s., pobočka Praha
II. Obchodníci s cennými papíry – nebanky	15. Western Union International Bank GmbH, organizační složka
1. 42 Financial Services a.s.	
2. AKCENTA CZ a.s.	IV. Obchodníci s cennými papíry
3. ATLANTA SAFE, a.s.	– pobočky (organizační složky) zahraničních nebankovních OCP
4. ATLANTIK finanční trhy, a.s.	1. Admiral Markets AS, organizační složka
5. BH Securities a.s.	2. Catus AG Vermögensverwaltung
6. brokerjet České spořitelny, a.s.	3. Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna, organizační složka Česká republika
7. Citfin – Finanční trhy, a.s.	4. European Investment Centre, o.c.p., a.s. – organizační složka
8. Colosseum, a.s.	5. GKFX Financial Services Limited
9. Conseq Investment Management, a.s.	6. LaSalle Investment Management, organizační složka
10. CYRRUS, a.s.	7. Lynx B.V., organizační složka
11. CYRRUS CORPORATE FINANCE, a.s.	8. Monacor (London) Ltd
12. EFEKTA CONSULTING, a.s.	9. Sympatia Financie, o.c.p., a.s.
13. HighSky Brokers, a.s.	10. X-TRADE BROKERS DOM MAKLERSKI SPÓŁKA AKCYJNA, organizační složka
14. ING Investment Management (C.R.),a.s.	
15. Patria Finance, a.s.	V. Investiční společnosti, které vykonávají činnost portfolio management
16. Pioneer Asset Management, a.s.	1. AXA investiční společnost a.s.
17. PPF Asset Management a.s.	2. ČSOB Asset Management, a.s., investiční společnost
18. Roklen360 a.s.	3. Investiční kapitálová společnost KB, a.s.
19. 21. RSJ a.s.	4. Investiční společnost České spořitelny, a.s.
20. WOOD & Company Financial Services, a.s.	5. J&T INVESTIČNÍ SPOLEČNOST, a.s.
	6. Partners investiční společnost, a.s.
	7. WOOD & Company investiční společnost, a.s.
	8. ZFP Investments, investiční společnost, a.s.

Příloha 6**PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI**

(k 31. 12. 2014)

1. Allianz penzijní společnost, a.s.
2. AXA penzijní společnost a.s.
3. Conseq důchodová penzijní společnost, a.s.
4. Conseq penzijní společnost, a.s.
5. Česká spořitelna – penzijní společnost, a.s.
6. ČSOB Penzijní společnost, a. s., člen skupiny ČSOB
7. ING Penzijní společnost, a.s.
8. KB Penzijní společnost, a.s.
9. Penzijní společnost České pojišťovny, a.s.

Příloha 7**INVESTIČNÍ SPOLEČNOSTI**

(k 31. 12. 2014)

1. AKRO investiční společnost, a.s.	14. J&T INVESTIČNÍ SPOLEČNOST, a.s.
2. AMISTA investiční společnost, a.s.	15. Partners investiční společnost, a.s.
3. Art of Finance Investiční společnost, a.s.	16. Pioneer investiční společnost, a.s.
4. AVANT investiční společnost, a.s.	17. PROSPERITA investiční společnost, a.s.
5. AXA investiční společnost a.s.	18. QI investiční společnost, a.s.
6. CLOVIS, investiční společnost, a.s.	19. Raiffeisen investiční společnost a.s.
7. Conseq Funds investiční společnost, a.s.	20. REDSIDE investiční společnost, a.s.
8. ČP INVEST investiční společnost, a.s.	21. REICO investiční společnost České spořitelny, a.s.
9. ČSOB Asset Management, a.s., investiční společnost	22. Safety invest funds, investiční společnost, a.s.
10. DELTA Investiční společnost, a.s.	23. VIG Asset Management investiční společnost, a.s.
11. I.C.P. Czech, investiční společnost, a.s.	24. WMS investiční společnost, a.s.
12. Investiční kapitálová společnost KB, a.s.	25. WOOD & Company investiční společnost, a.s.
13. Investiční společnost České spořitelny, a.s.	26. ZFP Investments, investiční společnost, a.s.

Příloha 8

POJIŠŤOVNY

(k 31. 12. 2014)

Tuzemské pojišťovny	Pobočky zahraničních pojišťoven
1. AEGON Pojišťovna, a.s.	1. ACE European Group Ltd, organizační složka
2. Allianz pojišťovna, a.s.	2. AEGON Hungary Closed Company Ltd., organizační složka
3. AXA pojišťovna a.s.	3. AGA International SA – organizační složka
4. AXA životní pojišťovna a.s.	4. AIG Europe Limited, organizační složka pro Českou republiku
5. BNP Paribas Cardif Pojišťovna, a.s.	5. Atradius Credit Insurance N. V., organizační složka
6. Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo	6. Basler Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku
7. Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	7. Basler Sachversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku
8. Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s.	8. CG Car-Garantie Versicherungs-Aktiengesellschaft
9. Česká pojišťovna, a.s.	organizační složka pro Českou republiku
10. ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB	9. COMPAGNIE FRANCAISE D'ASSURANCE POUR LE COMMERCE EXTERIEUR
11. D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s.	organizační složka Česko
12. ERGO pojišťovna, a.s.	10. D.A.S. Rechtsschutz AG, pobočka pro ČR
13. ERV Evropská pojišťovna, a.s.	11. Euler Hermes Europe SA, organizační složka
14. Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.	12. HDI Versicherung AG, organizační složka
15. Generali Pojišťovna a.s.	13. ING Životná poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku
16. HALALI, všeobecná pojišťovna, a.s.	14. ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku
17. Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	15. INTER PARTNER ASSISTANCE, organizační složka
18. ING pojišťovna, a.s.	16. NOVIS Poistovňa a.s., odštěpný závod
19. Komerční pojišťovna, a.s.	17. Österreichische Hagelversicherung – Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit,
20. Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	Agra pojišťovna, organizační složka
21. KUPEG úvěrová pojišťovna, a.s.	18. QBE INSURANCE (EUROPE) LIMITED, organizační složka
22. MAXIMA pojišťovna, a.s.	19. Stewart Title Limited, organizační složka
23. MetLife pojišťovna a.s.	20. Union poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku
24. Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group	
25. Pojišťovna VZP, a.s.	
26. Servisní pojišťovna a.s.	
27. Slavia pojišťovna a.s.	
28. Triglav pojišťovna, a.s.	
29. UNIQA pojišťovna, a.s.	
30. Vitalitas pojišťovna, a.s.	
31. Wüstenrot pojišťovna a.s.	
32. Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	

Příloha 9

SCHVÁLENÉ EMISE (PROSPEKTY) KÓTOVANÝCH DLUHOPISŮ V ROCE 2014

Datum emise	ISIN	Emitent	Max. objem emise
26. 11. 2013	CZ0003511024	Czech Property Investments, a.s.	100 000 000 EUR
25. 2. 2014	CZ0000000385	DAIREWA PLC	291 000 000 Kč
17. 3. 2014	CZ0000000401	DAIREWA PLC	6 600 000 EUR
17. 3. 2014	CZ0000000419	DAIREWA PLC	291 000 000 Kč
30. 4. 2014	CZ0003511412	CPI BYTÝ, a.s.	500 000 000 Kč
26. 5. 2014	CZ0002003544	Wüstenrot hypoteční banka a.s.	875 000 000 Kč
26. 5. 2014	CZ0002003551	Wüstenrot hypoteční banka a.s.	875 000 000 Kč
26. 6. 2014	CZ0002003460	Sberbank CZ, a.s.	2 000 000 000 Kč
30. 6. 2014	CZ0003704249	J&T BANKA, a.s.	1 000 000 000 Kč
5. 9. 2014	CZ0002003684	Sberbank CZ, a.s.	3 000 000 000 Kč
15. 9. 2014	CZ0000000492	J&T Global Finance IV., B.V	5 250 000 000 Kč
8. 10. 2014	CZ0003511529	CETELEM ČR, a.s.	1 875 000 000 Kč
22. 10. 2014	CZ0000000526	J&T SECURITIES MANAGEMENT LIMITED	1 800 000 000 Kč
14. 11. 2014	CZ0000000559	PEGAS NONWOVENS SE	2 500 000 000 Kč
26. 11. 2014	CZ0003704280	VIG FUND uzavřený investiční fond, a.s.	32 000 000 EUR
26. 11. 2014	CZ0003704298	VIG FUND uzavřený investiční fond, a.s.	13 000 000 EUR

Pozn.: Modré zvýraznění – konečné podmínky k prospektu vyhotovenému jako základní prospekt (§ 36a ZPKT)

Žluté zvýraznění – hybridní cenný papír kombinující prvky kapitálového i dluhového cenného papíru (zařazený do Tier 1 kapitálu banky)

Příloha 10

SCHVÁLENÉ EMISE (PROSPEKTY) NEKÓTOVANÝCH DLUHOPISŮ V ROCE 2014

Datum emise	ISIN	Emitent	Max. objem emise
9. 12. 2013	N/A	Štěpánská apartmá, a.s.	150 000 000 Kč
13. 1. 2014	N/A	GB Investment Company a.s.	2 000 000 Kč
10. 3. 2014	N/A	GB Investment Company a.s.	10 000 000 Kč
2. 5. 2014	US153443AK24	Central European Media Enterprises Ltd.	341 846 700 USD
7. 5. 2014	N/A	eFi Palace, s.r.o.	6 000 000 Kč
1. 6. 2014	N/A	eFi Palace, s.r.o.	12 000 000 Kč
5. 6. 2014	CZ0002003585	Hypoteční banka, a.s.	1 000 000 000 Kč
1. 7. 2014	N/A	eFi Palace, s.r.o.	12 000 000 Kč
17. 7. 2014	CZ0002003635	Hypoteční banka, a.s.	1 000 000 000 Kč
18. 7. 2014	CZ0003511461	PASSERINVEST GROUP, a.s.	550 000 000 Kč
21. 7. 2014	N/A	OMCG, s.r.o.	50 000 000 Kč
21. 7. 2014	N/A	OMCG, s.r.o.	50 000 000 Kč
1. 10. 2014	N/A	OMCG, s.r.o.	20 000 000 Kč
1. 10. 2014	N/A	OMCG, s.r.o.	20 000 000 Kč
2. 10. 2014	CZ0002003700	Hypoteční banka, a.s.	1 000 000 000 Kč
1. 11. 2014	N/A	GB Capital a.s.	5 000 000 Kč
1. 11. 2014	N/A	eFi Palace, s.r.o.	6 000 000 Kč
10. 11. 2014	N/A	GB Capital a.s.	2 000 000 Kč
1. 12. 2014	N/A	eFi Palace, s.r.o.	7 500 000 Kč
1. 12. 2014	N/A	eFi Palace, s.r.o.	9 000 000 Kč
1. 12. 2014	N/A	e-Finance, a.s.	80 000 000 Kč
11. 1. 2015	N/A	GB Capital a.s.	10 000 000 Kč

Pozn.: prospekt dluhopisů US153443AK24 byl schválen současně jako prospekt warrantů na kmenové akcie emitenta vydávaných v počtu 71 787 807 ks, s datem emise 2. 5. 2014 a ISIN BMG200451455

Modré zvýraznění – konečné podmínky k prospektu vyhotovenému jako základní prospekt (§ 36a ZPKT)

Příloha 11**SCHVÁLENÉ EMISE / TRANŠE KÓTOVANÝCH AKCIÍ V ROCE 2014**

Emitent	ISIN	Nominální hodnota	Objem emise
Pivovary Lobkowicz Group, a.s.	CZ0005124420	160 Kč	11 687 501 ks

Příloha 12**SCHVÁLENÉ NABÍDKOVÉ PROGRAMY V ROCE 2014**

Emitent	Typ CP	Maximální objem	Doba trvání
DAIREWA PLC	dluhopisy	neomezený	neomezená
eFi Palace, s.r.o.	dluhopisy	110 000 000 Kč	25 let
OMCG, s.r.o.	dluhopisy	200 000 000 Kč	5 let
GB Capital a.s.	dluhopisy	100 000 000 Kč	10 let

Příloha 13**POVINNÁ NABÍDKA PŘEVZETÍ Z DŮVODU OVLÁDNUTÍ CÍLOVÉ SPOLEČNOSTI SPOLEČNOSTI V ROCE 2014**

Navrhovatel	Cílová společnost	Typ rozhodnutí
PPF Arena 2 B.V.	Telefónica Czech Republic, a.s.	souhlas

Příloha 14

NUCENÝ PŘECHOD ÚČASTNICKÝCH CENNÝCH PAPÍRŮ V ROCE 2014

Navrhovatel (Hlavní akcionář)	Cílová společnost	Typ rozhodnutí
Hlavní město Praha	Pražské služby, a.s.	zastavení

Příloha 15

LICENČNÍ ROZHODNUTÍ V OBLASTI TRŽNÍ INFRASTRUKTURY V ROCE 2014

Regulovaný subjekt	Předmět řízení	Typ rozhodnutí
Centrální depozitář cenných papírů, a.s.	změna Provozního řádu Centrálního depozitáře cenných papírů	implicitní souhlas *
Centrální depozitář cenných papírů, a.s.	změna Pravidel vypořádacího systému	souhlas
Centrální depozitář cenných papírů, a.s.	změna Pravidel vypořádacího systému	souhlas
European Commodity Clearing AG	povolení k činnosti centrální protistrany podle nařízení EMIR (pro PXE)	souhlas (v rámci kolegia ESMA)

* Po posouzení návrhu změn byl využit postup podle § 104, odst. 2 ZPKT (ve lhůtě 10 dnů od doručení návrhu změny nebylo zahájeno správní řízení).

Vydává:

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:

ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ
Tel.: 224 413 494
Fax: 224 412 179

<http://www.cnb.cz>

Sazba a produkce: Jerome s.r.o.

Grafický design: Jerome s.r.o.

